

Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för år 2006 med förslag till anslag på utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv. I betänkandet behandlas också regeringens förslag under utgiftsområde 24 om sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster inom Arbetsmarknadsverket. I ärendet behandlas även ca 240 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2005.

Utgiftsområde 13 omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik. Anslagen inom utgiftsområdet hänför sig främst till kontantstödet vid arbetslöshet och deltagande i arbetsmarknadsprogram. Utgiftsområde 14 omfattar politikområdena Arbetsliv och Jämställdhetspolitik. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till 70,2 miljarder kronor och ramen för utgiftsområde 14 till 1,2 miljarder kronor.

I betänkandets inledande avsnitt redovisar utskottet sin syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken. En redogörelse lämnas för regeringens sysselsättningspaket som bl.a. innehåller plusjobb, utbildningsvikariat, insatser för akademiker och lärlingsplatser för ungdomar. Sysselsättningspaketet beräknas ge 55 000 personer möjlighet till arbete, praktik eller utbildning. De arbetsmarknadspolitiska programmen ökar under 2006 till över 161 000 platser. Utskottet ställer sig bakom ett förslag att lönesubventionen till arbetsgivaren och ersättningen för utbildningskostnaden i samband med utbildningsvikariat ska lämnas i form av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Utskottet avstyrker oppositionens förslag om s.k. nystartsjobb.

I skilda avsnitt behandlas frågor om arbetsmarknadspolitiska program, däribland friåret och program för ungdomar, personer med utländsk bakgrund, personer verksamma inom kulturområdet och akademiker. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att ungdomar även under 2006 ska kunna få allmänt anställningsstöd efter sex månaders inskrivningstid.

I avsnittet om förstärkta insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga behandlas dels en terminologisk fråga, dels en ny modell i tre steg för arbetssökande med särskilda behov. Utskottet

ställer sig bakom att orden ”arbetshandikapp” och ”arbetshandikappade” ersätts av ”funktionshinder” respektive ”personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga”, vilket föranleder vissa lagändringar. Tre-stegsmodellen består av fördjupad kartläggning och vägledning, en ny form av skyddat arbete benämnd utvecklingsanställning och ytterligare en ny form av anställning, trygghetsanställning, liknande vad som erbjuds inom Samhall. I fråga om utvecklingsanställning föreslår utskottet vissa avvikelser i förhållande till propositionen. Dels bör det direkt i lagen om anställningsskydd (LAS) respektive lagen om offentlig anställning (LOA) klargöras att en arbetstagare i utvecklingsanställning inte omfattas av dessa lagar. Dels bör arbete i en utvecklingsanställning kvalificera för arbetslöshetsersättning. I fråga om trygghetsanställning tillstyrker utskottet ett förslag om ändring i lagen om arbetsmarknadspolitiska program som innebär att undantag ska göras från den annars gällande principen att personer i arbetsmarknadspolitiska program inte ska anses som arbetstagare.

Med anledning av motioner angående möjligheten att fortsätta en anställning med lönebidrag till 67 års ålder föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att de tankar som ligger bakom en tidigare ändring i LAS om rätt att stanna kvar i anställningen till den åldern bör få tydligt genomslag vid bedömningen av om fortsatt lönebidrag ska lämnas.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen att regeringen ska kunna vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, bildas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster. Riksdagen bör också godkänna vad regeringen föreslår om det nya bolagets verksamhetsinriktning och om finansiering av sammanslagningen och uppbyggande av kapitalstrukturen för det nya bolaget. Riksdagen bör bemyndiga regeringen att kunna skjuta till högst 50 miljoner kronor.

Slutligen behandlas den allmänna inriktningen av arbetslivspolitik. Ett förslag från oppositionen om ett system för individuell kompetensutveckling avstyrks.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområdena 13 och 14.

Reservationer och särskilda yttranden

I en gemensam reservation av företrädarna för *Moderaterna*, *Folkpartiet*, *Kristdemokraterna* och *Centerpartiet* kritiserar de inriktningen av arbetsmarknadspolitiken och redovisar sitt gemensamma förslag till alternativ politik inom utgiftsområde 13.

I reservationen sammanfattar partierna de djupa arbetsmarknadspolitiska problemen och regeringens sätt att beskriva detta. Enligt dessa partier bör variablerna vara den totala arbetslösheten, mätt som öppet arbetslösa och de som är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, frånvaron från arbetsmarknaden av arbetsmarknadspolitiska skäl och antalet arbetade timmar i relation till den arbetsföra befolkningen. Partierna avvisar regeringens förslag om

plusjobb och föreslår att *nystartsjobb* inrättas, vilket innebär att arbetsgivaravgiften tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Ungdomar (20–24 år) som har varit arbetslösa i mer än sex månader ska omfattas av reformen liksom nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter att uppehållstillstånd har beviljats. Arbetsförmedlingarna ska prioritera förmedlings- och matchningsverksamheten. Drivkrafterna och incitamenten för arbete och företagande måste vara högre, och arbetslöshetsförsäkringen bör reformeras.

Totalt har 34 reservationer och ett antal särskilda yttranden lämnats i ärendet. I en fempartireservation (m, fp, kd, c, mp) förespråkas utrymme för ytterligare aktörer på arbetsmarknadspolitikens område.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	8
Redogörelse för ärendet.....	15
Utskottets överväganden.....	16
Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	16
Propositionen.....	16
Motionerna.....	18
Utskottets ställningstagande.....	26
Regeringens sysselsättningspaket och oppositionspartiernas nystartsjobb.....	41
Propositionen.....	41
Motionerna.....	42
Utskottets ställningstagande.....	45
Arbetsmarknadspolitiska program och särskilda grupper m.m.	48
Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor.....	48
Propositionen.....	48
Motionerna.....	49
Utskottets ställningstagande.....	52
Friåret.....	56
Propositionen.....	56
Motionerna.....	56
Utskottets ställningstagande.....	57
Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar.....	57
Propositionen.....	57
Motionerna.....	58
Utskottets ställningstagande.....	59
Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund.....	61
Propositionen.....	61
Motionerna.....	62
Utskottets ställningstagande.....	64
Arbetsmarknaden för verksamma inom kulturområdet.....	66
Motionerna.....	66
Utskottets ställningstagande.....	66
Arbetsmarknaden för akademiker.....	68
Propositionen.....	68
Motionerna.....	68
Utskottets ställningstagande.....	69
Vissa enskilda insatser.....	69
Motionerna.....	69
Utskottets ställningstagande.....	70
Förstärkta insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.....	72
Propositionen.....	72
Motionerna.....	77
Utskottets ställningstagande.....	80

Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster.....	86
Propositionen.....	86
Motionen.....	88
Utskottets ställningstagande.....	88
Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14 Arbetsliv.....	89
Propositionen.....	89
Motionerna.....	92
Utskottets ställningstagande.....	95
System för individuell kompetensutveckling.....	101
Bakgrund.....	101
Motionerna.....	102
Utskottets ställningstagande.....	103
Anslag på utgiftsområde 13 för 2006.....	104
Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.....	104
Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	107
Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader....	110
Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	111
Anslag 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet.....	113
Anslag 22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	114
Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning.....	115
Anslag 22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	117
I motion föreslaget nytt anslag 22:12 Satsning på privat arbetsförmedling (c).....	117
I motion föreslaget nytt anslag 22:13 Jobb- och utvecklingsgaranti (fp).....	118
I motion föreslaget nytt anslag 22:14 Investeringar i utsatta områden (fp).....	119
Övrig medelsanvisning.....	119
Anslag på utgiftsområde 14 för 2006.....	120
Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket.....	121
Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet.....	122
Anslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.....	124
Anslag 23:4 Arbetsdomstolen.....	125
Anslag 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO).....	126
Anslag 23:8 Medlingsinstitutet.....	127
Anslag 24:1 Jämställdhetsombudsmannen.....	128
Anslag 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering.....	129
I motion föreslaget nytt anslag 24:4 Ombudsmannen mot diskriminering (m).....	130
Övrig medelsanvisning.....	130
Reservationer.....	132
1. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	132
2. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, punkt 1 (v).....	141
3. Särskilt sysselsättningsmål, punkt 2 (fp).....	143
4. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 3 (mp).....	143
5. Ökad mångfald, punkt 4 (m, fp, kd, c, mp).....	144

6. Arbetssökandes rättigheter, punkt 5 (fp).....	145
7. Sociala fonder, punkt 6 (fp).....	146
8. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (fp).....	147
9. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (kd).....	148
10. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (c).....	150
11. Friåret, punkt 8 (m, fp, kd, c).....	151
12. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (fp).....	152
13. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (kd).....	153
14. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (c).....	153
15. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (m).....	154
16. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (kd).....	155
17. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (v).....	155
18. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (c).....	156
19. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (mp).....	157
20. Arbetsmarknaden för verksamma inom kulturområdet, punkt 11 (m).....	157
21. Översyn av kulturarbetarnas situation, punkt 12 (m, fp, kd, c).....	158
22. Arbetsmarknaden för akademiker, punkt 13 (c).....	159
23. Vissa enskilda insatser, punkt 14 (c).....	159
24. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (m).....	160
25. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (fp).....	161
26. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (kd).....	162
27. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (c).....	162
28. Lönebidrag och personligt biträde, punkt 17 (c).....	163
29. Sammanslagningen av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster, punkt 18 (kd).....	164
30. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (kd).....	164
31. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (v).....	167
32. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (c).....	168
33. Ombudsmännen, punkt 20 (m, c).....	169
34. System för individuell kompetensutveckling, punkt 21 (m, fp, kd, c).....	170
Särskilda yttranden.....	173
1. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga (punkten 15) (mp).....	173
2. Moderaternas anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (m).....	173

3. Folkpartiets anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (fp).....	177
4. Kristdemokraternas anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (kd).....	183
5. Centerpartiets anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (c).....	189
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	195
Propositionen.....	195
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005.....	197
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	218
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag.....	225
<i>Bilaga 4</i>	
Förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14.....	228
<i>Bilaga 5</i>	
Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	229
<i>Bilaga 6</i>	
Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14 Arbetsliv.....	230
<i>Bilaga 7</i>	
Utskrifter från arbetsmarknadsutskottets hearing om äldre i arbetslivet den 19 maj 2005.....	231

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sk298 yrkandena 2 och 8, 2005/06:Sk496 yrkande 5, 2005/06:Sf233 yrkande 3, 2005/06:Sf234 yrkandena 1–3, 2005/06:Sf254, 2005/06:Sf331 yrkande 9, 2005/06:Sf333 yrkande 7, 2005/06:Sf382 yrkande 13, 2005/06:Kr376 yrkande 9, 2005/06:N308 yrkandena 6, 8 och 9, 2005/06:N383 yrkande 13, 2005/06:N433 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A205 yrkande 2, 2005/06:A212, 2005/06:A213 yrkandena 1–7, 2005/06:A233, 2005/06:A237, 2005/06:A246 yrkande 1, 2005/06:A253, 2005/06:A271, 2005/06:A274, 2005/06:A277, 2005/06:A285, 2005/06:A292, 2005/06:A293, 2005/06:A298, 2005/06:A304, 2005/06:A309 yrkandena 4 och 6, 2005/06:A354, 2005/06:A355, 2005/06:A363 yrkandena 1–9 och 12, 2005/06:A369 yrkandena 1 i denna del, 9–11, 13, 14, 16 och 17, de tre senare i denna del, 2005/06:A372, 2005/06:A389, 2005/06:A390, 2005/06:A394, 2005/06:A398, 2005/06:A413, 2005/06:A414 yrkandena 2 i denna del och 3, 2005/06:A415 yrkandena 1 och 2, 2005/06:A416 yrkande 4 i denna del och 2005/06:A420 yrkandena 1–3, 5 i denna del, 9, 10–12, de tre senare i denna del, 21, 29 och 34 i denna del.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

Reservation 2 (v)

2. Särskilt sysselsättningsmål

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf383 yrkande 10.

Reservation 3 (fp)

3. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A218 och 2005/06:A381.

Reservation 4 (mp)

4. Ökad mångfald

Riksdagen avslår motion 2005/06:A412.

Reservation 5 (m, fp, kd, c, mp)

5. Arbetsökandes rättigheter

Riksdagen avslår motion 2005/06:A369 yrkande 12.

Reservation 6 (fp)

6. Sociala fonder

Riksdagen avslår motion 2005/06:A215 yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (fp)

7. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fi229 yrkande 7, 2005/06:Sf236 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Sf333 yrkande 13, 2005/06:Sf336 yrkandena 7 och 8, 2005/06:Sf383 yrkandena 8 och 9, 2005/06:Kr214 yrkande 5, 2005/06:Kr331 yrkande 3, 2005/06:Kr376 yrkande 16, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:A217, 2005/06:A245 yrkande 7, 2005/06:A247 yrkande 2, 2005/06:A270 yrkande 1, 2005/06:A361, 2005/06:A363 yrkande 13, 2005/06:A369 yrkandena 1 och 16, båda i denna del, 2005/06:A400 och 2005/06:A420 yrkandena 4, 7 och 8.

Reservation 8 (fp)

Reservation 9 (kd)

Reservation 10 (c)

8. Friåret

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So699 yrkande 2, 2005/06:A259 yrkande 4, 2005/06:A369 yrkande 15, 2005/06:A375 och 2005/06:A420 yrkande 6.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

9. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf389 yrkande 12, 2005/06:Kr376 yrkandena 8 och 13, 2005/06:Kr412 yrkandena 6 och 22, 2005/06:A267, 2005/06:A319, 2005/06:A327, 2005/06:A329, 2005/06:A363 yrkande 11, 2005/06:A399, 2005/06:A416 yrkande 5 och 2005/06:A420 yrkande 22.

Reservation 12 (fp)

Reservation 13 (kd)

Reservation 14 (c)

10. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf331 yrkande 8, 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18, 2005/06:Sf389 yrkande 11, 2005/06:Kr334 yrkande 38, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A258 yrkande 7, 2005/06:A280, 2005/06:A384, 2005/06:A406 och 2005/06:A420 yrkande 23.

Reservation 15 (m)

Reservation 16 (kd)

Reservation 17 (v)

Reservation 18 (c)

Reservation 19 (mp)

11. Arbetsmarknaden för verksamma inom kulturområdet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr252 yrkandena 12 och 14 samt 2005/06:Kr409 yrkandena 2 och 10.

Reservation 20 (m)

12. Översyn av kulturarbetarnas situation

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr410 yrkande 2.

Reservation 21 (m, fp, kd, c)

13. Arbetsmarknaden för akademiker

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A242, 2005/06:A363 yrkande 10 och 2005/06:A383.

Reservation 22 (c)

14. Vissa enskilda insatser

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf333 yrkande 6, 2005/06:A205 yrkande 1, 2005/06:A209 och 2005/06:A279.

Reservation 23 (c)

15. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So364 yrkande 19, 2005/06:So552 yrkande 2, 2005/06:A210, 2005/06:A295 yrkandena 1–7, 2005/06:A337, 2005/06:A363 yrkande 18, 2005/06:A369 yrkande 18 och 2005/06:A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37.

Reservation 24 (m)

Reservation 25 (fp)

Reservation 26 (kd)

Reservation 27 (c)

16. Lönebidrag efter 65 år

Riksdagen ger som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört om lönebidrag efter 65 år. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06:Sf362, 2005/06:So552 yrkande 3, 2005/06:A202, 2005/06:A203, 2005/06:A417 yrkande 5 och 2005/06:A420 yrkande 35 i denna del.

17. Lönebidrag och personligt bidräde

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So552 yrkande 6, 2005/06:A201, 2005/06:A207 yrkandena 1 och 2, 2005/06:A229, 2005/06:A232, 2005/06:A239, 2005/06:A249, 2005/06:A250, 2005/06:A276 yrkande 3, 2005/06:A289, 2005/06:A321, 2005/06:A333, 2005/06:A338, 2005/06:A373, 2005/06:A374, 2005/06:A397, 2005/06:A405 och 2005/06:A410.

Reservation 28 (c)

18. Sammanslagningen av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster

Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, tillskapas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om det nya sammanslagna bolagets verksamhetsinriktning. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om finansiering av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen för det nya bolaget samt bemyndigar regeringen att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 24 punkterna 3–5 och avslår motion 2005/06:N386 yrkandena 18–21.

Reservation 29 (kd)

19. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So551 yrkandena 4 och 17, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A294, 2005/06:A310 yrkande 13, 2005/06:A366 yrkandena 1 och 4, 2005/06:A368 yrkande 8, 2005/06:A370 yrkande 10, 2005/06:A387, 2005/06:A409, 2005/06:A417 yrkandena 2, 8 och 9, 2005/06:A418 yrkandena 2, 4 och 5 samt 2005/06:A420 yrkandena 16, 27 och 28.

Reservation 30 (kd)

Reservation 31 (v)

Reservation 32 (c)

20. Ombudsmännen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A363 yrkande 16 och 2005/06:A414 yrkande 5 i denna del.

Reservation 33 (m, c)

21. System för individuell kompetensutveckling

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A222, 2005/06:A378, 2005/06:A417 yrkande 10, 2005/06:A418 yrkande 3 och 2005/06:A420 yrkande 26.

Reservation 34 (m, fp, kd, c)

22. Anslag på utgiftsområde 13 för 2006

a) Ändring i mervärdesskattelagen

Riksdagen antar regeringens förslag enligt bilaga 2 till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200). Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 1.

b) Ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen dels antar förslaget i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, dels avslår regeringens förslag till ändring i 14 och 17 §§ i samma lag. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 2.

c) Ändring i lagen om arbetsmarknadspolitiska program

Riksdagen antar regeringens förslag i bilaga 2 till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 3.

d) Ändring i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Riksdagen antar regeringens förslag i bilaga 2 till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 4.

e) Ändring i lagen om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden

Riksdagen antar regeringens förslag i bilaga 2 till lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 5 och avslår motion 2005/06:A414 yrkande 1.

f) Ändring i lagen om anställningsskydd

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

g) Ändring i lagen om offentlig anställning

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.

h) Bemyndigande beträffande anslag 22:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 000 000 000 kr under 2007--2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 6.

i) Bemyndigande beträffande anslag 22:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 för ramanslaget 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 5 400 000 000 kr under 2007--2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 7.

j) Bemyndigande beträffande anslag 22:6

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000--2006 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 600 000 000 kr under 2007--2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 8.

k) Bemyndigande beträffande anslag 22:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 7 000 000 kr under 2007--2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 9.

l) Det allmänna anställningsstödet

Riksdagen godkänner regeringens förslag om det allmänna anställningsstödet för ungdomar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 10.

m) Anvisning av anslag under utgiftsområde 13

Riksdagen anvisar för budgetåret 2006 anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt vad som framgår av bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 13 punkt 11.

n) Motionsyrkanden om anslag på utgiftsområde 13 för budgetåret 2006

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A369 yrkandena 14, 16, 17, alla i denna del, och 19, 2005/06:A376, 2005/06:A414 yrkandena 2 i denna del och 4, 2005/06:A416 yrkande 4 i denna del och 2005/06:A420 yrkandena 5, 10--12, 34, alla i denna del, 38, 39, 42 och 45 i denna del.

23. Anslag på utgiftsområde 14 för 2006

a) Bemyndigande beträffande anslag 23:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 Arbetsmiljöverket, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 550 000 kr under 2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 14 punkt 1.

b) Bemyndigande beträffande anslag 23:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:2 Arbetslivsinstitutet, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kr under 2007--2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 14 punkt 2.

c) *Bemyndigande beträffande anslag 23:3*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m., besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 33 500 000 kr under 2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 14 punkt 3.

d) *Anvisning av anslag under utgiftsområde 14*

Riksdagen anvisar för budgetåret 2006 anslag under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 14 punkt 4.

e) *Motionsyrkanden om anslag på utgiftsområde 14 för budgetåret 2006*

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:A369 yrkande 20, 2005/06:A377, 2005/06:A414 yrkandena 5 i denna del och 6 samt 2005/06:A420 yrkandena 40, 41, 43, 44 och 45 i denna del.

Stockholm den 5 december 2005

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Margareta Andersson (c)¹, Laila Bjurling (s), Tina Acketoft (fp)², Stefan Attefall (kd)³, Camilla Sköld Jansson (v), Cinnika Beiming (s), Patrik Norinder (m)⁴, Lars Lilja (s), Carl B Hamilton (fp)⁵, Ann-Marie Fagerström (s), Henrik Westman (m)⁶, Ronny Olander (s), Ulf Holm (mp), Rolf Lindén (s), Anna Lindgren (m)⁷ och Raimo Pärssinen (s).

¹ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

² Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

³ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

⁴ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

⁵ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

⁶ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

⁷ Avstår från ställningstagande under punkt 22 och 23

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2005/06:1 volym 7 avseende utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv och ca 240 motionsyrkanden väckta under den allmänna motionstiden hösten 2005. I ärendet behandlas också regeringens förslag i budgetpropositionen volym 11 utgiftsområde 24 (punkterna 3–5) avseende frågan om sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster inom Arbetsmarknadsverket och en motion som väckts med anledning av förslaget.

Arbetsmarknadsutskottet har i årets budgetbetänkande valt att, vid sidan av rena budgetfrågor och frågor om inriktningen av politiken, behandla ett antal motioner som bl.a. rör arbetsmarknadspolitiska program, särskilda grupper på arbetsmarknaden och arbetsmarknaden för verksamma inom kultur. Som bilaga till betänkandet finns stenografiska uppteckningar från en öppen utskottsutfrågning om äldre på arbetsmarknaden.

Övriga motioner på arbetsmarknadsutskottets beredningsområde som väckts under den allmänna motionstiden och som tar upp frågor om t.ex. jämställdhet, arbetslöshetsförsäkring, arbetsrätt, arbetsmiljö, diskriminering, arbetstid och ledighet kommer att behandlas i senare betänkanden.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av generaldirektören vid Konjunkturinstitutet Ingemar Hansson, generaldirektören vid Medlingsinstitutet Anders Lindström och generaldirektören vid AMS Bo Bylund. Vidare har utskottet hållit ett sammanträde på temat arbetsmarknaden för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Vid sammanträdet deltog företrädare för AMS och Samhall AB och Handikappombudsmannen Lars Löw.

En skrivelse med anknytning till beredningen har inkommit från arbetsmarknadsnämnden i Skellefteå.

Riksdagen biföll den 23 november 2005 finansutskottets betänkande 2005/06:FiU1, vilket innebar att regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 godkändes.

Motioner som har väckts under riksmötet 2005/06 anges i det följande utan årtal.

Utskottets överväganden

Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom den allmänna inriktningen av arbetsmarknadspolitiken och regeringens sysselsättningspaket som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i 10 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Utskottet föreslår riksdagen godkänner förslaget om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden.

Utskottet avstyrker samtliga motioner om annan inriktning och om nystartsjobb.

Jämför reservationerna 1 (m, fp, kd, c), 2 (v), 3 (fp), 4 (mp), 5 (m, fp, kd, c, mp), 6 (fp) och 7 (fp).

Propositionen

Arbetsmarknadspolitiken ska tillsammans med övriga politikområden understödja målet för den ekonomiska politiken om *full sysselsättning*. Det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken är att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetslinjen är en överordnad princip för regeringens sysselsättnings- och tillväxtpolitik och innebär att aktivitet i form av arbete eller utbildning främjas.

Regeringen bedömer att arbetsmarknadspolitiken har bidragit till det övergripande målet om en väl fungerande arbetsmarknad. Regeringens mål om att den reguljära sysselsättningen för personer i åldern 20–64 år ska uppgå till 80 % ligger fast. Trots en relativt god tillväxt har nya arbetstillfällen uteblivit och arbetslösheten är oacceptabelt hög. I ett första steg på väg mot full sysselsättning ska den öppna arbetslösheten pressas tillbaka till 4 %. För att uppnå detta mål prioriterar regeringen följande utvecklingsområden i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten:

- ökad kontakt mellan arbetsförmedling och arbetsgivare,
- säkerställande av att de prioriterade grupperna verkligen prioriteras inom samtliga arbetsmarknadspolitiska program,
- förbättrad och säkerställd enhetlig tillämpning av de arbetsmarknadspolitiska regelverken inom AMV och
- bättre anpassning av den nationella arbetsmarknadspolitiken till de regionala och lokala förhållandena.

Det är av största vikt att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bättre anpassas efter regionala och lokala förhållanden. Arbetsmarknadsnämndernas lokala kunskap och erfarenhet bör mer aktivt kunna påverka beslut om t.ex. lokala mål och prioriteringar än vad som sker i dag.

I propositionen betonas att grunden för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är platsförmedlingen. Förmedlingen ska inta en mer central roll och effektiviseras. Insatserna ska individinriktas på ett tydligare sätt. Sökaktiviteten hos de arbetslösa måste öka och arbetsutbudet stimuleras. En sådan stimulans menar regeringen måste utgå från insikten om att matchningsprocessen har en kvalitativ sida där begreppet lämpligt arbete i arbetslöshetsförsäkringen är centralt.

Regeringen föreslår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ändras på så sätt att det redan av lagen ska framgå att ersättning i normalfallet inte får lämnas till personer som är tjänstlediga utan lön. En ny punkt 3 i lagens 10 § första stycket föreslås därför. Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2006. I dag regleras frågan i IAF:s föreskrifter om arbetslöshetsförsäkring. Det kan dock förekomma situationer där det finns sådana särskilda skäl att ersättning bör lämnas till en person trots att han eller hon är tjänstledig utan lön. Det bör därför vara möjligt för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter för sådana situationer. Regeringen föreslår därför även ett tillägg till den nysnämnda paragrafen där detta framgår. Två andra förslag om ändringar i denna lag behandlas på annat håll i detta betänkande. Några ytterligare ändringar i arbetslöshetsförsäkringen av mer övergripande art övervägs inte för närvarande.

Politiska insatser för att minska arbetslösheten och för att öka sysselsättningen i den prioriterade gruppen kvinnor och män med utländsk bakgrund är fortsatt mycket angelägna. Regeringen har för avsikt att presentera en proposition om insatser för nyanlända invandrades etablering under våren 2006. AMS kommer också att få ett tydligare ansvar för arbetslivsinriktade aktiviteter för nyanlända invandrare i yrkesverksam ålder som inom rimlig tid kan bedömas få ett arbete. Möjligheten att kombinera utbildningen i svenska med andra etableringsaktiviteter bedöms som särskilt intressant.

Målstrukturen på det arbetsmarknadspolitiska området är oförändrad sedan föregående budgetproposition. Mål finns på tre nivåer: för arbetsmarknadspolitiken, för tre verksamhetsområden och för respektive verksamhetsgrenar.

Målen och inriktningen av den svenska arbetsmarknadspolitiken ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsstrategi och dess mål och riktlinjer. Sysselsättningsriktlinjerna täcker flera politikområden, vilket kräver samverkan på både lokal, regional och nationell nivå.

Motionerna

Moderaterna förordar i motion A414 yrkandena 2 i denna del och 3 en effektivisering av arbetsmarknadspolitiken. En i vid mening väl fungerande arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitik är viktig för att säkerställa att de människor som drabbas av arbetslöshet snabbt återkommer i arbete och inte fastnar i långvarigt bidragsberoende. Arbetsmarknadspolitiken i stort ska inriktas på att hålla den långsiktiga arbetslösheten på en låg nivå utan att inflationen tar fart.

Ett problem med dagens system är att riksdag och regering inte definierat tydliga mål för arbetsmarknadspolitiken. Tydligare och färre mål måste läggas fast.

Arbetsmarknadspolitiken bedrivs i dag inom ramen för en komplicerad organisatorisk struktur. Arbetsmarknadsverket bör omorganiseras och få en enhetlig organisation. Länsarbetsnämnderna bör läggas ned. Arbetsmarknadsverket behöver en självständig professionell ledning och ett minskat politiskt inflytande. En sådan förändring leder till att verksledningen får ett större ansvar för hur arbetsmarknadspolitiken ska utformas. *Moderaterna* säger ja till den personalförstärkning vid AMS som regeringen föreslår.

Matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb måste prioriteras. All erfarenhet tyder på att anställbarheten sjunker snabbt. Den arbetslöse måste därför omedelbart få stöd i sitt sökande efter arbete. Arbetsförmedlingar som engagerar sig i de arbetssökande, har aktiv kontakt med potentiella arbetsgivare och snabbt upprättar individuella handlingsplaner lyckas bättre med att hitta arbeten som passar de arbetssökande. Åtgärdsinriktade handlingsplaner bör upprättas så tidigt som möjligt och allra senast efter exempelvis 30–40 ersättningsdagar.

Konkurrensen mellan olika utbildningssamordnare bör öka. När det gäller arbetslöshetsförsäkringen betonar partiet utöver vad som nedan anförs under rubriken *Oppositionspartiernas alternativ till arbetslöshetsförsäkring* att det är viktigt att arbetsvillkoret upprätthålls mer effektivt i försäkringen. Arbetslöshetsersättningen och regelverket däromkring måste utformas så att arbetslösa stimuleras att söka nya arbeten tidigt i arbetslöshetsperioden. Sanktionssystemet bör ändras så att en i och för sig mildare sanktion införs. Den slår dock till i omedelbar anslutning till den arbets sökandes redovisning av sin jobbsökaraktivitet. Studier visar att passivt kontantstöd inte har några positiva effekter på sökintensiteten. För att förhindra att den enskildes kostnader blir för höga föreslår partiet att ett kostnadstak för höjningarna på 300 kr införs. Det är emellertid orimligt att de som inte fått något arbete efter 300 dagar ska lämnas helt utan fortsatt stöd. Denna grupp arbetslösa ska därför ingå i en jobb- och utvecklingsfond med ett mer individanpassat program av åtgärder än det som aktivitetsgarantin erbjuder i dag. *Moderaterna* föreslår även särskilda insatser för arbetshandikappade och en utökad lönegaranti.

Folkpartiet anför i motionerna Sf383 yrkande 10, A369 yrkandena 1 i denna del, 9, 10, 12 och 13, 14 och 17, båda i denna del, och N383 yrkande 13 att ett nytt socialt landskap har vuxit fram och att det aldrig i modern tid vid ett jämförbart konjunkturläge varit så många människor som stått utan arbete. Det går att få ned arbetslösheten, men för detta krävs en kraftig förändring av arbetsmarknadspolitiken där arbetslinjen, egenförsörjningen och en omställningspeng ställs i centrum. Arbetsmarknadspolitiken måste i större utsträckning anpassas till de särskilda förutsättningar som råder på landsbygden. Grunden för en väl fungerande arbetsmarknadspolitik är att den styrs av klara och entydiga mål som utformas oberoende av dagspolitiska hänsyn. Lämpliga mål är följande.

- Långsiktiga effektivitetsmål. Arbetsmarknadspolitiken ska som en del av den allmänna ekonomiska politiken inriktas på att få ned den s.k. strukturarbetslösheten.
- Effektivitetsmål. Politiken ska bidra till att utjämna de konjunkturella svängningarna på arbetsmarknaden.
- Stabilitetsmål och fördelningspolitiska mål. Politiken ska bidra till en jämnare fördelning av inkomster och livschanser och ge alla en rimlig chans att försörja sig själva.

Att öka antalet arbetade timmar i genomsnitt per invånare är centralt för att skapa tillväxt. Målet om 80 % sysselsättning för befolkningen mellan 20 och 64 år är otillräckligt så länge som det finns områden där sysselsättningen är mycket lägre. Ett nytt sysselsättningsmål som innebär att minst 60 % av alla i arbetsför ålder i varje bostadsområde ska ha ett arbete bör därför införas. Regeringens strategi att dölja så mycket som möjligt av den öppna arbetslösheten genom att öka de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kraftigt nästa år är fel. Arbetsmarknadsåtgärderna bör förbli på den nivå som gäller i år. Problemen med regeringens sysselsättningspolitik är att insatserna inriktas helt på den offentliga sektorn, kommer sent i konjunkturcykeln, tränger undan reguljära jobb och är ensidigt inriktade på att bekämpa den öppna arbetslösheten.

Målstrukturen för AMS verksamhet är komplicerad. AMS bör reformeras kraftigt. En enhetlig myndighetsorganisation bör införas där myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas. Länsarbetsnämnderna bör avskaffas. Efter reformeringen ska AMS vara en liten central myndighet med ansvar för myndighetsuppgifterna och tillsynen. Arbetet på arbetsförmedlingarna behöver stramas upp och det existerande regelverket följas betydligt bättre än i dag. Förmedlingen bör fokusera på sin förmedlande uppgift och matchningen förbättras. Privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar och bemanningsföretag är exempel på aktörer som kan komplettera den statliga arbetsförmedlingen. Med en ökad konkurrens kommer de enskilda att ges större möjligheter att välja den arbetsförmedling och de åtgärder som passar hans eller hennes behov.

Arbetsförmedlingen måste på ett tydligt sätt göra klart för alla arbetssökande vilka skyldigheter och rättigheter de har. Tyvärr känner långt ifrån alla arbetssökande till sina rättigheter. En arbetssökandegaranti, ”Bill of rights”, som ska gälla på alla arbetsförmedlingar bör därför införas.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen menar partiet, förutom vad som angetts nedan under rubriken *Oppositionspartiernas alternativ till arbetslöshetsförsäkring*, att ett villkor för att den ska fungera är att ersättning bara ges till dem som söker arbete aktivt och som inte tackar nej till erbjudna arbeten. Den maximala höjningen av avgiften får inte vara mer än 300 kr i månaden. Folkpartiet betonar att befintliga regler ska tillämpas och menar att arbetslöshetskassor som inte stänger av personer som bryter mot reglerna ska förlora en del av sitt statsbidrag.

Kristdemokraterna framhåller i motion A420 yrkandena 1–3, 10–12, de tre senare i denna del, 21, 29 och 34 delvis och N480 yrkande 19 i denna del att det är angeläget med en omläggning av den svenska arbetsmarknadspolitiken i syfte att skapa ökad trygghet och valfrihet för den enskilde. Genom fler aktörer som tillhandahåller tjänster till den arbetslöse får man både mer individ- och arbetsmarknadsanpassade åtgärder och en effektivare arbetsmarknadspolitik. Politiken ska vara subsidiär på så sätt att samhällets insatser ska vara stödjande när det så krävs utan att skada ordinarie arbetsmarknad. Det måste bli lönsammare att ta ett arbete. Tendenserna till att en arbetslöshetskultur på allvar håller på att få fäste i Sverige måste brytas.

Verkligheten ska visas som den är. Människor ska inte flyttas runt mellan olika kolumner i arbetslöshets-, sjuk- och förtidspensionsstatistiken för att politiska mål och vallöften ska uppfyllas.

För att bryta långtidsarbetslöshet krävs en lång rad åtgärder: personliga handlingsplaner, kompetenshöjning och tydliga krav på den arbetssökande samtidigt med stöd och ekonomiska incitament för att bryta arbetslösheten.

Dagens mål för öppen arbetslöshet och sysselsättning är trubbiga och leder till fel åtgärder. Ett nytt mål bör införas för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken som innebär att andelen arbetade timmar i relation till befolkningen i arbetsför ålder ökas. Ett mål om antal arbetade timmar bör kopplas samman med det mål som riksdagen ställt sig bakom om ”en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt”.

AMV bör ersättas med en ny mindre myndighet. Den nya myndigheten ska inom de mål som riksdagen fastställer ansvara för bl.a. drift av servicekontor runtom i landet och se till att regeringen får erforderligt beslutsunderlag. Servicekontoren ska ge arbetslösa service och en orientering om vilka resurser som står till deras förfogande. På servicekontoren ska en omställningspeng fastställas för den arbetslöse som ska variera bl.a. med hänsyn till ålder, utbildning och arbetslivserfarenhet.

Länsarbetsnämnderna bör avvecklas. En regional samverkansnivå med det omgivande samhället ska givetvis behållas. I avvaktan på att den nya arbetsmarknadspolitiken är sjosatt fullt ut bör AMS som central myndighet få en tydlig stabskaraktär med möjlighet till ytterligare rationalisering. Den enskilde ska fritt kunna välja aktör och omställningspengen ska utbetalas först när aktören lyckas placera den arbetssökande i arbete.

Alltför mycket av arbetsförmedlarnas tid går åt till administration. Ett lägre antal program skulle minska administrationen och fältarbetet på förmedlingarna skulle kunna prioriteras.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen betonar Kristdemokraterna utöver vad som nämns nedan under rubriken *Oppositionspartiernas alternativ till arbetslöshetsförsäkring* att försäkringen ska motverka inlåsning i yrke, bransch eller inkomstläge. Reglerna ska vara enkla och överblickbara. Det bör inte finnas en bortre parentes i arbetslöshetsförsäkringen utan alla som står till arbetsmarknadens förfogande ska ha en grundtrygghet inom försäkringen. Subventionsgraden bör sänkas till 64 %. Den enskilde kompenseras genom att ett avdrag för förvärvsarbete införs. Det är ett rättssäkerhetsproblem att landets arbetsförmedlingar tillämpar arbetslöshetsförsäkringens regelverk med så stor variation.

Målsättningen måste vara att alla ungdomar mellan 18 och 24 år ska erbjudas jobb i det reguljära arbetslivet eller meningsfulla studier. Aktiva arbetsmarknadsåtgärder ska prioriteras före passivt kontantstöd. Långtidsarbetslöshet måste bekämpas kraftfullt och politiken präglas av insikten om att det är under arbetslöshetsperiodens första tid som det finns stora möjligheter att undvika långtidsarbetslöshet. Ett utvecklat lärlingssystem förespråkas inte minst för att ungdomar ska kunna få yrkes- och arbetslivserfarenhet.

Centerpartiet betonar i motionerna A309 yrkandena 4 och 6 och A363 yrkandena 1–9 att arbetsmarknadspolitiken måste effektiviseras och ha som huvudinriktning att ge de arbetssökande som behöver det kompletterande utbildning och kontakt med potentiella arbetsgivare, dvs. matcha arbetssökande med lediga jobb. Statistiken över antalet arbetslösa i Sverige bör redovisas på ett mer renodlat sätt. AMS term ”öppet arbetslösa” är förvirrande och säger inte så mycket om hur många som verkligen är arbetslösa. Den siffra som betyder något avser den totala arbetslösheten. Alla som finns inskrivna på arbetsförmedlingen, oavsett om de gör praktik eller är hemma och letar bland jobbbannonserna, ska redovisas som arbetslösa.

AMS bör reformeras från grunden. Verksamheten är mycket komplicerad och har flera övergripande mål och delmål. En enhetlig myndighetsorganisation bör införas med en självständig professionell ledning och med ett minskat politiskt inflytande.

Fler beslut i den aktiva arbetsmarknadspolitiken bör fattas på lokala och regionala nivåer. Om en arbetsförmedlare på lokal nivå får arbeta mer fritt efter de förutsättningar som finns i närområdet, underlättas möjligheten att matcha rätt person med rätt jobb. Arbetskraftsbristen kommer snart att bli verklighet i hela landet. Matchningen måste förbättras. För arbetssökande

som saknar gymnasieutbildning eller som behöver byta inriktning ska det finnas kvalificerade yrkesutbildningar, kortare punktinsatser och möjlighet till validering. Utbildningar som krävs för att arbetssökande ska kunna ta sig tillbaka till ett jobb ska inte bedrivas av AMS utan finnas i det ordinarie utbildningssystemet.

Det finns studier som visar att det för flera människor inte skulle löna sig ekonomiskt att gå från bidrag till arbete. Det är rimligt att det lönar sig bättre att arbeta än att inte göra det. Rörligheten på arbetsmarknaden bör öka och människor som inte har något arbete bör i högre grad än i dag flytta. Fler arbetsförmedlingsaktörer som är inriktade på enskilda människor och på olika yrkesgrupper behövs. Förmedlingarna bör konkurrensut-sättas eftersom effektivare och mer nischade arbetsförmedlingar kommer att bidra till att fler människor får ett arbete. Om fler aktörer tillåts för-medla arbeten kan de arbetssökande själva välja och ställa krav på resultat. En mångfald av aktörer leder till fler former av åtgärder och att den arbets-sökandes ställning stärks. Utöver vad som anförs om arbetslöshetsförsäk-ringen nedan under rubriken *Oppositionspartiernas alternativ till arbetslöshetsförsäkring* betonar partiet att försäkring i dag till 90 % finansieras genom skattemedel och att det därför är rimligt att den omfattar alla.

Oppositionspartiernas alternativ till arbetslöshetsförsäkring

Oppositionspartierna har tillsammans utarbetat ett förslag om reformering av arbetslöshetsförsäkring som partiernas motioner i frågan utgår från. Försäkring ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Försäkringens karaktär av omställningsförsäkring betonas. Förslaget innebär en högre egenfinansiering och besparingar till följd av regeländringar. Arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under sex månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till fem år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste 12 månadernas inkomster. Ersättning ska lämnas under maximalt 300 ersättningsdagar. En arbetssökande som har försörjningsansvar för barn kan få ersättning under 450 dagar. Ersättningen blir 80 % av förlorad inkomst under de första 200 dagarna och därefter 70 %. Taket för den högsta dagpenningen uppgår till 680 kr per dag. När ersättningsperioden är slut övergår den arbetslöse i en jobbgaranti med 65 % ersättning. Om den arbetslöse inte deltar i jobbgarantin lämnas ingen ersättning alls.

Övriga motionsförslag om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken

Vänsterpartiet anför i motion A253 att regeringen bör lägga fram förslag om sysselsättningsmål som innefattar en ambition att minska regionala obalanser. Målen kan sedan ligga till grund för en mer medveten styrning av resurser där ett helhetsgrepp kan tas för aktiva insatser som skapar bättre möjlighet till tillväxt, stärker lokala arbetsmarknader osv. I motion A271 framförs att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över arbetsmarknadspolitiken mål och medel i ljuset av de förändrade arbetsvillkoren och

nya inslagen på 2000-talets arbetsmarknad. Det är uppenbart att strukturella förändringar i ekonomin och i arbetslivet ligger bakom en betydande del av dagens höga arbetslöshet. Trots det ligger fokus i dagens arbetsmarknadspolitik på den enskildes egna aktiviteter och stöd till självhjälp. Behovet av förnyelse är därför stort.

I två motioner N308 yrkande 6 (kd, m, c, fp) och N433 yrkande 1 (kd, c, fp, m) framhålls att arbetsmarknadspolitikerna måste struktureras så att ökade resurser för matchning mellan arbetssökande och lediga jobb prioriteras. Den s.k. Vaggerydsmodellen kan tjäna som modell för matchningsverksamheten i hela landet. I modellen låter man flera arbetssökande rotera bland flera arbetsgivare under några veckor på varje ställe. Arbetssökande och arbetstagare får en chans att lära känna varandra och anställningar kommer ofta till stånd. När utbildning av arbetslösa ska ske måste tjänsterna upphandlas så att fler utbildningsanordnare får chans att lägga anbud. Konkurrensen måste öka genom ett större utbud av olika utbildningsanordnare och förbättrad kontroll.

Demografi och arbetade timmar

Jörgen Johansson och Lars-Ivar Ericson (båda c) betonar i motion A246 yrkande 1 att Sverige står inför en gigantisk utmaning där den åldrande befolkningen ökar samtidigt som de som arbetar blir färre. Behovet av fler arbetade timmar blir alltmer framträdande om Sverige ska klara kravet om en bibehållen välfärd.

Arbetsförmedling, arbetssökande och matchning

Christer Erlandsson (s) menar i motionerna A354 och A394 att den framtida utmaningen för Arbetsmarknadsverket är att matcha arbetslösa med rätt kompetens för det lediga arbetet. De arbetslösa behöver inte piska och sanktioner utan tidigare hjälp och individuellt utformade insatser för att snabbt återfå ett arbete.

Börje Vestlund (s) anser i motion A298 att arbetssökande borde ges möjlighet att sända iväg platsansökningar via Internet från datorer placerade på förmedlingarnas kontor.

Raimo Pärssinen m.fl. (s) anför i motion A398 att samhällets insatser bör samordnas med parternas för att förstärka och stödja en bra och fungerande omställningsprocess. Detta kan ske t.ex. genom tidigare insatser från arbetsförmedling eller utbildningsanordnare.

Ragnwi Marcelind (kd) hävdar i motion A233 att den ekonomiska ersättning som lämnas till kommunerna för att ta emot arbetssökande och exempelvis utbilda dem är på så hög nivå att verksamheten blir ekonomiskt intressant för många. Arbetsförmedlingarna lämnar dock uppdragen till kommunerna utan upphandling och en osund konkurrens uppstår därmed.

Leif Jakobsson och Veronica Palm (båda s) anser i motion A390 att dåliga språkkunskaper inte ska utgöra ett hinder för att skriva in sig på arbetsförmedlingen. Om hindren togs bort skulle denna grupp som står allra längst från arbetsmarknaden kunna ta del av plusjobben.

Sylvia Lindgren och Christina Axelsson (båda s) anför i motion A277 att oseriösa platsannonser hos arbetsförmedlingen bör stoppas.

Ulf Holm (mp) förespråkar i motion A412 en ökad konkurrens och fler aktörer inom förmedlingsverksamheten. I motion A413 *Mikaela Valtersson m.fl. (mp)* efterlyser man en reform där mångfalden tillåts öka i arbetsmarknadspolitiken. Flera aktörer ska tillåtas, och arbetsförmedlingarna måste bli mer specialiserade och få mer utrymme. Brukaren och den arbetssökande måste ställas i centrum.

Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken

Ulf Holm (mp) behandlar jämställdhetsaspekten i arbetsmarknadspolitiken och föreslår i motion A218 att AMV får ett tydligt uppdrag att i sin återrapportering av individbaserad statistik analysera och kommentera skillnader mellan könen och att föreslå och genomföra åtgärder för att komma till rätta med de stora skillnaderna.

Anne Ludvigsson m.fl. (s) påtalar i motion A381 att nästan dubbelt så mycket pengar satsas på arbetsmarknadspolitiska program för män som för kvinnor. Skillnaderna är extra tydliga när det gäller lönebidrag och anställningsstöd. En genomlysning av arbetsmarknadspolitiken ur ett jämställdhetsperspektiv behöver därför göras.

Statistik

Sten Tolgfors (m) anser i motion A212 att det är nödvändigt att nya statistiska verktyg tas fram, där en samlad statistik över hela arbetsmarknadsområdet möjliggörs, för att mäta den faktiska frånvaron från arbete.

Regionala förhållanden

Lars Johansson m.fl. (s) menar i motion A355 att utanförskapet i förorter kan minskas enbart om vi bekämpar arbetslösheten. Arbeten som skapas genom bidrag till föreningar och andra verksamheter är en bra början, men det behövs mer.

Mona Berglund Nilsson m.fl. (s) tar i motion A415 yrkandena 1 och 2 upp arbetslösheten i västra Sverige. Den har ökat snabbt under det senaste året och motionärerna menar att detta är det främsta hotet mot regionens utveckling. I dag saknar alldeles för många personer möjlighet till egen försörjning genom eget arbete. Snabba, intensiva åtgärder krävs för att möta sjukskrivningarna och för att inte permanenta arbetslösheten.

Matilda Ernkrans m.fl. (s) framhåller i motion A293 att det krävs en anpassning till lokala behov och engagemang för att ytterligare utveckla och effektivisera den nationella arbetsmarknadspolitiken. Kommunerna måste ges ett större reellt medinflytande och det måste finnas en flexibilitet från skilda håll för att möta olika situationer.

Hans Hoff och Alf Eriksson (båda s) påtalar i motion A205 yrkande 2 att det finns stora regionala skillnader på arbetsmarknaden, vilket måste kunna återspeglas i den typ av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som sätts in. Länsarbetsnämnderna bör därför även i framtiden ges möjlighet till inflytande över de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna efter de regionala förutsättningarna.

Sten Tolgfors (m) beskriver i motionerna Sk298 yrkande 8, Sf234 yrkandena 1–3 och A213 yrkandena 1, 2 och 4–7 arbetsmarknaden i Örebro län och gör bedömningen att arbetslösheten, oavsett hur stark konjunkturen är, kommer att förbli hög om inte förutsättningarna för arbete och företagande förbättras. Ett nödvändigt led i att minska bidragsberoendet är att öka den regionala ekonomins förmåga att skapa nya jobb. Ju bättre arbetsmarknaden fungerar, desto fler människors arbetsförmåga kan tas till vara.

Flyttningsbidrag och pendlingsstöd

Ameer Sachet m.fl. (s) anför i motion A292 att arbetsförmedlingarna borde ha en möjlighet att bevilja pendlingsstöd även vid kortare anställning, i synnerhet när det gäller unga människor. Reglerna bör ändras så att pendlingsstöd kan lämnas även vid kortare anställningar, till personer under 25 år och till arbetstagare som är universitets- och högskoleutbildade.

Yoomi Renström (s) menar i motion A372 att en förutsättning för att så många människor som möjligt ska kunna få ett arbete är att människor är beredda att flytta till orter där det finns arbete. Möjligheten att få flyttbidrag borde självklart vara relaterad till den faktiska livssituation och de ekonomiska förutsättningar som individen har. Reglerna om flyttbidrag borde därför ses över.

Fredrik Olovsson (s) gör i motion A237 gällande att reglerna om pendlingsstöd är onödigt stelbenta och bör ses över, särskilt ur ett ungdomsperspektiv. *Fredrik Olovsson och Christer Engelhardt (båda s)* framför motsvarande yrkande i motion A285.

Småföretagare

Ewa Thalén Finné och Magdalena Andersson (båda m) betonar i motion Sf233 yrkande 3 att arbetslösheten inte kommer att kunna bekämpas effektivt utan fler företag som är beredda att anställa. Det finns därför ett behov av att underlätta för små- och soloföretagare att nyanställa.

EU:s sociala fonder

Ana Maria Narti (fp) anför i motion A215 yrkandena 1 och 2 att syftet med EU:s sociala fonder (ESF-medel) är ”empowerment – makt till de maktlösa”. Det är därför fel att medlen i så stor utsträckning används för verksamhet inom bl.a. den offentliga sektorn. Små företag och små fristående arbetsgrupper har lämnats helt utanför kretsen av samarbetspartner som deltar i experiment avsedda att förnya arbetslivet. En parlamentarisk utredning bör tillsättas som grundligt ska granska ESF-rådets och AMS verksamhet. Utredningen bör även ange riktlinjerna för kommande fungerande europeiska stödformer för grupper med svag position i det svenska samhället.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsläget

Av *Konjunkturinstitutets* senaste konjunkturbarometer som publicerades den 27 oktober 2005 framgår att i stort sett samtliga tjänstebanscher rapporterar en ökad efterfrågan och att sysselsättningen har stigit något. Framför allt inom uppdragsverksamheten väntas sysselsättningen utvecklas starkt. Konjunkturinstitutet bedömer att arbetslösheten 2007 sjunker till runt 4,7 %.

Av månadsstatistiken från *AMS* framgår att det finns positiva tecken på arbetsmarknaden även om de är svaga. Antalet nya arbetslösa minskar långsamt, de nya lediga platserna ökar och varseltrenden pekar nedåt. Det finns dock ännu inga tydliga tecken på att arbetslösheten vänder nedåt. Obalansstapet, dvs. antal personer i arbetslöshet eller program, ligger ganska stilla på en hög nivå – 8 %.

Enligt *SCB:s* arbetskraftsundersökning (AKU) för oktober 2005 var antalet arbetslösa 254 000 eller 5,6 % av arbetskraften. I oktober 2004 var motsvarande tal 236 000 respektive 5,3 %. Skillnaden är inte statistiskt signifikant. Antalet långtidsarbetslösa uppgick till 66 000, vilket motsvarar 29 % av samtliga arbetslösa. Antalet sysselsatta uppgick till 4 238 000 personer jämfört med 4 212 000 i oktober 2004. Inte heller denna skillnad är statistiskt signifikant. Antalet arbetade timmar i genomsnitt per vecka uppgick till 145,0 miljoner i oktober 2005, vilket inte är någon signifikant skillnad jämfört med oktober 2004. Antalet personer utanför arbetskraften var i oktober 1 289 000, jämfört med 1 298 000 personer i oktober 2004.

Uppgifter av intresse för bedömningen av arbetsmarknadsläget har också framkommit när *AMS* generaldirektör Bo Bylund den 25 oktober, *Konjunkturinstitutets* generaldirektör Ingemar Hansson den 27 oktober och *Medlingsinstitutets* generaldirektör Anders Lindström den 10 november informerat utskottet.

Utskottet har kommenterat arbetsmarknadsläget i sitt yttrande den 24 oktober 2005 till finansutskottet om ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv. I anslutning till kommentarerna redovisade utskottet aktuell månadsstatistik från AMS.

Som utskottet konstaterade i sitt yttrande har det skett en förbättring av konjunkturen och arbetsmarknadsläget sedan hösten 2004. Arbetslöshetsnivån är emellertid fortfarande hög. Det finns dock en del som tyder på att situationen på arbetsmarknaden håller på att förbättras. Efter en svag inledning under 2005 har nu en uppgång av antalet arbetade timmar skett och antalet nyanmälda platser har fortsatt att stiga samtidigt som varslen har minskat.

I jämförelse med EU och OECD som helhet har Sverige en väl fungerande arbetsmarknad. Sysselsättningen är högre och arbetslösheten lägre.

I motionerna A212 (m) och A309 yrkande 6 (c) riktas kritik mot den officiella statistiken som motionärerna menar används för att dölja så mycket av den öppna arbetslösheten som möjligt och inte ger besked om hur många som verkligen är arbetslösa. Det finns därför, anser motionärerna, ett behov av ett annat slag av statistik. Utskottet vill med anledning av detta erinra om att den officiella svenska statistiken (AKU) sedan decennier tillbaka bygger på i huvudsak internationellt vedertagna kriterier, resolutioner och vägledningar som utvecklats av bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO), OECD och EU:s statistikmyndighet, Eurostat. Den vedertagna och konventionella definitionen av arbetslöshet ger också viktig information vid utformningen av den ekonomiska politiken. Som finansutskottet nyligen påpekat (bet. 2005/06:FiU1) är den internationella samsynen kring kriterierna stark. Samordningen gör det möjligt att jämföra utvecklingen i olika länder. Enligt finansutskottets mening är det mycket allvarligt att företrädare för de borgerliga partierna vid sidan av den officiella statistiken skapar egna diffusa mått över vad de kallar den ”verkliga” arbetslösheten. Arbetsmarknadsutskottet delar denna uppfattning.

Mål för arbetsmarknadspolitiken

Inledning

Regeringen betonar i propositionen att kampen mot arbetslöshet ytterst handlar om att värna demokrati, rättvisa och ett väl utbyggt välfärdssamhälle. Utskottet delar denna bedömning. Allas möjlighet till egen försörjning och ett arbetsutbud som möjliggör ett väl utbyggt välfärdssystem är därför centralt i politiken. Alla som vill och kan arbeta ska också kunna få ett arbete.

Övergripande mål

Från och med 2004 har det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken varit att den ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringens sysselsättningsmål, dvs. att den reguljära sysselsättningen bland personer i åldern 20–64 år ska uppgå till 80 %, ligger fast.

Utskottet välkomnar de åtgärder och den kraftsamling som nu äger rum för att i ett första steg på väg mot full sysselsättning pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till 4 %.

Ett högt prioriterat mål som bör nämnas i detta sammanhang är att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivning ska halveras fram till 2008 i förhållande till 2002 och att antalet nya fall av beviljad sjuk- och aktivitetsersättning samtidigt ska minska. Efter flera år med högt antal sjukpenningdagar vände trenden under 2003. Antalet sjukpenningdagar har sedan dess minskat men regionala skillnader kvarstår. Utskottet instämmer i att regeringens strävan när det gäller arbetsmarknaden ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsstrategi. I detta sammanhang kan nämnas att Sverige redan har uppnått EU:s mål för 2010 som innebär en sysselsättningsgrad på 70 %.

Det är viktigt att det förs en kontinuerlig diskussion om arbetsmarknadspolitikens mål. De mål som används måste vara tydliga och ändamålsenliga. Som utskottet framhöll i förra årets budgetbetänkande (2004/05:AU1) innebär det faktum att utskottet en gång anslutit sig till ett visst politiskt mål inte att detta för all framtid ska kvarstå oförändrat. Tvärtom är det önskvärt att politiska mål fortlöpande omprövas och vid behov förtydligas.

I det nyssnämnda betänkandet lämnades en ingående redogörelse för den komplicerade målstrukturen inom arbetsmarknadspolitiken och dess verksamhetsområden. Målen för de tre verksamhetsområden som regeringen beslutat om är oförändrade i förhållande till förra årets budgetproposition. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionerna A369 yrkande 9 (fp) och A271 (v).

Antalet arbetade timmar

I motionerna A246 yrkande 1 (c) och A420 yrkande 2 (kd) framhålls behovet av att öka antalet arbetade timmar.

För att kunna tillhandahålla ett välfärdssystem som tillgodoser medborgarnas behov är det centralt med ett stort arbetsutbud, dvs. ett högt arbetskraftsdeltagande och ett stort antal arbetade timmar. Utvecklingen av BNP beror i stor utsträckning på utvecklingen av antalet arbetade timmar. I några motioner framhålls alltså vikten av en ökning i detta avseende. Det råder en bred enighet om att en ökad sysselsättning och fler arbetade timmar har stor betydelse för tillväxten. Utskottet har tidigare betonat vikten av ett ökat antal arbetade timmar. Det arbete som pågår för att minska ohälsan och att förbättra integrationen är viktiga delar i strävan mot fler arbetade timmar. Regeringen har tillsatt en särskild arbetsgrupp med upp-

gift att analysera och föreslå hur det totala arbetskraftsutbudet ska kunna ökas. Arbetsgruppen ska rekommendera åtgärder före utgången av 2005. Utskottet har tidigare framhållit att det bör ankomma på regeringen att närmare finna former för hur antalet arbetade timmar ska kunna ökas. Ett sådant arbete pågår nu. Enligt utskottets mening är det emellertid viktigt att alla kan arbeta i den omfattning som de önskar. En ökning av arbetade timmar som till övervägande del är resultatet av ett ökat övertidsuttag är inte nödvändigtvis till samhällets bästa i ett långsiktigt perspektiv. Viktigare är att den totala sysselsättningen ökar, dvs. att fler personer kan komma i arbete.

Regionala sysselsättningsmål

I några motioner betonas vikten av att uppmärksamma regionala skillnader när det gäller sysselsättningsmålen. Vänsterpartiet föreslår i motion A253 ett sysselsättningsmål som innefattar en ambition att minska regionala obalanser. Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att det är viktigt att minska de regionala obalanserna. Ambitionsnivån när det gäller denna fråga är stor. Regionala skillnader på arbetsmarknaden förklaras dock av komplexa förhållanden och förändring kan bara ske långsamt. Utskottet har i andra sammanhang betonat att det är en stor utmaning att skapa förutsättningar för att alla delar av landet och hela den potentiella arbetskraften ska få del av utvecklingen framöver.

Utskottet har tidigare tagit ställning till ett förslag från Folkpartiet om ett nytt mål för arbetsmarknadspolitiken av innebörden att minst 60 % av alla personer i arbetsför ålder i varje kommun respektive större bostadsområde ska ha ett arbete – motionerna Sf383 yrkande 10 (fp) och A369 yrkande 1 (fp). Utskottet anser att det är viktigt att de skillnader som finns mellan olika områden när det gäller arbetslöshet och sysselsättning utjämnas, vilket även betonas i motionerna A355 (s) och A415 yrkandena 1 och 2 (s). I detta sammanhang vill utskottet något beröra det arbete för en nationell storstadspolitik som bedrivs och som syftar till att skapa möjligheter och att undanröja hinder för de människor som bor i de utsatta stadsdelarna i storstäderna. Storstadsarbetet kräver ett väl utvecklat och nära samarbete mellan statens och kommunens olika delar. Det bygger på ett underifrånperspektiv, de boende själva och deras engagemang är förutsättningar för arbetet. Två övergripande mål är fastställda för politiken. Det första är att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt. Därigenom kan nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet. Det andra är att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.

En stor del av Sveriges outnyttjade arbetskraftspotential finns i de utsatta stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Avtalen syftar till att samordna arbetet med att ge en bättre service till de enskilda individer som behöver samhällets hjälp, exempelvis med rehabilitering för att

komma tillbaka till arbetslivet. En samordning pågår också på myndighetsnivå och exempelvis kan nämnas att AMS och Försäkringskassan numera har organisatoriska enheter för effektiv samverkan mellan myndigheterna. Samverkansprojekt bedrivs på en rad områden och i olika form. I regeringens skrivelse 2005/06:23 (Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning) nämns att samråd mellan lokala skolmyndigheter och arbetsmarknadens parter om yrkesinriktade gymnasieutbildningar fr.o.m. 2007 kommer att bli obligatoriskt. Arbetsmarknadens parter bör medverka i planering och utformning av den yrkesinriktade utbildningen och på så sätt bidra till dess relevans och kvalitet.

Sammanfattningsvis menar utskottet att de övergripande mål som finns för arbetsmarknadspolitiken i dag är adekvata och välfungerande. Utskottet ser inte några betydande fördelar med de alternativ till övergripande mål för arbetsmarknadspolitiken som förs fram i motionerna som behandlats ovan. Det intensiva arbete som nu har inletts på väg mot slutmålet om full sysselsättning bör därför också fortsättningsvis styras av de mål som regeringen och riksdagen tidigare beslutat om. Utskottet ställer sig inte bakom de nu berörda motionerna.

Ekonomiska incitament för arbete

I motion A363 yrkande 4 (c) understryks att det måste löna sig bättre att arbeta. Det bör upprepas att arbetslinjen är en överordnad princip i regeringens sysselsättnings- och tillväxtpolitik. De marginaeffekter som kan uppkomma för olika grupper vid övergång mellan olika typer av försörjningsstöd och arbete är återkommande föremål för debatt och utredning. Trösklarna i skattesystemet har minskat och det har blivit lättare för dem som vill ta steget ut på arbetsmarknaden eller arbeta mer. Låg- och medelinkomsttagaren får nu sänkt inkomstskatt genom att sista steget i kompensationen för egenavgifter tagits och grundavdraget höjts. Arbete är viktigt för den sociala delaktigheten. Många kvinnor och män som får försörjningsstöd av socialtjänsten är utan arbete. Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2005:10) som ska föreslå åtgärder som underlättar en övergång från bidragsberoende till försörjning genom eget arbete. Utgångspunkterna är bl.a. att stärka arbets- och kompetenslinjen genom högre krav på aktivitet, att stärka de ekonomiska drivkrafterna för arbete och att förbättra ansvarsfördelningen och samverkan mellan stat och kommun. Utredningens betänkande ska vara klart senast i november 2006.

AMS

AMS har ansvaret för det faktiska genomförandet av en stor del av arbetsmarknadspolitiken och ska följa upp och utvärdera all arbetsmarknadspolitisk verksamhet. I praktiken förfogar AMS över en stor del av de medel som anslås för arbetsmarknadspolitiken. En bra redovisning av myndighetens verksamhet är nödvändig för att riksdagen ska kunna följa och kontrol-

lera arbetsmarknadspolitikens praktiska genomförande, vilket i sin tur ställer höga krav på adekvat återrapportering från myndigheten till regeringen.

Utskottet har flera gånger berört frågan om AMS avrapportering till regeringen och utskottets behov och intresse av att ta närmare del av sådan information. Senast i förra årets budgetbetänkande utgick utskottet från att också riksdagen får ta del av relevanta delar av resultaten från den nya form av strategisk uppföljningsdialog eller avrapportering från AMS till regeringen som sedan 2003 sker fyra gånger per år, exempelvis i form av en skrivelse. I budgetpropositionen lämnas vissa uppgifter om AMS avrapporteringar. Utskottet vill återigen framhålla vikten av att sådan information lämnas till riksdagen.

Pågående utvecklingsarbete inom AMS

Arbetsförmedlingen har under de senaste fem åren bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete med utgångspunkt i det s.k. fempunktsprogrammet, som AMS dåvarande generaldirektör presenterade hösten 2001. AMS har i styrdokumentet "Arbetsförmedlingen i Sverige" (oktober 2003) fastlagt de vägledande principerna för arbetsförmedlingens arbete: enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet. Det arbete som nu pågår med att utveckla tjänster, metoder och arbetsmarknadspolitiska program syftar till att förbättra matchningseffektiviteten på arbetsmarknaden och att förbättra tillgängligheten. AMS bedömer att tillgängligheten till arbetsförmedlingens service är ett viktigt utvecklingsområde för att förbättra effektiviteten i sökprocesserna. Utvecklingsarbetet inriktas därför mot att klargöra och tydligt beskriva arbetsförmedlingens service till arbetssökande och arbetsgivare. Förmedlingarnas service tillhandahålls genom tre servicevägar: AF Internet, AF kundtjänst (telefonservice) och lokala AF. Förmedlingen ska sträva efter att bättre anpassa insatserna till de behov som finns hos de arbetssökande. Utgångspunkten ska vara respekten för den enskildes egen förmåga att tillgodose sina behov i medvetande om att denna förmåga kan variera kraftigt mellan olika individer.

I motion A212 yrkande 3 (m) anförs att arbetsmarknadspolitikerna måste bli mer effektiv och i motionerna A363 yrkande 2 (c), A369 yrkande 14 i denna del (fp) och A420 yrkande 34 i denna del (kd) yrkas att AMV/AMS ska omorganiseras på olika sätt. Utskottet menar för sin del att en central myndighet som har det samlade ansvaret för bl.a. förmedlings- och programverksamheten behövs, inte minst för att tillgodose behovet av en enhetlig och rättssäker verksamhet som är tillgänglig för alla. All verksamhet behöver dock utvärderas med jämna mellanrum och ibland omvärderas. Inom AMS pågår ett fortlöpande utvecklingsarbete som utskottet beskrivit kortfattat ovan.

Lokalt inflytande över arbetsmarknadspolitiken

I motionerna A205 yrkande 2 (s), A293 (s), A363 yrkande 3 (c) och N383 yrkande 13 (fp) tas frågor upp om ett starkare lokalt inflytande över arbetsmarknadspolitiken. I denna fråga gör utskottet följande överväganden. Arbetsmarknadspolitiken ska utformas utifrån ett lokalt, regionalt och nationellt behov. Som nämnts tidigare är ett av de fyra utvecklingsområden som regeringen prioriterar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten kommande år att bättre anpassa den nationella arbetsmarknadspolitiken till de regionala och lokala förutsättningarna. Verksamheten ska bedrivas i samverkan med andra aktörer på arbetsmarknaden som arbetsmarknadens parter, myndigheter, kommuner, enskilda företag och organisationer. Utskottet välkomnar en anpassning av verksamheten till de regionala och lokala förutsättningarna. Det lokala inflytandet över politiken bör stärkas. Utskottet vill samtidigt framhålla att det inte är någon självklarhet att en mer decentraliserad organisation automatiskt leder till ökad effektivitet, större rättssäkerhet och bättre handläggning.

För ett gott samverkansresultat krävs förmåga att samarbeta på ett konstruktivt sätt med externa intressenter som andra myndigheter och organisationer, kommuner, partsföreträdare m.fl. I ett mer lokalt förankrat arbete har arbetsmarknadsnämnderna en viktig roll. Nämnderna är lokala samverkansorgan som har till uppgift att medverka till att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten utformas utifrån lokala förutsättningar och behov. I en arbetsmarknadsnämnd ska det finnas företrädare för länsarbetsnämnden, arbetsförmedlingen, den eller de kommuner som berörs, det lokala näringslivet och lokala arbetstagarorganisationer. Länsarbetsnämnden får delegera vissa frågor till arbetsmarknadsnämnden. Arbetsmarknadsnämnden ska särskilt medverka till att målen för den nationella arbetsmarknadspolitiken uppnås, medverka till att finna former och skapa utrymme för aktivitetsgarantin, ansvara för kvaliteten i ungdomsinsatserna, skapa samsyn mellan olika aktörer för att främja att varje individs arbetsförmåga tas till vara så att det blir möjligt för den enskilde att försörja sig genom eget arbete och mobilisera det lokala arbetsmarknadsutbudet.

AMS fastställde 2002 en strategi för samverkan på lokal nivå. Denna strategi har sedan varit vägledande för ett utvecklingsarbete inom området. Strategin har bl.a. inneburit att AMS genomför utbildningsdagar för alla ledamöter i arbetsmarknadsnämnderna. Under 2005–2006 kommer nya samverkansdagar att genomföras över hela landet. Syftet är att följa upp och ytterligare stimulera det utvecklingsarbete som bedrivs i arbetsmarknadsnämnderna. Ett särskilt program för samverkansfrågor har utformats, och inom AMS har en särskild stabsfunktion för samverkansfrågor inrättats.

Som tidigare uttalats är det med tillfredsställelse som utskottet noterat att AMV de senaste åren har lagt ökad tonvikt vid att förstärka samverkan med arbetsmarknadsnämnder och andra aktörer.

Ökad mångfald

I motionerna N480 yrkande 19 i denna del (kd), A233 (kd), A363 yrkande 7 och 8 (c), A413 (mp) och A420 yrkande 3 (kd) förespråkas en ökad mångfald och konkurrens inom bl.a. förmedlings- och programverksamheten och att arbetsförmedlingen bör konkurrensutsättas. I motion A412 (mp) hänvisas särskilt till AMS sökandeundersökning. Vad motionärerna avser med en ökad mångfald utvecklas inte närmare i motionerna. Utskottet är för sin del av uppfattningen att det ska finnas en statlig arbetsförmedling med kontor över hela landet. Verksamheten ska kännetecknas av enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet och de arbets sökande ska garanteras ett likartat utbud av tjänster och service över hela landet. Neddragningar av AMV/AMS verksamhet och satsningar på privata förmedlingar av olika slag riskerar att försämra situationen för många arbetslösa, inte minst för de människor som bor i regioner där efterfrågan på arbetskraft är svag. Av förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten framgår för övrigt att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska bedrivas i samverkan med andra aktörer som exempelvis arbetsmarknadens parter, myndigheter, kommuner, enskilda företag och organisationer. Ett samarbete mellan arbetsförmedlingen och bemanningsbranschen och med andra intressenter bedrivs redan på olika håll i landet. Exempelvis ska den satsning på arbetslösa akademiker som ingår i regeringens sysselsättningspaket administreras i ett samarbete mellan arbetsförmedlingen och bemanningsföretag eller liknande.

Den mångfald av aktörer som finns på området utnyttjas alltså redan. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom de nu berörda motionerna.

Matchningsverksamhet

Arbetslöshet bryter ned människor. Strukturomvandlingen på arbetsmarknaden fortsätter och fler människor kan därför komma att behöva gå från ett arbete till ett annat. Den omställning som det innebär måste bli lättare och inte svårare. Som regeringen framhåller i propositionen krävs en effektiv matchning och en yrkesmässig och geografisk rörlighet för att möjliggöra en stigande sysselsättning och låg arbetslöshet i kombination med en låg inflation.

I motionerna A309 yrkande 4 (c), A363 yrkande 1 (c), A369 yrkandena 10 och 13 (fp), N308 yrkande 6 (kd, m, c, fp) och N433 yrkande 1 (kd, c, fp, m) anförs att matchningen måste förbättras, att arbetsmarknadspolitiken måste ha som huvudinriktning att matcha arbetssökande med lediga jobb och att arbetsförmedlingen bör fokusera på sin förmedlingsuppgift. I motion A354 (s), A394 (s) och A398 (s) betonas att de arbetssökande behöver tidig hjälp och individuellt utformade insatser och i motionerna Sk298 yrkande 8 (m), A213 yrkandena 1, 2 och 4–7 (m) och Sf234 yrkandena 1–3 (m) behandlas vikten av en välfungerande arbetsmarknad i Örebro län. I motionen Sf233 (m) betonas behovet av att underlätta för främst småföretag att anställa. I likhet med regeringen anser utskottet att grunden i

arbetsmarknadspolitiken är platsförmedlingen. Förmedlingsverksamheten ska bidra till att arbetslöshetstiden för de arbetssökande och vakanstiden för de icke tillsatta platserna förkortas. Förmedlingen har alltså i uppgift att bidra till att arbetssökande snabbt sammanförs med vakanta platser. Precis som motionärerna är utskottet av uppfattningen att detta är en central och viktig uppgift för arbetsförmedlingen. Under hösten kommer AMS att rekrytera 500 nya arbetsförmedlare, vilket kommer att stärka matchningsarbetet. Utskottet välkomnar detta. Ansträngningarna för att förbättra verksamheten måste dock ökas ytterligare. I förra årets budgetbetänkande (2004/05:AU1) noterade utskottet att AMS på uppdrag av regeringen förberedde ett sjätte verksamhetsmål som skulle syfta till att mäta målet om att korta arbetslöshetstiderna för kvinnor och män. Målet som sådant skulle ha tagits fram omgående och ett operativt mål skulle ha genomförts före sommaren 2004. Utskottet ser klara fördelar med ett sådant mål, men AMS har ännu inte lagt fram något. Regeringen har i budgetpropositionen uttalat att den utgår från att AMS inför ett sådant mål snarast.

En viktig del i matchningen är att erbjuda de arbetslösa individuellt anpassade lösningar, dvs. rätt åtgärder för den enskilde individen. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) kommer att få i uppgift att i samarbete med AMS utveckla metoder för att underlätta för arbetsförmedlingen att erbjuda de arbetslösa rätt åtgärder vid rätt tidpunkt. Målet med detta är att på ett tidigt stadium identifiera de arbetslösa som löper hög risk för långtidsarbetslöshet. AMS bedömer att tillgängligheten har stor betydelse för matchningen.

Arbetssökandenas rättigheter och skyldigheter

Med anledning av vad som framförs i motion A390 (s) om att dåliga språkkunskaper inte ska utgöra ett hinder mot att skrivas in vid förmedlingen vill utskottet erinra om att alla som har rätt att arbeta i Sverige också har rätt att skrivas in vid och få service av den offentliga arbetsförmedlingen (1 § AMSFS 2005:4). Några särskilda krav på språkkunskaper för inskrivning finns inte. Skulle det förhålla sig som det beskrivs i motionen att arbetssökande nekas inskrivning på grund av bristande kunskaper i det svenska språket kan utskottet konstatera att ett sådant beslut saknar rättsligt stöd. I motion A369 yrkande 12 (fp) föreslås att de rättigheter som en arbetssökande har ska sammanställas i ett särskilt dokument. Med anledning av denna motion vill utskottet framföra följande. Inskrivning sker vid ett personligt besök på arbetsförmedlingen. I anslutning till att en arbetssökande skrivs in vid förmedlingen ska information lämnas om innehållet i förmedlingens tjänster. Det är lämpligt att den arbetssökande vid detta tillfälle även informeras om vilka grundläggande rättigheter och skyldigheter han eller hon har. Det är av betydelse att information ges på ett sådant sätt att den arbetssökande kan tillgodogöra sig upplysningarna. Något särskilt behov av att samla de föreskrifter som finns om den arbetssökandes rättigheter i ett särskilt dokument finns inte, varför utskottet inte ställer sig

bakom förslaget. När det så gäller yrkandet i motion A298 (s) att en arbetsökande regelmässigt bör ges möjlighet att skicka en ansökan om anställning via en dator hos arbetsförmedlingen är det enligt vad utskottet inhämtat vanligt att arbetsförmedlingar tillhandahåller datorer som är uppkopplade mot Internet för detta ändamål. I vilken uträkning detta borde ske regelmässigt är bl.a. en kostnadsfråga och något som myndigheten lämpligen själv bör ta ställning till. I motion A277 (s) behandlas frågan om olämpliga arbetserbudanden ska kunna annonseras genom förmedlingens försorg. Utskottet konstaterar i denna fråga att de lediga tjänster som anmäls till arbetsförmedlingen vanligen annonseras genom att läggas ut på Internet (Platsbanken). En arbetsgivare är skyldig att anmäla de flesta lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen. Någon motsvarande rätt för arbetsgivaren att få sina arbeten utannonserade finns emellertid inte. Varje arbetsförmedling beslutar om vilka lediga platser som ska annonseras eller inte.

Individuella handlingsplaner

Utskottet har vid ett antal tillfällen ända sedan riksmötet 1995/96 behandlat frågor om handlingsplaner för arbetsökande vid arbetsförmedlingen och betonat att planerna måste vidareutvecklas och förbättras. Senast i förra årets budgetbetänkande 2004/05:AU1 betonade utskottet allvaret i de brister som redovisats i en utvärderingsrapport från Statskontoret. Av rapporten framgick att kvaliteten i handlingsplanerna generellt är låg, att AMS inte följer upp om de egna metodstödande insatserna når målgruppen, att utbildningar erbjuds utan att AMS kvalitetssäkrat innehållet, att uppföljningen är otillräcklig, att oklarheter råder om hur det övergripande ansvaret är fördelat och att tillsynen är begränsad. Utskottet förutsatte därför att regeringen senast i nästa budgetproposition utförligt skulle redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av den kritik som redovisats i rapporten. Redovisningen borde, framhöll utskottet, inkludera information om hur den enskildes aktivitet och delaktighet i handlingsplanerna utvecklas.

Mot bakgrund av de uppgifter som nu redovisas i propositionen måste dessvärre konstateras att nästan en femtedel (19 %) av de arbetsökande inte har någon handlingsplan över huvud taget och att resultaten varierar på länsnivå från 72 till 87 %. Än mer anmärkningsvärt är att endast 75 % av de prioriterade grupperna har en handlingsplan. Variationen i siffrorna tyder på att olika regioner tar olika allvarligt på skyldigheten att upprätta en handlingsplan. Enligt utskottets förmenande är detta såväl oförståeligt som oacceptabelt.

Regeringen gav i början av 2005 AMS i uppdrag att utarbeta rutiner och metoder för bl.a. handlingsplanerna. Utskottet noterar med tillfredsställelse att AMS nu har utarbetat rutiner för en handlingsplan i det operativa datasystemet. Personalen har genomgått en särskild utbildning för detta ändamål och informationsbroschyrer har tagits fram. Att förbättra kvalite-

ten på handlingsplanerna och att öka de arbetssökandes delaktighet i utarbetande och vidareutveckling av handlingsplanerna måste prioriteras i arbetsförmedlingens verksamhet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att verksamheten har fokus på kvaliteten i handlingsplanerna. Utskottet noterar det arbete som ägt rum på området och avvaktar den fortsatta utvecklingen.

Arbetslöshetsförsäkring

Bakgrund

Oppositionspartierna har enats om ett gemensamt förslag till en reformerad arbetslöshetsförsäkring, vilket framgår av motionerna A363 yrkandena 5 och 6 (c), A369 yrkande 17 (fp), A414 yrkande 2 (m) och A420 yrkandena 10–12 (kd).

Arbetslöshetsförsäkringen spelar en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken och ska genom sin utformning medverka till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska präglas av en enhetlig och därmed rättvis tillämpning av de regler som gäller i arbetsförmedlingens och arbetslöshetskassornas verksamhet. Som utskottet har gett uttryck för i många olika sammanhang (senast i bet. 2004/05:AU4) är rätts-säkerheten av grundläggande betydelse för den arbetslöse och för legitimiteten i försäkringen.

I dag finns det 37 självständiga arbetslöshetskassor som administrerar arbetslöshetsförsäkringen. Kassorna är privaträttsliga organ (ekonomiska föreningar) vars handläggning och beslut i ärenden om arbetslöshetsförsäkring är myndighetsutövning. Sedan 1998 finns även Alfa-kassan som är en från fackförbund och andra intresseorganisationer helt fristående arbetslöshetskassa. Arbetsförmedlingen informerar arbetssökande om och kontrollerar att de uppfyller villkoren för att få ersättning, dvs. att de aktivt söker arbete och accepterar erbjudanden om lämpligt arbete eller en plats i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Arbetslöshetskassorna beslutar sedan om och betalar ut arbetslöshetsersättning. Ansvar för tillsynen över arbetslöshetskassorna har Institutet för arbetslöshetsförsäkring (IAF). Målet för IAF:s verksamhet är att myndigheten ska bidra till att arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna fullgör sina uppgifter i arbetslöshetsförsäkringen på ett korrekt och likformigt sätt över hela landet. IAF:s arbete ska också bidra till att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. IAF återskriver kvartalsvis till regeringen uppgifter om bl.a. genomsnittlig tid för arbetslöshetsersättning, antalet utförsäkrade och antalet meddelanden från arbetsförmedlingen om ifrågasatt rätt till arbetslöshetsersättning och hur många av dessa meddelanden som leder till beslut från arbetslöshetskassan om nedsättning av ersättningen eller andra sanktioner.

En allmän försäkring?

I oppositionspartiernas gemensamma förslag till en ny arbetslöshetsförsäkring förs fram att den bör vara en allmän försäkring. Utskottet ser för sin del många fördelar med dagens ordning, exempelvis att närheten till de fackliga organisationerna och bransch- och småföretagarorganisationerna garanterar en nära koppling till lönebildningen, arbetsmarknadspolitiken och i förlängningen till den ekonomiska politiken. Utskottet har tidigare prövat liknande yrkanden och finner inte heller nu att det finns skäl att omforma arbetslöshetsförsäkringen till en allmän försäkring.

En omställningsförsäkring

I flera motioner betonas arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningsförsäkring. Utskottet gör med anledning av det följande bedömning. Arbetslöshetsförsäkringen är och ska vara en omställningsförsäkring. Försäkringen ska skapa förutsättningar för en trygg omställning med målet att individen så snabbt som möjligt får ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det är viktigt att det finns en tillit och en tilltro till försäkringen. Ersättningsnivåerna bör därför vara generösa. Det är dock nödvändigt att akassan verkligen fungerar som en omställningsförsäkring och inte som ett permanent försörjningsstöd. Ett av de två målen för verksamhetsområdet förmedlingsverksamhet är att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Omställningen till ett annat arbete ska påbörjas direkt vid arbetslöshetens inträde och den sökande ska aktivt verka för att han eller hon så snabbt som möjligt finner ett nytt arbete. Brister i tillämpningen av försäkringen har tidigare uppmärksammats av såväl Riksrevisionen som IAF. Frågan om en ändamålsenlig tillämpning av försäkringsreglerna är av stor betydelse och utskottet anordnade därför en särskild hearing i frågan den 28 oktober 2004.

I betänkande 2004/05:AU4 behandlade utskottet bl.a. Riksrevisionens styrelses framställning (2003/04:RRS7) med anledning av granskningsrapporten Arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen (RiR 2004:3). Utskottet betonade då att det är viktigt att de arbetslösa och personer i olika program är aktiva i sitt arbetssökande men att det också finns ett ömsesidigt ansvar. Ett kvalitativt sett bra sökande efter arbete ska ske genom en dialog och i arbetet med den individuella handlingsplanen. Utskottet uttalade att måttet på en god sökaktivitet inte bara är antalet sökta arbeten utan att det också finns en kvalitativ sida, som har bäring på försäkringens begrepp ”lämpligt arbete” i lagens 11 §. En övergripande princip vid bedömningen av vad som är lämpligt arbete är att hänsyn ska tas till den sökandes förutsättningar och andra personliga förhållanden. Utskottet är fortfarande av denna uppfattning.

Utskottet har med tillfredsställelse noterat att regeringen nu har gett AMS i uppdrag att intensivifiera arbetet med att skapa en effektivare och sammanhållna organisation som säkerställer en likartad tillämpning av det arbetsmarknadspolitiska regelverket över hela landet. AMS ska prioritera

arbetet med att stärka enhetligheten och rättssäkerheten i arbetsförmedlingarnas tillämpning av regelverket, bl.a. utifrån det åtgärdsprogram som AMS redovisat till regeringen i oktober 2004. Regeringen anför i propositionen att vissa indikationer funnits som tyder på att det skett positiva förändringar inom området men betonar att det är för tidigt att redan nu dra några säkra slutsatser av detta. En del arbetsförmedlare, framförs det i propositionen, upplever obehag då det kan bli fråga om att lämna rapport till arbetslöshetskassan när en arbetssökande avvisar ett arbete. På försök kommer AMV därför att under nästa år utarbeta och pröva en ny modell där ansvaret för att lämna en rapport om ifrågasatt ersättningsrätt flyttas till en central funktion inom arbetsförmedlingen. Ett metodstöd för uppföljning har också införts av AMS. Förmedlingarna ska var tredje månad dokumentera och motivera varför den arbetssökande inte ska anvisas till aktivitetsgarantin utan i stället få arbetslöshetsersättning.

Antalet underrättelser till arbetslöshetskassorna har ökat med 54 % andra kvartalet 2005 jämfört med motsvarande period 2004. Totalt har 3 400 underrättelser lämnats till arbetslöshetskassorna andra kvartalet 2005. Regeringen kommer att fortsätta att noga följa utvecklingen av de åtgärder som AMV vidtagit.

Riksrevisionens styrelse har inkommit till riksdagen med en framställning (2004/05:RRS22) med anledning av granskningsrapporten (RiR 2005:3) Arbetslöshetsförsäkringen – kontroll och effektivitet. Stora brister i hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen påtalas. Utskottet avser att behandla framställningen under våren i sitt särskilda betänkande om arbetslöshetsförsäkringen.

Alternativ finansiering av arbetslöshetsförsäkringen

Utskottet har flera gånger tidigare tagit ställning till olika förslag om en alternativ finansiering av arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet är även nu kritiskt till de framförda förslagen, som kan komma att drabba enskilda personer hårt. Utskottet är också av den uppfattningen att det är värdefullt att försäkringen är frivillig eftersom det ökar försäkringens legitimitet.

Ersättningsnivåer

Arbetslöshetsförsäkringens uppgift är att ersätta den enskilde för inkomstförlust under en omställningsperiod. Försäkringen kan också bidra till en ökad rörlighet, vilket ger förutsättningar för en välfungerande arbetsmarknad och i förlängningen en lägre arbetslöshet.

Arbetsmarknadens försörjningsstöd ska ge den ekonomiska grundtrygghet som gör att enskilda människor inte drabbas onödigt hårt vid olika oförutsedda händelser, som exempelvis arbetslöshet.

De förslag som nu förs fram av oppositionen om sänkta ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen skulle ge många arbetslösa en väsentligt sämre ekonomisk situation. Det är inga förslag och ingen politik som utskottet kan ställa sig bakom.

Tjänstledighet utan lön

Utskottet godtar den ändring som föreslås i 10 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, och som innebär att ersättning i normalfallet inte ska lämnas till personer som är tjänstlediga utan lön. Undantag ska kunna medges i vissa fall.

Europeiska socialfonden

I motion A215 yrkandena 1 och 2 (fp) görs gällande att syftet med EU:s sociala fonder om ”empowerment” (sv. egenmakt, att ta makten över sin egen situation) inte tillgodoses inom fonden, att ESF-rådet bör utredas och att riktlinjer bör utformas för kommande stödformer. Europeiska socialfonden är en av EU:s strukturfonder och har som övergripande mål att främja sysselsättningen och utvecklingen av mänskliga resurser. Empowerment är en av flera centrala principer för fonden. I den senaste oberoende utvärderingen av Equal konstateras bl.a. att tillämpningen av Empowerment medfört att det skapas mervärden i programgenomförandet. Utskottet saknar anledning att göra annan bedömning. Strukturfondernas organisation har nyligen setts över av Organisationsutredningen för regional tillväxt. Utredningen föreslår i sitt delbetänkande (SOU 2005:93) bl.a. att ansvaret för den offentliga förvaltningen av strukturfonderna övergår till en ny myndighet och att Svenska ESF-rådet upphör. Förslaget remissbehandlas för närvarande. Utskottet ställer sig inte bakom förslagen.

Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken

Utskottet har ett antal gånger tidigare understrukit hur viktigt det är att kvinnor och män behandlas likvärdigt på arbetsmarknaden. I motion A218 (mp) tas frågan upp om en könsbaserad statistik i arbetsmarknadspolitiken. Utskottet anmärker i detta sammanhang att AMS har i uppdrag att övergripande och länsvis redovisa vilka kompetensutvecklingsinsatser som genomförts i syfte att integrera jämställdhetsfrågorna i myndighetens verksamhet i samband med årsredovisningen. All återrapportering av individbaserad statistik ska vara könsuppdelad och i de fall det inte är möjligt ska orsaken redovisas. Eventuella skillnader mellan könen ska analyseras och kommenteras. Utskottet har på annat håll i detta betänkande betonat vikten av en adekvat återrapportering och förutsätter att regeringen noga följer verkets återrapportering och vidtar åtgärder om det skulle visa sig nödvändigt.

Med anledning av motion A381 (s) som behandlar frågan om jämställdhet och arbetsmarknadspolitiska program konstaterar utskottet att AMS ska bidra till att öka jämställdheten mellan kvinnor och män i arbetslivet och motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden. Under långa tider har AMS tilldelats särskilda medel för att bedriva projektverksamhet i syfte att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden, s.k. brytverksamhet. Som påpekas i motionen är män som får en anställning med lönebidrag överrepresenterade i förhållande till de kvinnor som får hjälp till en sådan anställning.

Utskottet menar att det är djupt otillfredsställande med den obalans som råder i detta avseende inom vissa arbetsmarknadsprogram. Regeringen har som ambition att se över insatserna så att de bättre svarar mot både kvinnors och mäns villkor på arbetsmarknaden. Utskottet ser detta som mycket angeläget och förutsätter för sin del att regeringen snarast vidtar de åtgärder som behövs. De nu berörda motionerna bör därför inte bifallas.

Utskottet återkommer till frågor om jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken i avsnittet Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor.

Flyttningsbidrag

Flyttningsbidrag lämnas i form av respenning, starthjälp och pendlingsstöd. Bestämmelserna ändrades senast den 1 februari 2005 efter att ha utretts av utredningen om rörlighetsstimulanser (SOU 2003:37 – Ökad rörlighet för sysselsättning och tillväxt). Bland annat togs möjligheten bort att vid särskilda skäl ge flyttningsbidrag till personer mellan 20 och 25 år som uppfyllde vissa förutsättningar. Utskottet behandlade förslaget i 2004/05: AU1.

En av arbetsmarknadspolitikens huvuduppgifter är att sammanföra arbets sökande med lediga arbeten. För en effektiv matchning krävs både en geografisk och yrkesmässig rörlighet. Det är angeläget att underlätta och understödja en sådan rörlighet. Samtidigt måste de stöd som finns vara verksamma och tillämpas på ett likformigt sätt och i första hand inriktas på dem som har det svårast på arbetsmarknaden. I förra årets budgetproposition betonades att bestämmelserna inte i första hand var riktade till ungdomar eftersom de som grupp är mest flyttbenägna. Stödet skulle inte användas för flyttningar som ändå skulle ha ägt rum. Utskottet delar denna bedömning. Det är dock inte bra om utformningen av reglerna blir ett hinder för den önskvärda rörligheten som påtalas i motionerna A237 (s), A285 (s), A292 (s) och A372(s). Utskottet förutsätter att regeringen uppmärksammar denna fråga och vid behov återkommer med förslag till riksdagen.

Utskottet är inte berett att tillmötesgå Kristdemokraternas yrkande om en förnyad arbetsrätt i A420 yrkande 29 (kd).

Med hänvisning till vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna Sk298 yrkande 8 (m), Sf233 yrkande 3 (m), Sf234 yrkandena 1–3 (m), Sf383 yrkande 10 (fp), N308 yrkande 6 (kd, m, c, fp), N383 yrkande 13 (fp), N433 yrkande 1 (kd, c, fp, m), N480 yrkande 19 i denna del (kd), A205 yrkande 2 (s), A212 (m), A213 yrkandena 1, 2 och 4–7 (m), A215 yrkandena 1 och 2 (fp), A218 (mp), A233 (kd), A237 (s), A246 yrkande 1 (c), A253 (v), A271 (v), A277 (s), A285 (s), A292 (s), A293 (s), A298 (s), A309 yrkandena 4 och 6 (c), A354 (s), A355 (s), A363 yrkandena 1–9 (c), A369 yrkandena 1 i denna del, 9, 10, 12, 13, 14 och 17, de båda senare i denna del, (fp), A372 (s), A381 (s), A390 (s), A394 (s), A398 (s),

A412 (mp), A413 (mp), A414 yrkandena 2 i denna del och 3 (m), A415 yrkandena 1 och 2 (s) och A420 yrkandena 1–3, 10–12, de tre senare i denna del, 21, 29 och 34 i denna del (kd).

Regeringens sysselsättningspaket och oppositionspartiernas nystartsjobb

Propositionen

Regeringen genomför ett *tvåårigt sysselsättningspaket* med början den 1 januari 2006. Insatserna beräknas ge omkring 55 000 personer möjlighet till arbete, praktik eller utbildning. Huvuddelen av satsningen sker inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. De arbetsmarknadspolitiska programmen ökar med drygt 40 000 platser under 2006 till över 161 000 platser totalt. Sysselsättningspaketet består under kommande år av:

- plusjobb 15 000 platser
- arbetspraktik m.m. 13 000 platser
- utbildningsvikariat 5 000 platser
- akademikersatsning 4 000 platser
- lärlingsplatser för ungdomar 3 000
- kriminalvården 300
- ökade personalresurser på arbetsförmedlingen 500 anställningar.

Plusjobb är en ny typ av särskilt anställningsstöd. Stödet ska riktas till personer som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen som arbetslösa i minst två år. Genom plusjobben ska arbete som annars inte hade blivit gjort utföras inom den offentligt finansierade sektorn, exempelvis genom en ökad personaltäthet inom befintlig verksamhet. För arbetena lämnas en lönesubvention på 100 % av lön, inklusive lönebikostnader upp till ett tak på 1 000 kr per dag. Om överenskommelse om anpassning och utveckling träffas ges ett bidrag för merkostnader på 100 kr per dag till arbetsgivaren. För deltagare från aktivitetsgarantin ges dessutom alltid ett särskilt bidrag till arbetsgivaren på 150 kr per dag. Ersättning lämnas till arbetsgivaren genom en kreditering på dennes skattekonto. Anvisningarna till plusjobben ska bygga på lokala avtal mellan arbetsförmedlingen, den lokala arbetstagarorganisationen och arbetsgivaren. Lagen om anställningsskydd (LAS) ska inte gälla för plusjobben, vilket följer av att det är en anställning med särskilt anställningsstöd. Arbete i plusjobb ska som sådan anställning inte heller kvalificera till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen men utgör överhoppningsbar tid vid kvalificering till arbetslöshetsersättning.

Utbildningsvikariat innebär att en arbetssökande person erbjuds en vikariatsanställning hos en kommun, ett landsting eller en av dem anlitad vårdentreprenör som beviljat en anställd utbildning med lön. Arbetsgivaren får stöd för den faktiska lönekostnaden, dock med högst 800 kr per dag under längst sex månader. Utbildningsvikariat kan erbjudas till den som har varit inskriven vid en arbetsförmedling och arbetssökande i minst en

månad. LAS ska gälla för arbetena som även ska kvalificera till ersättning från arbetslöshetskassan. Den lönesubvention som lämnas till arbetsgivaren och ersättningen för utbildningskostnaden får formen av ett bidrag som krediteras på arbetsgivarens skattekonto. *Regeringen föreslår* att lagen (1991:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden ändras på så sätt att även stöd till utbildningsvikariat får tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto. Regeringen bedömer att lagförslaget är av så enkel lagteknisk beskaffenhet att Lagrådets hörande inte har behövts.

I regeringens sysselsättningspaket ingår även satsningar på ungdomar och akademiker. Utskottet redogör närmare för de delarna av sysselsättningspaketet i ett senare avsnitt.

Motionerna

Oppositionspartiernas förslag om nystartsjobb och synpunkter på regeringens sysselsättningspaket

Partierna (m, fp, kd, c) föreslår gemensamt att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har haft arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år och som får ett arbete, benämnt nystartsjobb. Nedsättningen ska gälla under lika lång tid som personen varit frånvarande från arbetslivet, dock i högst fem år. Skatterabatten ska kunna förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning. Ungdomar (20–24 år) som har varit arbetslösa i sex månader ska omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst 1 år. Nystartsjobben ska även omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter det att uppehållstillstånd har beviljats. Skatterabatten ges till nystartsjobb i näringslivet. LAS ska gälla för arbete i nystartsjobb som bedöms kunna generera 50 000 arbeten.

Moderaterna avvisar i motion A414 yrkande 1 stora delar av regeringens sysselsättningspaket och menar att det är olämpligt att expandera volymen av åtgärder i ett läge där bedömare räknar med att de lediga resurserna på arbetsmarknaden minskar. Partiet motsätter sig att arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökas utan att detta belastar utgiftssidan fullt ut. Genom att regeringen finansierar åtgärder med minskade intäkter i stället för ökade utgifter undanröjs påfrestningar på budgetmarginalen. Moderaterna anser att regeringens förslag kräver att utgiftstaket justeras med motsvarande belopp som skattekrediteringen utgör. I motionerna Sk496 yrkande 5, Sf331 yrkande 9 och Sf382 yrkande 13 anförs att en satsning på en permanent ökning av företagets efterfrågan på arbetskraft är en mer framkomlig och långsiktig väg än att satsa på traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärder som t.ex. arbetspraktik. Förslaget om lärlingsplatser och kvalificerad yrkesutbildning ligger i linje med tidigare moderata förslag. Förutom vad som ovan anförs om nystartsjobben betonar Moderaterna följande om förslaget. Syftet är att underlätta för dem med svag förankring i arbetslivet att

komma tillbaka till arbetsmarknaden. Nystartsjobben kan göra att nya arbetstillfällen växer fram. Jobben kan kombineras med Alliansens förslag om sänkta arbetsgivaravgifter. Den skatterabatt som ges för personer som under lång tid stått utanför arbetsmarknaden blir då mycket kraftfull. För att ytterligare underlätta nyanställningar i nystartsjobben bör företagen kunna använda sig av visstidskontrakt under två år när de anställer någon för ett nystartsjobb. Enligt förslaget är nystartsjobben en rättighet som gäller alla, oavsett hur anställningen förmedlas. När en arbetssökande och en arbetsgivare kommer överens om en anställning som uppfyller kraven för nystartsjobb kan arbetsgivaren ansöka hos skattemyndigheten om att arbetsgivaravgiften tas bort. Därmed minskar den stigmatiseringseffekt som åtgärder via arbetsförmedlingen ofta för med sig. Både nystartsjobben och lärlingsintroduktionen innebär att kommunernas kostnader för introduktion av invandrare minskar dramatiskt.

Folkpartiet anför i motionerna A369 yrkandena 11 och 16 den senare i denna del, Kr376 yrkande 9 och N443 yrkande 59 i denna del att regeringen ökar de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kraftigt nästa år för att dölja så mycket som möjligt av den öppna arbetslösheten, vilket är fel. Åtgärderna bör förbli på den nivå som gäller i år. I stället för flera sysselsättningsåtgärder måste förutsättningar för nya varaktiga arbeten i privat sektor förbättras. Utöver vad som anförs ovan om oppositionspartiernas förslag om nystartsjobb pekar *Folkpartiet* på att många utvärderingar har visat att subventionerade anställningar kan vara en väg in i reguljär sysselsättning för dem som står relativt långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Studier visar att ungdomar, som knappt har etablerat sig på arbetsmarknaden, löper en större risk att bli utslagna om inte arbetslösheten bryts snabbt. Till skillnad från dagens anställningsstöd, som är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd där sökande anvisas till olika företag av arbetsförmedlingen, är nystartsjobben en rättighet för alla. Det är viktigt att nystartsjobben inte administreras via arbetsförmedlingen. Likaså är en god kontroll av nystartsjobben av vikt för att motverka missbruk. En annan skillnad i förhållande till dagens allmänna anställningsstöd, som subventionerar minst 50 % upp till ett tak, är att nystartsjobben inte är takbegränsade och att sänkningen av arbetsgivaravgifterna varar under en längre tid.

Kristdemokraterna välkomnar i motionerna A416 yrkande 4 och A420 yrkandena 5 och 9 den del av regeringens satsningar som gäller lärlingsplatser, men avvisar i övrigt större delen av sysselsättningspaketet. De pengar som satsas skulle, menar *Kristdemokraterna*, göra större nytta om de i stället användes till strukturförändringar på arbetsmarknaden. Plusjobben riskerar att skapa flera problem än de löser både för kommunerna och för de långtidsarbetslösa som får del av dem. Utöver vad som anförts ovan om nystartsjobben hänvisar *Kristdemokraterna* till att studier visar att ungdomar som knappt har etablerat sig på arbetsmarknaden löper en större risk att bli utslagna om inte arbetslösheten bryts snabbt. Skatterabatten ska

endast gälla anställningar i näringslivet. En fördel med den är att effekten på de offentliga finanserna blir mer begränsad. Det är viktigt att nystartsjobben inte administreras av arbetsförmedlingen. Det är dock angeläget att etablera en god kontroll av nystartsjobben för att motverka missbruk.

Centerpartiet anför i motionerna A363 yrkande 12 och Sf333 yrkande 7 utöver vad som anförs ovan om oppositionspartiernas förslag om nystartsjobb att arbetsmarknaden måste reformeras så att fler människor kommer i arbete. Det är särskilt viktigt att få in människor som stått utanför arbetsmarknaden under en längre tid eftersom de riskerar ett långvarigt utanförskap. Erfarenheter från andra länder tyder på att en effektiv väg för att förbättra sysselsättningsläget för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden är att sänka arbetsgivaravgifterna. Nystartsjobben ska ersätta dagens riktade anställningsstöd. Nystartsjobben ska också gälla nyanlända invandrare som har fått uppehållstillstånd under de tre första åren i Sverige.

I motion N308 yrkandena 8 och 9 av *Maria Larsson m.fl. (kd, m, c, fp)* anförs att nystartsjobb bör införas och att Jönköpings län är lämpligt som försökslän.

Holger Gustafsson m.fl. (kd, c, fp, m) anför i motion N433 yrkande 2 att det behövs särskilda åtgärder för att ungdomar snabbt ska komma in på arbetsmarknaden och för att underlätta för människor som har en svag förankring på arbetsmarknaden. Nystartsjobb bör därför införas.

Göte Wahlström och Christina Nenes (båda s) föreslår i motion A304 ytterligare åtgärder för att möta framtidens behov av personal inom vård- och omsorgsarbete utöver vad som föreslås i budgetpropositionen.

Sten Tolgfors (m) anför i motion A213 yrkande 3 att regeringens sysselsättningsprogram är ett tecken på total handlingsförlamning och att nystartsjobben skapar en väg tillbaka till arbete för långtidsarbetslösa människor som varit bidragsberoende. Samme motionär anser i motion Sk298 yrkande 2 att förutsättningarna för att skapa nya jobb kan stärkas genom att arbetsgivaravgifterna för småföretag sänks.

Leif Jakobsson (s) framför i motion A389 att regeringens förslag om plusjobb är utomordentligt. En del av de arbetsuppgifter som kan förväntas passa för plusjobben bedrivs också i folkrörelser och i föreningars regi. Regelverket bör utformas så att möjligheten för kommunerna att erbjuda plusjobb till föreningar och folkrörelser blir tydlig.

Lars Gustafsson (kd) poängterar i motion A274 att antalet arbetslösa ungdomar i Hallands län nu är över 10 000. Länet är lämpligt för att delta i ett arbetsmarknadsprojekt där de av Kristdemokraterna föreslagna nystartsjobben för ungdomar i åldern 20–24 år prövas.

Hans Backman (fp) menar i motion Sf254 att Gävleborgs län borde få inleda en försöksverksamhet med att stimulera företagare att anställa personer i nystartsjobb.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens sysselsättningspaket. Vikten av att arbetslösheten bekämpas med kraft kan inte nog framhållas. Det ligger ett särskilt värde i att merparten av de åtgärder som nu kommer att genomföras riktas till personer som står långt från arbetsmarknaden. Åtgärderna är kraftfulla och bör ge ett tydligt samhälleligt mervärde.

Utskottet ansluter sig inte till uppfattningen att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inte bör ökas under 2006 som framförs i motion A369 yrkande 11 (fp).

Oppositionspartierna motsätter sig större delen av sysselsättningspaketet. I motionerna förs fram att det är olämpligt att expandera volymen av åtgärder i nuläget eftersom de lediga resurserna på arbetsmarknaden minskar. Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig för sin del till den bedömning som finansutskottet nyligen gett uttryck för, nämligen att förutsättningarna just nu är mycket goda för att stimulera ekonomin i syfte att öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och höja det långsiktiga arbetskraftsutbudet.

Plusjobben har det dubbla syftet att stärka de arbetslösas möjligheter att få ett stadigvarande arbete och att öka eller tidigarelägga en högre service-nivå inom den offentligt finansierade verksamheten. Värdet av det arbete som personer i plusjobb kommer att utföra har förringats på olika håll i den allmänna debatten. Utskottet vill för sin del framhålla att personer med plusjobb kommer att utföra ordinarie arbeten i den offentligt finansierade verksamheten med ordinarie avtal. Det arbete som kommer att utföras är såväl värdefullt som välkommet. AMS har redan påbörjat ett samarbete med Vägverket för att rekrytera personer till plusjobb som resvärdar. De ska hjälpa till i arbetet med säkrare skolskjutsar och en mer tillgänglig kollektivtrafik för personer med funktionshinder och äldre, vilket enligt utskottets uppfattning är ett alldeles utmärkt exempel på den kvalitetshöjning som plusjobben kan bidra med. I motion A389 (s) framhålls att en del av de arbetsuppgifter som kan passa för plusjobben finns i folkrörelser och olika föreningar och att regelverket därför bör utformas så att möjligheten för kommunerna att erbjuda plusjobb till föreningar och folkrörelser blir tydlig. Plusjobb ska utföras för anställning inom stat, kommun, kommunförbund och av dessa organisationer anlitate entreprenörer. Ett arbete pågår för närvarande inom Regeringskansliet med att arbeta fram förordningstexter för plusjobben.

Utskottet kan konstatera att *utbildningsvikariaten* kommer att ge en arbetsökande person tillfälle att vikariera inom vård och omsorgssektorn för en arbetstagare som vidareutbildar sig på arbetsgivarens bekostnad. Utskottet välkomnar insatsen. Den stärker kvaliteten inom vård och omsorg samtidigt som arbetslösheten minskar. Utbildningsvikariaten ger också en möjlighet att knyta nya arbetstagare till verksamheten. Denna typ av vikariat har funnits tidigare. En utvärdering av de tidigare utbildningsvikariaten (IFAU working paper 2002:7) visar att sannolikheten för att den

arbetslöse efter avslutat vikariat får en reguljär anställning ökar. Utvärderingen visar också att många fick arbete på den arbetsplats där de vikarie-rade.

Som framgått ska *plusjobben* vara en form av anställningsstöd. Stödet till arbetsgivaren får därmed formen av en kreditering på dennes lönekonto i enlighet med lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden. Någon ändring i denna lag med anledning av plusjobben behöver inte göras. Innan metoden med skattekreditering infördes lämnades anställningsstödet som ett kontantbidrag till arbetsgivaren. Bestämmelser om förfarandet finns i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd. Även den lönesubvention som ska lämnas till arbetsgivaren vid *utbildningsvikariat* och ersättningen för utbildningskostnaden ska ha formen av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto, och förslag till ändring i den nyssnämnda lagen läggs som sagts ovan fram i enlighet med detta. Kostnaderna för stödet blir därmed ett avdrag på statsbudgetens inkomstsida. Statens stöd inom utgiftsområdet arbetsmarknad redovisas annars i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Utskottet noterar att det finns en redovisning i budgetpropositionens specifikation av statsbudgetens inkomster 2006 (prop. 2005/06: 1, volym 1, bilaga 1). Under avräkningar, 1830, finns en specifikation av stöd som ges via kreditering på skattekonto, däribland 1831 anställningsstöd och 1832 stöd till utbildningsvikariat.

Moderaterna anser i motion A414 yrkande 1 att förslaget bör avvisas och motsätter sig att volymen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökas utan att detta belastar statens utgiftssida fullt ut. Utskottet noterar att Moderaterna i det gemensamma förslaget om *nystartsjobb* som oppositionspartierna har presenterat också tänker sig en metod som avser intäktssidan av statsbudgeten. Finansutskottet avstyrkte i våras (2004/05:FiU20) Riksrevisionens styrelses framställning med anledning av rapporten Utgift eller inkomstavdrag? (RiR 2004:26). I rapporten kritiserades bl.a. regeringens hantering av det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting.

Arbetsmarknadsutskottet har tidigare framhållit att systemet med kreditering på skattekonto får anses som en etablerad stödform i arbetsmarknadspolitiken. Utskottet vidhåller den uppfattningen och ser inga hinder mot att använda skattekrediteringstekniken också för den nya insatsen utbildningsvikariat. I sammanhanget kan observeras att det i AMS regleringsbrev för innevarande år finns angivet ett högsta belopp som får utbetalas till arbetsgivare på detta sätt. Utskottet tillstyrker det i propositionen framlagda förslaget till ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden.

Oppositionens alternativa förslag till regeringens sysselsättningspaket är alltså uppslaget om s.k. *nystartsjobb*. Den närmare innebörden har beskrivits ovan. Utskottet vill inledningsvis erinra om att försök med sänkt arbetsgivaravgift i syfte att skapa fler arbetstillfällen redan prövats på såväl regional som nationell nivå vid olika tillfällen. Utvärderingar ger

anledning till stor skepsis beträffande åtgärdens effektivitet. I arbetsmarknadspolitiken finns det redan ett brett spektrum av åtgärder anpassade för olika kategorier av arbetssökande. Bland dessa vill utskottet särskilt framhålla anställningsstöden som tillhör de program som fungerar bäst för grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden. Ingenting talar för att nystartsjobben skulle vara en bättre lösning än de arbetsmarknadspolitiska program som redan finns. Som framgått ser oppositionspartierna det som en särskild fördel att nystartsjobben inte ska administreras av arbetsförmedlingen. Man skulle därmed undvika de stigmatiseringseffekter som kan bli följden av arbetsförmedlingens medverkan. Utskottet kan inte dela denna syn. Det är svårt att behålla ett övergripande perspektiv och en bra kostnadskontroll i ett system där åtgärder utformas som en generell rättighet för alla som uppfyller ett visst kriterium. Arbetsmarknadspolitiken ska enligt utskottets mening i första hand inriktas på dem som har det svårast på arbetsmarknaden, och de enskilda insatserna ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverade. Det bästa sättet att garantera att offentligt finansierade åtgärder kommer dem till del som bäst behöver dem är att de administreras just genom en anvisning från den offentliga arbetsförmedlingen.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ett sysselsättningspaket och därmed sammanhängande lagförslag (utg.omr. 13, punkt 5). Motiornerna Sk298 yrkande 2 (m), Sk496 yrkande 5 (m), Sf254 (fp), Sf331 yrkande 9 (m), Sf333 yrkande 7 (c), Sf382 yrkande 13 (m), Kr376 yrkande 9 (fp), N308 yrkandena 8 och 9 (kd, m, c, fp), N433 yrkande 2 (kd, c, fp, m), N443 yrkande 59 i denna del (fp), A213 yrkande 3 (m), A274 (kd), A304 (s), A363 yrkande 12 (c), A369 yrkandena 11 och 16 den senare i denna del (fp), A389 (s), A414 yrkande 1 (m), A416 yrkande 4 i denna del (kd) och A420 yrkandena 5 och 9 (kd) avstyrks, allt i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Arbetsmarknadspolitiska program och särskilda grupper m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar här ett antal motionsyrkanden om program och åtgärder för långtidsarbetslösa, bl.a. en jobb- och utvecklingsgaranti och en övergångsarbetsmarknad kallad Bruk för alla. Vidare behandlar utskottet yrkanden om möjligheten att delta i arbetsmarknadspolitiska program för föräldralediga, nedsättningsreglerna, arbetslösa och egenmakt, aktivitetsgarantin, regionala försöksområden, jämställdhet m.m.

I avsnittet behandlas också ett stort antal motioner som har anknytning till arbetsmarknadspolitiska program och särskilda grupper. De avser program för ungdomar, invandrare, kulturarbetare och akademiker.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att ungdomar även under 2006 ska kunna få allmänt anställningsstöd efter 6 månaders inskrivningstid (utg.omr. 13, punkt 10).

Samtliga motioner avstyrks bl.a. med hänvisning till nya insatser och pågående arbete.

Jämför reservationerna 8 (fp), 9 (kd), 10 (c), 11 (m, fp, kd, c), 12 (fp), 13 (kd), 14 (c), 15 (m), 16 (kd), 17 (v), 18 (c), 19 (mp), 20 (m), 21 (m, fp, kd, c), 22 (c) och 23 (c).

Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor

Propositionen

Målet för programverksamheten är att de arbetsmarknadspolitiska programmen ska öka möjligheten för de arbetssökande att få ett arbete och att motverka brist på arbetskraft. Under 2006 kommer volymen av de arbetsmarknadspolitiska programmen att ökas med drygt 40 000 platser till över 161 000 platser totalt.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska prioritera dem som har det svårast att få ett arbete och personer som har varit utan arbete under lång tid. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot ungdomar, personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och personer med utländsk bakgrund. Utskottet behandlar i senare avsnitt frågor som rör ungdomar, personer med utländsk bakgrund respektive personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringskansliet har genomfört en jämställdhetsanalys inom verksamhetsområdet programverksamhet under hösten 2004 och våren 2005. Av analysen framgår att det är fler kvinnor än män i förberedande utbildning och aktiviteter inom vägledning och platsförmedling. Männerna i sin tur är

överrepresenterade inom subventionerade anställningar som anställningsstöd, lönebidrag och stöd till start av egen näringsverksamhet. Kostnaderna för vissa program för män är högre än för program till kvinnor. Kvinnor och män ska ha lika möjligheter att utifrån sin situation på arbetsmarknaden komma i fråga för program som är effektiva och leder till arbete. Regeringen ser allvarligt på de rådande könsmönstren inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och har därför ambitionen att se över insatserna så att de bättre svarar mot både kvinnors och mäns villkor på arbetsmarknaden.

Under 2004 var AMS mål att antalet långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen fick uppgå till högst 36 000 personer. Målet uppnåddes och månadsnittet långtidsinskrivna var 14 700 kvinnor och 21 100 män, dvs. totalt 35 800 personer. I genomsnitt lämnade 3 100 personer i månaden långtidsinskrivning. Andelen av dessa som fått arbete uppgick till 58 %. Majoriteten fick arbeten med anställningsstöd. Regeringen bedömer att AMV har haft stort fokus på långtidsinskrivna, vilket bidragit till ett bra resultat.

Det arbetsmarknadspolitiska programmet aktivitetsgarantin riktar sig till dem som har det svårast att få varaktig förankring på arbetsmarknaden. Vid en lång tid av svag arbetskraftsefterfrågan sker en ackumulation i aktivitetsgarantin av personer som står långt från arbetsmarknaden. Utmärkande för dagens arbetsmarknad är de höga trösklarna in i arbetslivet som för många grupper försvårar etableringen. Inte minst gäller det människor med besvär och nedsatt arbetsförmåga. I augusti 2005 var drygt 44 000 personer inskrivna i aktivitetsgarantin. Regeringens avsikt är att arbetssökande ska ha en möjlighet att röra sig ur aktivitetsgarantin in i plusjobb som är en ny form av särskilt anställningsstöd. Plusjobben har beskrivits ovan.

Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning vid Växjö universitet fick i mars 2005 i uppdrag av regeringen att utvärdera aktivitetsgarantin. Preliminära resultat har rapporterats. Av dessa framgår att aktivitetsgarantin har en statistiskt säkerställd positiv effekt på sannolikheten att få arbete. Medeltiden fram till arbete förkortas med 70 dagar för deltagare från län där man tidigt anvisar långtidsarbetslösa till aktivitetsgarantin jämfört med län där man väntar tills deltagarna riskerar utförsäkring från arbetslöshetsförsäkringen. Om begreppet arbete snävas in till att bara innefatta osubventionerat arbete kan dock inte någon statistiskt säkerställd effekt påvisas.

Motionerna

Folkpartiet betonar i motionerna Sf383 yrkandena 8 och 9, Kr376 yrkande 16, N443 yrkande 59 i denna del och A369 yrkandena 1 och 16, båda i denna del, att arbetsföra människor inte ska tvingas att leva en passiviserande tillvaro på bidrag. Såväl långtidsarbetslösa som invandrare som inte lyckats få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden försörjs i dag mer eller mindre permanent utanför arbetsmarknaden. Därtill kommer de ungdomar

som varken studerar eller arbetar. En *jobb- och utvecklingsgaranti* bör införas. Syftet med garantin är att så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Garantin ska förbereda deltagarna för arbetslivet genom olika jobbsökande aktiviteter. Korta kompletterande utbildningar kan också ingå, liksom praktik och vissa samhällsnyttiga arbetsinsatser. Aktiviteterna ska ordnas av en mångfald av auktoriserade anordnare. Deltagarna ska ha rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp. Den som inte vill delta ska förlora rätten till ersättning. Arbetslösa med försörjningsansvar ska ha rätt att söka kompletterande försörjningsstöd och deltagare som har annan ersättning, till exempel sjukpenning, får behålla denna.

Kristdemokraterna menar i motion A420 yrkandena 4, 7 och 8 att en jobbbonus bör införas på försök. En arbetslös som ordnar ett arbete inom två månader bör få en bonus som motsvarar a-kasseersättningen under förslagsvis fem dagar. En sådan bonus bör även övervägas för dem som är långtidsarbetslösa och deltar i aktivitetsgarantin. Det ska finnas tydliga krav som det går att leva upp till i den nuvarande aktivitetsgarantin. Partiet föreslår att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program byggs upp för dem som står längst från den ordinarie arbetsmarknaden, *Bruk för alla*. Syftet med programmet är att aktivera de som är långtidsarbetslösa på ett meningsfullt sätt. Programmet ska bl.a. ge deltagaren den personliga träning och handledning som krävs för att kunna komma ut på den ordinarie arbetsmarknaden. Uppgifterna inom programmet får inte konkurrera med befintlig näringsverksamhet. Deltagarna ska behålla sin ersättning från a-kassan. Staten ska bidra med stöd för handledning och kringkostnader.

Centerpartiet anför i motion Sf333 yrkande 13 och A363 yrkande 13 att inga människor ska behöva leva på bidrag en längre tid. En *jobb- och utvecklingsgaranti* där samhällsnyttigt arbete och utvecklande aktiviteter garanteras alla som under en viss tid sökt socialbidrag bör därför införas. Syftet med garantin är att den arbetslösa så snart som möjligt ska slussas över till den öppna arbetsmarknaden. Garantin består av två delar: samhällsnyttigt arbete och en utvecklingsdel. I utvecklingsdelen kan exempelvis språkinläring, informationsförmedling och yrkesorienterade kurser ingå. Ersättningen för dem som deltar i garantin ska ligga något högre än socialbidraget.

Vänsterpartiet understryker i motion A245 yrkande 7 att ett avbrott i förvärvsarbetet för föräldraledighet inte bör försämra möjligheten att ta del av arbetsmarknadspolitiska program. Regelverket bör därför kartläggas och regeringen återkomma med förslag som åtgärdar regler som försämrar föräldraledigas möjlighet att efter ledighet delta i arbetsmarknadspolitiska program. I motion A270 yrkande 1 påtalar partiet att de nedsättningsregler som finns i arbetslöshetsförsäkringen inte gäller i aktivitetsstödet. För att underlätta en likvärdig regeltillämpning inom de olika systemen över hela landet, och med tanke på den roll som aktivitetsstödet spelar liksom det

arbetsmarknadspolitiska sambandet mellan aktivitetsstöd och ersättning från a-kassan, borde nedsättningsreglerna vara lika i de olika systemen. I motion Sf336 yrkandena 7 och 8 uppmärksammar partiet att aktivitetsstöd inte får ges till personer som har en anställning av något slag. Många invandrade med en utländsk examen tvingas därför att arbeta deltid samtidigt som de genomgår en s.k. tilläggsutbildning. Reglerna för aktivitetsstöd bör ses över med avseende på ersättning vid tilläggsutbildning.

Miljöpartiet framhåller i motion Fi229 yrkande 7 att den sociala ekonomin visat sig vara ett mycket effektivt sätt att skapa arbetstillfällen och integrera socialt utsatta grupper på arbetsmarknaden. AMV bör därför få i uppdrag att arbeta aktivt med sociala företag och den sociala ekonomin som ett arbetsmarknadspolitiskt instrument.

Långtidsarbetslösa och egenmakt

Ana Maria Narti (fp) hävdar i motion Sf236 yrkandena 2 och 3 att långvarigt arbetslösa i dag är den enda samhällsgrupp som inte på något sätt själv kan påverka sin situation. De betraktas som objekt för åtgärder och ges aldrig möjlighet att själva ta initiativ och handla för att komma ut ur arbetslösheten. Egenmakt för de arbetslösa kräver att de får praktiska redskap att hantera maktlösheten. Grupper av arbetslösa som lägger fram idéer och förslag om nya verksamheter borde därför få rätt att experimentera och driva aktivitetscentrer på entreprenad.

Aktivitetsgarantin

Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (båda s) påtalar i motion A217 att arbetssökande på deltid inte får ta del av arbetsmarknadsåtgärder som riktar sig till långtidsarbetslösa. Majoriteten av personer i gruppen långtidsarbetslösa på deltid och timanställda är kvinnor. I regeringsförklaringen aviserades en lagstiftning om rätt till heltid. Innan den lagen trätt i kraft och fått genomslag är det angeläget att vidta åtgärder för att arbetslösa på deltid och timanställda ska kunna få ta del av arbetsmarknadsåtgärder.

Jan Björkman och Kerstin Andersson (båda s) anser i motion A361 att det är diskriminerande att de personer som deltar i aktivitetsgarantin inte har rätt till lika lång ledighet som jämförbara personer på arbetsmarknaden. De som deltagit i aktivitetsgarantin i minst ett år bör ha rätt till minst fem veckors ledighet med bibehållen ersättning i enlighet med semesterlagen.

Försöksområden

Ann-Marie Ekström m.fl. (fp) framhåller i motion A247 yrkande 2 att det vore lämpligt att låta något eller några av de av motionärerna nämnda utanförskapsområdena i Västsverige, t.ex. Borås, bli försöksområde för jobb- och utvecklingsgarantin. Det är dock ett problem att de som deltar inte har någon extra ekonomisk ersättning utöver socialbidraget.

Studier och arbetslöshet

Britt-Marie Danestig och Lennart Gustavsson (båda v) förespråkar i motion Kr331 yrkande 3 att anslaget för de s.k. Sagakurserna för inskrivna i aktivitetsgarantin bör överföras till Folkbildningsrådet med särskilt krav på redovisning och utvärdering. Kurserna är i dag svåra att organisera eftersom flera aktörer är inblandade och folkhögskolorna har svårt att planera för tjänster och kursdeltagare när de inte själva står för rekryteringen.

Anita Brodén och Gunnar Nordmark (båda fp) påtalar i motion Kr214 yrkande 5 att långtidsarbetslösa elever, som genom arbetsförmedlingens försorg erbjudits att studera vid en folkhögskola, under pågående läsår med kort varsel tvingats avbryta sina studier på grund av nya budgetdirektiv från AMS.

Gröna jobb

Sinikka Bohlin m.fl. (s) anför i motion A400 att Skogsvårdsorganisationen under hösten 2004 startade en omfattande verksamhet kallad Gröna Jobb. I projektet kan långtidsarbetslösa kompetensutveckla sig varvat med praktiskt och meningsfullt arbete med hög samhällsnytta. Arbetet utförs inom icke konkurrensutsatt sektor och innebär exempelvis att deltagarna rustar eftersatta utemiljöer. Målsättningen är att hälften av de anställda ska gå vidare till arbete eller studier inom 18 månader. Ytterligare resurser måste sättas in i projektet. Annars startar avvecklingsarbetet redan i början av nästa år och verksamheten upphör helt i maj 2006.

Utskottets ställningstagande

Ett av arbetsmarknadspolitikens tre verksamhetsområden är *programverksamheten*. Inom verksamhetsområdet driver AMS olika arbetsmarknadspolitiska program. Det övergripande syftet med alla arbetsmarknadspolitiska program är att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. Programmen riktar sig till olika kategorier personer och är olika utformade för att möta skilda behov. Övergripande bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen finns i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

AMS ska leda, samordna och utveckla den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landet och se till att den bedrivs effektivt. AMS fördelar de ekonomiska och andra resurser som står till AMV:s förfogande och har ansvar för att följa upp resultaten av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. En person som anvisats plats i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan få aktivitetsstöd. Stödet lämnas med ett belopp som motsvarar arbetslöshetsersättning, dock med en viss lägsta nivå. Särskilda ersättningsregler gäller för den som inte är berättigad till någon arbetslöshetsersättning och för yngre personer.

En anvisning till ett program kan återkallas. Ett återkallande innebär att den enskilde mister sin rätt att få aktivitetsersättning och sin plats i programmet. Därutöver påverkas också den enskildes möjligheter att få arbetslöshetsersättning indirekt av ett återkallande. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) fick under förra året regeringens uppdrag att redovisa omfattningen av och orsaker till arbetsförmedlingens beslut att återkalla anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program. I en nyligen lämnad rapport (Återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiskt program, 2005-10-31) konstateras sammanfattningsvis att de krav på rättssäkerhet och likabehandling som på allmänna grunder kan ställas på AMV:s myndighetsutövning när det gäller återkallande av anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program inte kan anses uppfyllda. Utskottet förutsätter att regeringen vidtar de åtgärder som behövs med anledning av rapporten.

I motion A217 (s) behandlas frågan om att kunna delta i arbetsmarknadsåtgärder på deltid. Av förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program följer att en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som huvudregel ska avse verksamhet på heltid. En anvisning får ske till deltidsverksamhet endast om den enskilde samtidigt arbetar eller deltar i en arbetsmarknadspolitisk insats i sådan utsträckning att den sammanlagda tiden motsvarar hans eller hennes arbetsutbud. Anvisning på deltid får också ske för en person som på grund av sjukdom eller annan nedsättning av arbetsförmågan inte kan delta i verksamheten på heltid. Utskottet menar att detta är en rimlig reglering.

Med anledning av motionsyrkandena Sf333 yrkande 13 (c), Sf383 yrkandena 8 och 9 (fp), Kr376 yrkande 16 (fp), N443 yrkande 59 i denna del (fp), A247 yrkande 2 (fp), A363 yrkande 13 (c), A369 yrkande 16 i denna del (fp) och A420 yrkandena 7 och 8 (kd) som avser en jobb- och utvecklingsgaranti, en särskild övergångsarbetsmarknad och aktivitetsgarantin vill utskottet peka på den verksamhet som bedrivs i de arbetsmarknadspolitiska program som redan finns och då särskilt i aktivitetsgarantin. Utskottet vill också peka på plusjobben i regeringens sysselsättningspaket.

Aktivitetsgarantin är ett program som vänder sig till dem som har det allra svårast på arbetsmarknaden, t.ex. personer som har varit arbetslösa lång tid. I aktivitetsgarantin erbjuds individuellt anpassade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter och deltagarna erbjuds stöd och handledning i mindre grupper. Handledarens uppgift är bl.a. att skapa det självförtroende som krävs för att deltagarna ska söka arbete mer aktivt eller skaffa ny kompetens. I aktivitetsgarantin har deltagarna tillgång till alla arbetsmarknadspolitiska program. Aktiviteter som förekommer i garantin är t.ex. jobbklubbar, vägledning enskilt och i grupp, kortare utbildningar i form av orienteringskurser, möjlighet att läsa på folkhögskola, ”kom-igång-kurser”, projektarbeten och arbetspraktik. Den som har anvisats en plats i aktivitetsgarantin kan delta i den tills han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring med arbete som minst motsvarar hans eller hennes senaste arbetsutbud inom aktivitetsgarantin, påbörjat en utbildning som

inte berättigar till aktivitetsstöd eller till dess att personen själv lämnar garantin. I propositionen nämns att 18 % av de personer som skrivits in i aktivitetsgarantin sedan starten i augusti 2001 fått ett arbete utan subvention. 1 % har påbörjat en reguljär utbildning utanför arbetsmarknadspolitiken och 22 % har lämnat aktivitetsgarantin av annan orsak, oftast pension. Verksamheten i aktivitetsgarantin ska ske i nära samverkan med stat, kommun, företag och arbetsmarknadens parter.

De möjligheter till olika slag av insatser som dagens ordning erbjuder är enligt utskottets mening tillräckliga och utskottet ställer sig därför inte bakom förslagen om en jobb- och utvecklingsgaranti och om en övergångsarbetsmarknad. Utskottet anser inte att det mot bakgrund av vad som anförs i motion A245 yrkande 7 (v) är nödvändigt med en kartläggning av regelverket.

Riksrevisionen har granskat regeringens och AMS uppföljning och utvärdering av aktivitetsgarantin i rapporten Aktivitetsgarantin – regeringens och AMS uppföljning och utvärdering (RiR 2005:17). I rapporten framförs att AMS uppföljning och utvärdering inte varit heltäckande utifrån aktivitetsgarantins syften och att myndigheten varken har följt upp om det finns en rundgång mellan öppen arbetslöshet och deltagande i aktivitetsgarantin eller om intensiteten i deltagarnas kontakter med arbetsförmedlingen har ökat. Inte heller har AMS genomfört någon löpande uppföljning av aktivitetsgarantins deltagare, innehåll och kostnader. Enligt utskottets mening är det angeläget med en uppföljning och utvärdering av hög kvalitet som ger tillräckligt underlag för slutsatser om behovet av förändring och förbättring.

Några motionärer betonar att kravet på att arbeta tydligare måste kopplas samman med försörjningsstödet. Som utskottet har framfört på ett flertal ställen i det här betänkandet så är arbetslinjen en grundläggande princip i arbetsmarknadspolitiken. I motion A361 (s) anförs att en deltagare i aktivitetsgarantin precis som alla andra borde ha rätt till fem veckors semester. Utskottet som har behandlat liknande yrkanden tidigare vill här erinra om att en person som deltar i aktivitetsgarantin under vissa förutsättningar har möjlighet till ett tillfälligt uppehåll i garantin med ersättning under sammanlagt högst 20 dagar under en tolv månadersperiod. Utskottet är inte i dag berett att förorda att denna period ska förlängas.

Som framgått betonar Vänsterpartiet i motion A270 yrkande 1 vikten av att ha en likvärdig regeltillämpning inom arbetslöshetsförsäkringen och i aktivitetsstödet. Utskottet har tidigare noterat den strävan som finns att göra regelverken för arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet någorlunda jämförbara och välkomnat detta. Detta har betydelse inte minst för den grupp personer som under en längre tid haft arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd som enda inkomstkälla.

När det så gäller den särskilda utbildningssatsningen inom aktivitetsgarantin, (Saga), motionerna Kr331 yrkande 3 (v) och Kr214 yrkande 5 (fp), gör utskottet följande överväganden. AMS ansvarar som framgått för det arbetsmarknadspolitiska programmet aktivitetsgarantin. En viss del av de

medel som anslås under anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader får AMS, efter rekvisition från Folkbildningsrådet, användas för anordnande av folkhögskoleutbildning. Personer som är inskrivna i aktivitetsgarantin får på så sätt tillfälle att i folkhögskolans regi skaffa sig de baskunskaper som behövs för att påbörja yrkesinriktade studier eller kunna återgå till arbetslivet. Utbildning sker på grundskolenivå (allmänna kurser som kan ge behörighet för gymnasieskolan) eller i kärnämnen på gymnasienivå (svenska, engelska, matematik, samhälls-, natur- och religionskunskap, idrott och hälsa samt estetisk verksamhet). Bidraget beräknas räckta till 3 000 deltagare per månad i genomsnitt. AMS och Folkbildningsrådet har enats om ett antal utgångspunkter och rutiner för att genomföra verksamheten. AMS ska enligt regleringsbrevet återkräva medel som inte har förbrukats. Utskottet menar att det är lämpligt att pengarna också fortsättningsvis administreras av AMS.

I motion Sf236 yrkandena 2 och 3 (fp) hävdas att långvarigt arbetslösa inte på något sätt själva kan påverka sin situation, att de ses som objekt för åtgärder och aldrig ges möjligheter att själva ta initiativ och handla för att komma ut ur arbetslösheten. Utskottet delar inte denna uppfattning. Såväl inom aktivitetsgarantin som i de förberedande programmen som t.ex. datortek finns det utrymme att på initiativ av deltagarna sätta i gång olika typer av projekt.

När det sedan gäller projektet Gröna Jobb, motion A400 (s), bygger det på en tvåårig ramöverenskommelse mellan Skogsvårdsstyrelsen, AMS och svenska ESF-rådet (inom mål 3-området). Projektet är uppbyggt i ett 20-tal regionala projekt, varav flera beräknas pågå 2006 och delar av år 2007. Skogsvårdsstyrelsen är projektägare och har ett arbetsgivaransvar för deltagarna. En rikstäckande utvärdering pågår nu av projektet, och Skogsvårdsstyrelsen granskar bl.a. vilka effekter projektet haft på deltagarnas sysselsättningsmöjligheter. Vilka projekt som ska prioriteras ekonomiskt och vidareutvecklas beslutas enligt utskottets mening lämpligast på myndighetsnivå.

När det så gäller yrkandet som framställs i motion A420 yrkande 4 (kd) om att införa en s.k. jobb-bonus för de arbetslösa personer som inom två månader skaffar ett arbete vill utskottet erinra om att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i första hand ska riktas till dem som har det svårast på arbetsmarknaden.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna Fi229 yrkande 7 (mp), Sf236 yrkandena 2 och 3 (fp), Sf333 yrkande 13 (c), Sf336 yrkandena 7 och 8 (v), Sf383 yrkandena 8 och 9 (fp), Kr214 yrkande 5 (fp), Kr331 yrkande 3 (v), Kr376 yrkande 16 (fp), N443 yrkande 59 i denna del (fp), A217 (s), A245 yrkande 7 (v), A247 yrkande 2 (fp), A270 yrkande 1 (v), A361 (s), A363 yrkande 13 (c), A369 yrkandena 1 och 16 båda i denna del (fp), A400 (s) och A420 yrkandena 4, 7 och 8 (kd).

Friåret

Propositionen

Friåret är ett relativt nytt arbetsmarknadspolitiskt program. Under perioden februari 2002 t.o.m. december 2004 pågick en försöksverksamhet med friår i tolv kommuner. Den 1 januari 2005 utvidgades reformen till att omfatta hela landet. AMS fördelar platserna i friårsprogrammet till länsarbetsnämnderna, som i sin tur fördelar dem vidare till arbetsförmedlingarna i respektive kommun. Målet är att 14 000 platser ska vara tillsatta till slutet av 2005.

Åtgärden friår har på förmedlingen krävt stora resurser; den är jämfört med andra åtgärder mer resurskrävande. I slutet av augusti var drygt 12 000 friårsplatser tillsatta runt om i landet. Mer än två tredjedelar (68 %) av de friårslediga var kvinnor och hälften av alla friårslediga var i åldern 50–64 år.

Friåret har utvärderats av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, (IFAU). Studien visar att efterfrågan på friårsledighet varit stor. De lediga kommer framför allt från vård och barnomsorg. Andra vanliga yrken var sekreterare/kontorsbiträde, industriarbetare och brevbärare. Friårsvikariaten har en låg undanträngningseffekt på reguljära jobb. Med en tydligare arbetsmarknadspolitisk inriktning av friåret har arbetssökande ur de prioriterade grupperna inom arbetsmarknadspolitiken fått en större del av friårsvikariaten. Nästan hälften av friårsvikarierna är från de prioriterade grupperna. Särskilt positivt är den höga andelen utrikes födda bland dem som har gått in som vikarier. Nästan tre av tio vikarier (29,3 %) är utrikes födda.

Motionerna

Folkpartiet anser i motionerna A259 yrkande 4 och A369 yrkande 15 att friåret bör avvecklas omedelbart. I en tid när alltmer av den långsiktiga diskussionen i politik och samhälle gäller frågan om hur tillväxten ska kunna öka och hur den oförmånliga demografiska utvecklingens effekter ska motverkas genom ökat arbete osv. är regeringens politik om ökad offentligfinansierad ledighet och minskad BNP ”uppochnedvända världen”. Friåret får särskilt negativa konsekvenser för kvinnor som är överrepresenterade bland de friårslediga.

Kristdemokraterna avvisar i motion A420 yrkande 6 friåret och menar att verksamheten bör avslutas snarast. Utvärderingar visar att endast en liten del av friårsvikarierna är personer som varit arbetslösa. Programmet tar betydande administrativa resurser i anspråk på landets arbetsförmedlingskontor. Eftersom urvalet av dem som beviljas ledighet är i det närmaste slumpmässigt kan man anta att friåret inte heller är den hälsoreform som väsentligt skulle bidra till att minska ohälsan.

Miljöpartiet vill enligt motion So699 yrkande 2 utvidga friårsreformen så att alla ska ha rätt att ta ett friår någon gång under livet. Friåret är en livskvalitetsreform som leder till välfärdsförbättringar samtidigt som det ger en möjlighet att bryta den ökande trenden av sjukskrivningar på grund av stress.

Ameer Sachet m.fl. (s) anför i motion A375 att en starkare fokusering av arbetsmarknadspolitiska insatser på stimulanser för enskilda som vill starta eget kan bidra till att bl.a. kommuner får en bas av nya kreativa företagare med en ambition att växa och på sikt skapa nya arbetstillfällen. Friåret bör följas upp i den del som det innebär en möjlighet för redan anställda att använda friåret till att starta eget.

Utskottets ställningstagande

Folkpartiet och Kristdemokraterna menar att friåret bör avvecklas omedelbart. Miljöpartiet anser för sin del att reformen bör utvidgas så att alla får rätt att någon gång under livet ta ett friår.

Som noterats ovan är det regeringens mål att 14 000 friårsplatser ska vara tillsatta vid slutet av året. Av AMS återrapportering till regeringen om friåret för perioden juni–augusti 2005 framgår att ca 700 personer avslutat ett friårsvikariat fram till den 30 juni i år. Två månader senare hade nästan 26 % av friårsvikarierna ett varaktigt arbete. Omkring 20 % hade andra former av anställningar och knappt 30 % var arbetslösa.

Genom friåret har många personer fått möjlighet att pröva något nytt samtidigt som en arbetslös person fått ett arbete. Utskottet ser positivt på att regeringen inriktat friåret på de prioriterade grupperna inom arbetsmarknadspolitiken. I likhet med regeringen menar utskottet att detta kan förbättra matchningen på arbetsmarknaden, förbättra integrationen och bidra till att färre arbetslösa av olika skäl lämnar arbetsmarknaden. Omfattningen av friåret är välavvägd och utskottet anser att det bör vidareutvecklas på sätt som regeringen anför i propositionen.

Med hänsyn till vad som har anförts ovan avstyrker utskottet motionerna So699 yrkande 2 (mp), A259 yrkande 4 (fp), A369 yrkande 15 (fp), A375 (s) och A420 yrkande 6 (kd).

Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar

Propositionen

Arbetslöshetsnivån bland ungdomar är fortsatt hög på grund av det stora inflödet av nya arbetslösa ungdomar från utbildningssystemet och svagt efterfrågeläge på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att det finns ett fortsatt behov för AMV att även under 2006 kunna använda det allmänna anställningsstödet redan från 6 månaders inskrivningstid för åldersgruppen.

Det allmänna anställningsstödet villkor på 12 månaders inskrivningstid sänktes till 6 månader vid anställning av arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år fr.o.m. den 1 februari 2005. Syftet var att ge arbetsförmedlare ett effektivt verktyg för att få ut ungdomar i arbete under 2005. I juni 2005 hade antalet ungdomar i anställning med allmänt anställningsstöd ökat med 60 % jämfört med juni månad 2004. Anställningsstöden har utvärderats. I en rapport från IFAU redovisas resultat som tyder på att anställningsstödet har bidragit till en signifikant förkortad arbetslöshetstid för deltagarna. Arbetslösheten bland ungdomarna är fortfarande hög. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner att det allmänna anställningsstödet även under 2006 ska kunna användas från 6 månaders inskrivningstid för åldersgruppen (utg.omr. 13 förslagspunkt 10).

Motionerna

Folkpartiet anför i motion Kr376 yrkande 8 att det viktigt att fler jobb skapas för ungdomars självkänsla och möjligheter att själva försörja sig. För dem som är sysslösa och saknar arbetslivserfarenhet bör kommunerna åläggas att ta fram praktikplatser som innebär att en person lär sig ett yrke genom att till en början gå vid sidan om. Vid kommunala upphandlingar bör det vara ett krav att ett antal praktikplatser ska ingå. I yrkande 13 anføres att det bör inrättas speciella enheter för ungdomar vid arbetsförmedlingen, så att ungdomar snabbt kan få den hjälp de behöver.

Kristdemokraterna pekar i motion Kr412 yrkande 6 på att 15,3 % av ungdomarna mellan 16 och 24 år var öppet arbetslösa i augusti 2005. Partiet anser att det nu krävs ett antal riktade satsningar som stärker ungdomarnas ställning på arbetsmarknaden, bl.a. bör Sverige satsa på en modern form av lärlingsutbildning på gymnasiet och inrätta en yrkeshögskola. Vidare bör en översyn göras av arbetsrätten så att ungdomars inträde på arbetsmarknaden underlättas.

Kristdemokraterna anför i motionerna A416 yrkande 5 och A420 yrkande 22 att kommunerna inte alltid tar ett tillräckligt stort ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år och som inte går i gymnasieskolan. De kommunala ungdomsprogrammen bör utvärderas i syfte att ta till vara de goda exempel som finns och för att utveckla verksamheten i hela landet.

I motion Sf389 yrkande 12 pekar *Kristdemokraterna* på att undersökningar visar att ungdomar med utländsk bakgrund har högre arbetslöshet än andra ungdomar. Skillnaderna består även om betygen, utbildningen och språkkunskaperna räknas med i jämförelsen med andra ungdomar. *Kristdemokraterna* yrkar att regeringen snarast tillsätter en utredning som ser över orsakerna till denna utveckling och föreslår lämpliga åtgärder. Motsvarande yrkande återkommer också i motion Kr412 yrkande 22.

Centerpartiet föreslår i motion A363 yrkande 11 att unga arbetslösa ska ges möjlighet till en pensionärstraineé. Tanken är att en ung arbetslös får gå parallellt med en person som ska gå i pension inom 1 till 1,5 år. Detta

skulle leda till en mjuk start i arbetslivet för den unga personen och samtidigt en sänkt arbetstakt för den person som ska gå i pension. Under traineeprodukten får ungdomen behålla a-kassan och företaget får betala mellanskillnaden upp till maxbeloppet i a-kassan. När anställningen övergår i tillsvidareanställning betalas lön enligt avtal. Centerpartiet anser att regeringen bör återkomma med ett förslag utformat efter denna idé.

Chatrine Pålsson (kd) föreslår i motion A329 att försöksprojekt ska startas i någon kommun med samarbete mellan socialtjänsten och arbetsförmedlingen för att få fram ungdomsjobb.

Rigmor Stenmark (c) anser i motion A267 att unga drabbas särskilt hårt av arbetslösheten. Arbetsuppgifter saknas inte, gamla och barn behöver hjälp med allehanda sysslor. Unga arbetssökande skulle kunna arbeta som volontärer samtidigt som de söker arbete. I Uppsala län finns det välutbildade ungdomar som är arbetslösa som med aktiv starthjälp både kan leda och fördela arbetsuppgifter i ett volontärprojekt.

Eva Arvidsson och Maria Hassan (båda s) anför i motion A319 att Sverige kommer att stå inför en brist på arbetskraft inom 10–15 år medan arbetslösheten i dag är hög bland unga människor mellan 18 och 28 år med eftergymnasial utbildning. Det bör utredas hur de rekryteringsprogram (traineeprogram) som har prövats har fallit ut. Om resultatet är positivt bör de kunna fungera som modell för alla typer av branscher och inom hela den offentliga sektorn.

Åsa Lindestam (s) anför i motion A399 att det är viktigt att människor ges förutsättningar att lära sig ett yrke och att det skapas alternativ till de teoretiska utbildningarna. Den satsning som nu görs på lärlingsplatser är bra, men det behövs också en långsiktig planering. En översyn av hur man kan utforma en långsiktig och hållbar lärlingskultur i syfte att skapa lärlingsplatser behöver göras.

Matilda Ernkrans m.fl. (s) konstaterar i motion A327 att Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag att stimulera utvecklingen av kommunala s.k. navigatorverksamheter för att samla och utveckla verksamheter för unga som varken arbetar eller studerar. Verksamheten är bra men det borde vara självklart att varje myndig individ som söker arbete ska kunna använda sig av arbetsförmedlingens ordinarie resurser och fulla kapacitet.

Utskottets ställningstagande

Ungdomar tillhör en av de grupper som ska prioriteras i arbetsmarknadspolitiken. Det är förödande för en ung människa att börja sitt vuxenliv med en längre tids arbetslöshet. Utskottet delar därmed uppfattningen som framförs i flera av motionerna att ungdomsarbetslösheten ska ägnas särskilt stor uppmärksamhet. Utskottet välkomnar de åtgärder som kan underlätta

ungdomars inträde på arbetsmarknaden och biträder regeringens förslag om att man även under 2006 ska kunna använda allmänt anställningsstöd för ungdomar efter 6 månaders inskrivningstid (utg.omr. 13, punkt 10).

Utskottet konstaterar att det inom ramen för regeringens sysselsättningspaket inrättas 3 000 lärlingsplatser för arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år som saknar fullständig gymnasieutbildning. Den arbetsplatsförlagda yrkesutbildningen ska kombineras med studier i kärnämnen och yrkesanpassade ämnen. Lärlingen ska rotera mellan ett begränsat antal arbetsgivare inom den privata sektorn.

Resurserna för feriearbeten förstärks. Satsningen på kommunalt ungdomsprogram (KUP) och ungdomsgarantin (UG) fortsätter. Den 1 februari 2005 förstärktes ungdomsinsatserna. KUP och UG gavs ett tydligare utbildningsinnehåll och leder till ett intyg. Programmen inleds numera med vägledning och jobbsökaraktiviteter i arbetsförmedlingens regi. Kvaliteten höjdes också i ungdomsinsatserna genom att en individuell handlingsplan ska upprättas med den arbetssökande senast 14 dagar från anmälan hos arbetsförmedlingen. Handlingsplanen ska uppdateras och följas upp regelbundet. Utskottet vill i sammanhanget erinra om vad som anförts ovan om behovet av att förbättra kvaliteten på handlingsplanerna och att öka de arbetssökandes delaktighet i utarbetande och vidareutveckling av handlingsplanerna. Detta måste prioriteras också i arbetsförmedlingens verksamhet för ungdomar.

Utskottet konstaterar vidare att en mycket viktig ändring i skollagen började gälla den 1 juli i år, som innebär att kommunen ska hålla sig löpande informerad om hur ungdomar under 20 år och som fullgjort sin skolplikt är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella insatser.

Också under 2006 kommer långtidsarbetslösa ungdomar, som tidigare har misslyckats med sina studier, att få möjlighet att studera vid folkhögskola. Målet är att motivera långtidsarbetslösa ungdomar att slutföra sin gymnasieutbildning.

I maj 2005 beslutade regeringen att tillsätta en nationell koordinator som ska verka för att ungdomar snabbare kan etablera sig på arbetsmarknaden (dir. 2005:21). Koordinatorn ska, i samråd med arbetsmarknadens parter, särskilt undersöka förutsättningarna och metoderna för arbetsmarknadens parter att sluta avtal som möjliggör en snabbare etablering på arbetsmarknaden för ungdomar. Koordinatorn ska också i samråd med arbetsmarknadens parter kartlägga de metoder och insatser som finns genom t.ex. olika former av introduktionsprogram för att underlätta ungdomars etablering på arbetsmarknaden och analysera vilken betydelse sådana metoder och insatser har i sammanhanget. En delredovisning av uppdraget ska lämnas i februari 2006 och en slutredovisning i november 2006.

Navigatorcentrum är Ungdomsstyrelsens satsning för att stödja unga som står långt ifrån arbetsmarknaden. Här samordnas de offentliga och ideella resurser som redan finns ute i kommunerna. Det kan handla om att arbetsförmedlingen och socialtjänsten samarbetar så att ungdomarna slip-

per gå till olika handläggare. Med anledning av motion A327 (s) vill utskottet understryka att navigatorverksamheten givetvis inte får innebära något hinder för den som så vill att vända sig direkt till arbetsförmedlingen.

Utskottet noterar också att det inom utbildningsområdet (utg.omr. 16) föreslås att resurser avsätts för ytterligare 1 000 platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen (KY). Utbildningar inom bristyrken prioriteras.

Utskottet kommer att beröra möjligheten till praktik för unga akademiker i ett efterföljande avsnitt.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att den ökade satsningen på insatser för ungdomar som nu görs och de nya lärlingsplatserna tillgodoser mycket av vad motionärerna efterlyser. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf389 yrkande 12 (kd), Kr376 yrkandena 8 och 13 (fp), Kr412 yrkandena 6 och 22 (kd), A267 (c), A319 (s), A327 (s), A329 (kd), A363 yrkande 11 (c), A399 (s), A416 yrkande 5 (kd) och A420 yrkande 22 (kd).

Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund

Propositionen

I gruppen utrikes födda har sysselsättningen minskat och arbetslösheten ökat mellan 2003 och 2004 i högre grad än vad som skett för svenska medborgare. Gruppen var under 2004 starkt överrepresenterad bland de arbetslösa vid arbetsförmedlingen och utgjorde 22 % av samtliga öppet arbetslösa. Personer i gruppen fick tillgång till arbetsmarknadspolitiska program ungefär i nivå med deras andel av de arbetslösa. De är överrepresenterade i förberedande utbildning och anställningar med anställningsstöd medan de är underrepresenterade i programmen start av näringsverksamhet och datortek.

På anslag 22:1 har 200 miljoner kronor avsatts för att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Regeringen anser att dessa resurser liksom uppdraget till AMS att inom ramen för sin reguljära verksamhet samverka med Integrationsverket, Migrationsverket och Myndigheten för skolutveckling så att nyanlända invandrades och asylsökandes kompetens tidigt tas till vara har varit viktiga. Insatser för målgruppen – i samverkan med andra aktörer och från arbetsförmedlingen – har kunnat erbjudas i ett tidigare skede. Regeringen anser samtidigt att en förbättrad redovisning av hur många som berörs av servicen och vilka resultat som uppnåtts är nödvändig för kommande år.

I avsiktsförklaringen i juni 2004 mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, LO, TCO och Saco om insatser för bättre integration återfinns bl.a. de arbetsmarknadspolitiska insatserna prova-på-platser och arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens (yrkesbedömning). AMS har haft i uppdrag att etablera en samrådsgrupp med

företrädare för centralorganisationerna på arbetsmarknaden för att förankra och samordna dessa insatser. AMS har i juni 2005 till regeringen avrapporterat att samrådsgruppen under våren 2005 haft sex möten. I överläggningarna har även Valideringsdelegationen deltagit. Gemensamt informationsmaterial har utarbetats för spridning inom berörda organisationer. Prova-på-platser har funnits i arbetsförmedlingens programutbud sedan februari 2005 medan möjligheten att erbjuda yrkesbedömning infördes först i maj. AMS bedömning är att vissa regeländringar behövs för att underlätta användningen av insatsen. AMS menar att kravet på upphandling av yrkesbedömningsplatser bör tas bort. Frågan bereds inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

500 personer har deltagit i prova-på-platser. Ungefär hälften av deltagarna har varit utrikes födda. Det finns därmed ännu mycket begränsade erfarenheter av insatserna.

Regeringen anser att försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare (SIN) bör fortsätta under 2006.

Motionerna

Moderaterna föreslår i motion Sf331 yrkande 8 ett system med lärlingsintroduktion för nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare. Infasningen på arbetsmarknaden bör inledas redan under det första vistelseåret i Sverige. Träningen i svenska kombineras med något slags förvärvsarbete. En arbetsgivare som anställer en nyanländ flykting eller anhöriginvandrare som deltar i undervisning i svenska för invandrare (sfi) på minst halvtid under arbetstid, ska få en lönesubvention på 75 % så länge som undervisningen pågår. Lönesubventionen lämnas dock i högst tre år. Lön till flyktingen eller anhöriginvandraren ska betalas i enlighet med gällande kollektivavtal. Språkundervisningen kan med fördel ske på arbetsplatsen genom arbetsgivarens försorg. Arbetsgivaren får då betalt genom den utbildningspeng som allianspartierna vill införa. Lärlingsintroduktionen bör i möjligaste utsträckning ske på en arbetsplats där den utbildning och yrkeserfarenhet som invandraren har tas till vara.

Kristdemokraterna förordar i motion Sf389 yrkande 11 en särskild insats för att inventera invandrarkvinnors specifika kompetens som kan vara till nytta i arbetslivet. Dessa kvinnor bör sedan ges utbildning om svenskt arbetsliv.

I motion A420 yrkande 23 föreslår Kristdemokraterna att invandrare ska få hjälp att finna arbete med bistånd från jobbguider. Kristdemokraterna konstaterar att många invandrare saknar ett socialt nätverk, kontakter och erfarenhet av att söka arbete i Sverige. Dessa skulle därför kunna få hjälp av s.k. jobbguider, vars uppgift ska vara att ha personligt ansvar för arbetsökande och på olika sätt stödja, entusiasmera och lotsa fram till ett

arbete. Jobbguiderna behöver inte vara i offentlig regi utan kan t.ex. vara en ideell verksamhet. AMS extraresurser för arbetslösa invandrare bör användas för detta.

I motion Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18 anför *Vänsterpartiet* att alla löntagare ska ha samma rättigheter. Därför måste en höjning av sysselsättningsgraden bland invandrade personer vara en central och aktiv del av arbetsmarknadspolitiken. Sverige har i dag en arbetsmarknad där kvinnor diskrimineras. Det är därför särskilt viktigt att utveckla arbetet med att stärka invandrade kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden. Partiet anser att regeringen bör tillsätta en utredning som utarbetar ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden. AMS bör i regleringsbrevet ges ett förtydligande uppdrag att utveckla metoder för att projektverksamhet såväl som ordinarie verksamhet ska inriktas även gentemot kvinnor med utländsk bakgrund. Till detta uppdrag ska det finnas ett tydligt återrapporteringskrav. Partiet konstaterar att invandrade ofta har mindre användbara kontaktnät på arbetsmarknaden. Ett viktigt redskap för invandrade och andra nytillträdande på arbetsmarknaden är därför handledare med goda kontakter med arbetsgivare. Arbetsförmedlingen bör ges möjlighet att använda medel avsedda för arbetsmarknadsutbildning och för kontantstöd på ett mer flexibelt sätt så att en handledare kan sättas in när det är den lämpligaste åtgärden.

Centerpartiet pekar i motion Kr334 yrkande 38 på att många av invandrarna har gedigna yrkeskunskaper bl.a. inom hantverksyrken. Denna kompetens bör tas till vara särskilt inom bristyrken. Det är därför angeläget att finna en användbar modell som underlättar för invandrare med hantverksbakgrund att snabbt komma in på en liknande yrkesbana här i Sverige.

Miljöpartiet föreslår i motion A258 yrkande 7 att regeringen vidtar åtgärder för ökat företagande och minskad arbetslöshet bland invandrade personer. Partiet pekar på att fler personer med utländsk härkomst kan få arbete om man undanröjer diskriminerande strukturer i arbetslivet och har en effektiv statlig tillsyn. Det gäller också att göra det möjligt för fler att kunna få arbete genom eget företagande eller genom en anställning. I regelverket för arbetsmarknadspolitiska program ska det finnas en möjlighet för invandrade med högskoleutbildning eller yrkesutbildning i ett bristyrke att få en kompletterande arbetsmarknadsutbildning i de fall dessa personer har ett kvalificerat arbete i ett annat yrke.

Anne-Marie Ekström m.fl. (fp) pekar i motion A247 yrkande 3 på att internationaliseringen berör alla sektorer och verksamheter, från näringslivet, universiteten och högskolorna till sjukvården i Västsverige. Personer med utländsk bakgrund kan utgöra en viktig resurs och bidra till en positiv näringslivsutveckling och fler arbetstillfällen.

Också i motion A406 av *Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s)* tas situationen i Västra Götaland upp. Motionärerna anför att det är angeläget att skapa effektiva integrationsprocesser så att inte utländska akademikers kunskaper hinner bli inaktuella innan de lärt sig svenska, etablerat kontakten med yrkeslivet och genomgått den kompletterande utbildning som kan krävas.

Yilmaz Kerimo (s) pekar i motion A280 på att invandrare har svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Regeringens förslag om plusjobb är bra men det behövs mer riktade insatser för invandrare. Det borde vara möjligt för kommuner och landsting att anställa invandrare under ett år till avtalsenliga löner. På så sätt skulle invandrarna kunna få arbetslivserfarenhet och möjlighet att söka vidare på den svenska arbetsmarknaden.

Rezene Tesfazion och Tone Tingsgård (båda s) föreslår i motion A384 att regeringen ser över möjligheterna för långtidsarbetslösa invandrare med svensk examen att praktisera inom sina utbildnings- och yrkesområden vid statliga och kommunala myndigheter.

Utskottets ställningstagande

Att öka invandrarernas tillträde till arbetsmarknaden är en central uppgift för arbetsmarknadspolitiken. Detta har utskottet understrukit vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2004/05:AU1. Frågan om etnisk diskriminering har också behandlats av utskottet, senast i betänkande 2004/05:AU5. Trots att flera initiativ tagits för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden av kvinnor och män med utländsk bakgrund har denna grupp en lägre sysselsättningsgrad än befolkningen i övrigt, och de är överrepresenterade bland de arbetslösa vid förmedlingen. Insatser för att öka arbetskraftsdeltagandet för utrikes födda måste prioriteras. De generella arbetsmarknadspolitiska verksamheterna måste anpassas till alla, oavsett etnisk eller kulturell bakgrund. För dem som har det särskilt svårt att få arbete måste arbetsmarknadspolitiken inriktas på platsförmedling och individanpassade åtgärder. Andelen utrikes födda som har en individuell handlingsplan måste öka. Det är inte rimligt att denna prioriterade grupp i mindre omfattning än andra har en handlingsplan.

Tillräckliga personalresurser måste tillförsäkras arbetsförmedlingarna i de mest utsatta storstadsområdena där det bor många invandrare och sysselsättningen ligger på låga nivåer. Regeringen anger i budgetpropositionen för 2006 att särskilda medel även fortsättningsvis ska avsättas för dessa insatser. Utskottet delar regeringens uppfattning att AMS redovisning av hur medlen använts måste förbättras med en tydlig redovisning av hur många som berörts av servicen och vilka resultat som uppnåtts. Av AMS redovisning, Återrapportering uppdrag (a) och (i) regleringsbrevet för 2004 (2005-11-14), framgår emellertid att AMS anser att resurserna har inneburit ett tydligt incitament i samtliga län för att kunna bedriva en förstärkt, optimerad och effektiv verksamhet. De extra personalresurserna möjliggör färre arbetssökande per handläggare, vilket skapar möjlighet att i högre

grad bedriva kvalificerat matchningsarbete. Avsatta medel har också möjliggjort en tidigare och mer frekvent medverkan av arbetsförmedlingen i både den organiserade verksamhet som Migrationsverket bedriver för asylsökande personer och i medverkan vid upprättande av introduktionsplan för de personer som beviljats permanent uppehållstillstånd.

Utskottet ser positivt på det nya initiativet *Prova-på-platser* som har funnits sedan i februari 2005. Syftet med dessa platser är att ge arbetslösa, med ingen eller begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv en möjlighet att tidigt få kontakt med arbetslivet i Sverige inom områden som överensstämmer med deras erfarenhet och utbildning. Hittills har 500 personer haft en prova-på-plats, varav ca hälften har varit utrikes födda.

Av AMS redovisning framgår att arbetsförmedlingen nu i samtliga län utvecklar processer för att kunna erbjuda alla nyanlända invandrare med permanent uppehållstillstånd validering av yrkeskompetensen.

Möjligheten att erbjuda *yrkesbedömning*, dvs. en arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetensen, är en välkommen insats. Insatsen blev tillgänglig först i maj 2005 och har hittills haft en begränsad betydelse. AMS bedömning är att kravet på att insatsen ska föregås av upphandling av platserna för yrkesbedömning utgör ett hinder för ett ökat användande av metoden. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Försöket med *arbetsplatsintroduktion* för vissa invandrare som pågått sedan 2003 kommer att fortsätta under 2006. Avsikten är att ge flyktingar och invandrare extra stöd före anställning och under den första tiden på ett nytt arbete. Verksamheten omfattade drygt 4 000 personer under 2004, varav hälften har fått arbete efter avslutad insats.

I det *förstärkta anställningsstödet* är utomnordiska medborgare väl representerade. Förstärkt anställningsstöd lämnas under 6 månader med 75 % av lönekostnaden.

Med anledning av motionerna Sf336 yrkandena 15 och 16 (v) och Sf389 yrkande 11 (kd) kan utskottet konstatera att Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU, har fått ett särskilt uppdrag att följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska insatser för kvinnor och män med utländsk bakgrund. Som ett första steg kommer arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare att utvärderas.

I avsikt att bekämpa diskrimineringen intensifierar regeringen arbetet med utbildning och information som är riktad till kvinnor och män som arbetar med rekrytering av arbetskraft. En särskild utredare (dir. 2005:59) har fått i uppdrag att undersöka förutsättningarna för ett system med anonyma arbetsansökningar i den offentliga sektorn och att lägga fram ett betänkande i december 2005.

Utskottet konstaterar slutligen att regeringen har aviserat en proposition under våren 2006 om nyanlända invandrades etablering som i första hand kommer att handla om deras inträde på arbetsmarknaden.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att flera av motionerna är åtminstone delvis tillgodosedda med vad utskottet anfört om pågående verksamhet och planerade insatser.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf331 yrkande 8 (m), Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18 (v), Sf389 yrkande 11 (kd), Kr334 yrkande 38 (c), A247 yrkande 3 (fp), A258 yrkande 7 (mp), A280 (s), A384 (s), A406 (s) och A420 yrkande 23 (kd).

Arbetsmarknaden för verksamma inom kulturområdet

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion Kr252 yrkandena 12 och 14 att under den tid en konstnär uppbär arbetslöshetsersättning ska han eller hon stå till arbetsmarknadens förfogande. Personen ska vara anmäld vid arbetsförmedlingen och det ska upprättas en individuell handlingsplan. AF Kultur bör utvärderas för att se vilka resultat som uppnåtts.

I motion Kr409 yrkandena 2 och 10 anför *Vänsterpartiet* att det inte är rimligt att kulturarbetare inte ska omfattas av ett tryggt och förutsägbart skydd vid arbetslöshet. Partiet hänvisar till Teateralliansen där skådespelare i stället för att gå utan arbete ges möjlighet att vidareutveckla sig i sitt yrke under trygga anställningsförhållanden. Partiet föreslår att riksdagen uppdrar åt regeringen att se över hur kulturarbetares behov av ett skydd vid arbetslöshet kan utformas. Vidare begär partiet att regeringen ser över hur konstnärernas kontinuerliga arbete kan stödjas.

I motion Kr410 yrkande 2 av *Gunilla Tjernberg m.fl.* (kd, m, fp, c) konstateras att arbetslösheten inom konstnärsyrkena är fortsatt hög. Det är viktigt att undanröja de hinder som finns för att konstnärerna ska kunna försörja sig på sitt yrke. Motionärerna anser att det behövs en översyn liknande Konstnärerna och trygghetssystemen som gjordes för några år sedan.

Utskottets ställningstagande

Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen har varit föremål för utskottets behandling vid ett flertal tillfällen. Kulturarbetsmarknadens struktur skiljer sig från andra delar av arbetsmarknaden, bl.a. genom att antalet tillsvidareanställningar är begränsat. Kännetecknande är i stället de tidsbegränsade anställningarna och förekomsten av kortare uppdrag. Många kulturarbetare är beroende av arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska åtgärder för sitt uppehälle.

Etablerade kulturarbetssökande tillhör arbetsförmedlingen AF Kultur och dess verksamhetsområde. De kriterier som fastslagits för vem som är att anse som etablerad kulturarbetare ska tillämpas på samma sätt i hela landet. Det ingår i AF Kulturs åtaganden att underlätta inträde på andra delar av arbetsmarknaden för de personer som inte längre anses som eta-

blerade på kulturarbetsmarknaden men som fortfarande är inskrivna vid AF Kultur. Dessa sökande måste matchas, utbildas eller aktiveras mot de sektorer på arbetsmarknaden där det råder brist på arbetskraft. Rörligheten, både den yrkesmässiga och geografiska, bör öka för denna grupp.

AF Kultur omorganiserades den 1 januari 2003 och är nu en sammanhållen specialförmedling direkt under AMS. I stabens uppgifter ingår bl.a. att utveckla, följa upp och utvärdera verksamheten.

AMS beslutade i april 2004 att utreda de verksamma kulturarbetarnas sysselsättningsgrad. Uppdraget omfattar bl.a. typ av arbete/uppdrag, behov av omställningsinsatser, krav på eget företagande etc. Vidare ska bl.a. regionala olikheter och finansiering av kulturverksamhet belysas. Rapporten ska enligt uppgift bli klar i december 2005. Vid beaktande av de utrednings- och utvärderingsinsatser som redovisats ovan, finner utskottet inte skäl att nu förorda en närmare utvärdering av AF Kultur.

En särskild utredare har haft i uppdrag att kartlägga hur gällande trygghetssystem inom bl.a. socialförsäkringsområdet förhåller sig till konstnärlig verksamhet och om de nuvarande regelverken innebär särskilda problem och att också analysera och ange orsaken till problemen. I *Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21)* redovisar utredaren sin analys att de huvudsakliga problem som konstnärerna ställs inför i de olika systemen handlar om tillämpningar och i många fall bristande kunskap om konstnärskapets villkor, liksom brister i de enskilda konstnärernas förståelse av komplexa system. Därför borde man från stat och myndigheter på området överväga en mer samlad hantering av konstnärernas ärenden. Vidare konstaterades att alliansmodellen utifrån utredningens perspektiv innebär en lösning på en stor del av de problem som frilansande konstnärer möter i trygghetssystemen.

Teateralliansen ska verka för frilansande skådespelares trygghet och för minskat beroende av arbetslöshetsförsäkringen. Den ska också stimulera till utveckling och rörlighet inom teaterlivet. Teateralliansen drivs som ett aktiebolag och finansieras huvudsakligen med statliga medel som anvisats på utgiftsområde 17, anslag 28:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*. Viss arbetsförmedlingsverksamhet bedrivs vid centrumbildningarna med hjälp av statsmedel som anvisas över kulturbudgeten på detta anslag.

Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen under utgiftsområde 17 föreslår en förstärkning av anslaget till TeaterAlliansen AB med 5 miljoner kronor till sammanlagt 20 miljoner kronor. Förstärkningen kommer att möjliggöra en nyrekrytering med uppemot 30 skådespelare. Därmed kan verksamheten omfatta närmare 115 skådespelare. Mot bakgrund av de goda erfarenheterna med Teateralliansen föreslår regeringen också att en allians på dansområdet inrättas och att fyra miljoner kronor avsätts för detta under 2006.

Med hänvisning till vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna Kr252 yrkandena 12 och 14 (m) och Kr409 yrkandena 2 och 10 (v).

Utskottet anser inte att det nu är aktuellt med någon ny översyn av kulturarbetarnas situation. Motion Kr410 yrkande 2 (kd, m, fp, c) avstyrks därmed.

Arbetsmarknaden för akademiker

Propositionen

Regeringen kommer i sitt sysselsättningspaket att genomföra en särskild satsning på akademiker. Regeringen avser att ge AMS i uppdrag att upprätta ett samarbete mellan arbetsförmedlingen och bemanningsföretag eller liknande. Förmedlingen ska sedan via bemanningsföretaget kunna placera en arbetslös akademiker med en lönesubvention i ett mindre företag. Företagaren tar inte fullt arbetsgivaransvar och platserna är riktade mot den privata sektorn.

Regeringen menar att subventionen sannolikt ökar småföretagens vilja att pröva en akademiker samtidigt som förmedlingens möjlighet att erbjuda den arbetslösa en kontakt med arbetslivet breddas och ökar. Insatsen förväntas i genomsnitt innebära att 4 000 arbetslösa akademiker kan erbjudas arbete under 2006.

Motionerna

Centerpartiet anför i motion A363 yrkande 10 att arbetslösheten bland akademiker nu är högre än någonsin. Den höga arbetslösheten visar att en akademisk utbildning inte är någon garanti för att få jobb. Det är särskilt svårt för en nytexaminerad akademiker att få ett jobb motsvarande hans eller hennes kvalifikationer. Många tvingas ta okvalificerade arbeten, vilket medför att deras kunskapsmässiga konkurrenskraft sänks ju mer tiden går. Partiet vill satsa på att få fler akademiker i arbete genom att arbetsförmedlingarna och bemanningsföretagen hjälps åt att finna en plats för en arbetssökande akademiker på ett företag eller i en organisation. Arbetsgivaren som tar emot akademikern ska få en subvention motsvarande arbetsgivaravgiften.

Inger Lundberg (s) understryker i motion A383 att andelen ingenjörer och civilingenjörer som under 1990-talet utbildades till arbetslöshet var hög. Det finns flera tekniker som har haft så svårt att etablera sig på arbetsmarknaden att deras utbildning inte gick att använda när konjunkturen vände. När nu regeringen satsar på praktik för arbetslösa akademiker måste denna i stor utsträckning komma arbetslösa tekniker till del.

Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c) menar i motion A242 att det borde dokumenteras hur bl.a. räddningstjänst och kommunernas socialtjänst arbetade efter att stormen Gudrun drabbat Sverige. Regeringen har

anslagit medel för att arbetslösa akademiker ska få jobb. Riksdag och regering har nu ett utmärkt tillfälle att avsätta medel för en dokumentation t.ex. i samarbete med Smålands museum i Växjö.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den oro som framförs i motionerna över den höga arbetslösheten bland akademiker. Särskilt oroande är det att arbetslösheten är så hög bland yngre och nyutbildade. Utskottet välkomnar därför regeringens särskilda satsning på akademiker inom ramen för sysselsättningspaketet. Regeringen kommer att ge AMS i uppdrag att upprätta ett samarbete mellan arbetsförmedlingen och bemanningsföretag eller liknande. Samarbetet ska pågå under 2006 och 2007 och innebär att en arbetslös akademiker ska kunna arbeta i ett mindre företag med en lönesubvention och utan att företaget behöver ta det fulla arbetsgivaransvaret. Därutöver förstärks några myndigheters organisationer för att förbättra arbetsmarknaden för arbetslösa akademiker. Exempelvis kan nämnas att Domstolsverket kommer att kunna inrätta 100 nya tjänster under nästa år för arbetslösa akademiker. Utskottet vill också erinra om den möjlighet till arbetspraktik som står öppen även för arbetslösa akademiker. När det gäller frågan om vilka grupper som borde prioriteras i den satsning som nu görs och vilket slag av arbete som lämpligen borde utföras av dem menar utskottet att detta lämpligen bör avgöras av regeringen eller på myndighetsnivå.

Med hänvisning till vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna A242 (c), A363 yrkande 10 (c) och A383 (s).

Vissa enskilda insatser

Motionerna

Centerpartiet anför i motion Sf333 yrkande 6 att det är dags att uppmuntra och ge människor förutsättningar att flytta från platser där det inte finns några jobb och där trångboddheten är stor till orter där det finns jobb och bostäder. Motionärerna hänvisar till det s.k. Göteborgsprojektet som genomförts i Ragunda kommun i Jämtland. Människor från Göteborg har erbjudits att flytta till Ragunda för att få utbildning och praktik och även stöd från organisationslivet. Efter utbildning och praktik har deltagarna i princip varit garanterade arbete. I stället för att koncentrera alla satsningar på storstadsområdena anser Centerpartiet att det vore bättre om kommuner runt om i landet får ökade resurser så att de kan föra ut information och marknadsföra sig. Ragundamodellen är ett praktiskt exempel på hur landsbygden kan erbjuda möjligheter för invandrare och svenskar att bo och arbeta tillsammans där det finns möjlighet till det. Regeringen bör stimulera och uppmuntra samarbete mellan landsort och storstäder för att få fler människor i arbete.

Hans Hoff och Alf Eriksson (båda s) anför i motion A205 yrkande 1 att arbetslösa byggnadsarbetare och bygglärlingar inom den s.k. Hallandsmodellen har utbildats i bl.a. traditionellt hantverk. Modellen har haft stor betydelse för sysselsättning och utbildning inom byggsektorn. Traditionellt hantverk har praktiserats i restaureringsprojekt av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Modellen bör ges förutsättningar att leva vidare.

Jeppé Johnsson och Maud Ekendahl (båda m) behandlar i motion A209 det s.k. starta eget-bidraget eller stöd till start av näringsverksamhet. I ett verkligt fall visade det sig att budgeten för stödet var slut för året. Den långtidsarbetslöse fick beskedet att ”kvoten var uppfylld” och att han måste vänta tills det kommit ”nya pengar”. Det borde gå att växla över resurserna för a-kassan till stöd för start av näringsverksamhet.

Yilmaz Kerimo (s) understryker i motion A279 att det är svårt för f.d. kriminella att hitta tillbaka till samhället. Arbetsplatsen är det ställe som ger de bästa möjligheterna att lära känna det svenska samhället från den icke-kriminella sidan. Möjligheterna för kommun och landsting att anställa f.d. kriminella på projekt under en ettårsperiod bör därför ses över.

Utskottets ställningstagande

I några av motionerna beskrivs och exemplifieras framgångsrika projekt som bedrivs inom arbetsmarknadspolitikens område i dag. Verksamheterna ingår som en del i det arbete som pågår för att förbättra människors livsvillkor och ge dem en möjlighet till försörjning. Med anledning av vad som anförs i Centerpartiets motion Sf333 yrkande 6 om att samarbete mellan olika regioner bör uppmuntras och i motion A205 (s) om Hallandsmodellen hänvisas till vad som sagts tidigare i detta betänkande om att utskottet välkomnar en anpassning av verksamheten till de regionala och lokala förutsättningarna och att det lokala inflytandet över politiken bör stärkas. Även vikten av en ökad rörlighet har betonats liksom önskvärdheten av en regional utjämning när det gäller sysselsättning och arbeten.

Med anledning av vad som anförs i motion A209 (m) om att arbetslöshetsersättning vid behov ska kunna växlas till stöd för start av näringsverksamhet vill utskottet inledningsvis på nytt betona att arbetslinjen är central i arbetsmarknadspolitikerna. Detta innebär dock inte att det i varje enskilt fall alltid är möjligt att tillgodose den enskildes önskemål om sysselsättning eller stöd. På förmedlingarna runt om i landet utförs dagligen ett svårt och viktigt arbete där man i möjligaste mån försöker tillgodose de arbetssökandes önskemål så långt det är rimligt. All verksamhet bedrivs med det övergripande perspektivet att insatserna ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverade. Programmet stöd till start av näringsverksamhet innefattas i anslaget för aktivitetsstöd. AMV bedömer hur mycket resurser som ska fördelas på respektive insats inom anslaget. AMS, och i det enskilda fallet arbetsförmedlingen, prioriterar mellan de insatser som ska genomföras. På ett generellt plan är inte ersättning från a-kassa och en plats i ett

program ekonomiskt utbytbart, bl.a. därför att den person som får en programplats annars kanske kunde ha fått ett arbete inom en kortare tid än vad programmet pågår. De olika programmen kompletterar varandra, och det är viktigt att de fastställda volymerna inte överskrids.

I motion A279 (s) behandlas frågan om situationen för personer som har avtjänat sitt straff. Olika studier har visat att möjligheter till laglig försörjning är av stor betydelse för om kriminalvårdens klienter ska återfalla i brott eller inte. Utskottet har stor förståelse för de svårigheter som kan möta personer ur denna grupp då de ska ut på arbetsmarknaden, och det är viktigt att de vid behov får adekvat stöd och hjälp. Arbetsförmedlingen och Kriminalvården har slutit en samverkansöverenskommelse om hur detta arbete ska bedrivas. I överenskommelsen betonas att alla parter vinner på välplanerade insatser som sätts i gång redan under klientens tid i kriminalvård. Arbetsförmedlingens insatser behövs i häkte, anstalt och frivård. Arbetsförmedlingen ska ha en särskild kontaktperson hos varje kriminalvårdsmyndighet. I detta sammanhang vill utskottet särskilt peka på de förberedande insatserna. Vägledningssamtal, jobbsökarkurser och förberedande och yrkesinriktade utbildningar är exempel på insatser som kan komma i fråga. Det bör även nämnas att den tid som en person är frihetsberövad inom kriminalvården är överhoppningsbar vid kvalificering till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Med hänvisning till vad som har anförts ovan avstyrker utskottet motionerna Sf333 yrkande 6 (c), A205 yrkande 1 (s), A209 (m) och A279 (s).

Förstärkta insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att orden ”arbetshandikapp” och ”arbetshandikappade” ska ersättas av ”funktionshinder” och ”personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga”. Utskottet föreslår därmed att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i mervärdesskattelagen (1994:200) och lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I fråga om utvecklingsanställning föreslår utskottet vissa avvikelser i förhållande till propositionen. Dels bör det klargöras att en person med sådan anställning inte omfattas av lagen om anställningsskydd (LAS) eller lagen om offentlig anställning (LOA). Dels bör arbete i en sådan anställning kvalificera för arbetslöshetsersättning. När det gäller trygghetsanställning tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program. Med delvis bifall till motioner föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om lönebidrag efter 65 år. Utskottet avstyrker motioner om insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga liksom övriga motioner om lönebidrag m.m.

Jämför reservationerna 24 (m), 25 (fp), 26 (kd), 27 (c) och 28 (c).

Propositionen

Personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

I budgetpropositionen redovisas att Samhallutredningen (N 2002:04) i juni 2003 överlämnade betänkandet *Inte bara Samhall* (SOU 2003:56). I betänkandet föreslås bl.a. ändringar i de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionshinder som handhas av Samhall AB och AMV. Lönebidragsutredningen (N 2002:05) överlämnade i november 2003 betänkandet *ArbetsKraft* (SOU 2003:95). I betänkandet föreslås bl.a. ändringar i reglerna om lönebidrag och att begreppet ”arbetshandikapp” avskaffas. Betänkandena har remissbehandlats.

Regeringen konstaterar att begreppet ”arbetshandikapp” sedan länge använts inom arbetsmarknadspolitiken för att markera den nedsättning av arbetsförmågan som kan finnas hos en person med funktionshinder. Enligt förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp avses med en person med arbetshandikapp den som på grund av funktionshinder har nedsatt arbetsförmåga och som därför har eller kan förväntas få svårigheter att få eller behålla ett reguljärt arbete.

Lönebidragsutredaren anser att begreppet arbetshandikapp är oklart till sin innebörd och kan ge utrymme för godtyckliga bedömningar. Utredaren konstaterar att det inte alltid finns en koppling mellan funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga och att arbetsförmågan med rätt stöd inte behöver påverkas av funktionsnedsättningen. Att en person har en omfattande funktionsnedsättning innebär inte att han eller hon automatiskt ska ha en hög lönebidragsnivå eller en särskild insats över huvud taget. Det är arbetsförmågan som ska vara avgörande.

Regeringen ansluter sig till utredarens synsätt. Insatserna för individen styrs inte enbart av graden av funktionshinder. Det är värdefullt om begreppsbildningen ansluter till insatsernas faktiska utformning utan att leda tanken fel. Begreppsbildningen har också betydelse som ett uttryck för ett förhållningssätt till de personer som kan ta del av insatserna. För att markera att insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga utgår från den enskilda individens förutsättningar, kompetens, erfarenhet och möjligheter att utföra ett arbete, snarare än från funktionshindret, bör orden arbetshandikapp eller arbetshandikappade inte användas längre. Regeringen föreslår i stället benämningen ”personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga”.

Regeringen föreslår därmed att orden ”funktionshindrade eller arbetshandikappade medlemmar” ersätts med ”medlemmar med funktionshinder” i mervärdesskattelagen (1994:200). ”Arbetshandikapp” och ”arbetshandikappade” ersätts med ”funktionshinder” respektive ”personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga” i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkterna 1 och 4).

En ny modell i tre steg för arbetssökande med särskilda behov

Enligt propositionen är regeringen angelägen om att de särskilda insatserna effektiviseras och kvalitetssäkras så att personer med ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga får ett sådant stöd att arbetslösheten minskar och sysselsättningen ökar. Det är generellt sett viktigt att insatserna har en hög kvalitet och fokuserar på den befintliga arbetsförmågan hos individen. De arbetssökande ska ges förutsättningar för individuella val och stimuleras till att välja vägar som vidgar deras yrkesliv och bredar deras arbetsutbud.

De förstärkta insatser för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga som redovisas i propositionen förväntas innebära att sammantaget 1 200 fler personer kan erbjudas sysselsättning 2006 och att antalet därefter ytterligare successivt kan öka fram till 2008.

För flertalet av dem som inte kan få ett osubventionerat arbete är möjligheten att få en anställning med lönebidrag en tillräcklig insats. Regeringen menar därför att möjligheten att bevilja ett lönebidrag för en reguljär anställning ska finnas kvar. För andra däremot räcker det inte med lönebidrag utan ett kraftfullare stöd behövs. Samtidigt är det angeläget att öka

effektiviteten och träffsäkerheten i olika insatser mer generellt så att rätt stöd ges till rätt person. Regeringen har därför valt en modell med insatser i tre steg för arbetssökande som har en oklar problembild som gör att de trots egna och länsarbetsnämndens ansträngningar faktiskt inte får ett arbete.

Som *första steg* införs *fördjupad kartläggning och vägledning*. Avsikten är att ge de arbetssökande som länsarbetsnämnden bedömer behöver det en ökad självinsikt om vad de faktiskt förmår och möjligheter att närmare utreda vilka insatser som är nödvändiga för att den arbetslöse ska få ett arbete.

Det *andra steget, utvecklingsanställning*, är en ny insats som regeringen avser att utforma. Den är avsedd för de personer som har ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som trots deltagande i fördjupad kartläggning och vägledning kommer att vara så långt ifrån arbetsmarknaden att det inte är möjligt att utan ytterligare insatser komma fram till vad som behövs för att de ska komma närmare en reguljär anställning. De bör som ett ytterligare stöd för att hitta ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden kunna erbjudas en skyddad anställning i vilken arbetsförmågan kan bedömas och utvecklas.

Anställningen ska innefatta, förutom de egentliga arbetsuppgifterna, inslag av utbildning, rehabilitering, hjälpmedelsanpassning, arbetsprövning och vägledning. Den bör också ha inslag av prövning på andra arbetsplatser under kortare tid.

Utvecklingsanställningen ska vara längst ett år. Om det anses lämpligt kan den förlängas ytterligare längst ett år. Anställningen ska kunna anordnas hos alla kategorier av arbetsgivare. För att en anvisning ska få göras ska den arbetssökande erbjudas lön och andra anställningsförmåner som följer av kollektivavtal eller är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen.

Den som anställer någon i en utvecklingsanställning ska erbjudas ekonomiskt stöd på samma sätt som lönebidrag enligt de bestämmelser som gäller i dag. Arbetsgivaren ska därtill få anordnarbidrag för merkostnader – föranledda t.ex. av särskild arbetsledning – med högst 100 kronor per dag och person som anställs. Sådan ersättning ska dock inte beviljas om arbetsgivaren blir kompenserad för sina kostnader genom andra offentliga stöd. För en arbetsgivare inom Samhallkoncernen är avsikten att eventuella utvecklingsanställningar ska ligga vid sidan av det av regeringen fastställda antalet årsarbetare.

En utvecklingsanställning är en form av arbetsplatsförlagd rehabilitering och bör därför inte kvalificera till arbetslöshetsersättning. Däremot bör tid med utvecklingsanställning vara överhoppningsbar. Regeringen föreslår att riksdagen beslutar om ett tillägg till 14 och 17 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring av innebörd att vid prövning av arbetsvillkoret bortses från förvärvsarbete som utförts i en utvecklingsanställning respektive

att när ramtid ska bestämmas tid inte räknas då den sökande utfört arbete i en utvecklingsanställning (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 2 såvitt gäller 14 och 17 §§).

Utvecklingsanställningen ska enligt regeringen vara en form av skyddat arbete. Skyddat arbete omfattas inte av lagen (1982:80) om anställningskydd (LAS).

Regeringen beräknar att utvecklingsanställningar 2006 i genomsnitt kommer att omfatta närmare 1 400 personer och utgifterna uppgå till 214 miljoner kronor under anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

För dem som inte kan få ett arbete efter en utvecklingsanställning finns ett *tredje steg* i form av anställning hos Samhall eller *trygghetsanställning* . Trygghetsanställning får anordnas av alla arbetsgivarkategorier och ska vara ett komplement till anställning i Samhall i syfte att bredda arbetsmöjligheterna för denna grupp. Regeringen delar därmed Samhallutredningens och Lönebidragsutredningens uppfattning att det är angeläget att sådana eller liknande anställningar som i dag finns hos Samhall kan komma i fråga även hos andra arbetsgivare. En breddning till andra arbetsgivare kan vara ett värdefullt komplement till de skyddade anställningarna inom Samhallkoncernen. För personer med funktionshinder och med nedsatt arbetsförmåga som inte har möjlighet att få en reguljär anställning med eller utan t.ex. lönebidrag kan det ge ett bredare utbud av möjliga arbetsplatser med mer varierande arbetsuppgifter, på fler orter och i fler branscher. Det kan också öka möjligheterna till anställning utan subvention på sikt.

Stöd för arbetsgivarens lönekostnad ska lämnas till arbetsgivaren med samma belopp och enligt de grunder som gäller för lönebidrag. Därutöver lämnas ett anordnarbidrag – föranlett t.ex. av särskild arbetsledning – med högst 100 kr per dag.

Regeringen föreslår att riksdagen beslutar att lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program ändras så att trygghetsanställning tillförs som ett ytterligare undantag från huvudregeln att den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte anses som arbetstagare (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 3).

AMS får ett samlat ansvar för arbetsmarknadspolitiken för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Enligt propositionen har regeringen ambitionen att skapa en mer sammanhållen arbetsmarknadspolitik för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Som ett led i detta arbete ges Arbetsmarknadsverket fr.o.m. 2006 det samlade ansvaret för utbetalning av de olika stödformerna för insatser för personer med funktionshinder. AMS kommer att ges i uppdrag att utifrån regeringens mål för arbetsmarknadspolitiken sluta avtal med Samhall AB om vad som ska levereras och uppnås för att medel ska utbetalas.

Samhalls kärnuppdrag ska även framöver utgöra basresursen för skyddat arbete. Därutöver bedömer regeringen att Samhall på samma sätt som andra arbetsgivare i fortsättningen bör kunna anställa funktionshindrade inom ramen för utvecklingsanställningar och särskilt anställningsstöd.

Regeringen avser att ändra modellen för beräkningen av bidraget till Samhall AB. Modellen bedöms bli införd från den 1 januari 2007 och utformas på samma sätt som bidragen för trygghetsanställningar i form av bidrag för lönekostnad samt anordnarbidrag. För Samhalls del ska dock bidraget för lönekostnaden bestämmas utifrån en beräknad genomsnittlig arbetsförmåga hos de anställda med funktionshinder. Regeringen avser att på detta sätt skapa jämförbarhet mellan bidraget till Samhall och bidraget till anordnare av trygghetsanställningar, vilket bör bidra till bättre spårbarhet och effektivitet i bidraget. Regeringen vill också på detta sätt skapa rimliga och förutsägbara ekonomiska förutsättningar för Samhall AB. Regeringen kommer när den nya modellen införs 2007 att varje år fastställa ett medelantal årsanställda som ska ligga till grund för beräkningen av bidraget.

Regeringens avsikt är att alternativa arbetsgivare ska få en utökad roll åren framöver för att därigenom bredda utbudet av arbetstillfällen på fler orter än vad som är möjligt i dag för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder. Antalet anställda vid Samhall beräknas minska med 700 personer 2006.

Lönebidrag

Regeringen bedömer att det finns finansiellt utrymme och fördelningspolitiska skäl att höja taket för lönebidraget. Per den 1 januari 2007 ska gälla att den del av lönekostnaden vid heltidsarbete som inte överstiger en bruttolön om 16 700 kr per månad läggs till grund för bidrag. Regeringen anser vidare – inte minst mot bakgrund av Lönebidragsutredningens arbete – att insatsens effektivitet kan skärpas genom några justeringar och förtydliganden i den nu gällande regleringen. Detta gäller bl.a. möjligheten att byta arbetsgivare och behålla lönebidraget för återstående del av bidragstiden och möjlighet att lämna lönebidrag till en arbetsgivare som nyanställer någon med ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som är långtidssjukskriven från en anställning som han eller hon inte kan återgå till. Detta förutsätter att arbetsgivaren fullgjort sin rehabiliteringsskyldighet och att arbetstagaren inte tidigare haft en anställning med lönebidrag. Regeringen har prövat frågan om möjligheten att lämna lönebidrag i bestående anställningsförhållanden (se bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83) och funnit att det kan finnas negativa effekter i form av bl.a. inskränkningar i arbetsgivarens rehabiliteringsansvar som gör att det för närvarande inte bör göras några förändringar i denna del. Däremot bereds inom Regeringskansliet (Socialdepartementet) ett tilläggsdirektiv kring detta till utredningen Översyn av vissa delar av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar (dir. 2005:48).

Motionerna

I motion A295 yrkandena 1–7 anför *Moderaterna* att den allvarligaste målkonflikten rör ambitionen att stöden till arbetshandikappade ska lämnas till de allra mest utsatta, samtidigt som regeringen anser att de genomsnittliga bidragen bör minska i omfattning. Detta är två ambitioner som svårligen låter sig förenas. Stöden måste göra en tydlig åtskillnad beroende på om verksamhet drivs på kommersiella grunder eller inte. Verksamheter som Samhall bedriver bör inte konkurrera med privat näringsverksamhet. Samhall ska se till att de allra mest utsatta individerna är de som först kommer i fråga när det gäller nya arbetstillfällen. Regelverk och föreskrifter måste tydliggöras med avseende på vem som kan anses vara arbetshandikappad och därmed i behov av stöd. De övergripande målen måste förtydligas i syfte att motverka målkonflikter. Stöden till de arbetshandikappade bör kontinuerligt utvärderas och redovisas offentligt. Inte minst unga människor med arbetshandikapp blir förtidspensionerade fastän de egentligen både vill och kan arbeta. *Moderaterna* vill genomföra ett reformprogram som ska ge ökad respekt, stöd och rimliga valmöjligheter för arbetshandikappade. Uppdraget att ge arbetshandikappade rehabilitering och ökade möjligheter till arbete på den reguljära arbetsmarknaden måste stärkas och betonas och resultaten bör redovisas årligen. I motionen anförs också att lönebidragen är felkonstruerade. Varken arbetsförmedlingen, arbetsgivaren eller arbetstagaren har något skäl att se till att lönesubventionen ligger på rätt nivå.

Folkpartiet anför i motion A369 yrkande 18 att Samhalls verksamhet bör renodlas och företagets vinstkrav ses över. En överordnad målsättning måste vara att ge den enskilda individen stöd för utveckling och en möjlighet till övergång till en ordinarie arbetsplats så snart som möjligt. Eftersom Samhall verkar i gränssnittet mellan kommunernas sysselsättning av individer med svårare funktionshinder och den öppna marknaden är det av största vikt att anbudsförfarande och upphandling sker med största öppenhet och på samma villkor som all övrig upphandling.

Kristdemokraterna framhåller i motion A420 yrkandena 35 (delvis), 36 och 37 att – trots en bred politisk samstämmighet om att alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter till delaktighet – funktionshindrade inte har kommit in på arbetsmarknaden på ett sätt som man borde kunna förvänta sig. Det är därför önskvärt att se över hur arbetsförmedlingen arbetar med att stödja funktionshindrade för att de ska komma ut i arbetslivet. Motionärerna anser att det inte är självklart att Samhall ska ha så många anställda i skyddat arbete som man har i dag. För att erbjuda arbete åt dem med nedsatt arbetsförmåga kan dels de traditionella lönebidragen byggas ut, dels fler aktörer ges möjlighet att hjälpa funktionshindrade. *Kristdemokraterna* anser att Samhall och andra aktörer på arbetsmarknaden ska erhålla likvärdiga anordnarbidrag.

Centerpartiet framhåller i motion So552 yrkande 2 att frågan om att öppna arbetslivet för så många människor som möjligt bör stå i fokus och att det är viktigt att denna målsättning också gäller funktionshindrade. Att få försörja sig genom eget arbete och bidra till samhället ger mening, värdighet och social gemenskap. Meningsfulla arbetsinsatser innebär att viktiga uppgifter och produktion tillförs samhället. Målet för handikappolitiken bör vara principen om alla människors lika värde och rätt till likabehandling, ett tillgängligt samhälle och en tillgänglig arbetsmarknad.

Centerpartiet yrkar i motion A363 yrkande 18 att sociala företag ska jämföras med Samhall och andra aktörer när det gäller de nya arbetsmarknadsinsatserna utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Sociala företag finns i många branscher och i alla delar av landet. Verksamheten är ofta ett led i rehabilitering för grupper som står långt från den reguljära arbetsmarknaden. Det kan vara långtidssjukskrivna, etniska minoriteter, långtidsarbetslösa med någon form av sjukdomsinslag, frigivna från kriminalvården eller psykiskt funktionshindrade. Centerpartiet anser att socialt företagande behöver erkännas, men också att de sociala företagen ibland behöver särskilda regler eftersom de arbetar med särskilda grupper.

I motion So364 yrkande 19 anför *Miljöpartiet* att Samhall och Offentligt skyddat arbete (OSA) i dag har monopol på skyddat arbete. Detta bör ändras så att även arbetsgivare inom näringsliv och den sociala ekonomin, t.ex. arbetskooperativ, kan erbjuda anställning enligt samma villkor. Förändringen bör ske inom befintliga budgetramar.

I motion A210 av *Kaj Nordquist (s)* anføres att det är nödvändigt med en översyn av arbetsförmedlingarnas handläggningsrutiner vad gäller funktionshindrade. Motionären anser att det finns ett direkt samband mellan minskade insatser och decentraliseringen av ansvaret för funktionshindrade. I den tidigare organisationen handlades insatser för funktionshindrade av specialister inom AF Rehab. Tanken var att deras kompetens och kunskaper skulle komma till uttryck i en rådgivande funktion men så har inte skett.

I motion A337 av *Barbro Hietala Nordlund och Anneli Särnblad (båda s)* anføres att AMS bör få i uppdrag att utveckla det attitydpåverkande arbetet i syfte att förstärka funktionshindrades ställning på arbetsmarknaden.

Flera motionärer anser att det ska vara möjligt också för personer med funktionshinder att arbeta efter 65 års ålder.

Kristdemokraterna begär i motion A417 yrkande 5 att alla som har lönebidrag ska kunna arbeta upp till 67 år utan särskild prövning. Också i motion A420 yrkande 35 (delvis) anføres att alla som har lönebidrag ska kunna arbeta kvar till 67 års ålder utan särskild prövning och att det ska finnas en möjlighet att, efter särskild prövning, erhålla lönebidrag under en pågående anställning om en person drabbas av funktionshinder som medför avsevärt nedsatt arbetsförmåga.

Centerpartiet anför i motion So552 yrkandena 3 och 6 att det bör införas en möjlighet till fortsatt anställning med lönebidrag även efter 65 års ålder om både arbetsgivare och arbetstagare är överens om detta. Partiet anser också att funktionshindrade som startar och driver eget företag bör ges goda möjligheter att ansöka om och prövas för lönebidrag i egen anställning.

I motion A202 av *Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* anføres att regelverket måste ses över och synkroniseras så att funktionshindrade som arbetar med stöd i form av någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd som lönebidrag, personligt biträde eller rätt till hjälpmedel får rätt att arbeta efter 65 års ålder på samma sätt som övriga arbetstagare. Liknande yrkande finns också i motion A203 av *Lars-Ivar Ericson och Agne Hansson (båda c)*. I motion Sf362 av *Bo Bernhardsson och Marie Granlund (båda s)* yrkas att möjligheten att arbeta till 67 års ålder även bör omfatta lönebidragsanställda.

Hans Backman (fp) föreslår i motion A229 att regeringen utreder möjligheten att införa permanenta lönebidragsanställningar.

Enligt *Helene Petersson (s)* i motion A289 bör det göras en översyn om lönebidrag kan användas för den som redan har ett arbete men under anställningen får någon form av arbetshandikapp.

Frågan om krav på kollektivavtal i samband med stöd tas upp i två motioner.

Inger Jarl Beck (s) i motion A239 anser att kollektivavtal är den enda garantin för att en anställd är arbetsmarknadsförsäkrad. Det är därför viktigt att lönebidragsanställda endast anvisas till kollektivavtalsbundna företag och att statliga medel endast utbetalas till företag som tecknat kollektivavtal.

Kurt Kvarnström och Anneli Särnblad (båda s) pekar i motion A338 på att det i dag finns en stor mängd stöd till företag som anställer personal. Det är viktigt att stöden ges så att de inte snedvrider konkurrensen mellan olika företag och att arbetsförhållandena för de anställda följer de kollektivavtal som finns inom en bransch. Kollektivavtal bör därför vara en självklar förutsättning för att beviljas stöd vid anställningar.

Yoomi Renström m.fl. (s) anser i motion A321 att det är bra att lönebidraget höjs men att en översyn bör göras för att ta fram en modell för hur lönebidragsnivån ska beräknas i framtiden. Detta är nödvändigt för att ge trygghet för de berörda.

Raimo Pärssinen m.fl. (s) välkomnar i motion A397 höjningen av taket för lönebidragen. Samtidigt anser motionärerna att det bör övervägas, när ekonomin så tillåter, om även taket för procentsatsen bör höjas när ideella föreningar ansöker om lönebidragsanställningar. Motsvarande yrkande framställs också i motion A410 av *Lars U Granberg och Karin Åström (båda s)*.

Catherine Persson (s) anför i motion A333 att det i samband med ställningstagande till nytt lönebidrag eller vid omprövning av tidigare bidrag alltför sällan aktualiseras att anpassa arbetsplatsen med hjälpmedel. Detta borde regelmässigt göras.

Jan Björkman och Kerstin Andersson (båda s), motion A249, anser att det är angeläget att regeringen så snabbt som möjligt tar ställning till Samhalls framtida organisation. Målet ska vara att organisationen tar ett samlat ansvar för sysselsättningen för arbetshandikappade och andra grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden.

Eva Arvidsson m.fl. (s) anför i motion A405 att de sociala företagen lämpar sig väl för att anordna såväl utvecklingsanställningar och trygghetsanställningar som s.k. plusjobb. Ett samrådsorgan mellan representanter för berörda politikområden, intresseorganisationer och de sociala företagen bör därför inrättas för att följa utvecklingen och vid behov föreslå lösningar så att de sociala företagen får rättvisa möjligheter att delta i utvecklingen.

Frågor om *personligt biträde* tas upp i flera motioner.

I motion A276 yrkande 3 av *Vänsterpartiet* begärs att regeringen följer upp utvecklingen av stödet till personligt biträde och ger förslag på hur bidragstaket kan höjas.

I motion A250 av *Yvonne Ångström (fp)* begärs en höjning av stödet till personligt biträde för arbetshandikappade, detta mot bakgrund av att stödet har varit oförändrat i drygt tio år. Likartade yrkanden finns också i motionerna A201 av *Jan Ertsborn (fp)*, A207 yrkandena 1 och 2 av *Ragnwi Marcelind (kd)*, A232 av *Anne Marie Brodén (m)*, A373 av *Tommy Ternemar m.fl. (s)* och i A374 av *Dan Kihlström (kd)* och *Viviann Gerdin (c)*.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar med oro de ökande svårigheterna på arbetsmarknaden för personer med funktionshinder, vilket bl.a. visar sig i att andelen sysselsatta bland personer med funktionshinder har minskat från 65 % 2002 till 62 % 2004 enligt Statistiska centralbyråns undersökning Funktionshindrades situation på arbetsmarknaden – 4:e kvartalet 2004. Personer med funktionshinder visar sig också i högre grad vara långtidsinskrivna och långtidsarbetslösa än andra arbetssökande. De är överrepresenterade i aktivitetsgarantin liksom bland övriga sökande. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag till förstärkta insatser för denna grupp.

Samtidigt konstaterar utskottet att arbetsmarknaden nu tycks förbättras, vilket framkom vid utskottssammanträde den 17 november 2005 på temat arbetsmarknaden för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Vid sammanträdet deltog företrädare för AMS, Samhall AB och Handikappombudsmannen. Från AMS lämnades informationen att det nu finns säkra tecken på att arbetsmarknaden förbättras. Det framgår av den prognos som AMS presenterar inom kort. Sysselsättningen ökar, om

än svagt, och de lediga platserna ökar. En förbättrad arbetsmarknad leder också till ökade möjligheter för personer med funktionshinder att finna arbete.

Alla invånare i Sverige ska ha samma möjligheter till delaktighet i samhället och samma rättigheter och skyldigheter. Den utgångspunkten är grundläggande när samhället utformas. Målet ska vara att personer med funktionshinder ska ha samma möjligheter som icke funktionshindrade att delta i arbetslivet. Att kunna delta i arbetslivet och få sin försörjning genom eget arbete har stor betydelse för att människor ska känna sig delaktiga och ha ett faktiskt inflytande över sitt eget liv.

Utskottet delar regeringens och den särskilde utredarens uppfattning att ordet ”arbetshandikapp” alltför mycket leder till en fokusering på en individs sjukdom eller funktionsnedsättning och vad individen *inte* kan utföra. Det är i stället angeläget att fokusera på det friska och positiva i den befintliga arbetsförmågan hos en person med funktionshinder och att utgå från individens förutsättningar, kompetens, erfarenheter och möjligheter att utföra ett arbete. Det gäller att ta reda på i vilken mån och i vilka situationer arbetsförmågan är nedsatt och vad som behövs för att minska eller undanröja denna nedsättning. Det är också viktigt att konstatera att alla funktionshinder inte leder till en nedsatt arbetsförmåga. Därför välkomnar utskottet den ändrade terminologin. Utskottet vill samtidigt framhålla att detta inte innebär någon ändring i sak när det gäller målgruppen för vilken de särskilda insatserna är avsedda.

Utskottet tillstyrker därmed att de nya orden införs i berörd lagstiftning. Detta innebär att orden ”funktionshindrade eller arbetshandikappade” ersätts med ”med funktionshinder” i mervärdesskattelagen (1994:200). ”Arbetshandikapp” och ”arbetshandikappade” ersätts med ”funktionshinder” respektive ”personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga” i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkterna 1 och 4).

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att de särskilda insatserna effektiviseras och kvalitetssäkras så att rätt stöd ges till rätt person. Utskottet konstaterar att den nya modellen för insatser till personer med ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga syftar till att de arbetssökande ska ges service av hög kvalitet och att man ska fokusera på den befintliga arbetsförmågan hos individen. Förutsättningar för individuella val ska stimuleras. Såväl utvecklingsanställning som trygghetsanställning ska kunna anordnas hos alla kategorier av arbetsgivare. Detta ger ett bredare utbud av möjliga arbetsplatser, med mer varierande arbetsuppgifter på fler orter och i fler branscher liksom möjlighet för olika typer av företag att erbjuda dessa former av anställning. Breddningen kan också öka möjligheterna på sikt till anställning utan subvention. Utskottet vill särskilt framhålla att sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper både i samhälle och i arbetsliv.

Utskottet konstaterar att den i propositionen beskrivna utformningen av utvecklingsanställning och trygghetsanställning formellt inte underställs riksdagen för beslut, men att de nya insatserna föranleder vissa lagändringar som redovisats ovan.

Som framgått ovan ska utvecklingsanställningen ses som en arbetsplatsförlagd rehabilitering. Anställningen ska kunna anordnas hos alla kategorier arbetsgivare. Den ska betraktas som en form av skyddat arbetet. Enligt 1 § andra stycket 4 lagen om anställningsskydd (LAS) undantas skyddat arbete från lagens tillämpningsområde. Regeringens tanke är att personer i utvecklingsanställning därmed inte ska omfattas av LAS. I fråga om arbetslöshetsersättning är det regeringens uppfattning att arbetet i utvecklingsanställningen inte bör kvalificera för arbetslöshetsersättning eftersom den ses som en arbetsplatsförlagd rehabilitering. Tiden i anställningen ska däremot vara överhoppningsbar vid prövning av rätt till ersättning. Förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring läggs i enlighet med detta fram i propositionen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att *utvecklingsanställning* inte bör omfattas av LAS. Utskottet anser att detta bör framgå direkt av lagtexten. När lagen i dag talar om skyddat arbete avses nämligen bara arbete hos arbetsgivare inom Samhallkoncernen och arbete hos offentliga arbetsgivare som får statsbidrag för att ta emot personer med arbetshandikapp (OSA), (prop. 1999/2000:98). Förslag om ändring i 1 § LAS i enlighet med detta läggs fram i utskottets förslag till riksdagsbeslut (bilaga 3). Motsvarande ändring bör göras i 3 § lagen (1994:260) om offentlig anställning, vilket även tas upp i förslaget till riksdagsbeslut (bilaga 3).

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen kan utskottet konstatera att det är fråga om en anställning där arbetsuppgifter ska utföras och lön och andra anställningsförmåner erbjudas i enlighet med kollektivavtal eller därmed likvärdigt. Utskottet anser det rimligt att denna grupp anställda på motsvarande sätt som t.ex. arbetstagare i Samhall eller med lönebidrag ska kunna kvalificera sig till ersättning genom utvecklingsanställningen. Utskottet ansluter sig alltså inte till propositionen i dessa avseenden, vilket innebär att det framlagda förslaget till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring avstyrks i motsvarande delar (14 och 17 §§).

Med anledning av vad som sägs i propositionen i anslutning till den föreslagna ändringen i 7 § lagen om arbetsmarknadspolitiska program – den nya insatsen *trygghetsanställning* läggs till som ytterligare undantag från den annars gällande principen att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program inte anses som arbetstagare – vill utskottet framföra följande. Den berörda lagen ger uttryck för huvudprincipen att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program *inte* anses som arbetstagare. Från detta undantas dock vissa kategorier programdeltagare, däribland personer med anställning med anställningsstöd eller lönebidrag och nu alltså enligt propositionen även personer med trygghetsanställning. Frågan om en person med trygghetsanställning i ett enskilt fall ska anses som arbetstagare avgörs enligt vanliga

principer där arbetstagarbegreppet uttolkas med ledning av rättspraxis, lagmotiv och juridisk litteratur. Att någon anvisas en sådan anställning och därmed omfattas av undantaget från huvudregeln i 7 § lagen om arbetsmarknadspolitiska program innebär alltså inte *i sig* att personen blir att anse som arbetstigare. Det faktum att insatsen ska ha formen av en anställning med lön och andra anställningsvillkor som följer kollektivavtal eller är därmed likvärdiga talar dock med styrka för att deltagaren ska anses som arbetstigare när arbete utförs inom ramen för trygghetsanställningen.

Utskottet tillstyrker därmed den föreslagna lagändringen (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 3).

Utskottet har inget att erinra mot regeringens ambition att skapa en mer sammanhållen arbetsmarknadspolitik för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga genom att från år 2006 ge AMS det samlade ansvaret för utbetalning av de olika stödförmerna för insatser för personer med funktionshinder. Förutsättningarna för ett effektivt samarbete ökar om AMS, utifrån regeringens mål för arbetsmarknadspolitiken, sluter avtal med Samhall om vad som ska levereras och uppnås för att medel ska utbetalas. Utskottet noterar att regeringen gör bedömningen att bidraget till Samhall AB från den 1 januari 2007 bör utformas på samma sätt som bidragen för trygghetsanställningar för att skapa jämförbarhet mellan bidraget till Samhall och bidraget till anordnare av trygghetsanställningar. Bidraget till Samhall för lönekostnaden ska dock bestämmas utifrån en beräknad genomsnittlig arbetsförmåga hos de anställda med funktionshinder.

Utskottet noterar också att Samhall under 2006 beräknas sysselsätta uppskattningsvis knappt 18 000 personer med funktionshinder i 24,4 miljoner arbetstimmar. Motsvarande siffra för 2004 var ca 26,4 miljoner arbetstimmar. Det finns enligt utskottets mening anledning att vara uppmärksam på att *mängden arbetstimmar* inte sätts så lågt att det i praktiken försämrar eller omöjliggör Samhalls förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag att erbjuda sysselsättning över hela landet för funktionshindrade.

Utskottet konstaterar att flera av de motioner som tar upp frågan om alternativ till Samhall i form av fler aktörer och ökad valfrihet för den enskilde är delvis tillgodosedda med det ovan anförda. I den mån de inte är tillgodosedda avstyrker utskottet motionerna So364 yrkande 19 (mp), So552 yrkande 2 (c), A210 (s), A295 yrkandena 1–7 (m), A337 (s), A363 yrkande 18 (c), A369 yrkande 18 (fp) och A420 yrkandena 35 (delvis), 36 och 37 (kd).

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att *taket för* den bidragsgrundande lönen för *lönebidrag* höjts den 1 juli till 15 200 kr och att en ytterligare höjning planeras till den 1 januari 2007. Utskottet uttalade sig till förmån för en höjning redan i betänkande 2000/01:AU1, vilket också gavs regeringen till känna.

Med anledning av motion A397 som avser *taket för procentsatsen* när ideella föreningar ansöker om lönebidragsanställningar vill utskottet framföra följande. I dag gäller för arbetsgivarkategorin allmännyttiga organisationer

att bidrag kan lämnas med belopp upp till 90 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. Enligt utskottets mening är det angeläget att denna procent-sats verkligen tillämpas när detta är befogat.

Frågan om *åldersgräns* för att delta i arbetsmarknadspolitiska program har varit uppe i utskottet vid flera tillfällen, senast vid föregående års budgetbehandling då utskottet erinrade om vad som sades i betänkande 2000/01: AU10 som avsåg rätten enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) att stanna kvar i anställning till 67 års ålder. Utskottet konstaterade med anledning av motioner om en motsvarande rätt att kunna fortsätta i arbetsmarknadspolitiska program, att förordningen om arbetsmarknadspolitiska program innebär att en anvisning ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverad. Det betyder att den ska framstå som lämplig både för den enskilde och ur ett övergripande arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Motsvarande gäller enligt förordningen om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp. Utskottet uttalade att den höjda åldersgränsen när det gäller anställning inte borde medföra att personer i olika arbetsmarknadspolitiska program eller i olika former av subventionerade anställningar generellt skulle ha motsvarande rätt att delta till den högre åldern. Skäligheten måste prövas mot de allmänna förutsättningarna som gäller för de olika programmen, vilket i allmänhet borde leda till slutsatsen att en insats inte är arbetsmarknadspolitiskt motiverad ur ett övergripande perspektiv. Med tanke på att den som fyllt 65 år har sin försörjning tryggad genom garantipension är en anvisning i regel inte heller motiverad av hänsyn till individen. Utskottet har emellertid inte velat utesluta att bedömningen i något fall kunde bli den motsatta. Till exempel skulle man kunna låta en lönebidragsanställning för en funktionshindrad person fortsätta även om han eller hon fyllt 65 år om detta var befogat. Detta skulle inte kräva någon ändring i gällande regler. Med anledning av de nu behandlade motionerna vidhåller utskottet sin uppfattning att en lönebidragsanställning bör kunna fortsätta även efter fyllda 65 år om detta är befogat. Den rätt som LAS numera ger arbetstagaren att stanna kvar i arbetslivet till 67 år innebär att han eller hon själv avgör om anställningsskyddet ska utnyttjas och därmed möjligheten att tjäna in pension under längre tid. Utskottet, som i sammanhanget konstaterar att lönebidragsanställda omfattas av LAS, anser att de tankar som ligger bakom ändringen i LAS bör få ett tydligt genomslag vid bedömningen av om fortsatt lönebidrag ska lämnas. Detta bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna. Motionerna Sf362 (s), So552 yrkande 3 (c), A202 (m), A203 (c), A417 yrkande 5 (kd) och A420 yrkande 35 i denna del (kd) är därmed tillstyrkta i denna del.

Med anledning av motion A289 (s) konstaterar utskottet att regeringen, efter ett tillkännagivande av riksdagen (bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83), nu har prövat frågan om det finns situationer där det kan vara befogat med *lönebidrag i bestående anställningsförhållanden*. I budgetpropositionen redovisar regeringen sin bedömning att det kan finnas negativa effekter som t.ex. inskränkningar i arbetsgivarens rehabiliterings-

ansvar, vilket gör att det för närvarande inte bör göras några förändringar i denna del. Som redan konstaterats bereds inom Regeringskansliet (Socialdepartementet) ett tilläggsdirektiv kring detta till utredningen Översyn av vissa delar av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar (dir. 2005:48). Utskottet anser att resultatet av översynen bör avvaktas.

Med anledning av motionerna A239 (s) och A338 (s) konstaterar utskottet att länsarbetsnämnden får anvisa någon till en anställning med lönebidrag eller skyddat arbete endast om lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. Utskottet vill betona att det är angeläget att länsarbetsnämnden noga kontrollerar förhållandena och för det fall att företaget inte har kollektivavtal bevakar att förmånerna är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen.

Frågan om *stöd till personligt biträde* och möjligheten att höja taket för stödet tas upp i fler motioner. Stöd till personligt biträde regleras i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp. Stödet är ekonomiskt och betalas till arbetsgivare eller annan som har kostnader för ett personligt biträde åt en person med arbetshandikapp som har behov av ett sådant. Stödet lämnas med högst 50 000 kr per år till den som har kostnaden för biträdet. Medför arbetshandikapp stora kommunikationssvårigheter får stöd lämnas med 100 000 kr per år. Stöd till personligt biträde får kombineras med stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen, särskilt stöd vid start av näringsverksamhet, och om det är fråga om en person med gravt arbetshandikapp, lönebidrag. Utskottet är inte berett att nu föreslå någon höjning av bidraget.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna So552 yrkande 6 (c), A201 (fp), A207 yrkandena 1 och 2 (kd), A229 (fp), A232 (m), A239 (s), A249 (s), A250 (fp), A276 yrkande 3 (v), A289 (s), A321 (s), A333 (s), A338 (s), A373 (s), A374 (kd, c), A397 (s), A405 (s) och A410 (s).

Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, bildas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster, ALT. Riksdagen bör också godkänna vad regeringen föreslår om det nya bolagets verksamhetsinriktning och om finansiering av sammanslagningen och uppbyggande av kapitalstrukturen för det nya bolaget samt bemyndiga regeringen att kunna tillskjuta högst 50 miljoner kronor. Den aktuella motionen avstyrks.

Jämför reservation 29 (kd).

Propositionen

Under de senaste tjugo åren har stigande ohälsotal lett till ett ökat fokus på rehabilitering av sjukskrivna. Detta har bl.a. medfört att en marknad för rehabilitering har vuxit fram. Medel har avsatts till Försäkringskassan och arbetsförmedlingarna för att köpa rehabiliteringstjänster, och arbetsgivarna har sedan början på 1990-talet fått ett allt större ansvar för att få sjukskrivna personer åter i arbete.

AMS har bedrivit intäktsfinansierad arbetslivsinriktad rehabilitering sedan slutet av 1980-talet, först som försöksverksamhet och fr.o.m. budgetåret 1990/91 genom Arbetslivstjänster (ALT). Samhall har bedrivit yrkesinriktad rehabilitering på kommersiella grunder sedan 1990. Samhall Resurs AB (Resurs) bildades 1997 som ett dotterbolag till statligt ägda Samhall AB (Samhall).

AMS och Samhall inkom i december 2003 med en gemensam skrivelse till regeringen där man framförde att Arbetslivstjänster (ALT) vid AMS och Resurs på ett värdefullt sätt skulle kunna komplettera varandra. En sammanslagning av de två verksamheterna i ett gemensamt bolag skulle kunna ge det nya bolaget bättre möjligheter att tillhandahålla tjänster av hög kvalitet och att följa upp de tjänster som levereras. Detta skulle också kunna gagna de företag, myndigheter och organisationer som utnyttjar dessa tjänster. Därmed skulle en sammanslagning kunna bidra till att få ned ohälsotalen i Sverige. En viktig orsak till det föreslagna samgåendet var även möjligheten att gemensamt bredda sig på den större marknaden för företagshälsovård.

ALT och Resurs producerar sina tjänster i konkurrens med övriga aktörer på marknaden och med försäljning även till andra än Försäkringskassan och arbetsförmedlingarna. ALT och Resurs har av tradition fokuserat mer på insatser riktade till sjukskrivna med anställning, men har under senare år inriktat sig alltmer på övergripande och preventivt arbete mot ohälsa. Därmed har företagen även kommit att bli mer involverade i arbets-

givarnas generella arbete med personalfrågor. Omkring 75 % av verksamheten ligger emellertid fortfarande i kärnverksamheten arbetslivsinriktad rehabilitering.

Under 2004/05 tillsatte regeringen en utredning (dir. 2004:176) med uppdrag att närmare utreda ett samgående mellan Resurs och ALT. Utredningen har avlämnat betänkandena SOU 2005:24 och SOU 2005:46.

Regeringen föreslår nu att ett nytt aktiebolag ägt direkt av staten bildas genom en sammanslagning av Resurs och ALT. Målet för regeringen är att skapa en verksamhet som på marknadsmässiga villkor kan utveckla, marknadsföra och erbjuda arbetslivsinriktad rehabilitering till konkurrensmässiga priser och på det sättet ge bästa möjliga förutsättningar för att personer med rehabiliteringsbehov kan komma tillbaka till arbetet så fort som möjligt.

Ett alternativ till en sammanslagning mellan Resurs och ALT är att sälja båda verksamheterna var för sig. Detta medför en risk för att verksamheterna hamnar hos två olika huvudmän. De skalfördelar och synergieffekter som uppnås vid en sammanslagning skulle gå om intet och verksamheternas konkurrenskraft inom området arbetslivsinriktad rehabilitering försämras. Regeringen föreslår därför att ett nytt bolag ägt direkt av staten skapas genom en sammanslagning av verksamheterna. I ett senare läge bör dock styrelsen för det nya bolaget undersöka om det finns skäl att på olika sätt bredda verksamheten ytterligare.

Det nybildade bolagets verksamhet ska vara arbetslivsinriktad rehabilitering och hälsofrämjande verksamhet och därmed förenlig verksamhet med en strävan att på marknadsmässiga villkor få god regional täckning över hela landet.

Regeringen sammanfattar bolagets inriktning på följande sätt:

- Bolaget ska tillhandahålla tjänster inom arbetslivsinriktad rehabilitering och hälsofrämjande verksamhet.
- Bolaget ska verka utifrån marknadsmässiga förutsättningar och ha ekonomiska mål som är jämförbara med liknande verksamhet i andra statliga och privata bolag.
- Bolagets prissättning ska spegla graden av specialisering, inslaget av särskilt kvalificerade tjänster och de marknadsmässiga förutsättningarna.
- Bolaget ska ha en hög kompetens inom sitt verksamhetsområde (metodutveckling, resultat- och kvalitetskrav, certifiering osv.).
- Bolaget ska sträva efter att utifrån marknadsmässiga förutsättningar ha en god regional täckning.
- Genom att tillhandahålla kvalificerade tjänster inom arbetslivsinriktad rehabilitering utifrån marknadsmässiga förutsättningar kan bolaget bidra till regeringens övergripande mål att minska ohälsan.

Regeringen föreslår att finansieringen av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen i det nya bolaget i första hand sker genom användande av verksamheternas nuvarande egna kapital samt genom ett villkorat ägartillskott eller förlagslån, som finansieras via en revers. Reger-

ingen föreslår ett bemyndigande att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kr i kapital för osäkerheter i samband med transaktionen och det sammanslagna bolagets startfas. Dessa medel ska finansieras från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret avsett för kapitalinsatser i av staten hel- och delägda bolag i enlighet med av riksdagen beslutade villkor.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, skapas genom en sammanslagning av Resurs och ALT. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad som föreslås dels om det nya sammanslagna bolagets verksamhetsinriktning, dels om finansiering av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen för det nya bolaget och bemyndigar regeringen att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kr (budgetpropositionen, utg.omr. 24 punkterna 3–5).

Motionen

Kristdemokraterna anför i motion N386 yrkandena 18–21 att riksdagen bör avslå regeringens förslag om att slå samman Resurs och ALT. De förordar i stället att de båda verksamheterna säljs var för sig till privata investerare. Detta erbjuder båda företagen möjlighet att utvecklas med hjälp av nytt och friskt kapital. Marknadens aktörer kan bäst avgöra om synergieffekterna i en sammanslagning av de båda företagen är så pass goda att de bör slås samman. Det bör därför vara möjligt för en och samma aktör att köpa båda företagen. Samhall AB och AMS bör behålla intäkterna från respektive försäljning. Samtidigt bör anslagen till verksamheterna minska med motsvarande belopp.

Utskottets ställningstagande

Marknaden för arbetslivsinriktad rehabilitering kan förvänta växa under de kommande åren, bl.a. mot bakgrund av de höga sjukskrivningarna och arbetsgivarnas ökade ansvar för rehabilitering. Trenden är att kunderna efterfrågar nya typer av rehabiliteringstjänster, framför allt mer gruppriktade och mindre individriktade tjänster. Mot bakgrund av den förväntade marknadsutvecklingen bedömer utskottet att en sammanslagning av Resurs och ALT bör öka förutsättningarna att möta marknadens krav och därmed medföra en god framtida ekonomisk utveckling för det nya bolaget. Utskottet anser att man bör ta till vara de synergieffekter som en sammanslagning av verksamheterna kan antas medföra. Genom sammanslagningen skapas en effektiv och väl fungerande rehabiliteringsverksamhet i hela landet. ALT och Resurs bör således inte säljas var för sig.

Utskottet anser att staten inledningsvis bör behålla engagemanget i det nya bolaget, detta mot bakgrund av att marknaden för närvarande genomgår stora förändringar och att det är oklart hur de pågående förändringarna kommer att påverka kvalitet och tillgänglighet i hela landet. Utskottet delar regeringens bedömning att en kontrollstation bör upprättas efter två

år. Det ger möjlighet att bl.a. se om marknaden är mer stabil och kan tillgodose efterfrågan på kvalificerade rehabiliteringstjänster i hela landet och samtidigt utvärdera statens engagemang för arbetslivsinriktad rehabilitering och hälsofrämjande verksamhet. Utskottet har heller inget att erinra mot den föreslagna finansieringen som innebär att uppbyggnaden av kapitalstrukturen i det nya bolaget i första hand ska ske genom användande av befintliga resurser inom ALT och Resurs och genom ett villkorat aktieägartillskott eller förlagslån, som finansieras via en revers. Utskottet tillstyrker det av regeringen begärda bemyndigandet att kunna tillskjuta högst 50 miljoner kronor i kapital för osäkerheter i samband med transaktionen och det sammanslagna bolagets startfas. Medlen ska finansieras från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret avsett för kapitalinsatser i av staten hel- och delägda bolag (utg.omr. 24, anslag 38:20) i enlighet med av riksdagen beslutade villkor.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen bör bemyndiga regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, bildas genom en sammanslagning av Resurs och ALT. Riksdagen bör också godkänna vad regeringen föreslår om det nya bolagets verksamhetsinriktning och om finansiering av sammanslagningen och uppbyggande av kapitalstrukturen för det nya bolaget och bemyndiga regeringen att kunna tillskjuta högst 50 miljoner kronor (budgetpropositionen, utg.omr. 24 punkterna 3–5). Motion N386 yrkandena 18–21 (kd) avstyrks.

Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14 Arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom den allmänna inriktning av arbetslivspolitik som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Utskottet avstyrker de förslag som förs fram i motionerna. Utskottet avstyrker även motionsförslag om sammanslagning av ombudsmännen mot diskriminering.

Jämför reservationerna 30 (kd), 31 (v), 32 (c) och 33 (m, c).

Propositionen

Utgiftsområde 14 består av politikområdena *Arbetslivspolitik* och *Jämställdhetspolitik*.

I budgetpropositionen för 2006 lägger regeringen fram förslag om 4 riksdagsbeslut. De tre första är förslag om beställningsbemyndiganden och det fjärde gäller anvisning på utgiftsområdets anslag.

Övergripande mål för arbetslivspolitik och jämställdhetspolitiken

De övergripande målen för politikområdena är oförändrade i förhållande till förra årets budgetproposition. Målet för arbetslivspolitik är alltså goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden.

Arbetslivspolitikens verksamhetsområden

Politikområdet arbetslivspolitik omfattar verksamhetsområdena *arbetsmiljö*, *arbetsrätt* och *lönebildning*.

Arbetsmiljö

Målet för verksamhetsområdet är en arbetsmiljö som förebygger ohälsa och olycksfall. Regeringen bedömer att den svenska arbetslivspolitikens inriktning ligger väl i linje med EU:s integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning (2005–2008) och dess mål och prioriteringar. Målet för verksamhetsområdet mäts med indikatorer för arbetsmiljön som bl.a. dödsolyckor i arbetet, antalet anmälda arbetsolyckor, belastningsskador m.m. Regeringen anser att måluppfyllelsen för verksamhetsområdet utvecklas i positiv riktning. Grunden för den svenska arbetsmiljöpolitiken har i årtionden varit att arbetsmiljön ska betraktas som en helhet som gäller inte bara skydd mot ohälsa och olycksfall utan också arbetets uppläggning och dess psykologiska och sociala innehåll.

Utbildning av företagshälsovårdspersonal

Det förebyggande arbetsmiljöarbetet och frågor om återgång till arbete har under de senaste åren givits ökad uppmärksamhet. Regeringen menar att ett stöd till det lokala arbetsmiljöarbetet genom företagshälsovård eller motsvarande resurser är av stor betydelse. I propositionen betonas vikten av att *utbildningen av företagshälsovårdspersonal* utvecklas både kvalitativt och kvantitativt. För att redan nu bemöta det utökade behovet avser regeringen att förstärka företagshälsovårdsutbildningen under perioden 2006–2008, se även anslag 23:2.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets arbete utvärderades av Riksrevisionen i rapporten *Arbetsmiljöverkets tillsyn* (RiR 2004:14). Utskottet behandlade Riksrevisionens styrelses framställning med anledning av rapporten i sitt arbetsmiljöbetänkande i våras (2004/05:AU6). Regeringen har nu med anledning av rapporten bl.a. preciserat målet för verksamhetsgrenen tillsyn i Arbetsmiljöverkets regleringsbrev och gett verket ett antal uppdrag som ska slutredovisas senast den 1 mars 2006.

Arbetsrätt

Målet för verksamhetsområdet är en arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Inom verksamhetsområdet används följande resultatindikatorer för att mäta måluppfyllelsen: veckoarbetstid, atypisk sysselsättning, deltidsarbete, ofrivilligt deltidsarbete, tidsbegränsad anställning och ofrivilligt tidsbegränsad anställning.

Regeringen bedömer att arbetet inom verksamhetsområdet ligger väl i linje med målet för verksamhetsområdet.

Regeringen betonar i propositionen vikten av en modern och väl fungerande arbetsrätt. En fråga i fokus på det arbetsrättsliga området är att värna den svenska modellens funktion och fortlevnad vid tjänster över gränserna.

Kampen mot diskriminering syftar inte bara till att skydda människor mot kränkande behandling utan bidrar även till att människors möjligheter och livschanser förbättras. I propositionen framhålls att kunskap om rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning behöver ökas, och regeringen föreslår därför att HomO:s verksamhet förstärks med en miljon kronor för 2006 för att möjliggöra ökade informationsinsatser, se anslag 23:7.

Lönebildning

Målet för verksamhetsområdet är en lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred. Formerna för lönebildningen är enligt regeringens mening i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter.

Följande indikatorer utgör en del i bedömningsunderlaget för insatserna inom verksamhetsområdet: antal medlingsärenden i avtalsförhandlingar på riksnivå där medlare har förordnats av Medlingsinstitutet (MI), antal förloerade arbetsdagar på grund av konflikt, totala löneutvecklingen per timme inom näringslivet i förhållande till euroområdet och USA och löneutvecklingen per timme för hela arbetsmarknaden. Regeringen anser att målet för verksamhetsområdet ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer och menar att måluppfyllelsen för MI:s verksamhet får betraktas som god med beaktande av de befogenheter och resurser institutet förfogar över.

Mål för jämställdhetspolitiken

Politikområdet Jämställdhetspolitik omfattar verksamhetsområdena Samordningsansvar för jämställdhetspolitiken och särskilda jämställdhetsåtgärder och Motverka könsdiskriminering. Jämställdhetspolitiken är ett sektorsövergripande politikområde, vilket innebär att jämställdhet även är ett integrerat mål inom andra politikområden. Arbetsmarknaden och arbetslivet är centrala områden för jämställdhetspolitiken.

Målet för verksamhetsområdet Samordningsansvar för jämställdhetspolitiken och särskilda jämställdhetsåtgärder är att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra alla delar av beslutsprocesser och verksamheter inom samhällets olika områden i syfte att skapa förutsättningar för en fungerande jämställdhet.

Målet för verksamhetsområdet Motverka könsdiskriminering är att all förekomst av könsdiskriminering ska upphöra på arbetsmarknaden och i högskolan. Regeringen menar att utvecklingen inom området i flera avseenden har varit positiv när det gäller jämställdhet i samhället men att det fortfarande återstår mycket att göra inom samtliga områden. Exempelvis är målet att kvinnor och män ska ha samma möjligheter till ekonomiskt oberoende inte uppnått. Kvinnor har generellt sett sämre ekonomiska villkor än män, och kvinnors villkor skiftar också mellan olika skeden i livet, vilket inte gäller för män i lika hög grad.

Arbetsmarknadens parter har ett stort ansvar för att bekämpa löneskillnader mellan kvinnor och män, motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden och skapa förutsättningar för människor att kombinera arbete och familjeliv. Regeringen ska tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna ta fram en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader. Planen ska vara färdig under hösten 2005.

Motionerna

Oppositionspartiernas alternativ till inriktningen av arbetslivspolitik och jämställdhetspolitik

Moderaterna anför i motion A414 yrkande 5 i denna del att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet bör slås ihop till en ny gemensam myndighet under namnet Ombudsmannen mot diskriminering.

Kristdemokraterna betonar i motionerna A370 yrkande 10 och A418 yrkandena 2, 4 och 5 att den enskilde, arbetsgivarna och politikerna har ett gemensamt ansvar för att skapa ett bra och mer barnvänligt arbetsliv som möjliggör ett aktivt föräldraskap. En kampanj för ett barnvänligt arbetsliv bör initieras. Många upplever i dag att barn kan utgöra ett stort hinder för karriär och självförverkligande. Det är allvarligt för en nation om statusen kring arbetet i yrkeslivet betonas på bekostnad av familjebildandet. Föräldraskapet bör självfallet betraktas som kompetenshöjande.

Tillväxt och lönsamhet kan baseras på personalens välbefinnande och medinflytande. Det är bekymmersamt att sjukskrivningar och utbrändhet är störst inom den offentliga sektorn. Arbetet måste organiseras så att människor inte slits ut. En mer mångsidig arbetsmarknad för världens anställda ger fler alternativ, fler arbetsmiljöer, ökad lönekonkurrens och kanske nya möjligheter till utveckling i arbetet, vilket kan bidra till förbättrad hälsa för anställda inom vård och omsorg. Rörligheten på arbetsmarknaden har

positiva effekter på hälsan. Rörligheten kan underlättas genom s.k. arbetsgivarringar. Det innebär att företag bildar nätverk där de kan utbyta erfarenheter, samordna rehabiliteringsinsatser och på olika sätt underlätta för anställda att komma tillbaka till arbetslivet. I motion A420 yrkandena 27 och 28 behandlas lönebildningen och MI:s arbetsuppgifter och roll i det sammanhanget. Lönebildningen måste bättre ta hänsyn till löntagarens kompetens och kunnande, den prestation som utförs och det ansvar jobbet innebär. Genom lagstiftning och institutionella ramar kan staten skapa förutsättningar för en bättre lönebildning. MI bör bl.a. verka för samordnade avtalsperioder och ge råd och stöd till arbetsmarknadens parter för att främja en samhällsekonomiskt sund lönebildning. Vid konflikter ska MI kunna agera som medlare genom att i samråd med parterna utse medlare som har förtroende hos de berörda. En viktig uppgift för MI är att se till att statistik om löner finns tillgänglig på ett relevant sätt.

När det gäller de äldres situation anför partiet i motion A417 yrkandena 2, 8 och 9, A420 yrkande 16 och N480 yrkande 19 i denna del att äldre personer ska kunna anpassa sitt arbete utifrån sin egen unika situation. Den flexibla pensionsåldern ger ökad frihet för den enskilde. Ska valfriheten bli reell måste ett arbetsliv skapas som gör att människor orkar, vill och upplever det meningsfullt att fortsätta att arbeta längre än i dag. De diskrimineringslagar som finns på arbetsmarknadsområdet bör utökas att också omfatta diskriminering på grund av ålder. Rätten att gå ned i arbetstid efter 61 års ålder liksom rätten att arbeta till 72 år bör lagstadgas. MI bör verka för att äldre inte missgynnas på arbetsmarknaden, exempelvis genom konstruktioner av avtalspensioner. Det är angeläget att ta till vara de äldres kompetens och erfarenheter. En informationskampanj om äldre i arbetslivet bör startas. Ett kompetenscentrum för utveckling av en god seniorpolitik i arbetslivet bör inrättas efter norsk modell. Ett sådant centrum skulle med fördel kunna samlokaliseras med Arbetsmiljöverket.

Centerpartiet anför i motion So551 yrkandena 4 och 17, A310 yrkande 13 och A363 yrkande 16 att ohälsan i arbetslivet kan minska genom att en rehabiliteringsgaranti införs liksom en modernare arbetsorganisation i offentlig sektor. Garantin innebär att den som blir sjukskriven ska ha rätt till en preliminär rehabiliteringsplan och en rehabiliteringslots inom fyra veckor efter sjukskrivning. Om garantin inte uppfylls ska den sjukskrivne ha rätt till en s.k. rehabpeng. Arbetsgivarens ekonomiska ansvar ska vara differentierat och relaterat till verksamheternas storlek. Offentlig verksamhet måste utformas med moderna arbetsorganisationer som ger större delaktighet, ökad makt över det egna arbetet och större befogenheter för enskilda och arbetslag.

Det är vanligt att fördomsfulla och oförstående arbetsgivare uppmuntrar eller tvingar anställda att lämna arbetslivet i förtid. Åtgärder behöver vidtas för att främja möjligheten för personer som så vill att delta i arbetslivet fram till pension. Villkoren för personalen i äldrevård och äldreomsorg måste förbättras. Kvinnor betalar ett högt pris för bristande jämställdhet i

arbetslivet genom nedsatt hälsa och sjukskrivningar. De nya reglerna som innebär att arbetsgivaren övertar en del av betalningsansvaret för sjukpenningkostnaderna riskerar att skapa ett selektivt rekryteringsförfarande där kvinnor, som är långtidssjukskrivna oftare än män, har svårare att få jobb. Individerna bör sättas i fokus tydligare än i dag och de olika systemen och myndigheterna samordnas för bättre och effektivare resursutnyttjande.

De fem ombudsmännen DO, JämO, HomO, HO och BO bör slås samman till en myndighet.

Vänsterpartiet anför i motion A366 yrkandena 1 och 4 att mer makt och ett ökat arbetstagarinflytande skulle förbättra företagets styrning och leda till en rad förbättringar. Bristen på inflytande över arbetet har ett nära samband med sjukdomar och utslitning. Trycket på de anställda i den skattefinansierade sektorn har ökat. Det finns slående könsskillnader i mäns och kvinnors arbetsvillkor. Kvinnodominerade arbetsplatser ger upphov till större ohälsa än andra. Offentliga verksamheter kan och måste bli föredömen när det gäller de anställdas möjlighet att påverka sådant som arbetstider och arbetsorganisation.

Det finns inget samlat grepp om arbetslivsdemokratifrågan i de mål som riksdag och regering sätter upp. Det anstår inte ett rikt och välorganiserat samhälle som vårt att människors inflytande är så begränsat. En särskild utredning bör därför tillsättas med uppgift att genomlys arbetslivsdemokratifrågan på den svenska arbetsmarknaden och föreslå åtgärder för att stärka löntagarnas inflytande över det egna arbetet. Ett antal verksamheter i offentlig regi föreslås inleda långtgående självstyrelseprojekt. Anställda ska erbjudas möjligheten att tillsammans med brukarna driva verksamheten. Den politiska styrande instansen ska fatta beslut om mål och medel och de anställda om sin organisation och om hur de ska nå målen i samverkan med brukarna. I motion A368 yrkande 8 beskrivs det konstruktiva och framåtsyftande arbetsmiljöarbete som enligt motionärerna bedrevs på många håll under 1960- och 1970-talen. Under senare tid har inte arbetsmarknadens parter tagit sitt ansvar för denna fråga och det har inte sällan lett till försämrade arbetsmiljöer och arbetsvillkor. Det är i dag än mer angeläget att stimulera parterna att pröva olika vägar att utveckla arbetslivet med ett långsiktigt hållbart arbetsliv som mål. Arbetslivsfonder bör därför inrättas med en konstruktion motsvarande de fonder som riksdagen beslutade införa 1989. Fondernas medel ska disponeras gemensamt av parterna för insatser inriktade på att utveckla arbetsmiljöarbetet och ”det goda arbetet”. Regeringen bör bl.a. utifrån de erfarenheter som gavs i det gamla systemet utreda form och teknik för ett nytt fondsystem.

Övriga motionsförslag om inriktningen av arbetslivspolitik.

Carina Ohlsson och Monica Green (båda s) menar i motion A409 att jämställdhetsarbetet går alltför långsamt och att det behöver såväl stärkas som prioriteras. Det handlar nu om att synliggöra den könsmaktsordning som

råder och att angripa de strukturer som upprätthåller den. I dag finns myndigheter som arbetar sektorsöverskridande. Detsamma borde också kunna gälla jämställdhetsarbetet och genusperspektivet.

Lennart Axelsson m.fl. (s) bedömer i motion A294 att orättvisorna på arbetsmarknaden mellan kvinno- och mansdominerade yrken fortfarande är stora. De anställdas inflytande över det egna arbetet och arbetstiden måste öka. Ofrivillig deltid och timanställningar ska motverkas och lönediskriminering bekämpas. Ytterligare utredningar eller översyner behövs inte utan regeringen bör nu vidta de åtgärder som behövs.

Britta Rådström och Karl Gustav Abramsson (båda s) anför i motion A387 att Sverige är beroende av att fler personer arbetar för att välfärden ska kunna tryggas. Alla måste därför ges möjlighet att arbeta efter sin egen förmåga. För att uppnå detta krävs många åtgärder från aktiv rehabilitering till anställningsstöd men också att arbetsmarknadens parter tar ett betydligt större ansvar för ett mänskligare arbetsliv.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmiljöfrågor

I motion A418 yrkande 2 (kd) behandlas frågor om ohälsan i arbetslivet. Det gemensamma ansvaret för hälsan har även betonats i samma motion yrkande 4 (kd) och i motion A387 (s) där ansvaret för ett mänskligare arbetsliv behandlas. Regeringen har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna i en avsiktsförklaring den 18 december 2003 enats om att sträva mot att halvera antalet sjukdagar till år 2008. En bra arbetsmiljö och ett gott arbetsliv kräver att ett arbete bedrivs på flera olika områden samtidigt. I avsiktsförklaringen betonas ett gemensamt ansvarstagande från olika parter, myndigheter och organisationer, arbetsgivare, arbetsgivarorganisationer, fackliga organisationer och enskilda individer för att förbättra arbetsmiljöarbetet. Utskottet delar denna uppfattning.

Ett gott arbetsliv förutsätter bred samverkan. I motion A310 yrkande 13 (c) föreslås att en rehabiliteringsgaranti och en modernare arbetsorganisation införs i offentlig sektor. Regeringen har utsett en särskild utredare (dir. 2005:48) som bl.a. har fått i uppdrag att pröva möjligheten till en arbetsrättslig reglering som ger en arbetstagare rätt till en av arbetsgivaren utförd rehabiliteringsutredning. Utredaren ska även pröva möjligheten att reglera arbetsgivarens skyldighet att genomföra rehabiliteringsåtgärder och förutsättningarna för att ange en tidsgräns för när sådana åtgärder ska vara påbörjade. Utredningen ska avslutas senast den 30 april 2006. I detta sammanhang bör även nämnas att Utredningen om företagshälsovård m.m. i december förra året lämnade sitt slutbetänkande *Utveckling av god företagshälsovård – Ny lagstiftning och andra åtgärder* (SOU 2004:113). Förslaget bereds fortfarande inom Regeringskansliet. Antalet sjukpenningdagar vände ned under 2003 och minskade med 33 % mellan juli 2002 och juli

2005. Den minskning i ohälsotalet som mäts genom antalet utbetalda dagar med sjukpenning inklusive rehabiliteringsersättning och aktivitets- och sjukersättning som påbörjades vid ingången till 2004 har alltså fortsatt. Till viss del förklaras minskningen av den långa sjukfrånvaron av att många långtidssjukskrivna övergår till sjuk- och aktivitetsersättning. Regeringen uttrycker sin oro för att en ökande andel i denna grupp är unga personer. Utskottet delar denna oro. Regeringen anser att det även fortsättningsvis finns anledning att särskilt följa utvecklingen när det gäller långtidssjukskrivningar och sjuk- och aktivitetsersättningarna, vilket utskottet välkomnar. Trots att det alltså fortfarande finns en hel del att göra på området menar utskottet att utvecklingen på ohälsområdet i stort går åt rätt håll.

I motionerna A418 yrkande 5 (kd) och So551 yrkande 17 (c) anförs att en mer mångsidig arbetsmarknad för vårdens anställda kan bidra till förbättrad hälsa för anställda inom vård och omsorg. Utskottet anser för sin del att ett inslag i en bra arbetsmiljö som främjar hälsa kan vara möjligheten till inflytande över arbetstidens längd och förläggning. Utskottet delar den uppfattning som förs fram av några motionärer, att även arbetsplatsernas organisation och utformning kan ha betydelse för hälsan och välbefinnandet. Därutöver har arbetstiden sin betydelse för kvinnors och mäns möjlighet att planera tillvaron och att kunna kombinera arbetslivet och livet i övrigt. För att studera effekterna av en arbetstidsförkortning har regeringen gett Arbetslivsinstitutet i uppdrag att organisera ett försök med arbetstidsförkortning. Försöket avslutas under 2006.

När det gäller arbetstidens omfattning kan nämnas att regeringen har tillsatt en utredning som ska överväga om en rätt till partiell tjänstledighet bör införas. Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande den 1 december 2005. Några motionärer framhåller att alternativa driftsformer inom vård och omsorg skulle ha en gynnsam inverkan på hälsa och leda till ett meningsfullare arbetsliv. Frågor om hälsa och arbetsliv bör ägnas stor uppmärksamhet och är en viktig uppgift för arbetslivspolitikerna. Utskottet, som behandlade ett liknande yrkande i förra årets budgetbetänkande, delar dock inte motionärernas uppfattning att problemen kan lösas genom omläggningar av vård- och omsorgssystemen. Utskottet vill i detta sammanhang även peka på den försöksverksamhet för det förebyggande och rehabiliterande arbetet på arbetsplatserna som Vinnova har följt och ska utvärdera i en slutrapport senast den 1 september 2006. I sammanhanget kan även nämnas att en utredning om företagshälsovård nu bereds inom Regeringskansliet. Som framgått i det föregående betonas vikten av att *utbildningen av företagshälsovårdspersonal* utvecklas både kvalitativt och kvantitativt i propositionen, och regeringen förstärker företagshälsovårdsutbildningen under perioden 2006–2008. Ett särskilt arbetsmiljöråd har tillsatts förra året. Rådet ska bl.a. vara ett forum för diskussioner och tillföra regeringen aktuell kunskap på området.

Arbetsmiljöverket

Som nämnts tidigare har Arbetsmiljöverkets (AV) tillsyn granskats av Riksrevisionen (RiR). Resultatet har redovisats i rapporten Arbetsmiljöverkets tillsyn (RiR 2004:14).

I rapporten anges följande

- RiR anser att regeringens mål för tillsynen över AML bör ses över och att regeringens uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten behöver förbättras.
- RiR konstaterar att regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2004 av föreslagna förändringar i AV:s anslag är otydlig.
- RiR föreslår att regeringen ger AV i uppdrag att analysera hur verket kan utveckla sina mål för tillsyn över arbetsmiljölagen. Resultatet bör delges riksdagen. Målen bör i ökad utsträckning grundas på en föreställning om vad som är möjligt att uppnå med tillsynen. Målen bör vara uppföljningsbara.
- RiR anser att AV:s uppföljning behöver förbättras så att uppnådda resultat blir tydligare jämfört med tidigare uppföljningar. Uppföljningen bör kopplas till någon form av omvärldsanalys.
- RiR anser att regeringen bör uppdra till AV att utveckla metoder för att förbättra urvalet av tillsynsobjekt.
- RiR anser att regeringen bör ge AV i uppdrag att förbättra verksamhetsstatistiken så att den speglar verksamheten på ett tydligt och rättvisande sätt.
- RiR anser att den interna kontrollen av registrering och dokumentation av inspektionen vid AV kan förbättras.
- RiR anser att regeringen bör överväga vilka åtgärder som behöver vidtas för att få till stånd en samverkan mellan AV och Riksförsäkringsverket som kan bidra till att motverka ohälsa. RiR förutsätter att åtgärderna samordnas i Regeringskansliet.
- RiR anser att det behövs mer underlag för att bedöma i vilken utsträckning som inspektioner leder till förbättrad arbetsmiljö.

RiR:s styrelse beslutade att överlämna granskningens slutsatser i form av en framställning till riksdagen. Styrelsen föreslog att riksdagen skulle begära att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra styrningen, uppföljningen och återrapporteringen till riksdagen avseende AV:s tillsyn.

Utskottet behandlade framställningen i arbetsmiljöbetänkande 2004/05: AU6. Framställningen avstyrktes främst med hänvisning till regeringens vidtagna och planerade åtgärder för att förbättra styrningen m.m. Regeringen har med anledning av rapporten givit AV ett antal uppdrag. Verket ska vidareutveckla metoder för urval av inspektionsobjekt och se över mål för och uppföljning av tillsynsverksamheten. I detta ligger även redogörelse för utvecklingen av verksamhetsstatistik samt registrering och dokumentation av inspektioner. AV:s arbete med att ta fram indikatorer som möjliggör en utvärdering av arbetsmiljötillsynens effekter på arbetsmiljön

ska fortsätta och intensifieras. Verket ska också redogöra för utveckling och genomförda insatser under året i fråga om samverkan mellan verket och Försäkringskassan på arbetsanpassnings- och rehabiliteringsområdet. Samtliga uppdrag ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 mars 2006. I verkets regleringsbrev har målet för verksamhetsgrenen Tillsyn gjorts mer preciserat. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2007 angående de åtgärder som vidtas med anledning av Riksrevisionens rapport. Detta bör avvaktas.

Äldre i arbetslivet

Motionerna So551 yrkande 4 (c), A417 yrkandena 2, 8 och 9 (kd), A420 yrkande 16 (kd) och N480 yrkande 19 i denna del (kd) behandlar frågor om äldre i arbetslivet. Utskottet har tidigare intresserat sig för äldres situation på arbetsmarknaden och anordnade i våras en särskild utfrågning i frågan. Stenografiska uppteckningar från denna utfrågning finns med som bilaga till detta betänkande. Som utskottet har uttalat flera gånger tidigare tas den tillgång som äldre utgör på arbetsmarknaden inte till vara som den borde (bet. 2004/05:AU5). Det är därför viktigt att äldre personer ges förutsättningar att stanna kvar i arbetslivet längre än vad som är fallet i dag. Med en allt äldre befolkning och därmed ett kommande större behov vård och omsorg för denna grupp blir det allt svårare att klara välfärden. Ett sätt att öka antalet arbetade timmar – som utskottet betonat vikten av i de ställningstaganden som redovisats under utgiftsområde 13 – är att senarelägga människors utträde från arbetsmarknaden. Ett arbete måste bedrivas på flera håll i denna fråga. Deltidsutredningen ser som nämnts ovan över möjligheterna till partiell tjänstledighet för att gå ned i arbetstid. I detta sammanhang kan även nämnas att en utredning (dir. 2004:99) tillsatts med uppgift att till december 2006 se över reglerna för beskattning av tjänstepensioner och privat pensionssparande med syftet att främja ett längre arbetsliv. Därutöver vill utskottet framhålla parternas gemensamma ansvar för att finna lösningar på frågan.

I dag finns det ingen lagstiftning i Sverige som uttryckligen förbjuder diskriminering på grund av ålder. Direktivet om likabehandling i arbetslivet (2000/78/EG) innehåller dock ett sådant förbud. I Diskrimineringskommitténs uppdrag ingår att lämna förslag om hur ett förbud ska kunna genomföras i svensk lag och att kartlägga i vilken utsträckning det finns ett behov av att införa sådan lagstiftning på andra samhällsområden än arbetslivet. Även frågan om tillsyn ska övervägas. I kommitténs direktiv sägs att det kan finnas fullt godtagbara skäl för att personer behandlas olika beroende på ålder. Regeringen håller det för troligt att ett sådant diskrimineringsförbud måste förses med en rad undantag och att detta i särskilt hög grad gäller på socialförsäkringsområdet och i fråga om olika typer av sociala förmåner och insatser. Uppdraget ska slutredovisas den 31 januari 2006. Utskottet ställer sig med hänvisning till vad som har anförts ovan inte bakom yrkandena.

Barnvänligt arbetsliv

I motion A370 yrkande 10 (kd) framhålls att en nationell kampanj för ett barnvänligt arbetsliv borde initieras. Delat ansvar för hem och barn är som utskottet har uttalat tidigare i annat sammanhang ett delmål för jämställdhetspolitiken. Männens roll i jämställdhetsarbetet är en prioriterad fråga i både svenskt och nordiskt arbete. En del i arbetet är att männens ansvar för hem och barn måste öka. Föräldraförsäkringens utformning kan bidra till en förbättrad jämställdhet såväl i arbetslivet som i hemmet. Föräldraförsäkringsutredningen har nyligen i sitt slutbetänkande (SOU 2005:73) föreslagit en ny fördelning av föräldraledigheten mellan kvinnor och män. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Även arbetstidens längd och förläggning har betydelse för människors möjlighet att kombinera arbetslivet och livet i övrigt. Den förutnämnda utredningen som utreder frågan om rätt till tjänstledighet för att gå ned i arbetstid ska som nämnts slutföra sitt uppdrag senast den 1 december 2005.

Medlingsinstitutet (MI)

Kristdemokraterna tar i motion A420 yrkandena 27 och 28 upp MI:s arbetsuppgifter och roll i lönebildningen. Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden och då i allt väsentligt delat de synpunkter som partiet fört fram.

En särskild utredare har nu i uppdrag att utvärdera MI:s verksamhet under åren 2000–2004. Utvärderingen ska utgå från en analys av dels hur lönebildningen långsiktigt har fungerat från 1980-talet och framåt, dels vilka krav som ställts på lönebildningen i Sverige sedan början av 2000-talet. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 31 mars 2006. När det gäller de frågor om lönebildningen som samma motionärer tar upp vill utskottet betona att det i första hand är frågor för arbetsmarknadens parter.

Ombudsmännen

Diskrimineringskommittén har som nämnts ovan bl.a. i uppdrag att se över ombudsmännens uppgifter och att överväga en samordning eller sammanslagning av några av eller samtliga dessa ombudsmän samt om den eller de framtida ombudsmannainstitutioner som föreslås ska vara underställda regeringen eller riksdagen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2006. Mot bakgrund av det avstyrker utskottet motionerna A363 yrkande 16 (c) och A414 yrkande 5 i denna del (m).

Ökat arbetstagarinflytande

Vänsterpartiet efterlyser i motion A366 yrkandena 1 och 4 ett ökat arbetstagarinflytande i arbetslivet. Utskottet gör med anledning av det följande överväganden. Arbetsmiljölagen (AML) har som ändamål att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Lagen ska även i övrigt syfta till att en god arbetsmiljö uppnås. I juni 2004 fick en särskild utredare (dir. 2004:91,

2005:114) i uppdrag bl.a. att överväga om samverkansbestämmelserna i 6 kap. AML bör ges en mer ändamålsenlig utformning mot bakgrund av utvecklingen av samverkan i arbetsmiljöfrågorna. Detta kapitel i lagen innehåller bestämmelser om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. Utredaren ska även se på frågan om hur bestämmelserna om systematiskt arbetsmiljöarbete och rehabilitering i AML och AV:s föreskrifter skulle kunna göras dispositiva för att ge möjlighet för arbetsmarknadens parter att i stället reglera frågorna genom kollektivavtal. Som nämnts tidigare pågår ett utredningsarbete både när det gäller rätten till heltid och möjligheten till deltid. Regeringen driver också Hela-projektet, som syftar till att angripa deltidssarbetslösheten från olika utgångspunkter.

Jämställdhet i arbetslivet

I motionerna A409 (s) och A294 (s) anförts att *jämställdhetsarbetet* går alltför långsamt. Löneskillnaderna nämns som ett problemområde. Också utskottet känner en otålighet inför förändringstakten. Inte desto mindre har ett stort arbete lagts ned på olika håll de senaste åren. När det gäller löneskillnader kan nämnas att regeringen har föreslagit att kommunerna ska tillföras ytterligare resurser de närmaste åren. Ansvar för lönebildningen ligger hos parterna. Jämställdhetsministern anförde dock i en interpellationsdebatt nyligen att kvinnors arbete inom den offentliga sektorn och vård- och omsorgssektorn bör uppvärderas för att minska de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Ministern upplyste också om att överläggningar kommer att ske med Sveriges Kommuner och Lands ting i god tid inför kommande avtalsförhandlingar för att klargöra förutsättningarna för att bl.a. minska lönegapet mellan kvinnor och män. Här bör även nämnas att Jämställdhetsombudsmannen i slutet av 2005 kommer att lägga fram en rapport om effekterna av tilläggen i jämställdhetslagen i fråga om lönekartläggning m.m. Regeringen kommer under hösten att lägga fram ett förslag om en nationell handlingsplan som syftar till att undanröja all lönediskriminering på grund av kön. Handlingsplanen kommer att omfatta områden som direkt eller indirekt antas påverka löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Jämställdhetspolitiken har nyligen setts över av den jämställdhetspolitiska utredningen. Utredningen föreslår i sitt slutbetänkande (SOU 2005:66) ett nytt övergripande jämställdhetsmål och att en jämställdhetsmyndighet inrättas med uppgifter som omfattar omvärldsbvakning, uppföljning och utvärdering, samordning och stöd, bidragsgivning samt kunskapsutveckling och information och ett antal riktade insatser inom området. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Med hänvisning till vad utskottet har anført ovan avstyrks motionerna So551 yrkandena 4 och 17 (c), N480 yrkande 19 i denna del (kd), A294 (s), A310 yrkande 13 (c), A366 yrkandena 1 och 4 (v), A368 yrkande 8

(v), A370 yrkande 10 (kd), A387 (s), A409 (s), A417 yrkandena 2, 8 och 9 (kd), A418 yrkandena 2, 4 och 5 (kd) och A420 yrkandena 16, 27 och 28 (kd).

System för individuell kompetensutveckling

Utskottets förslag i korthet

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2005 ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning att det trots betydande ansträngningar inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker samtliga motioner om ett system för individuell kompetensutveckling.

Jämför reservation 34 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Efter en överenskommelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1) att särskilda medel skulle avsättas för att stimulera individuell kompetensutveckling. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU11, rskr. 2000/01:41). Regeringen beslutade den 20 december 1999 att tillkalla en särskild utredare som fick i uppdrag att lämna förslag till hur avsatta budgetmedel för individuell kompetensutveckling effektivast skulle disponeras. Utredningen presenterade under år 2000 ett delbetänkande, *Individuellt kompetenssparande – En stimulans för det livslånga lärandet* (SOU 2000:51), och ett slutbetänkande, *Individuellt kompetenssparande med start år 2002* (SOU 2000:119).

En lagrådsremiss med ett modifierat utredningsförslag presenterades den 27 mars 2002. Lagrådet ansåg att förslaget inte gav en fullständig bild av hur det nya systemet skulle vara utformat och fungera i praktiken. Med anledning av Lagrådets kritik valde regeringen att våren 2002 förelägga riksdagen en proposition (prop. 2001/02:175) där riksdagen skulle ta ställning till grunderna i ett system med individuellt kompetenssparande, i det följande benämnd riktlinjepropositionen. Regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med en kompletterande proposition hösten 2002.

I budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) presenterade regeringen i en särskild bilaga till utgiftsområde 14 det arbete som bedrivits i Regeringskansliet kring ett system för individuell kompetensutveckling (IKU) efter det att riksdagen våren 2002 beslutade i enlighet med riktlinjepropositionen. Trots betydande ansträngningar hade det inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande som fått brett stöd hos arbetsmarknadens parter. Sedan riktlinjepropositionen lagts

fram hade också rättspraxis ändrats. Detta innebär att sparande för utbildningsändamål på det sätt som systemet för individuell kompetensutveckling syftade till redan till viss del är möjligt i andra former.

Regeringens uppfattning var att det fortfarande är prioriterat att genomföra åtgärder som ökar möjligheterna till ett livslångt lärande. Därför ansåg regeringen att en del av de avsatta medlen borde användas för två ändamål för kompetensutveckling. Till kompetensutveckling för personal som arbetar med vård och omsorg av äldre avsattes 450 miljoner kronor 2005 och 300 miljoner kronor 2006 och 2007. Möjligheterna till studiemedel för äldre skulle förbättras från höstterminen 2006, vilket innebär ökade resurser om 100 miljoner kronor 2006 och 250 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2007.

Utskottet ställde sig i betänkande 2004/05:AU1 bakom regeringens bedömning att det trots betydande ansträngningar inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande och avstyrkte därmed de då aktuella motionerna.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet riktar i motion A378 skarp kritik mot regeringens hantering av frågan om individuell kompetensutveckling. Motionärerna beklagar att också Miljöpartiet, som i olika sammanhang betonat vikten av kompetensutveckling, valt att frångå sina tidigare deklARATIONER om införande av ett individuellt kompetenssparande. I motionen drar de fyra förstnämnda partierna gemensamt upp riktlinjerna för ett system för individuell kompetensutveckling.

Motionärerna understryker att arbetslivet genomgår en snabb förändring. Globalisering och teknikintensifiering leder till ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det blir allt vanligare att en person varit anställd hos flera arbetsgivare och att man växlar mellan utbildning och arbete. Utbildningen är färskvara, och många gamla yrken är på tillbakagång samtidigt som nya tillkommer. Det är viktigt att man understöder det livslånga lärandet och ökar människors möjligheter att förkovra sig och utvecklas. Därför ska ett system införas för sparande till kompetensutveckling. Systemet ska vara individuellt och frivilligt. Kompetenssparande främjar möjligheterna för individen att utbilda sig vidare. När kompetensen stärks ökar den enskildes trygghet på arbetsmarknaden liksom benägenheten att pröva utmaningar i arbetslivet. Ökade möjligheter till kompetenssparande är därför en viktig komponent i en strategi för långsiktig tillväxt.

Systemet bör bygga på en möjlighet för fysiska personer, såväl anställda som egenföretagare, att med skattemässig verkan göra insättningar på individuella kompetenssparkonton. Avkastningen på sparandet bör vid den skattemässiga behandlingen kunna likställas med vad som gäller för det individuella pensionssparandet (IPS). Medlen på kompetenssparkontot ska kunna användas till sådan kompetensutveckling som den enskilde själv

bestämmer. Kompetensutveckling ges en vid definition. Om sparmedlen inte kommer till användning för kompetensutveckling ska de vid arbetslivets slut kunna användas för att förstärka pensionen.

Avdragsrätten bör gälla för insättningar upp till ett prisbasbelopp per år. För låginkomsttagare bör det införas någon form av extra skattekredit eller bidrag.

Arbetsgivarnas medverkan är viktig för att stödja och utveckla individernas kontinuerliga vidareutbildning. Det är angeläget att få deras medverkan bl.a. därför att kapitalet i systemet då kan byggas upp i en snabbare takt. I syfte att stimulera arbetsgivare att bidra till den anställdes eget utbildningssparande bör det införas en rätt till avdrag för sociala avgifter vid avsättningar till den anställdes kompetenssparkonto.

Kristdemokraterna lägger i kommittémotionerna A417 yrkande 10, A418 yrkande 3 och A420 yrkande 26 fram förslag med liknande innehåll.

Peter Jonsson (s) pekar i motion A222 på den pågående strukturomvandlingen och globaliseringen. Motionären anser att åtgärder bör vidtas nationellt för att förmå fler arbetsgivare att satsa på kompetensutveckling för sina anställda.

Utskottets ställningstagande

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2005 ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning att det trots betydande ansträngningar inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande. De då aktuella motionerna avstyrktes. Utskottet har inte ändrat uppfattning.

Utskottet konstaterar att konstitutionsutskottet behandlat frågan om regeringens hantering av individuellt kompetenssparande i granskningsbetänkande 2004/05:KU20. Konstitutionsutskottet konstaterade att riksdagen vid flera tillfällen informerats av regeringen om att arbetet med ett system för individuell kompetensutveckling pågått inom Regeringskansliet och att det torde vara svårt att säga när under ett pågående beredningsarbete en viss lösning upphör att vara aktuell som förslag till riksdagen. Konstitutionsutskottet fann att det knappast går att säga att den information som lämnats till riksdagen varit fel. Utskottet ville i sammanhanget ändå betona vikten av att den information som regeringen lämnar till riksdagen ger en rättvisande bild. Granskningen föranledde inte något uttalande i övrigt. Ingen reservation avgavs i frågan.

Motionerna A378 (m, fp, kd, c), A417 yrkande 10 (kd), A418 yrkande 3 (kd) och A420 yrkande 26 (kd) avstyrks med det anförda. Utskottet delar uppfattningen i motion A222 (s) att det är angeläget att arbetsgivarna satsar på kompetensutveckling för sina anställda. Motionen bör dock inte föranleda något uttalande därutöver från utskottets sida.

Anslag på utgiftsområde 13 för 2006

Utskottets förslag i korthet

Utskottet godkänner regeringens förslag till fördelning på anslag under utgiftsområde 13 och avstyrker samtliga motionsyrkanden som rör anslagen. Utskottet tillstyrker även regeringens begärda bemyndiganden.

I det följande tas endast de anslag upp som har föranlett synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår under vilka anslag som det finns motioner att behandla (markerat med x). Övriga anslag behandlas kortfattat i slutet av detta avsnitt.

Anslag	Motioner
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	x
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	x
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	x
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	x
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	x
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	x
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	x
22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	x

Av budgetpropositionen framgår att en generell minskning med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål görs, detta gäller anslagen 22:1, 22:5, 22:7, 22:8, 22:9 och 22:11.

Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Propositionen

Förslag till anslag 2006	5 079 852 000 kr

Från anslaget finansieras kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid AMS, länsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingarna, Länsstyrelsen i Gotlands län samt de avgiftsfinansierade verksamheterna vid Arbetslivstjänster (ALT) och Aske kursgård. Anslag 22:1 får även användas för viss medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Verksamheten vid Aske kursgård är avgiftsfinansierad. Verksamheten uppvisade ett positivt resultat under budgetåret 2004 som främst beror på fler externa kunder.

Som ett led i den omfattande ökningen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna som redovisats tidigare föreslår regeringen att arbetsförmedlingarna förstärks. Anslaget ökas tillfälligt med 80 miljoner kronor 2006. Motsvarande förstärkning beräknas även för 2007. Inom ramen för regeringens sysselsättningspaket sker en satsning på arbetslösa akademiker bl.a. genom riktade myndighetsinsatser för tillsyn och kontroll. För en ökad satsning på detta område höjs anslaget med 120 miljoner kronor per år under 2006 respektive 2007. Därutöver ökas anslaget med 3 miljoner kronor på grund av en tidigare beslutad tillfällig minskning av anslaget 2005. Samtidigt minskas anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* med motsvarande belopp. Vidare minskas anslaget med 1,5 miljoner kronor för den tillfälliga nivåhöjningen för medfinansieringen av projektet Work Life Development Programme (WLDP) och det beräknas också minska med motsvarande belopp 2007.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på ca 5,1 miljarder kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
5 079 852	-200 000	-200 000	-200 000	-1 500 000

Moderaterna hänvisar i motion A414 yrkande 4 i denna del till att Allians för Sverige föreslår att en enhetlig myndighetsorganisation införs, myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas. Förslaget innebär att länsarbetsnämnderna läggs ned. Moderaterna anser att en begränsning av det politiska och partssammansatta inslaget i verksamheten leder till att verksamheten får ett större ansvar för hur arbetsmarknadspolitiken utformas och hur anslagna medel fördelas mellan förmedlingsverksamhet och åtgärder. Genom att verksamheten själv kan avgöra inriktningen på arbetsmarknadspolitiken finns incitament och verktyg att köpa in utbildningstjänster från annat håll. Därmed kan AMS bättre anpassa verksamheten till hur det ser ut på arbetsmarknaden. Moderaterna säger ja till regeringens förslag om förstärkning av personalresurserna. För budgetåret 2006 beräknar Moderaterna anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Folkpartiet hänvisar i motion A369 yrkandena 14 och 19, båda i denna del, till att Allians för Sverige föreslår att arbetsmarknadspolitiken effektiviseras. En enhetlig mindre myndighetsorganisation införs. Förslaget innebär att länsarbetsnämnderna avskaffas. Myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas. Den nya myndigheten bör vara en liten central myndighet med ansvar för myndighetsuppgifterna och tillsynen. Syftet med reformen är att öppna för att de

viktiga serviceuppgifterna inom arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsåtgärderna ska kunna hanteras av flera olika aktörer, både privata och ideella. Myndigheten ska handla upp lämpliga tjänster från enskilda utförare, och när sådana inte finns tills vidare själv bedriva verksamheten. För budgetåret 2006 beräknar Folkpartiet anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Kristdemokraterna föreslår i motion A420 yrkandena 34 och 45, båda i denna del, att den nuvarande myndighetsstrukturen på arbetsmarknadsområdet ersätts med en ny mindre myndighet. Myndigheten ska vara expertorgan till regeringen med uppgift att förse beslutsfattarna med erforderligt underlag, prognoser och analyser av arbetsmarknadsläget. Myndigheten ska fördela anslag till servicekontor runt om i landet, ge auktorisation till aktörer som får rätt att bedriva förmedlings- och utbildningsverksamhet för arbetslösa som fått omställningspeng, ansvara för att alla arbetssökande får tillgång till enkel och effektiv information om lediga platser, hur man söker jobb och utbildning samt om vilka jobbkontor som finns och är auktoriserade, tillhandahålla platsinformation via ett effektivt Internetbaserat datasystem och tillhörande skriftlig information och garantera att det finns jobbkontor/bemanningsföretag inom rimligt avstånd för alla jobbsökande i hela landet. Om det inte finns privata aktörer bör myndigheten upphandla sådana tjänster eller i sista hand tillhandahålla egna tjänster. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Centerpartiet föreslår i motion A376 i denna del att Arbetsmarknadsverket avvecklas i sin nuvarande form och att lokala lösningar i stället får en betydande roll på arbetsmarknaden. För att reformera arbetsmarknadspolitiken är det nödvändigt att införa en enhetlig myndighetsorganisation, ge myndigheten en självständig professionell ledning och minska det politiska inflytandet. Tillsammans med Allians för Sverige drar Centerpartiet ned anslagsposten med 200 miljoner kronor 2006 som en följd av en förändring av AMS organisation. Vidare vill Centerpartiet använda 1 miljard kronor från anslaget och 150 miljoner kronor från anslag 22:3 till en satsning på privata arbetsförmedlingar. Centerpartiet anser att effektivare och nischade arbetsförmedlingar skulle bidra till att fler människor får arbete. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 1 500 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till utskottets ställningstagande i avsnittet Allmän inriktning av arbetsmarknadspolitiken till oppositionens förslag om AMS, pågående utvecklingsarbete, lokalt inflytande över arbetsmarknadspolitiken och ökad mångfald avstyrker utskottet motionerna A369 yrkandena 14 och 19,

båda i denna del, (fp), A376 i denna del (c), A414 yrkande 4 i denna del (m) och A420 yrkandena 34 och 45, båda i denna del, (kd), och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Propositionen

Förslag till anslag 2006	45 020 600 000 kr

Ändamålen för anslaget är i huvudsak bidrag till arbetslöshetsersättning vid öppen arbetslöshet och aktivitetsstöd för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Aktivitetsstöd får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Likaså får aktivitetsstöd användas för medfinansiering av regionala tillväxtprogram för insatser som rymms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och som har sin utgångspunkt i de mål och prioriteringar som finns uppsatta för arbetsmarknadspolitiken. Av medlen under anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*. Syftet är att AMV ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m. Utgifterna påverkas främst av den öppna arbetslösheten och omfattningen av programmen samt ersättningsnivåerna. Aktivitetsstödet motsvarar den arbetslöshetsersättning som deltagarna skulle ha fått om de varit öppett arbetslösa. De som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får 223 kr per dag i aktivitetsstöd.

Som tidigare redovisats planerar regeringen en kraftig ökning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna kommande år. Samtidigt förväntas arbetslösheten och därmed utgifterna för arbetslöshetsersättningen minska. Regeringen beräknar att antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program kommer att uppgå till i genomsnitt 161 500 personer per månad under 2006. Av detta beräknas 97 500 platser med aktivitetsstöd. Resterande platser avser anställningsstöd, det kommunala ungdomsprogrammet samt utbildningsvikariat.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 45,021 miljarder kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen utg.omr. 13 punkt 11 i denna del). Av detta belopp beräknas 27,879 miljarder kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 12,622 miljarder kronor för aktivitetsstöd samt 4,441 miljarder kronor för statliga ålderspensionsavgifter. Utöver detta tillkommer utjämningsbidraget om drygt 78 miljoner kronor.

*Motionerna***Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag***Tusental kronor*

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
45 020 600	-9 580 000	-15 440 000	-9 506 000	-8 163 000

Moderaterna anför i motion A414 yrkandena 2 och 4, båda i denna del, att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor. Moderaterna föreslår tillsammans med Allians för Sverige att arbetslöshetsersättningen ska vara 80 % av tidigare inkomst under de första 200 dagarna och 70 % därefter. Därmed skapas incitament för att de arbets sökande i ett tidigt skede ska söka mer intensivt efter jobb. Sammanlagt ska ersättning från arbetslöshetsförsäkringen utgå i maximalt 300 dagar. Arbetslösa med försörjningsansvar för barn kan dock få ersättning under 450 dagar. Alliansen föreslår vidare att arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under sex månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till fem år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste tolv månadernas inkomster. Allianspartierna föreslår vidare att arbetssökande som varit arbetslösa i mer än 300 dagar ingår i en jobb- och utvecklingsfond med ett mer individbaserat program av åtgärder än det som aktivitetsgarantin erbjuder i dag. Ersättningsnivån i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara 65 % och högsta dagpenningen 680 kr per dag. Åtgärderna minskas med 20 000 platser och friåret tas bort. För budgetåret 2006 beräknar Moderaterna anslaget till ett 9,580 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Folkpartiet föreslår i motion A369 yrkandena 17 och 19, båda i denna del, att arbetslöshetsförsäkringen ska göras obligatorisk och få en tydligare karaktär av omställningsförsäkring. Medlemsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen höjs så att den ger ytterligare 10 miljarder kronor, kraven för att få ersättning blir något högre och ersättningen trappas ned över tiden. De förändringar i ersättningsreglerna i arbetslöshetsförsäkringen som Folkpartiet föreslår innebär en besparing på 3,55 miljarder kronor. Folkpartiet föreslår 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder än vad regeringen gör, vilket sparar 2,1 miljarder kronor i aktivitetsstöd. Vidare säger partiet nej till friåret vilket innebär en besparing på 1,59 miljarder kronor. Folkpartiet ökar samtidigt anslaget med 1,8 miljarder kronor för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd för att kompensera för att minskningen av vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder i ett inledningsskede kan leda till en något högre öppen arbetslöshet. För budgetåret 2006 beräknar Folkpartiet anslaget till ett 15,4 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Kristdemokraterna föreslår i motion A420 yrkandena 10–12 och 45, alla i denna del, att en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs. Partierna i Allians för Sverige föreslår också att subventionsgraden i arbetslös-

hetsförsäkringen sänks till 64 %, vilket ökar egenavgiften med ca 190 kr per månad. Ersättningsnivån bör under de första 200 dagarna vara 80 % av tidigare lön baserad på inkomsten under den senaste tolv månadersperioden. Därefter sänks ersättningen till 70 %. Efter 300 dagars arbetslöshet sänks ersättningsnivån åter, nu till 65 %. Om den arbetslöse har försörjningsansvar sjunker ersättningen först efter 450 dagar. Vidare föreslås ett enhetligt tak på 680 kr per dag och att arbetsvillkoret för kvalificering till full ersättning skärps något, från 70 till 80 timmar per månad, studerandevillkoret slopas och den överhoppningsbara tiden sänks till fem år. Kristdemokraterna säger nej till friåret och minskar därmed kostnaderna på anslaget med 1,590 miljarder kronor. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna anslaget till ett 9,506 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Centerpartiet föreslår i motion A376 i denna del tillsammans med Allians för Sverige att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor. Arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under sex månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till fem år. Ersättningen ska baseras på de senaste tolv månadernas inkomster. Arbetslöshetsersättningen ska maximalt kunna utges under 300 dagar och 450 dagar för arbetslösa med försörjningsansvar för barn. Ersättningen ska vara 80 % av tidigare inkomst under de första 200 dagarna och 70 % därefter. Den högst dagpenningen blir 680 kr per dag. När ersättningsperioden är slut övergår den arbetslöse i en jobbgaranti där ersättningen ska vara 65 %. Om den arbetslöse inte deltar i jobbgarantin utges ingen ersättning. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 8,163 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av vad utskottet anfört ovan om arbetslöshetsförsäkringen och om alternativ till den allmänna inriktningen av politiken inom utgiftsområde 13 avstyrker utskottet motionerna A369 yrkandena 17 och 19 båda i denna del (fp), A376 i denna del (c), A414 yrkandena 2 och 4 båda i denna del (m), och A420 yrkandena 10–12 och 45 alla i denna del (kd). Utskottet anser att det sysselsättningspaket som föreslås i budgetpropositionen med bl.a. utökade volymer på de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer att få stor inverkan på sysselsättningsutvecklingen och den öppna arbetslösheten. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Propositionen

Förslag till anslag 2006	5 332 129 000 kr

Medlen inom anslaget disponeras för köp av arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning och kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Anslaget får användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Anslaget får även användas för medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen och de lokala utvecklingsavtalen inom storstadspolitiken, t.ex. för att vidareutveckla de samverkansöverenskommelser som träffats. Av anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för ändamål enligt anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*. Syftet är att AMV ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m.

Utgifterna för köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader uppgick 2004 till 3 836 miljoner kronor. Utgifterna för arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader var 500 miljoner kronor lägre jämfört med 2003. Detta förklaras främst av minskade utgifter för upphandlad arbetsmarknadsutbildning. Under första halvåret 2005 utbetalades 2 277 miljoner kronor under anslaget, vilket är 654 miljoner kronor mer än under motsvarande period 2004.

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till att det föreslås en kraftig ökning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna kommande år. Antalet deltagare i program beräknas, som redovisats ovan, öka till 161 500 personer i genomsnitt per månad 2006.

Regeringen påpekar att arbetsmarknadspolitiska program i normalfallet löper under cirka sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra utgifter kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2006 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 3 000 miljoner kronor under 2007–2009 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 6). Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett raman-slag om 5 332 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
5 332 129	-893 000	-680 000	-1 137 000	-454 000

Moderaterna avvisar i motion A414 yrkande 4 i denna del regeringens förslag om 5 000 platser i utbildningsvikariat, 13 000 praktikplatser och 4 000 platser för akademikerpraktik. När det gäller regeringens satsningar på traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som t.ex. arbetspraktik, menar *Moderaterna* att satsningar på en permanent ökning av företagets efterfrågan på arbetskraft är en mer framkomlig och långsiktig väg. *Moderaterna* hänvisar till att man i Allians för Sverige är överens om att åtgärderna ska minskas med 20 000 platser jämfört med regeringens förslag. För budgetåret 2006 beräknar *Moderaterna* anslaget till ett 893 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Folkpartiet anför i motion A369 yrkande 19 i denna del att arbetsmarknadsutbildningarna bör motverka brist på arbetskraft och att det krävs ett förkonjunkturläget och regionen lämpligt utbud av utbildningar. För budgetåret 2006 beräknar *Folkpartiet* anslaget till ett 680 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Kristdemokraterna hänvisar i motion A420 yrkande 45 i denna del till att Allians för Sverige föreslår att de arbetsmarknadspolitiska programmen reduceras. För budgetåret 2006 beräknar *Kristdemokraterna* anslaget till ett 1 137 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Centerpartiet konstaterar i sin motion A376 i denna del att dagens arbetsmarknadsprogram inte leder till arbete i någon större utsträckning. Partiet drar därför ned ca 20 000 platser i arbetsmarknadspolitiska program. Partiet anser att 150 miljoner kronor av medlen för arbetsplatsintroduktion för invandrare bör föras över från anslaget till ett nytt anslag för satsning på privata arbetsförmedlingar. För budgetåret 2006 beräknar *Centerpartiet* anslaget till ett 454 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan ställt sig positivt till regeringens förslag om utökade volymer på de arbetsmarknadspolitiska programmen och avvisat oppositionens förslag om lägre nivåer. Utskottet avstyrker motionerna A369 yrkande 19 i denna del (fp), A376 i denna del (c), A414 yrkande 4 i denna del (m) och A420 yrkande 45 i denna del (kd) och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om bemyndigande för år 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 6).

Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Propositionen

Förslag till anslag 2006

11 631 057 000 kr

Ändamålen för anslaget är statsbidrag till anställningar med lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, Samhall AB, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd vid start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny teknik och datorbaserade hjälpmedel åt handikappade. Anslaget får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*.

Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av lönebidrag samt av den genomsnittliga bidragsnivån. Fram till den 1 augusti 2003 belastades anslaget även med utgifter för bidrag till skyddad anställning hos offentliga arbetsgivare (OSA). Detta stöd lämnas därefter i form av en kreditering på arbetsgivarnas skattekonto.

Höjningen av den högsta bidragsgrundande lönen för lönebidrag och OSA från 13 700 kr till 15 200 kr beräknas öka utgifterna under anslaget med drygt 416 miljoner kronor 2006. Av medlen under anslaget beräknas 4 186 miljoner kronor för bidrag till Samhall AB för att sysselsätta motsvarande 24,4 miljoner arbetstimmar för personer med funktionshinder. Detta motsvarar uppskattningsvis 17 859 årsanställda. Vidare beräknas 214 miljoner kronor för utvecklingsanställningar och 85 miljoner kronor för trygghetsanställningar.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2006 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 5 400 miljoner kronor under 2007–2009 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 7). Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om ca 11 631 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
11 631 057	+200 000			+450 000

Moderaterna noterar i motion A414 yrkande 4 i denna del att regeringen har genomfört en höjning av lönebidraget. Moderaterna vill gå ett steg längre och tillför därför anslaget ytterligare medel. För budgetåret 2006 beräknar Moderaterna anslaget till ett 200 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslår.

Centerpartiet betonar i motion A376 i denna del att alla människor, även de som aldrig kommit in på arbetsmarknaden, har något att bidra med. De anser att 5 000 nya lönebidragsplatser ska inrättas och att den bidragsgrundande lönekostnaden ska höjas till 17 700 kr. Lönebidrag ska kunna lämnas till 67 års ålder och inte bara till 65 år där gränsen går i dag. Den

föreslagna anslagshöjningen avser även förstärkta resurser för att de som behöver ska kunna få hjälp av arbetsbiträde och tekniska hjälpmedel. Vidare måste utrymme skapas så att de personer som har de allvarligaste funktionshindren prioriteras för Samhalls platser. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 450 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under avsnittet Förstärkta insatser för personer med funktionshinder som medfört nedsatt arbetsförmåga välkomnat regeringens förslag till förstärkta insatser för denna grupp, dels genom att fler personer kan erbjudas arbete, dels genom en höjning av den bidragsgrundande lönen och dels genom en ny modell med arbetsmarknadsinsatser för denna grupp. Utskottet har även föreslagit ett tillkännagivande till regeringen om möjligheten till anställning med lönebidrag fram till 67 års ålder. Utskottet anser att anslagsnivån är väl avvägd och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning samt avstyrker motionerna A414 yrkande 4 i denna del (m) och A376 i denna del (c).

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om bemyndigande för år 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 7).

Anslag 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Propositionen

Förslag till anslag 2006	45 768 000 kr

Ändamålet för anslaget är bidrag till förvaltningskostnader i den kompletterande arbetslöshetskassan Alfa. Utgifterna avser administrationen av grundbeloppet för de personer som inte är anslutna till arbetslöshetskassan eller är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Utgiftsutvecklingen i Alfakassan har under 2004 varit positiv, och en effektivare administration har inneburit att kostnaderna kunnat hållas nere. Anslaget minskas med 3 miljoner kronor med anledning av den i oktober 2004 införda administrationsavgiften. Anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 45,8 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	Kd	c
45 768	-45 768	-46 000	-45 768	

Moderaterna hänvisar i motion A414 yrkande 4 i denna del till att Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Genom att a-kassan blir obligatorisk kommer antalet medlemmar att öka väsentligt såväl i de a-kassor som är knutna till fackföreningar eller intresseorganisationer som i den fristående Alfa-kassan. Då alla som erhåller arbetslöshetsersättning också är medlemmar i kassan anser *Moderaterna* att behovet av ett särskilt bidrag för administrationen av grundbeloppet i Alfa-kassan faller bort. Anslaget kan därmed utgå.

Folkpartiet beräknar i motion A369 yrkande 19 i denna del anslaget till 46 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår. Även *Folkpartiet* vill att arbetslöshetsförsäkringen ska vara allmän och obligatorisk.

I motion A420 yrkande 45 i denna del konstaterar *Kristdemokraterna* att med förslaget från Allians för Sverige om allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring så försvinner den administrativa delen av Alfa-kassans kostnader. Som en följd av detta kan anslaget utgå.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av vad utskottet anfört ovan om alternativ till den allmänna inriktningen av politiken inom utgiftsområde 13 avstyrker utskottet motionerna A369 yrkande 19 i denna del (fp), A414 yrkande 4 i denna del (m) och A420 yrkande 45 i denna del (kd) och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Anslag 22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten*Propositionen*

Förslag till anslag 2006	7 703 000 kr

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge anordnar utbildningar. Syftet med detta är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Anslagets ändamål avser ersättning till stiftelsen för de åtaganden svenska staten har för verksamheten samt kompensation för de kostnadsökningar som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige. En omförhandling av överenskommelsen mellan länderna kommer att påbörjas våren 2006.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på ca 7,7 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
7 703	-7 703		-7 703	

Moderaterna föreslår i motion A414 yrkande 4 i denna del att stiftelsens statliga finansiering avvecklas och att anslaget utgår.

Kristdemokraterna anser i motion A420 yrkandena 38 och 45 i denna del att den typ av samarbete som Stiftelsen Utbildning Nordkalotten deltar i bäst främjas på befintliga högskolor och universitet. Anslaget avskaffas, vilket leder till en besparing jämfört med regeringens förslag på ca 7,7 miljoner kronor för budgetåret 2006.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom tidigare (bet. 2004/05:AU1), att stiftelsens statliga finansiering inte bör avvecklas utan biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. Motionerna A414 yrkande 4 i denna del (m) och A420 yrkandena 38 och 45 i denna del (kd) avstyrks.

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning

Propositionen

Förslag till anslag 2006	978 399 000 kr

Anslaget avser ersättningar till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs enligt lönegarantilagen (1992:497) och vid företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. Anslaget ska även täcka administrativa kostnader hos Kammarkollegiet för förvaltning av anslaget. Från anslaget ersätts också länsstyrelserna för arbetet med att betala ut ersättning för lönefordringar. Anslaget är nettobudgererat, vilket innebär att belopp som återvinns från konkurser eller som återkrävs vid företagsrekonstruktion förs till anslaget och får användas för utbetalning av ersättning. Förändringar av förmånsrättsordningen har medfört att statens regressrätt för lönegarantin stärkts, vilket i sin tur har medfört ett ökat återflöde till staten. Regeringen har beräknat att andelen återbetalad lönegaranti kommer att öka under kommande år i takt med att regelförändringarna får genomslag, vilket bidrar till lägre utgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på ca 978,4 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
978 399	+500 000	+500 000	+500 000	+ 500 000

Moderaterna hänvisar i motion A414 yrkande 4 i denna del till att Allians för Sverige föreslår att bankernas allmänna förmånsrätt som följer med företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 % till 100 % från den 1 januari 2006, vilket innebär att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka. Anslaget föreslås öka med 500 miljoner kronor.

Motsvarande förslag framförs också av *Folkpartiet* i motion A369 yrkande 19 i denna del, av *Kristdemokraterna* i motion A420 yrkandena 39 och 45 i denna del samt av *Centerpartiet* i motion A376 i denna del.

Utskottets ställningstagande

De nya förmånsrättsregler som infördes 2003 innebar bl.a. att företagshypotek omvandlades till företagsinteckning. Enligt en ny bestämmelse i 11 § förmånsrättslagen (1970:979) har företagsinteckningar allmän förmånsrätt i 55 % av värdet av den egendom som återstår sedan borgenärer med bättre prioritet har fått betalt. En förbättring av förmånsrätten för företagsinteckningar till 100 % minskar möjligheterna till betalning för fordringar med lägre prioritet i förmånsrättsordningen, däribland arbetstagarnas lönefordringar. Detta skulle i sin tur leda till ökade kostnader för den statliga lönegarantin. Motionärerna beräknar denna utgiftsökning till 500 miljoner kronor.

Utskottet kan konstatera att finansutskottet nyligen i betänkande 2005/06:FiU1 behandlat och avstyrkt motionsyrkanden av Kristdemokraterna och Centerpartiet om att höja den allmänna förmånsrätt som följer med företagsinteckning. Partierna hänvisar i motionerna till en utredning av ITPS om effekterna av de ändrade reglerna, som de menar ger stöd för att ändra förmånsrättslagen. Finansutskottet anser bl.a. att det är för tidigt att dra några slutsatser av reformen och att frågan bör analyseras vidare, inte minst mot bakgrund av de stora statsfinansiella konsekvenserna av en återgång till förmånsrätt för 100 % av företagsinteckningen. Arbetsmarknadsutskottet har ingen annan uppfattning i denna fråga.

När det gäller den långsiktiga finansieringen av lönegarantin har arbetsmarknadsutskottet i sitt yttrande till finansutskottet över ramarna för utgiftsområdena 13 och 14 (2005/06:AU1y) hänvisat till att frågan bereds i Regeringskansliet.

Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker motionerna A369 yrkande 19 i denna del (fp), A376 i denna del (c), A414 yrkande 4 i denna del (m) och A420 yrkandena 39 och 45 i denna del (kd).

I bilaga 5 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Anslag 22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Propositionen

Förslag till anslag 2006	52 488 000 kr

Ändamålet för anslaget är kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF). IAF är förvaltningsmyndighet för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen och ska utöva tillsyn över arbetslöshetskassorna och ha tillsyn över AMV:s hantering av ärenden som påverkar arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på ca 52,5 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
52 488			-5 000	

Kristdemokraterna menar i motion A420 yrkandena 42 och 45 i denna del att kostnaden för IAF:s verksamhet borde kunna vara något lägre eftersom IAF är beläget i Katrineholm och har lägre lokalkostnader och mindre omfattning än vad AMS motsvarande verksamhet hade. För budgetåret 2006 beräknar *Kristdemokraterna* anslaget till ett belopp som är 5 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning förefaller väl avvägt. Utskottet biträder därför regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker motion A420 yrkandena 42 och 45 i denna del (kd).

I motion föreslaget nytt anslag 22:12 Satsning på privat arbetsförmedling (c)

Som framgår av avsnittet under anslag 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* föreslår *Centerpartiet* i motion A376 i denna del att 1 miljard kronor från det anslaget och 150 miljoner kronor från anslaget

22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* förs till ett nytt anslag 22:12 Satsning på privat arbetsförmedling. Centerpartiet vill erbjuda en mångfald av aktörer, privata företag, föreningar och organisationer, att arbeta parallellt med de offentligt finansierade arbetsförmedlingarna. Om fler aktörer tillåts förmedla arbeten kan de arbetssökande själva välja aktör och ställa krav på kvalitetssäkra åtgärder. Med en ökad mångfald och större valfrihet för den enskilde ökar chanserna för den arbetssökande att få arbete, anser partiet.

Utskottets ställningstagande

Under avsnittet Allmän inriktning av arbetsmarknadspolitiken har utskottet redovisat sin syn på kraven på konkurrens inom bl.a. förmedlings- och programverksamheten. Utskottet är för sin del av uppfattningen att det ska finnas en statlig arbetsförmedling med kontor över hela landet. Verksamheten ska kännetecknas av enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet, och de arbetssökande ska garanteras ett likartat utbud av tjänster och service över hela landet. Neddragningar av AMS/AMV:s verksamhet och satsningar på privata arbetsförmedlingar av olika slag riskerar att försämra situationen för många arbetslösa. Utskottet har vidare under anslagen 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* och 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* redan tagit ställning till anslagsnivåerna på dessa anslag. Utskottet avstyrker därför motion A376 i denna del (c).

I bilaga 4 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

I motion föreslaget nytt anslag 22:13 Jobb- och utvecklingsgaranti (fp)

Som redovisats under avsnittet Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor föreslår *Folkpartiet* att en jobb- och utvecklingsgaranti införs för personer som behöver extra hjälp för att få fotfäste på arbetsmarknaden. Enligt motion A369 yrkandena 16 och 19 båda i denna del avsätter Folkpartiet 900 miljoner kronor till ett nytt anslag med detta ändamål för 2006. Jobb- och utvecklingsgarantin ska gälla alla arbetsföra personer som på grund av arbetslöshet söker socialbidrag. Tre särskilda grupper nämns: långtidsarbetslösa, den stora gruppen invandrare som ännu inte lyckats få fotfäste på arbetsmarknaden och ungdomar som varken arbetar eller studerar. Garantin ska kombinera arbetssökandeaktiviteter och kompletterande utbildning med en aktiv sysselsättning i olika samhällsnyttiga arbetsuppgifter. Syftet med garantin är att med hjälp av individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan tagit ställning till Folkpartiets förslag till en jobb- och utvecklingsgaranti under avsnittet Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor och då bl.a. erinrat om det arbete som bedrivs i aktivitetsgarantin. Förslaget skulle enligt utskottets uppfattning inte tillföra de arbetsmarknadspolitiska programmen något av väsentlighet. Utskottet avstyrker därmed motion A369 yrkandena 16 och 19 båda i denna del (fp).

I bilaga 4 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

I motion föreslaget nytt anslag 22:14 Investeringar i utsatta områden (fp)

Folkpartiet föreslår i motion A369 yrkande 19 i denna del att 100 miljoner kronor ska avsättas till ett nytt anslag för investeringar i utsatta områden. Partiet vill inrätta en särskild fond för mjuk lånefinansiering av företagssatsningar och andra investeringar avgränsat till utsatta bostadsområden. Fonden ska finansieras med både statliga och privata medel. Anslagna medel ska täcka kreditförluster och handläggnings- och förvaltningskostnader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att de skillnader som finns mellan olika områden när det gäller arbetslöshet och sysselsättning utjämnas. Utskottet hänvisar till vad utskottet nyss anfört under avsnittet Allmän inriktning av arbetsmarknadspolitiken angående storstadsarbetet och lokala utvecklingsavtal. Utskottet kan inte tillstyrka förslaget i motion A369 yrkande 19 i denna del (fp).

I bilaga 4 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Övrig medelsanvisning

Anslag	Förslag till anslag 2006
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	100 487 000 kr
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	1 959 560 000 kr
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	21 926 000 kr

Regeringens förslag till medelsanvisning under ovanstående anslag har inte föranlett några motioner.

Inte heller regeringens förslag om följande *bemyndiganden* har föranlett några motioner.

- Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 600 000 000 kr under 2007–2008.
- Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:7 *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 7 000 000 kr under 2007–2009.

Utskottet tillstyrker de föreslagna medelsanvisningarna liksom bemyndiganden avseende ramanslag 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* och ramanslag 22:7 *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering* (budgetpropositionen, utg.omr. 13, punkterna 8 och 9).

Anslag på utgiftsområde 14 för 2006

Utskottets förslag i korthet

Utskottet godkänner regeringens förslag till fördelning på anslag under utgiftsområde 14 och avstyrker samtliga motionsyrkanden som rör anslagen. Utskottet tillstyrker även regeringens begärda bemyndiganden.

I det följande tas endast de anslag upp som har föranlett synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår under vilka anslag som det finns motioner att behandla (markerat med x). Övriga anslag behandlas kortfattat i slutet av detta avsnitt.

Anslag	Motioner
23:1 Arbetsmiljöverket	X
23:2 Arbetslivsinstitutet	X
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	X
23:4 Arbetsdomstolen	X
23:5 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	
23:6 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	X
23:8 Medlingsinstitutet	X
24:1 Jämställdhetsombudsmannen	X
24:2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	
24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	X

Av budgetpropositionen framgår att en generell minskning med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändmål görs. Detta gäller anslagen 23:1, 23:3, 23:4 och 23:8.

Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket

Propositionen

Förslag till anslag 2006

656 387 000 kr

Anslaget avser kostnader för personal, lokaler och för övrig förvaltning vid Arbetsmiljöverket. Anslaget omfattar även ett statligt bidrag för den regionala skyddsombudsverksamheten. I propositionen framhålls att en väl fungerande arbetsmiljötillsyn behövs. Med hänsyn till den viktiga roll som arbetsmiljön enligt forskningen har för den höga nivån på stressrelaterade och belastningsskaderelaterade sjukskrivningar är det viktigt att utvecklingen av tillsynen på dessa områden fortgår och effektiviseras. Samtidigt måste en effektiv tillsyn bibehållas när det gäller mer traditionella risker. Regeringen anser att det är viktigt att verket fortsätter att utveckla samspelet mellan central och lokal nivå i tillsynen. Ett annat område som verket måste uppmärksamma särskilt är utveckling av metoder för en kvalificerad utvärdering av de insatser som verket gör.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 23:1 Arbetsmiljöverket besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 550 000 kr under 2007 (budgetpropositionen utg.omr. 14 punkt 1).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 656,4 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
656 387	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000

Moderaterna föreslår i motion A414 yrkande 6 i denna del att Arbetsmiljöverkets anslag dras ned. Anslaget minskas med 100 miljoner kronor.

Folkpartiet lägger i motion A369 yrkande 20 i denna del sparbetning på Arbetsmiljöverket och räknar med att anslaget kan minskas med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Kristdemokraterna menar i motion A420 yrkandena 40 och 45 i denna del att Arbetsmiljöverket under de senare åren fått kraftigt ökade anslag, vilket bl.a. fått till följd att alla medel inte kunnat förbrukas. Med tanke på de ökade anslagen under senare år och den rationaliseringspotential som bör finnas efter sammanslagningen av Arbetarskyddsstyrelsen och de regionala yrkesinspektionerna bedöms att en besparing på 100 miljoner kronor är möjlig. Partiet vill införa en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring i

linje med utredningen Rehabilitering till arbete (SOU 2000:78). Denna försäkring skulle avlasta Arbetsmiljöverket en del arbetsuppgifter som myndigheten fått.

Centerpartiet föreslår i motion A377 i denna del en generell effektivitetsbesparing på 100 miljoner kronor på Arbetsmiljöverket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som anser att anslaget är väl avvägt, tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker motionerna A369 yrkande 20 i denna del (fp), A377 i denna del (c), A414 yrkande 6 i denna del (m) och A420 yrkandena 40 och 45 i denna del (kd).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet biträder även förslaget i fråga om bemyndigande (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 1).

Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet

Propositionen

Förslag till anslag 2006

378 133 000 kr

Anslaget avser kostnaderna för Arbetslivsinstitutets personal, lokaler och övrig förvaltning. Under 2005 och 2006 omfattar anslaget även utgifter för försöksverksamheten med arbetstidsförkortning.

Arbetslivsinstitutet har fått i uppdrag att omlokalisera 45 årsarbetsplatser. Beslutet är ett led i regeringens arbete med att genomföra lokaliseringar av statliga verksamheter till de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av förändringarna inom Försvarsmaktens grundorganisation.

Regeringens bedömning är att Arbetslivsinstitutet under 2004 har gjort mycket värdefulla insatser inom arbetslivsområdet. Arbetslivsinstitutet har lämnat viktiga bidrag till diskussionen om ohälsa och sjukskrivningar. Arbetslivsforskning bör bedrivas i samverkan med andra myndigheter, vetenskapliga institutioner, universitet och högskolor inom och utom landet, och då bör samfinansiering eftersträvas. Arbetslivsinstitutet bör fortsätta utvecklingsarbetet utifrån sin femåriga utvecklingsplan, som innebär en förskjutning av resurser från basverksamhet till satsning på tema och kunskapsförmedling. Analysenheten bör utvecklas och antalet ämnesområden öka. Regeringen beslöt i september 2005 att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera Arbetslivsinstitutet i förhållande till de uppdrag och mål som finns för verksamheten och att lämna förslag till förbättringar.

En förväntad ökad efterfrågan på företagshälsovård och kommande pensionsavgångar bland företagshälsovårdspersonal innebär ett ökat utbildningsbehov. Regeringen föreslår därför att 10 miljoner kronor per år tillförs anslaget för att förstärka företagshälsovårdsutbildningen för perioden 2006–2008.

Arbetslivsinstitutet har en bemyndiganderam på högst 100 miljoner kronor för anslaget 23:2 som avser forsknings- och utvecklingsverksamhet, företagshälsovårdsutbildning och försöksverksamhet med arbetstidsförkortning. Ramen bör minska för 2006 eftersom försöket med arbetstidsförkortning upphör vid utgången av 2006. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 23:2 Arbetslivsinstitutet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kr under 2007–2009 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 2).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 378,1 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
378 133	-189 067	-189 000	-189 067	-189 000

Moderaterna föreslår i motion A414 yrkande 6 i denna del att avvecklingen av Arbetslivsinstitutet som ett självständigt verk börjar under 2006 och föreslår en minskning med drygt 189 miljoner kronor.

Folkpartiet vill i motion A369 yrkande 20 i denna del att Arbetslivsinstitutet läggs ned och att en del av dess forskningsanslag förs över till universitet, högskolor och forskningsstiftelser. Anslaget till Arbetslivsinstitutet kan minskas med 189 miljoner kronor.

Kristdemokraterna pekar i motion A420 yrkandena 41 och 45 i denna del på att allvarliga brister har konstaterats i styrningen av Arbetslivsinstitutet. Det krävs därför att en rejäl översyn genomförs av Arbetslivsinstitutet och dess relationer till andra myndigheter. Översynen bör vara grundlig och förutsättningslös. Mycket talar för att Arbetslivsinstitutets forskningsresurser kommer till effektivare användning om de används till att finansiera forskning på universitet, högskolor och andra organ. Informationsspridningen och utbildningsverksamheten kan tas över av Arbetsmiljöverket. Arbetslivsinstitutet bör omedelbart kunna genomföra en del rationaliseringar och fokusera sin verksamhet, bl.a. minska en del av sin bidragsgivning. På tre års sikt bör Arbetslivsinstitutet kunna avvecklas och dess uppgifter fördelas på Arbetsmiljöverket, universitet, högskolor och andra aktörer. Anslaget till Arbetslivsinstitutet kan minskas med ca 189 miljoner kronor.

Centerpartiet förklarar i motion A377 i denna del att partiet vill satsa på en decentraliserad forskningsstruktur. Det är viktigt att bygga upp livskraftiga forskningsmiljöer runtom i landet. Partiet föreslår att Arbetslivsinstitutet läggs ned. En del av det forskningsarbete som i dag utförs på

Arbetslivsinstitutet bör i stället bedrivas på landets universitet och högskolor. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 189 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen understrukit den viktiga roll som Arbetslivsinstitutet har i arbetet med att forska, utveckla, utbilda och förmedla kunskap om och i arbetslivet. Av propositionen framgår att regeringen har givit Statskontoret i uppdrag att utvärdera Arbetslivsinstitutet i förhållande till de uppdrag och mål som finns för verksamheten samt lämna förslag till förbättringar. Uppdraget, som ska redovisas i januari 2007, välkomnas av utskottet.

Utskottet har flera gånger, bl.a. i betänkande 2003/04:AU1, framhållit företagshälsovården som en betydelsefull tillgång i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och i samband med rehabilitering. Utskottet ser därför positivt på förslaget att tillföra 10 miljoner kronor per år för att förstärka företagshälsovårdsutbildningen för perioden 2006–2008.

Med hänvisning till det ovan framförda avstyrker utskottet motionerna A369 yrkande 20 i denna del (fp), A377 i denna del (c), A414 yrkande 6 i denna del (m) och A420 yrkandena 41 och 45 i denna del (kd).

Utskottet biträder även förslaget i fråga om bemyndigande (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 2).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.

Propositionen

Förslag till anslag 2006

44 382 000 kr

Anslaget är ett bidrag till arbetsmarknadens parter och administreras av Arbetslivsinstitutet. Anslaget avser kostnader för funktionsutbildning, styrelseutbildning och allmänna informationsinsatser inom arbetslivsområdet och viss EU-bevakning. Funktionsutbildningen avser främst arbetsmiljöutbildningar för fackliga förtroendemän.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 33,5 miljoner kronor under 2007 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 3)

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 44,4 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr 14 punkt 4 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
44 382	-44 382	-10 000	-44 382	

Moderaterna menar i motion A414 yrkande 6 i denna del att arbetsmarknadens parter själva ska bekosta de insatser som anslaget används till. Anslaget utgår.

I motion A369 yrkande 20 i denna del föreslår *Folkpartiet* en minskning med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Kristdemokraterna anser i motion A420 yrkande 45 i denna del att det är tveksamt om statliga bidrag i all evighet ska gå till utbildning av övriga fackliga förtroendevalda med tanke på att stödet till de regionala skyddsombuden har överförts till Arbetsmiljöverkets anslag. Enligt partiet bör de fackliga organisationerna själva eller i samarbete med arbetsgivarna kunna klara sådan utbildning. *Kristdemokraterna* anser att anslaget kan avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening finns det inte skäl att nu göra någon förändring av de bidrag som lämnas inom ramen för detta anslag. Utskottet, som ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning, avstyrker motionerna A369 yrkande 20 i denna del (fp), A414 yrkande 6 i denna del (m) och A420 yrkande 45 i denna del (kd).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet biträder även förslaget i fråga om bemyndigande (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 3).

Anslag 23:4 Arbetsdomstolen*Propositionen*

Förslag till anslag 2006	24 865 000 kr

Anslaget avser kostnader för personal, lokaler och för övrig förvaltning vid Arbetsdomstolen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 24,9 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

*Motionerna***Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag***Tusental kronor*

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
24 865		-25 000		-25 000

Folkpartiet yrkar i motion A369 yrkande 20 i denna del att Arbetsdomstolen läggs ned och att medlen på anslaget överförs till utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Centerpartiet menar i motion A377 i denna del att Arbetsdomstolen ska läggas ned och att dess resurser ska överföras till det allmänna domstolsväsendet, utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat liknande förslag och anser liksom tidigare att det inte är aktuellt att lägga ned Arbetsdomstolen. Utskottet har tidigare i detta sammanhang också noterat att frågan om Arbetsdomstolen och diskrimineringsmålen omfattas av Diskrimineringskommitténs uppdrag (dir. 2002:11, 2003:69 och 2005:8). Därmed avstyrker utskottet motionerna A369 yrkande 20 i denna del (fp) och A377 i denna del (c) och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning.

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslag 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)

Propositionen

Förslag till anslag 2006	9 218 000 kr

Från anslaget finansieras kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader för Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO).

Regeringen föreslår att HomO:s verksamhet tillförs 1 miljon kronor för 2006, bl.a. för att möjliggöra ökade informationsinsatser.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 9,2 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
9 218	-9 218		-1 000	

Moderaterna vill i motion A414 yrkandena 5 och 6, båda i denna del, att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndig-

het. Till följd av detta sammanläggs också Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering. Moderaterna anser att anslaget för HomO ska utgå. I motionen föreslås att det under utgiftsområde 14 i stället inrättas en ny myndighet och att det skapas ett nytt anslag, *Ombudsmannen mot diskriminering*, som tillförs ca 80,7 miljoner kronor för 2006.

Kristdemokraterna ser i motion A420 yrkandena 43 och 45 i denna del, med hänvisning till det redovisade antalet ärenden, ingen anledning att öka resurserna till HomO på det sätt som regeringen föreslagit. För budgetåret 2006 föreslår *Kristdemokraterna* en minskning av anslaget med 1 miljon kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Vid tidigare behandling av liknande synpunkter har utskottet hänvisat till den utredning (dir. 2002:11) som regeringen tillsatt för att bl.a. överväga en samordning eller sammanslagning av några eller samtliga av myndigheterna Handikappombudsmannen, Jämställdhetsombudsmannen, HomO och Diskrimineringsombudsmannen. Kommittén, som fått nya uppgifter och därmed förlängd tid (dir. 2003:69, 2005:8), ska redovisa uppdraget senast den 31 januari 2006.

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt. Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna A414 yrkandena 5 och 6, båda i denna del, (m) och A420 yrkandena 43 och 45 i denna del (kd).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslag 23:8 Medlingsinstitutet

Propositionen

Förslag till anslag 2006	50 050 000 kr

Anslaget avser kostnader för personal, lokaler, lönestatistik och andra förvaltningskostnader för Medlingsinstitutet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 50 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
50 050			-3 000	

Kristdemokraterna anser i motion A420 yrkande 45 i denna del att det bör övervägas om inte Medlingsinstitutet kan samverka eller samlokaliseras med någon annan befintlig myndighet, t.ex. Kammarkollegiet, för att på så sätt minska bl.a. de administrativa kostnaderna. Detta tillsammans med de resursökningar myndigheten fick förra året och den rationaliseringspotential som bör finnas, gör att partiet anser att en viss besparing kan göras. *Kristdemokraterna* föreslår ett anslag som sammantaget är 3 miljoner kronor lägre än regeringens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som biträder regeringens förslag till medelsanvisning, avvisar de besparingsförslag som framförs i ovanstående motion. Utskottet avstyrker därför motion A420 yrkande 45 i denna del (kd).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslag 24:1 Jämställdhetsombudsmannen

Propositionen

Förslag till anslag 2006

28 346 000 kr

Anslaget avser kostnaden för Jämställdhetsombudsmannen (JämO) med kansli och för Jämställdhetsnämnden. Antalet anmälningar om könsdiskriminering, antalet granskningar som ska genomföras, deras komplexitet och arbetsgivares bristande förmåga att leva upp till jämställdhetslagens krav på aktiva åtgärder är faktorer som styr utgifterna på området. Utgifterna styrs också av JämO:s insatser för att följa upp lagens krav på aktiva åtgärder och för att fullgöra det informationsansvar som åläggs myndigheten.

Regeringen prioriterar arbetet med att avskaffa lönediskriminering på grund av kön. JämO bör därför öka insatserna för att i första hand granska och stödja arbetsgivares lönekartläggningar. Anslagsnivån höjs med 6 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 28,3 miljoner kronor för budgetåret 2006 (budgetpropositionen, utg.omr. 14 punkt 4 i denna del).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
28 346	-28 346			

Moderaterna vill i motion A414 yrkandena 5 och 6, båda i denna del, att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndig-

het. Till följd av detta sammanläggs också Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering. Moderaterna anser att anslaget för JämO ska utgå. I motionen föreslås att det under utgiftsområde 14 i stället inrättas en ny myndighet och att det skapas ett nytt anslag, *Ombudsmannen mot diskriminering*, som tillförs ca 80,7 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom regeringen att arbetet med att avskaffa lönediskriminering på grund av kön bör prioriteras. Här kan också nämnas att det av propositionen framgår att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna ska ta fram en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader som ska vara färdig under hösten 2005. Utskottet välkomnar en sådan handlingsplan.

Utskottet finner regeringens förslag till anslag väl avvägt. Med hänvisning även till utskottets ställningstagande under anslag 23:7 till motionsförslag om en sammanlagd myndighet tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning under anslag 24:1. Motion A414 yrkandena 5 och 6 båda i denna del (m) avstyrks.

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslag 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering

Propositionen

Förslag till anslag 2006	2 000 000 kr

Ett anslag anvisades 2005 för att finansiera kostnader för en delegation för stöd till jämställdhetsintegrering. De statliga myndigheterna bör i sin verksamhet utgöra ett föredöme i frågor som gäller jämställdhet mellan kvinnor och män. Ett stöd bör erbjudas till myndigheterna i deras arbete med jämställdhetsintegrering. I februari 2005 tillsattes Utredningen om stöd för jämställdhetsintegrering i staten, JämStöd (N2005:2). Kommitténs arbete bör förlängas i avvaktan på beslut om ny organisering av jämställdhetspolitiken. Regeringen föreslår därför att riksdagen anvisar ett ramanslag på 2 miljoner kronor för 2006, avsett att finansiera kommitténs arbete under första halvåret (budgetpropositionen utg.omr. 14 punkt 4 i denna del). Medlen förs från utgiftsområde 1 anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	m	fp	kd	c
2 000	-2 000		-2 000	

Moderaterna föreslår i motion A414 yrkande 6 i denna del att anslaget utgår, dvs. en minskning med 2 miljoner kronor.

Kristdemokraterna anser i motion A420 yrkandena 44 och 45 i denna del att satsningar på jämställdhet ska finansieras av respektive förvaltning, på samma sätt som alla företag i Sverige själva får finansiera sitt jämställdhetsarbete och föreslår en besparing med 2 miljoner kronor, motsvarande hela anslaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därför motionerna A414 yrkande 6 i denna del (m) och A420 yrkandena 44 och 45 i denna del (kd).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

I motion föreslaget nytt anslag 24:4 Ombudsmannen mot diskriminering (m)

Som framgår av avsnitten Anslag 23:7 *Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)* och Anslag 24:1 *Jämställdhetsombudsmannen* förordar Moderaterna i motion A414 yrkandena 5 och 6, båda i denna del, att de fyra ombudsmännen som har till uppgift att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndighet. Till följd av detta sammanläggs även Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering.

För att finansiera den nya myndigheten föreslår partiet att ca 80,7 miljoner kronor anvisas på detta nya anslag för 2006.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till utskottets ställningstagande under anslagen 23:7 och 24:1 avstyrker utskottet motion A414 yrkandena 5 och 6, båda i denna del (m).

I bilaga 6 finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Övrig medelsanvisning

Anslag	Förslag till anslag 2006
23:5 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	75 000 kr
23:6 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	23 022 000 kr
24:2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	7 660 000 kr

Regeringens förslag till medelsanvisning under ovanstående anslag har inte föranlett några motioner.

Utskottet tillstyrker de föreslagna medelsanvisningarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Margareta Andersson (c), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 5, 2005/06:Sf233 yrkande 3, 2005/06:Sf331 yrkande 9, 2005/06:Sf333 yrkande 7, 2005/06:Sf382 yrkande 13, 2005/06:Kr376 yrkande 9, 2005/06:N308 yrkandena 6, 8 och 9, 2005/06:N433 yrkande 2, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A212, 2005/06:A213 yrkande 3, 2005/06:A233, 2005/06:A246 yrkande 1, 2005/06:A309 yrkandena 4 och 6, 2005/06:A363 yrkandena 1–9 och 12, 2005/06:A369 yrkandena 1 i denna del, 9–11, 13, 14, 16 och 17, de tre senare i denna del, 2005/06:A414 yrkandena 2 i denna del och 3, 2005/06:A416 yrkande 4 i denna del och 2005/06:A420 yrkandena 1–3, 5 i denna del, 9, 10–12 och 34, de fyra senare i denna del, och avslår motionerna 2005/06:Sk298 yrkandena 2 och 8, 2005/06:Sf234 yrkandena 1–3, 2005/06:Sf254, 2005/06:N383 yrkande 13, 2005/06:N433 yrkande 1, 2005/06:A205 yrkande 2, 2005/06:A213 yrkandena 1, 2 och 4–7, 2005/06:A237, 2005/06:A253, 2005/06:A271, 2005/06:A274, 2005/06:A277, 2005/06:A285, 2005/06:A292, 2005/06:A293, 2005/06:A298, 2005/06:A304, 2005/06:A354, 2005/06:A355, 2005/06:A372, 2005/06:A389, 2005/06:A390, 2005/06:A394, 2005/06:A398, 2005/06:A413, 2005/06:A415 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:A420 yrkandena 21 och 29.

Ställningstagande

Inledning

Problemen på den svenska arbetsmarknaden är större än vad den svenska regeringen och dess stödpartier i riksdagen vill erkänna. Omkring en femtedel av alla i arbetsför ålder arbetar antingen inte alls eller mindre än de

skulle vilja. Varken statistiken över öppen arbetslöshet eller sysselsättningsstatistiken förmår att ge en rättvisande bild av det utanförskap som många människor i arbetsför ålder känner.

Den svenska befolkningen kommer att åldras under kommande decennier och allt fler kommer att behöva kvalificerad och dyrbar vård och omsorg. Parallellt med den utvecklingen minskar andelen människor i arbetsför ålder. Fler personer måste bidra till våra gemensamma utgifter genom arbete. Det finns inga genvägar. Allians för Sverige föreslår en effektivare arbetsmarknadspolitik. Att stimulera en utveckling för fler i arbete är kärnan i vår politik. Vi vill därför prioritera ökade resurser för matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, ökad konkurrens och en förbättrad kontroll. En enhetlig myndighetsorganisation bör införas och myndigheten ska ges en självständig professionell ledning där det politiska inflytandet minskas. Arbetsmarknadspolitiken måste fokusera på att öka andelen arbetade timmar.

Problemen på arbetsmarknaden – statistisk redovisning

Det allvarliga läget på arbetsmarknaden kan sammanfattas i följande variabler:

Totala arbetslösheten, mätt som öppet arbetslösa samt de som är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Frånvaron från arbetsmarknaden av arbetsmarknadspolitiska skäl, samt

Antalet arbetade timmar i relation till den arbetsföra befolkningen.

Genom att samtidigt beskriva de djupa arbetsmarknadspolitiska problemen på dessa tre sätt, och följa utvecklingen över tid, kan en mer rättvisande bild av problemen ges.

Totala arbetslösheten

Antalet öppet arbetslösa uppgick i oktober 2005 till 254 000 eller 5,6 % av arbetskraften¹. Antalet personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder uppgår i oktober 2005 till 130 000 personer, eller 2,9 % av arbetskraften². Enligt internationella konventioner³ ska dessutom arbetssökande studerande räknas som arbetslösa. De utgör oktober 2005 1,9 % av arbetskraften, eller 87 000 individer⁴. Det gör att den totala arbetslösheten, öppet arbetslösa plus deltagare i konjunkturberoende åtgärder samt arbetssökande studerande uppgår till knappt 10,5 % eller 471 000 personer.

¹ SCB AKU oktober 2005.

² AMS pressmeddelande 2005-11-09 avseende oktober.

³ ILO-resolotion från 1982, se www.ilo.org/public/english/bureau/stat/res/ecaacpop.htm och Holmlund, Bertil: *Hur hög är egentligen arbetslösheten?*, Ekonomisk Debatt nr 6/2005. EU:s statistikmyndighet Eurostat inkluderar också arbetssökande studerande i redovisningen av den öppna arbetslösheten i EU:s medlemsländer.

⁴ SCB AKU oktober 2005.

Den verkliga frånvaron från arbetsmarknaden

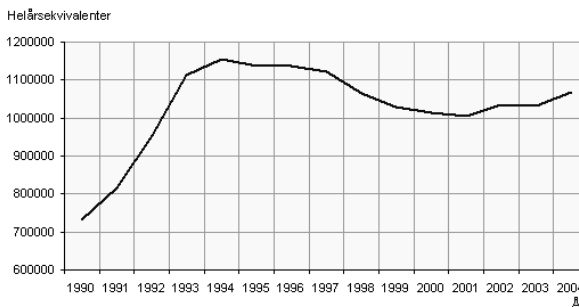
Regeringens mål om att den reguljära sysselsättningen för personer i åldern 20–64 år ska uppgå till 80 % nås inte inom överskådlig tid, inte ens enligt den socialdemokratiska regeringens egna beräkningar. Dessutom är detta mål missvisande eftersom det i begreppet sysselsatt inräknas människor som är sjukskrivna och friårslediga.

När människor som är arbetslösa får sjukvikeriat är det rimligt att de räknas som sysselsatta under den period de arbetar. I den svenska statistiken räknas dock både de som innehar ett sjukvikeriat och de som är sjukskrivna som sysselsatta. Det innebär att tusentals ”jobb” dubbelräknas – både den sjukskrivne och vikarien är ju sysselsatta enligt statistiken. Det samma gäller för friåret, som nu bidrar till att ca 12 000 personer registreras i statistiken som sysselsatta på samma jobb.

Sjukpenningdagarna, efter de 14 dagarnas sjuklöneperiod som arbetsgivarna betalar, har ökat från 48 miljoner dagar 1997 till över 95 miljoner dagar 2004⁵. De alltfler sjukpenningdagarna har alltså bidragit till att höja den uppmätta sysselsättningen i Sverige under denna period. Den kraftiga ökningen av antalet sjukpenningdagar motsvarar 129 000, omräknat till antalet årsarbetare.

Konjunkturinstitutet redovisar återkommande i sina konjunkturprognoser en tabell över hur många personer som just nu är beroende av sociala ersättningar i olika former. Tio år efter 1990-talets djupa lågkonjunktur lever fortfarande närmare 1,1 miljoner personer i arbetsför ålder på sociala ersättningar. Det är ungefär lika många som 1992–1993.

Diagram 1. Utvecklingen av antal helårsekvivalenter i åldrarna 20–64 som försörjs med sociala ersättningar

Källa: SCB

⁵ Statistik från Försäkringskassans hemsida.

Tabell 1. Det verkliga problemet på svensk arbetsmarknad.

Personer i arbetskraften som saknar ett reguljärt arbete eller vill arbeta mer:	Antal	Procent
Öppet arbetslösa	254 000	5,6
I konjunkturberoende arbetsmarknadsåtgärder	130 000	2,9
Arbetsökande heltidsstudenter	87 000	1,9
Sammanlagd total arbetslöshet	471 000	10,5
Undersysselsatta ⁶	268 000	6,0
Totalt antal personer i arbetsför ålder som inte har ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden eller som vill arbeta mer	739 000	16,5
Långtidssjukskrivna (över ett år)	93 000	2,1
Sjuk- eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension)	553 000 ⁷	
Totalt antal personer utanför den reguljära arbetsmarknaden	1 385 000 ⁸	

Källa: SCB AKU oktober, 2005 samt Försäkringskassan, 2005

Bland de 93 000 långtidssjukskrivna (över ett år) och 553 000 förtidspensionerade vet vi att det finns många som på hel- eller deltid skulle kunna vara aktiva på arbetsmarknaden om arbetstillfällen fanns och rehabiliteringsinsatser hade satts in i tid och i tillräcklig omfattning. Sammantaget rör det sig alltså om nära 1,4 miljoner människor i *arbetsför ålder* som är frånvarande från arbetsmarknaden, antingen som en följd av arbetslöshet, undersysselsättning, långtidssjukskrivning eller förtidspensionering.⁹

Nämnas bör också att 85 400 personer har stöd i form av särskilda insatser för arbetshandikappade. Det motsvarar 1,9 % av arbetskraften. Denna grupp människor bidrar till att öka antalet arbetade timmar och deltar således i arbetslivet, med någon form av subventionerad anställning.

Antalet arbetade timmar

Om man mäter antalet arbetade timmar omvandlat till heltidstjänster som andel av den arbetsföra befolkningen får man ett bra mått på hur den verkliga sysselsättningen är.

Kommentar från SCB: Skattingarna för 1987–1992 och de justerade skattingarna för 1986 har reviderats med hänsyn tagen till de förändringar som genomförts i AKU fr.o.m. 1993.

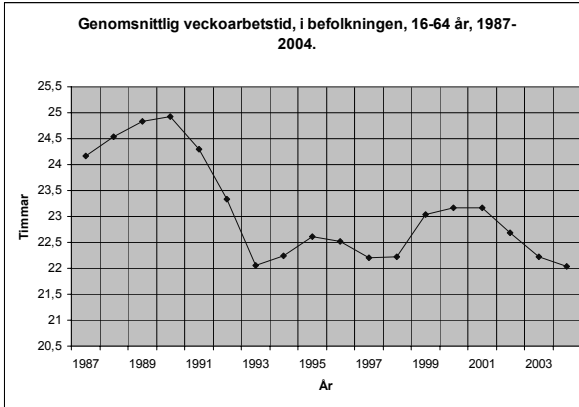
⁶ Personer som av arbetsmarknadsskäl arbetar mindre än de önskar. AKU 1:a kvartalet 2005.

⁷ De som har sjuk- eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension) ingår ej i arbetskraften varför någon procentuell andel av arbetskraften ej går att räkna fram. De långtidssjukskrivna, liksom övriga sjukfrånvarande, ingår dock i regel i arbetskraften och räknas som sysselsatta när måttet sysselsättningsgrad anges.

⁸ se not 7.

⁹ Till detta kan läggas de som är sjukskrivna under ett års tid och som skulle kunnat delta på arbetsmarknaden, hel eller deltid, om arbetstillfällen fanns och aktiva rehabiliteringsinsatser hade satts in i tid och i tillräcklig omfattning.

Diagram 2. Genomsnittlig veckoarbetstid i befolkningen 16–64 år, 1987–2004.

Källa: SCB-AKU

Av diagram 2 framgår Sveriges strukturella problem med all tydlighet. Mätt som antalet arbetade timmar som andel av den arbetsföra befolkningen är läget mycket allvarligt. Orsakerna är flera: Öppen arbetslöshet, människor i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, höga sjuktal, växande antal förtidspensioneringar, med mera. Medan denna utveckling pågår fokuserar regeringen på antalet öppet arbetslösa och sysselsättningsgraden, som inte alls fångar upp det verkliga antalet arbetade timmar utan endast de som är sysselsatta, oavsett om de är på jobbet eller inte.

Mål

I Sverige behöver vi ett politiskt mål för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken som visar verkligheten som den är. Man ska inte kunna flytta människor mellan olika kolumner i arbetslöshets-, sjuk- och förtidspensionsstatistiken för att kunna uppfylla politiska mål och vallöften.

Ett nytt mål för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken bör införas som fokuserar på att öka andelen arbetade timmar till vad som exempelvis är ett genomsnitt av vad som förekom på 1980-talet före den extrema överhettningen och därpå följande ekonomiska krisen.

Det går att få ned arbetslösheten. Andra länder har lyckats med det när de har genomfört förändringar på områden som arbetslöshetsförsäkringen, arbetsmarknadspolitiken, lönebildningssystemet och skattesystemet. De omfattande problemen på arbetsmarknaden, ohälsan och det växande utan-

förskapet är synnerligen allvarliga. Vår politik syftar till att motivera dem som står utanför arbetsmarknaden att söka sig tillbaka genom att öka det ekonomiska utbytet av att arbeta. En rad åtgärder måste dock samverka, bl.a. måste företagen stimuleras att anställa. Sverige behöver en politik som är inriktad på att skapa riktiga reguljära arbeten och att öka antalet arbetade timmar i genomsnitt per invånare. En sådan politik kommer Allians för Sverige att driva.

Regeringens sysselsättningspaket och vårt förslag om nystartsjobb

Arbetsmarknaden måste alltså reformeras så att fler människor kommer i arbete. Särskilt viktigt är det att ungdomar snabbt kommer in på arbetsmarknaden och att underlätta för människor med en svag förankring på arbetsmarknaden att komma tillbaka till arbetslivet.

Allians för Sverige säger nej till regeringens satsningar på plusjobb. En avgörande invändning mot regeringens sysselsättningspaket är att det är praktiskt taget helt inriktat mot offentlig sektor. Det är avgörande för svensk ekonomi och för långsiktig sysselsättning att sysselsättningen i första hand ökar i näringslivet.

Vi föreslår att *nystartsjobb* inrättas. Många utvärderingar visar att sänkta arbetsgivaravgifter kan vara en väg in i reguljär sysselsättning för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har metoden använts med gott resultat. I Tyskland och Storbritannien har riktade skattelättnader introducerats i form av sänkta sociala avgifter eller skatter för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden eller med låga inkomster. Ett problem med riktade skattelättnader är s.k. undanträngningseffekter, som innebär både att anställningen skulle ha kommit till stånd ändå och att någon annan skulle ha fått jobbet om inte subventionen fanns. Vårt förslag är utformat så att undanträngningseffekter undviks.

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgifterna helt tas bort för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Denna åtgärd följer individen och fokuserar på den enskildes situation.

Det är nödvändigt att arbetsgivaren kompenseras för den ökade risk som det innebär att anställa någon med okänd produktivitet eftersom företagen annars sannolikt väljer att anställa någon med anknytning till arbetsmarknaden. Nedsättningen ska gälla under lika lång tid som personen har varit frånvarande från arbetslivet, dock i högst 5 år. Skatterabatten kan förlängas i särskilda fall, men först efter individuell prövning. Skatterabatten är inte maximerad till en högsta inkomstnivå, vilket innebär att inläsnings-effekterna minimeras. Nystartsjobben ska även omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter att uppehållstillstånd har beviljats. Ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i 6 månader

ska omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst 1 år. Skatterabatten är primärt avsedd för nystartsjobb i näringslivet. Lagen om anställningsskydd (LAS) ska gälla för nystartsjobben.

Alliansen menar också att det är viktigt att budgetlagen följs och att utgiftstaken anpassas till satsningar på nystartsjobben, eftersom nedsättningen av arbetsgivaravgifterna minskar statens inkomster i stället för att belasta statens utgifter.

Det är viktigt hur nystartsjobben administreras. Till skillnad från dagens anställningsstöd som är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd där en arbetssökande anvisas till olika företag av arbetsförmedlingen, är nystartsjobben en rättighet för alla. En arbetssökande och en arbetsgivare som kommer överens om en anställning som uppfyller kraven för nystartsjobb, ska kunna ansöka hos skattemyndigheten om att arbetsgivaravgiften ska tas bort. Därigenom försvinner den stigmatiseringseffekt som åtgärder via arbetsförmedlingen ofta för med sig. För att motverka missbruk är det dock viktigt att etablera en god kontroll av nystartsjobben.

Vi bedömer att nystartsjobben kommer att kunna generera åtminstone 50 000 arbeten. I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006 för reformen.

Strukturer för en fungerande arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitiken bedrivs i dag inom ramen för en komplicerad organisatorisk struktur. Målstrukturen för AMS är komplicerad med ett stort antal mål på olika nivåer. Det finns risk för målkonflikter, en omfattande byråkrati, ineffektivitet och en oklarhet i ansvaret för myndighetsutövningen. AMS behöver reformeras från grunden. AMV måste få en mer självständig roll och en organisation som ger bättre förutsättningar för en effektiv arbetsmarknadspolitik. En enhetlig myndighetsorganisation bör införas och verksamheten måste få en professionell och självständig ledning. Den nya myndigheten bör ansvara för myndighetsuppgifterna och tillsynen. Alliansens förslag innebär att länsarbetsnämnderna läggs ned.

Arbetsförmedlingarna

Det viktigaste i arbetsmarknadspolitiken sett ur de arbetslösas perspektiv är en väl fungerande arbetsförmedling. En alltför stor del av arbetsförmedlarnas tid går i dag åt till administration i stället för att hjälpa arbetslösa personer att komma i arbete, vilket har förvärrats sedan friåret inrättades. Arbetsförmedlingens arbete har kritiserats kraftigt de senaste åren av bl.a. Statskontoret och Riksrevisionen som påtalat att de individuella handlingsplanerna håller låg kvalitet, respektive kritiserat att förmedlingen inte anvisar arbete till arbetssökande under de första 100 dagarna. Många arbetssökande upplever i dag en frustration över att de inte får något stöd av förmedlingen då de söker arbete. Undersökningar visar att arbetsförmedlingar som engagerar sig aktivt i de arbetssökande och som har en aktiv

kontakt med potentiella arbetsgivare och snabbt upprättar individuella handlingsplaner lyckas bättre med att hitta arbeten som passar de arbetssökande än andra.

Allians för Sverige vill ha en aktiv arbetsförmedling som tydligt prioriterar förmedlings- och matchningsverksamheten. Vi prioriterar resurser för matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, ökad konkurrens och förbättrad kontroll. Mångfalden och konkurrensen inom arbetsmarknadspolitiken måste ökas. Privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar och bemanningsföretag bör komplettera den offentliga arbetsförmedlingen. De arbetssökande gynnas av en sådan ökad konkurrens och får ett större utbud och kan välja förmedling som inriktar sig på rätt kompetens eller yrkesgrupp och kan snabbare få matchningshjälp.

AMS politik

Grunden för en stark samhällsekonomi är en hög sysselsättning. Mer än två tredjedelar av de nya arbeten som skapas inom den privata sektorn skapas i små företag. Sverige behöver en politik som gör det mer attraktivt för människor att våga starta nya företag och att våga anställa. Traditionell AMS-politik är ingen lösning på Sveriges problem. Arbetsmarknadspolitiken kan inte skapa reguljära arbeten. Det är fel att kraftigt expandera de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna nästa år vilket regeringen föreslår. Trots massiva satsningar på arbetsmarknadsåtgärder från regeringen sida har antalet människor utan arbete ökat. En tredjedel av alla arbetslösa befinner sig i dag i någon arbetsmarknadsåtgärd. Oaktat den tveksamhet som råder om åtgärdernas effektivitet förordar regeringen ytterligare satsningar på arbetsmarknadspolitiska program, kortsiktiga insatser och plusjobb. Regeringens s.k. sysselsättningspaket domineras av tillfälliga platser i offentlig sektor.

Incitament för arbete

Vi kan inte fortsätta blunda för att det i dag inte alltid lönar sig att gå från bidrag till arbete. Om Sverige ska kunna garantera och stärka tryggheten krävs fler som arbetar och färre som inte gör det. Svenska och internationella erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är avgörande för att skapa fler jobb och minska frånvaron. Drivkrafterna och incitamenten för arbete och företagande måste alltså vara mycket högre.

Arbetslöshetsförsäkringen

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Möjligheten till ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet ger trygga människor som vågar prova nya arbeten. Allians för Sverige föreslår därför att arbetslöshetsförsäkringen blir obligatorisk och omfattar alla som har förvärvsarbetat tillräckligt länge för att kvalificera sig till försäkringen. När den

allmänna arbetslöshetsförsäkring infördes betalade kassornas medlemmar eller fackförbunden merparten av försäkringens kostnader. Nu betalar staten runt 90 % av utgifterna i arbetslöshetsförsäkring.

Arbetslöshetsersättningen och regelverket däromkring måste utformas för att stimulera arbetslösa att söka nya arbeten tidigt i arbetslöshetsperioden. Inslaget av omställningsförsäkring i arbetslöshetsförsäkringen måste skärpas. Vi anser att det är viktigt att kostnaderna för arbetslösheten synliggörs och föreslår därför att egenfinansieringen i försäkringen ökar. Subventionsgraden i arbetslöshetsförsäkringen sänks till 64 %, vilket ökar egenavgiften i genomsnitt med ca 190 kr per månad. Ersättningen ska inte grundas på tillfälliga inkomster. Ersättningsnivån bör bl.a. därför under de första 200 arbetsdagarna vara 80 % av tidigare lön baserad på inkomsten under den senaste 12 månadersperioden. Därefter sänks ersättningen till 70 %. Efter 300 arbetsdagars arbetslöshet sänks ersättningsnivån till 65 %. Om den arbetslöse har försörjningsansvar sjunker ersättningen först efter 450 arbetsdagar. Vidare införs ett enhetligt tak på 680 kr per dag och arbetsvillkoret för kvalificering till full ersättning skärps från 70 till 80 timmar per månad, studerandevillkoret slopas och den överhoppningsbara tiden sänks till 5 år.

Ett villkor för att försäkringen ska fungera är att ersättning bara ges till dem som aktivt söker arbete och inte tackar nej till erbjudna arbeten. Trovärdigheten för en generös arbetslöshetsförsäkring vilar på att regelverket respekteras på ett likartat sätt i hela landet och att ersättning bara betalas till den som verkligen är berättigad till det. De kontrollregler som finns i försäkringen måste tillämpas på ett mer strikt, konsekvent och rättssäkert sätt.

Sammanfattningsvis förordar vi alltså en helt annan inriktning av arbetsmarknadspolitiken än regeringen för att få den välfungerande arbetsmarknad som Sverige behöver. Allians för Sverige tillstyrker därför motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 5, 2005/06:Sf233 yrkande 3, 2005/06:Sf331 yrkande 9, 2005/06:Sf333 yrkande 7, 2005/06:Sf382 yrkande 13, 2005/06:Kr376 yrkande 9, 2005/06:N308 yrkandena 6, 8 och 9, 2005/06:N433 yrkande 2, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A212, 2005/06:A213 yrkande 3, 2005/06:A233, 2005/06:A246 yrkande 1, 2005/06:A309 yrkandena 4 och 6, 2005/06:A363 yrkandena 1–9 och 12, 2005/06:A369 yrkandena 1 i denna del, 9–11, 13, 14, 16 och 17, de tre senare i denna del, 2005/06:A414 yrkandena 2 i denna del och 3, 2005/06:A416 yrkande 4 i denna del och 2005/06:A420 yrkandena 1–3, 5 i denna del, 9, 10–12 och 34 de fyra senare i denna del.

2. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, punkt 1 (v)

av Camilla Sköld Jansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A271 och avslår motionerna 2005/06:Sk298 yrkandena 2 och 8, 2005/06:Sk496 yrkande 5, 2005/06:Sf233 yrkande 3, 2005/06:Sf234 yrkandena 1–3, 2005/06:Sf254, 2005/06:Sf331 yrkande 9, 2005/06:Sf333 yrkande 7, 2005/06:Sf382 yrkande 13, 2005/06:Kr376 yrkande 9, 2005/06:N308 yrkandena 6, 8 och 9, 2005/06:N383 yrkande 13, 2005/06:N433 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A205 yrkande 2, 2005/06:A212, 2005/06:A213 yrkandena 1–7, 2005/06:A233, 2005/06:A237, 2005/06:A246 yrkande 1, 2005/06:A253, 2005/06:A274, 2005/06:A277, 2005/06:A285, 2005/06:A292, 2005/06:A293, 2005/06:A298, 2005/06:A304, 2005/06:A309 yrkandena 4 och 6, 2005/06:A354, 2005/06:A355, 2005/06:A363 yrkandena 1–9 och 12, 2005/06:A369 yrkandena 1 i denna del, 9–11, 13, 14, 16 och 17, de tre senare i denna del, 2005/06:A372, 2005/06:A389, 2005/06:A390, 2005/06:A394, 2005/06:A398, 2005/06:A413, 2005/06:A414 yrkandena 2 i denna del och 3, 2005/06:A415 yrkandena 1 och 2, 2005/06:A416 yrkande 4 i denna del och 2005/06:A420 yrkandena 1–3, 5 i denna del, 9, 10–12, de tre senare i denna del, 21, 29 och 34 i denna del.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att en utredning bör tillsättas för att göra en översyn av arbetsmarknadspolitikens mål och medel. Översynen bör ske i ljuset av de förändrade arbetslivsvillkoren och de nya inslagen på 2000-talets arbetsmarknad. I övrigt ställer jag mig bakom utskottsmajoritetens syn på den allmänna inriktningen av arbetsmarknadspolitik.

Bakgrunden till Vänsterpartiets yrkande är följande. Arbetsmarknaden har förändrats. Tidigare satsade Sverige en stor del av arbetsmarknadspolitikens medel på aktiva åtgärder, vilket bidrog till den låga arbetslösheten och det höga arbetskraftsdeltagandet i Sverige under 1960-, 1970- och 1980-talen. Dagens arbetsmarknad utmärks av en historiskt hög arbetslöshet och höga trösklar in i arbetslivet. Utsorteringen och utslagningen från arbetslivet ökar. När arbetsplatserna strömlinjeformas och arbetskrav och arbetstempo ökar minskar utrymmet i arbetslivet för människor som inte motsvarar de högre ställda kraven. Servicefunktioner och lättare arbetsuppgifter, som tidigare erbjöd reträttplatser för äldre och för arbetskraft med reducerad arbetsförmåga, har antingen rationaliserats bort eller ”outsour-

cats". Utanförskapet har många ansikten. Klasstillhörighet har alltid spelat en avgörande roll för risken att drabbas av arbetslöshet, och arbetare är mer utsatta än tjänstemän. I växande utsträckning sorteras människor även efter kön, etnicitet och ålder. De osäkra anställningarna, som främst erbjuds kvinnor, har ökat med närmare 50 % sedan början av 1990-talet. Diskrimineringen på arbetsmarknaden är omfattande. De nya dragen på arbetsmarknaden är tydliga. Nya anställningsformer har växt fram, deltidarbete och tillfälliga anställningar har ökat i omfattning. Det finns betydande skillnader i sysselsättning och arbetslöshet mellan regioner och mellan olika kategorier av medborgare. Konturerna av ett 20-procentssamhälle blir allt skarpare, där en femtedel av befolkningen i yrkesaktiva åldrar helt saknar eller bara har en svag förankring på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

Kraven på arbetsmarknadspolitiken har ökat i takt med att arbetsmarknaden försämrats. Resurserna för att upprätthålla arbets/aktivlinjen har dock inte ökat i motsvarande grad. Det är svårt att tolka detta som något annat än en lägre ambitionsnivå i arbetsmarknadspolitiken. Parallellt med det har den enskildes egna aktiviteter och stöd till självhjälp blivit centrala inslag i arbetsmarknadspolitiken. Inriktningen kan leda till en ökad individualisering av problem som i grunden är strukturella. 2000-talets arbetsmarknad är spegelbilden av 2000-talets ekonomi och arbetsliv. Dagens aktiva arbetsmarknadspolitik är utformad för att fungera effektivt på en arbetsmarknad som präglades av mycket låga arbetslöshetsnivåer, där arbetslösheten främst påverkades av konjunkturvariationer i efterfrågan. På dagens arbetsmarknad, som kännetecknas av väsentligt högre arbetslöshet och ett betydligt större inslag av strukturella faktorer, kommer denna arbetsmarknadspolitik till korta. De höga arbetslöshetsnivåer som har etablerats på arbetsmarknaden kan inte förklaras uteslutande som effekter av 1990-talskrisen eller som konsekvenser av normalt förekommande konjunkturvariationer. Enligt Vänsterpartiet är det uppenbart att det är strukturella förändringar i ekonomin och i arbetslivet som ligger bakom en betydande del av dagens höga arbetslöshetstal och sjunkande sysselsättningsgrad.

Behovet av förnyelse i arbetsmarknadspolitiken är stort. Utmaningarna för välfärdspolitiken till följd av framtida demografiska förändringar, när färre ska försörja fler, ställer frågorna om arbetskraftsutbud och arbetskraftsefterfrågan i främsta rummet. Vi behöver fler i arbete och fler arbetade timmar i ekonomin om vi ska klara att uthålligt finansiera välfärdsåtagandena i framtiden.

I en långsiktig politik för arbete måste förutsättningar skapas som gör det möjligt för alla medborgare att få en plats i arbetslivet och bidra efter förmåga. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A271.

3. Särskilt sysselsättningsmål, punkt 2 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf383 yrkande 10.

Ställningstagande

En reformerad arbetsmarknadspolitik ska vara som mest ambitiös där den behövs som mest. Det mål om 80 % sysselsättning för befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år) som regeringen har satt upp, räcker inte så länge det finns stora områden där sysselsättningen är mycket lägre. I 15 av de 24 förortsområden som ingick i den s.k. Storstadsstatistiken hade bara runt hälften eller ännu färre av personerna i åldersgruppen ett arbete år 2001. År 2003 fanns inte mindre än 103 närområden där sysselsättningsgraden låg under 50 %. Detta är helt oacceptabelt. Vi vill därför införa ett sysselsättningsmål som går ut på att minst 60 % av alla i arbetsför ålder ska ha ett arbete i varje grannskapsområde och valdistrikt. År 2003 fanns det 277 närområden (rensade från industriområden) med en sysselsättningsnivå under 60 % och vi är säkra på att i dag, på grund av den sjunkande sysselsättningen, är de många fler. Dessa områden ska förklaras som prioriterade sociala riskområden och prioriteras vad gäller resursöverföringar och andra satsningar mot utanförskapet (detta gäller givetvis inte för studentområden och andra områden som av förklarliga skäl inte når upp till sysselsättningsmålet).

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion Sf383 yrkande 10.

4. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 3 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:A218 och 2005/06:A381.

Ställningstagande

I dag finns det stora könsrelaterade skillnader när det gäller vilka olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder som kommer vem till del. Bland annat är 76 % av alla personer med offentligt skyddat arbete och 61 % av alla personer med lönebidrag män. Samtidigt är betydligt fler kvinnor än män deltidsarbetslösa och timanställda och fler män än kvinnor långtidsarbetslösa.

Enligt Arbetsmarknadsverkets (AMV) regleringsbrev ska all individbaserad statistik som AMV återrapporterar till regeringen vara könsuppdelad. När det inte är möjligt ska orsaken till det redovisas. Eventuella skillnader mellan könen ska analyseras och kommenteras. AMV har ännu inte på ett bra sätt och fullt ut börjat analysera och arbeta för att förändra de skillnader som finns mellan män och kvinnor när det gäller vilket stöd de får. De exempel på stora skillnader mellan män och kvinnor som nämns ovan analyseras t.ex. inte i den återrapportering som sker till regeringen.

Mot bakgrund av de könsrelaterade skillnader som finns och verkets oförmåga att analysera problemen och än mindre göra något åt dem, anser Miljöpartiet att AMV:s uppdrag måste förtydligas så att kravet på analys kvantifieras och kompletteras med krav på att också föreslå och genomföra åtgärder för att komma till rätta med de stora skillnaderna.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna A218 och A381.

5. Ökad mångfald, punkt 4 (m, fp, kd, c, mp)

av Margareta Andersson (c), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Henrik Westman (m), Ulf Holm (mp) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:A412.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingens kärnverksamhet är att förmedla jobb. Trots detta ligger arbetsförmedlingens betydelse som arbetsförmedlare på en mycket låg nivå. Inte mer än en dryg tredjedel av de jobb som tillsätts externt anmäls till arbetsförmedlingen. Enligt AMS sökandeundersökning fick endast 15–20 % av dem som varit anmälda vid arbetsförmedlingen och fått jobb reda på att jobbet var ledigt genom arbetsförmedlingen. Få personer får alltså i dag jobb genom arbetsförmedlingen.

Undersökningar visar att de informella kontakterna är den mest uppskattade rekryteringsvägen för arbetsgivare. Tätt därefter kommer rekryteringsföretagen. Inte fler än 51 % av arbetsgivarna anser att arbetsförmedlingen

är en mycket bra eller bra rekryteringsväg. Endast Internettjänster och riktade utskick anser företagen vara en sämre rekryteringsväg än arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen får kritik från två av tre arbetsgivare för att sakna tillräcklig kunskap om branschen eller företaget och från sju av tio arbetsgivare för att man är dålig på att hitta rätt person. Detta är enligt oss en ohållbar situation.

I flera länder inom OECD-området har den offentliga arbetsförmedlingen konkurrens av privata aktörer. I t.ex. Danmark där en tredjedel av arbetsmarknadsverket verksamhet upphandlas och läggs ut på andra aktörer sedan tre–fyra år tillbaka, redovisas bättre resultat för de andra aktörerna än för den offentliga arbetsförmedlingen.

I Sverige ska den arbetsmarknadspolitiska verksamheten enligt förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bedrivas i samverkan med andra aktörer på arbetsmarknaden, som t.ex. arbetsmarknadens parter, myndigheter, kommuner, enskilda företag och organisationer. Möjligheterna att ge den individualiserade behandling som många arbetssökande efterlyser och en specialiserad service både till arbetstagare och arbetsgivare, ökar med flera aktörer. Ett exempel på samverkan är regeringens satsning på akademiker som ska genomföras via bemanningsföretag eller liknande. Enligt vår mening bör det ges ytterligare utrymme än i dag för privata aktörer att verka på arbetsmarknadspolitikens område.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför delvis motion A412.

6. Arbetssökandes rättigheter, punkt 5 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A369 yrkande 12.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att arbetsförmedlingen på ett tydligt sätt ska göra klart för alla arbetssökande vilka skyldigheter och rättigheter de har. Av arbetsmarknadsverkets föreskrifter framgår vilka rättigheter som de arbetssökande har – t.ex. att en arbetssökande som skrivs in hos arbetsförmedlingen har rätt att ta del av arbetsförmedlingens service vid vilket arbetsförmedlingskontor han eller hon önskar.

Eftersom långt ifrån alla arbetssökande vet vilka rättigheter de har vill Folkpartiet att det införs en arbetssökandegaranti som ska gälla på alla arbetsförmedlingar. Garantin kan ta sig formen av ett dokument, en ”Bill of Rights”, där det tydligt anges vilka rättigheter och skyldigheter som en

arbetssökande har. Den arbetssökande ska veta vilken lägstanivå av service som han eller hon kan kräva. Där ska också framgå klart och tydligt hur och till vem en arbetssökande kan vända sig om han eller hon vill byta förmedling eller överklaga beslut. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därmed motion A369 yrkande 12 (fp).

7. Sociala fonder, punkt 6 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A215 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Syftet med EU:s sociala fonder (ESF-medel) är ”Empowerment” – makt till de maktlösa. Medlen ska öppna nya möjligheter för grupper som annars har svårt att förbättra sin situation. Bland dessa grupper räknas småföretag med svag ekonomi, långvarigt arbetslösa, ungdomar och kvinnor som inte har fått fotfäste i arbetslivet samt personer med funktionshinder. En viktig målgrupp är invandrarna som i hela unionen intensivt utnyttjar de sociala fondernas finansiering för att få inträde i arbetslivet.

Under Sveriges första period med projekt finansierade med medel från EU:s sociala fonder gick de största stödbeloppen till den offentliga sektorn. Vi anser att detta inte överensstämde med syftet för denna sociala verksamhet. EU:s pengar är inte avsedda att förstärka den svenska offentliga sektorn, som räknas bland de starkaste i världen, och inte heller att ge mer till väletablerade organisationer med stora resurser. Endast 1% av de beviljade projekten var initierade och ledda av invandrarnas arbetsgrupper.

Den andra perioden blev kraftigt försenad, vilket påverkade många aktiva grupper och små företag. Därefter uppstod problem när utbetalningarna stoppades i slutet av år 2002.

De nya regler och rutiner som därefter formulerades har haft en negativ inverkan på invandrarorganisationernas möjlighet att ta på sig ansvaret för nya projekt, eftersom många av de regler som länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna följer inte öppnar för samarbete med små fristående projektägare. Ännu en gång går den största delen av finansieringen från EU till projekt ägda av den offentliga sektorn, starka och väletablerade svenska organisationer eller företag med god ekonomi.

Hanteringen av arbetet med medel från EU:s sociala fonder ger upphov till allvarlig kritik. Kritiken bör riktas mot de svaga satsningarna på grupper som behöver förstärka sin position i samhället.

Analysen av arbetet med stöd från EU:s sociala fonder leder till negativa slutsatser när det gäller frågor om integration/segregation i det svenska samhället. Med bakgrund i denna analys anser vi att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning som grundligt ska granska ESF-rådets och AMS verksamhet. Denna utredning ska också definiera riktlinjerna för kommande fungerande europeiska stödformer för grupper med svag position i det svenska samhället. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Vi tillstyrker därmed motion A215 yrkandena 1 och 2.

8. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf383 yrkandena 8 och 9, 2005/06:Kr214 yrkande 5, 2005/06:Kr376 yrkande 16, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del och 2005/06:A369 yrkandena 1 och 16, båda i denna del, och avslår motionerna 2005/06:Fi229 yrkande 7, 2005/06:Sf236 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Sf333 yrkande 13, 2005/06:Sf336 yrkandena 7 och 8, 2005/06:Kr331 yrkande 3, 2005/06:A217, 2005/06:A245 yrkande 7, 2005/06:A247 yrkande 2, 2005/06:A270 yrkande 1, 2005/06:A361, 2005/06:A363 yrkande 13, 2005/06:A400 och 2005/06:A420 yrkandena 4, 7 och 8.

Ställningstagande

Arbetsföra människor ska inte tvingas leva en passiviserande tillvaro på bidrag. Folkpartiet föreslår en omläggning av arbetsmarknadspolitiken. Vi är övertygade om att en sådan förändring har mest att erbjuda dem som i dag står längst ifrån arbetsmarknaden. Stora grupper arbetslösa finns i dag hos socialtjänsten, inte för att de har sociala problem som socialtjänsten skulle kunna hjälpa till med utan för att de aldrig lyckats kvalificera sig för arbetslöshetsersättning från a-kassan.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska fokusera på att bryta långvarig arbetslöshet och förhindra permanent utslagning från arbetsmarknaden. I dag finns det två stora grupper av personer som mer eller mindre permanent försörjs utanför arbetsmarknaden, dels långtidsarbetslösa som är mottagare av så s.k. aktivitetsstöd, dels invandrare som saknar en fast anknytning till den svenska arbetsmarknaden. Till dem kan läggas en tredje grupp som består av ungdomar som varken är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar.

För att börja den process av aktivering som ska leda till ett fullvärdigt deltagande på arbetsmarknaden vill vi införa en jobb- och utvecklingsgaranti för alla arbetsföra personer som på grund av arbetslöshet i dag söker socialbidrag. Syftet med garantin är att så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden med hjälp av individuell utformade åtgärder. Jobb- och utvecklingsgarantin ska kombinera arbetssökande aktiviteter och kompletterande utbildning med en aktiv sysselsättning i olika samhällsnyttiga arbetsuppgifter. Deltagarna ska ha rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp, och denna ersättning ersätter rätten att få långsiktigt försörjningsstöd (socialbidrag) för alla arbetsföra arbetslösa. Arbetslösa med försörjningsansvar ska dock ha rätt att söka kompletterande försörjningsstöd. Den som inte vill delta i jobb- och utvecklingsgarantin förlorar rätten till ersättning. På så sätt bli det tydligt att ett jobbkrav kopplas till försörjningsstödet.

Genom förslaget skapas en framåtsyftande social situation som bas för att förverkliga människors valfrihetsdrömmar.

Långtidsarbetslösa elever som genom arbetsförmedlingens försorg studerat vid folkhögskola har under pågående läsår och med endast ett par veckors varsel tvingats avbryta studierna på grund av nya budgetdirektiv från AMS. De förutsättningar som ges måste vara tillförlitliga för att inte rasera en tillvaro som människor håller på att bygga upp.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna Sf383 yrkandena 8 och 9, Kr214 yrkande 5, Kr376 yrkande 16, N443 yrkande 59 i denna del och A369 yrkandena 1 och 16 båda i denna del.

9. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A420 yrkandena 4, 7 och 8 samt avslår motionerna 2005/06:Fi229 yrkande 7, 2005/06:Sf236 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Sf333 yrkande 13, 2005/06:Sf336 yrkandena 7 och 8, 2005/06:Sf383 yrkandena 8 och 9, 2005/06:Kr214 yrkande 5, 2005/06:Kr331 yrkande 3, 2005/06:Kr376 yrkande 16, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:A217, 2005/06:A245 yrkande 7, 2005/06:A247 yrkande 2, 2005/06:A270 yrkande 1, 2005/06:A361, 2005/06:A363 yrkande 13, 2005/06:A369 yrkandena 1 och 16, båda i denna del, och 2005/06:A400.

Ställningstagande

Tendenserna till att en arbetslöshetskultur på allvar ska få fäste i Sverige måste motverkas. Det är nödvändigt att det blir lönsammare att ta ett arbete. Kristdemokraterna föreslår därför ett antal åtgärder för att öka de ekonomiska incitamenten för att arbeta. Bland annat bör en s.k. jobbbonus införas på försök. Bonusen ska motsvara a-kasseersättningen under förslagsvis fem dagar och utbetalas till en arbetslös person som ordnar arbete inom två månader från det att han eller hon blev arbetslös. En jobbbonus bör också övervägas för dem som är långtidsarbetslösa och som deltar i aktivitetsgarantin.

Insikten om att möjligheterna att påverka arbetslöshetens längd och att undvika långtidsarbetslöshet genom att sätta in relevanta stödåtgärder är som störst under arbetslöshetens första tid, bör prägla arbetsmarknadspolitiken. För att bryta långtidsarbetslöshet krävs ett nära samspel med det lokala näringslivet och personliga handlingsplaner, kompetenshöjning, tydliga krav och stöd och ekonomiska incitament för att arbeta. Själva grundidén med aktivitetsgarantin, dvs. att de långtidsinskrivna ska komma in i ett mer aktivt och nära samarbete med arbetsförmedlingens personal, är riktig. Aktivitetsgarantin står dock och faller med den praktiska tillämpningen. Jobbsökaraktiviteter ska självklart ingå, men det räcker inte med det. Vad som krävs är tydliga krav som går att leva upp till, stöd och hjälp att bryta arbetslöshetsmönstret samt aktiva insatser för att möta den enskilde personens konkreta behov och problem. Det är också viktigt att en nära samverkan sker med föreningsliv, näringsliv, privata bemanningsföretag och förmedlare.

Enligt AMS finns det 32 000 personer som varit arbetslösa mer än tio år. Bland de långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingarna finns det 10 000–20 000 personer som inte är anställbara under överskådlig tid. De kommer inte heller i åtnjutande av lönebidrag eller arbete i Samhall. De flesta av dem kan och bör bidra till sin egen försörjning genom en samhällsinsats i kommunernas regi eller i föreningsregi, men det kräver extra insatser. Dagens aktivitetsgaranti är inte till någon större hjälp och kan ibland t.o.m. vara destruktiv för dessa personer. Det är viktigt att system för nära samverkan mellan arbetsförmedlingen, kommunen, Försäkringskassan, de sociala myndigheterna och föreningslivet upprättas för dessa personer.

Kristdemokraterna har i många år krävt att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till övergångsarbetsmarknad för denna grupp. De plusjobb som nu lanseras är ingen lösning på de här personernas situation, eftersom det kommer att krävas ganska hög social kompetens och yrkeskompetens av dem som ska få dessa arbeten. Kristdemokraterna föreslår därför att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program byggs upp för dem som står längst från den ordinarie arbetsmarknaden, en sorts övergångsarbetsmarknad, som vi kallar *Bruk för alla*. Syftet med programmet är att aktivera den långtidsarbetslösa på ett meningsfullt sätt, ge deltagaren en verklig upplevelse av att vara till nytta, följa ett arbetes naturliga rytm och

krav samt att få den personliga träning och handledning som krävs för att kunna komma ut på den ordinarie arbetsmarknaden. Deltagarna ska behålla sin ersättning i a-kassan alternativt grundbeloppet. Staten ska bidra med stöd för handledning och kringkostnader. Aktiviteter inom ramen för en s.k. övergångsarbetsmarknad bör ske i kommunal regi eller föreningsregi om det inte handlar om en sådan arbetsmarknadspolitisk åtgärd som redan i dag kan ske inom privata företag. En rad exempel finns som kan vara förebilder för en sådan övergångsarbetsmarknad. Det finns många exempel på att det går att hitta meningsfulla jobb för den här typen av verksamhet utan att konkurrera med det privata näringslivet.

Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med ett konkret förslag till ett nationellt Bruk-för-alla-projekt.

Detta bör ges regeringen tillkänna. Jag tillstyrker därför motion A420 yrkandena 4, 7 och 8.

10. Arbetsmarknadspolitiska program, allmänna frågor, punkt 7 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A363 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06:Fi229 yrkande 7, 2005/06:Sf236 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Sf333 yrkande 13, 2005/06:Sf336 yrkandena 7 och 8, 2005/06:Sf383 yrkandena 8 och 9, 2005/06:Kr214 yrkande 5, 2005/06:Kr331 yrkande 3, 2005/06:Kr376 yrkande 16, 2005/06:N443 yrkande 59 i denna del, 2005/06:A217, 2005/06:A245 yrkande 7, 2005/06:A247 yrkande 2, 2005/06:A270 yrkande 1, 2005/06:A361, 2005/06:A369 yrkandena 1 och 16, båda i denna del, 2005/06:A400 och 2005/06:A420 yrkandena 4, 7 och 8.

Ställningstagande

Aktivitetsgarantin måste förändras. Tanken med aktivitetsgarantin är god men den leder sällan till riktiga och varaktiga arbeten. Många deltagare upplever åtgärderna som meningslösa eller att de utför arbeten som egentligen skulle vara reguljära jobb med vanlig lön. Det är ett enormt resursslöseri att placera människor i åtgärder som inte leder till jobb eller som individen inte har någon som helst nytta av. Regelverket behöver ses över och skärpas för att motverka missbruk och meningslösa aktiviteter.

Centerpartiet vill se mer arbetsrelaterade, individinriktade åtgärder som har en tydlig koppling till lediga jobb för de människor som riskerar att hamna i varaktig arbetslöshet. Åtgärderna måste även vara kopplade till

arbetsmarknaden och utgå från den enskildes behov. Är behovet stort inom en viss sektor kan aktivitetsgarantin vara ett utmärkt sätt att omskola människor så att de kan få arbete inom de branscher där det finns lediga arbeten. Det kan också handla om att utföra samhällsnyttiga arbeten. Syftet med aktivitetsgarantin är att så snabbt som möjligt slussa över den arbetssökande till den reguljära arbetsmarknaden.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A363 yrkande 13.

11. Friåret, punkt 8 (m, fp, kd, c)

av Margareta Andersson (c), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:A259 yrkande 4, 2005/06:A369 yrkande 15 och 2005/06:A420 yrkande 6 och avslår motionerna 2005/06:So699 yrkande 2 och 2005/06:A375.

Ställningstagande

Friårsreformen är ett misslyckande. Den bygger på idén att med gemensamma skattemedel finansiera ledighet för friska och arbetsföra personer. Men Sverige behöver tvärtom fler av dessa personer i arbete och fler antal arbetade timmar.

Även om man skulle acceptera tanken med friårsreformen kan man konstatera att dess angivna syfte inte har uppnåtts. Utvärderingar visar att endast en liten del av friårsvikarierna är personer som har varit arbetslösa. Vikarierna står närmare arbetsmarknaden än andra arbetslösa. De är yngre, har en högre utbildningsnivå och en kortare inskrivningstid vid arbetsförmedlingen. Endast en fjärdedel av friårsvikarierna får en tillsvidareanställning på den arbetsplats där de vikarierar. Eftersom urvalet av vilka som beviljas och inte beviljas ledighet i det närmaste sker slumpmässigt, kan man inte heller se friåret som en hälsoreform som bidragit till att minska ohälsan.

Att delta i friåret leder till en sämre genomsnittlig lön, enligt IFAU:s utvärdering 2005:10 "Friårets arbetsmarknadseffekter". Något stöd för påståendet om förbättring av hälsan för de berörda kan IFAU inte finna. "Resultaten visar att de som har varit friårslediga inte arbetar i större omfattning efter friåret än vad de annars skulle ha gjort. Friåret tycks inte bidra till minskad sjukfrånvaro men kan leda till tidigare pensionering. Att vara friårsledig innebär en negativ effekt på löneutvecklingen: månadslönen

minskar med i genomsnitt 3 %” (ur sammanfattningen). Friåret har tagit betydande administrativa resurser i anspråk på landets arbetsförmedlingskontor. De resurserna borde ha använts till att förmedla arbeten i stället för att förmedla friår.

Mot bakgrund av hur reformen fungerat och de behov som finns av att fokusera arbetsmarknadspolitiken på att öka antalet arbetade timmar, bör friåret avslutas snarast.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna A259 yrkande 4, A369 yrkande 15 och A420 yrkande 6.

12. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr376 yrkandena 8 och 13 samt avslår motionerna 2005/06:Sf389 yrkande 12, 2005/06:Kr412 yrkandena 6 och 22, 2005/06:A267, 2005/06:A319, 2005/06:A327, 2005/06:A329, 2005/06:A363 yrkande 11, 2005/06:A399, 2005/06:A416 yrkande 5 och 2005/06:A420 yrkande 22.

Ställningstagande

För ungdomars självkänsla och möjligheter att försörja sig är det viktigt att fler arbeten skapas. Kommunerna ska därför åläggas att ta fram praktikplatser som innebär att en person lär sig ett yrke genom att gå vid sidan om. Vid kommunala upphandlingar bör det vara ett krav att ett antal praktikplatser ska ingå.

Vi vill också ha en arbetsförmedling där det ställs krav på den sökande. I den individuella handlingsplanen från arbetsförmedlingen ska det vara tydligt vilka krav som ställs. Följs inte den individuella handlingsplanen ska arbetslöshetsersättningen hållas inne. Det är också viktigt att arbetsförmedlingen fullföljer sin del av avtalet med den unge. Folkpartiet anser att det ska inrättas speciella enheter för ungdomar på arbetsförmedlingen, så att ungdomar snabbare kan få den hjälp de behöver.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion Kr376 yrkandena 8 och 13.

13. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf389 yrkande 12, 2005/06:Kr412 yrkandena 6 och 22, 2005/06:A416 yrkande 5 och 2005/06:A420 yrkande 22 och avslår motionerna 2005/06:Kr376 yrkandena 8 och 13, 2005/06:A267, 2005/06:A319, 2005/06:A327, 2005/06:A329, 2005/06:A363 yrkande 11 och 2005/06:A399.

Ställningstagande

Jag anser att det krävs ett antal riktade satsningar som stärker ungdomarnas ställning på arbetsmarknaden. Sverige bör satsa på en modern form av lärlingsutbildning på gymnasiet och inrätta en yrkeshögskola. Vidare bör en översyn göras av arbetsrätten så att ungdomars inträde på arbetsmarknaden underlättas.

Kommunerna måste ta ett större ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år och som inte går i gymnasieskolan. De kommunala ungdomsprogrammen bör utvärderas i syfte att ta till vara de goda exempel som finns och för att utveckla verksamheten i hela landet.

Undersökningar visar att ungdomar med utländsk bakgrund har högre arbetslöshet än andra ungdomar. Skillnaderna består även om betygen, utbildningen och språkkunskaperna räknas med i jämförelsen med andra ungdomar. Jag anser därför att regeringen snarast bör tillsätta en utredning som ser över orsakerna till denna utveckling och föreslår lämpliga åtgärder.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna Sf389 yrkande 12, Kr412 yrkandena 6 och 22, A416 yrkande 5 och A420 yrkande 22.

14. Arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar, punkt 9 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A363 yrkande 11 och avslår motionerna 2005/06:Sf389 yrkande 12, 2005/06:Kr376 yrkan-

dena 8 och 13, 2005/06:Kr412 yrkandena 6 och 22, 2005/06:A267, 2005/06:A319, 2005/06:A327, 2005/06:A329, 2005/06:A399, 2005/06:A416 yrkande 5 och 2005/06:A420 yrkande 22.

Ställningstagande

Jag anser att ett försök med traineeplatser ska genomföras inför de stora framtida pensionsavgångarna. Tanken är att en ung arbetslös får gå parallellt med en person som ska gå i pension inom 1 till 1,5 år. Dubbleringen leder till en mjukstart i arbetslivet för den unga personen och samtidigt till en sänkt arbetstakt för den person som ska gå i pension. Under traineeprioden får ungdomen behålla a-kassa och företaget får betala mellanskillnaden upp till maxbeloppet i a-kassan. När anställningen övergår i en tillsvidareanställning utgår lön enligt avtal. Regeringen bör återkomma med ett förslag utformat efter denna idé. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A363 yrkande 11.

15. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (m)

av Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf331 yrkande 8 och avslår motionerna 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18, 2005/06:Sf389 yrkande 11, 2005/06:Kr334 yrkande 38, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A258 yrkande 7, 2005/06:A280, 2005/06:A384, 2005/06:A406 och 2005/06:A420 yrkande 23.

Ställningstagande

Vi anser att ett system med lärlingsintroduktion för nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare bör införas. Infasningen på arbetsmarknaden bör inledas redan under det första vistelseåret i Sverige. Träning i svenska ska kombineras med något slags förvärvsarbete. En arbetsgivare som anställer en nyanländ flykting eller anhöriginvandrare som deltar i undervisning i svenska för invandrare (sfi) på minst halvtid under arbetstid, ska få en lönesubvention på 75 % så länge som undervisningen pågår. Lönesubventionen utbetalas dock i högst tre år. Lön till flyktingen eller anhöriginvandren ska utbetalas i enlighet med gällande kollektivavtal. Språkundervisningen kan med fördel ske på arbetsplatsen genom arbetsgivarens försorg. Arbetsgivaren får då betalt genom den utbildningspeng som allianspartierna vill införa. Lärlingsintroduktionen bör i möjligaste utsträckning ske på en arbets-

plats där den utbildning och yrkeserfarenhet som invandraren har tas till vara. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion Sf331 yrkande 8.

16. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf389 yrkande 11 och 2005/06:A420 yrkande 23 och avslår motionerna 2005/06:Sf331 yrkande 8, 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18, 2005/06:Kr334 yrkande 38, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A258 yrkande 7, 2005/06:A280, 2005/06:A384 och 2005/06:A406.

Ställningstagande

Det är ett stort slöseri att inte att ta till vara den resurs som invandrarna är. Detta gäller speciellt den unika kompetens som många invandrade kvinnor besitter. För många med invandrarbakgrund krävs det ibland specifika åtgärder eftersom de saknar ett socialt nätverk, kontakter och erfarenhet av att söka arbete i Sverige. Ett sätt att möta detta är införande av s.k. jobbguider för invandrare som är nya på den svenska arbetsmarknaden. Jobbguidens uppgift blir att ha ett personligt ansvar för den arbetssökande och på olika sätt stödja, entusiasmera och lotsa denne fram till ett arbete. AMS har fått extra resurser för att göra extrainsatser för arbetslösa invandrare. Dessa medel bör användas till jobbguider.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna Sf389 yrkande 11 och A420 yrkande 23.

17. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (v)

av Camilla Sköld Jansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18 samt avslår motionerna 2005/06:Sf331 yrkande 8, 2005/06:

Sf389 yrkande 11, 2005/06:Kr334 yrkande 38, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A258 yrkande 7, 2005/06:A280, 2005/06:A384, 2005/06:A406 och 2005/06:A420 yrkande 23.

Ställningstagande

Alla löntagare ska ha samma rättigheter. Därför måste en höjning av selsättningsgraden bland invandrade personer vara en central och aktiv del av arbetsmarknadspolitiken – att skapa riktiga arbeten med löner enligt kollektivavtal.

Sverige har i dag en arbetsmarknad där kvinnor diskrimineras, och den grupp som diskrimineras allra mest är kvinnor med utländsk bakgrund. Det är därför särskilt viktigt att utveckla arbetet med att stärka invandrade kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet anser att regeringen bör tillsätta en utredning som utarbetar ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden. Vidare bör AMS i regleringsbrevet ges ett förtydligande uppdrag att utveckla metoder för att projektverksamhet såväl som ordinarie verksamhet ska inriktas även gentemot kvinnor med utländsk bakgrund. Till detta uppdrag ska det finnas ett tydligt återrapporteringskrav.

Invandrade har ofta mindre användbara kontaktnät på arbetsmarknaden. Ett viktigt redskap för invandrade och andra nytillträdande på arbetsmarknaden är därför handledare med goda kontakter med arbetsgivare. Vänsterpartiet anser att arbetsförmedlingarna ska ges möjlighet att använda medel avsedda för arbetsmarknadsutbildning och för kontantstöd på ett mer flexibelt sätt så att handledare kan sättas in när det är den lämpligaste åtgärden.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18.

18. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr334 yrkande 38 och avslår motionerna 2005/06:Sf331 yrkande 8, 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18, 2005/06:Sf389 yrkande 11, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A258 yrkande 7, 2005/06:A280, 2005/06:A384, 2005/06:A406 och 2005/06:A420 yrkande 23.

Ställningstagande

Det finns en stor outnyttjad potential hos många av Sveriges invandrare. Det är oerhört viktigt att ta till vara invandrares kompetens, särskilt vad gäller bristyrken. Ett sätt att göra detta är att finna en användbar modell som underlättar för invandrare med hantverksbakgrund att snabbt komma in på liknande yrkesbana här i Sverige. Deras kunskaper bör också valideras. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion Kr334 yrkande 38.

19. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund, punkt 10 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A258 yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:Sf331 yrkande 8, 2005/06:Sf336 yrkandena 5, 15, 16 och 18, 2005/06:Sf389 yrkande 11, 2005/06:Kr334 yrkande 38, 2005/06:A247 yrkande 3, 2005/06:A280, 2005/06:A384, 2005/06:A406 och 2005/06:A420 yrkande 23.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att fler personer med utländsk härkomst kan få arbete om man undanröjer diskriminerande strukturer i arbetslivet och har en effektiv statlig tillsyn. Det gäller också att göra det möjligt för fler att få arbete genom eget företagande eller genom en anställning. I regelverket för arbetsmarknadspolitiska program ska det finnas en möjlighet för invandrade med högskoleutbildning eller yrkesutbildning i ett bristyrke att få en kompletterande arbetsmarknadsutbildning, när dessa personer har ett okvalificerat arbete i ett annat yrke. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A258 yrkande 7.

20. Arbetsmarknaden för verksamma inom kulturområdet, punkt 11 (m)

av Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr252 yrkandena 12 och 14 samt avslår motion 2005/06:Kr409 yrkandena 2 och 10.

Ställningstagande

Kulturen ska vara en fri och obunden kraft i samhället och ge förutsättningar för ett kulturellt växande Sverige. Kulturens betydelse kräver att vi bevakar att kulturen får gynnsamma betingelser. Om inte kulturen kan göras tillgänglig på annat sätt åligger den uppgiften det allmänna.

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar såväl arbetstagare som företagare. Ett krav för att ersättning ska betalas ut är att den försäkrade är oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivare minst tre timmar per arbetsdag och i genomsnitt 17 timmar per vecka. Den försäkrade ska vara beredd att anta ett erbjudet lämpligt arbete.

Under den tid konstnären uppbär arbetslöshetsersättning ska konstnären stå till arbetsmarknadens förfogande. Konstnären ska vara anmäld på arbetsförmedlingen, och det ska upprättas en individuell handlingsplan för framtiden.

En utvärdering av AF-kultur måste göras för att se vilka effekter som uppnåtts. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion Kr252 yrkandena 12 och 14.

21. Översyn av kulturarbetarnas situation, punkt 12 (m, fp, kd, c)

av Margareta Andersson (c), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr410 yrkande 2.

Ställningstagande

Konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Vi anser det viktigt att undanröja de hinder som finns för att konstnärerna själva ska kunna försörja sig på sitt yrke. Det handlar t.ex. om inkomstskatteförändringar och förenklade regler för företagande. Vi föreslår därför att en översyn liknande Konstnärerna och trygghetssystemen som gjordes för några år sedan, ska genomföras med fokus på vilka lagändringar som krävs inom t.ex. företag- och skatteområdena för att konstnärer i större utsträckning ska kunna leva på sin lön. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion Kr410 yrkande 2.

22. Arbetsmarknaden för akademiker, punkt 13 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A363 yrkande 10 och avslår motionerna 2005/06:A242 och 2005/06:A383.

Ställningstagande

Arbetslösheten bland akademiker har ökat kraftigt det senaste året och är nu högre än någonsin. Den höga arbetslösheten i denna grupp visar på den obehagliga sanningen att en akademisk utbildning inte är någon garanti för att få jobb. Särskilt svårt är det för nytexaminerade att få ett jobb utifrån sina kvalifikationer. Dagens arbetsförmedlingar har inte tillräckliga kunskaper om vilka åtgärder som krävs för arbetslösa akademiker, och många arbetsökande akademiker upplever att det saknas förståelse för deras situation. Centerpartiet anser därför att det är viktigt med individanpassade arbetsmarknadsinsatser där privata aktörer tillåts erbjuda arbetsförmedlingstjänster. Det är främst nätverksbyggande och kontaktskapande som behövs för att få in akademiker på arbetsmarknaden, och här bör arbetsförmedlarna fungera som en aktiv partner och brygga.

I dag tvingas många akademiker ta okvalificerade arbeten, vilket medför att deras kunskapsmässiga konkurrenskraft sänks ju mer tiden går. Likaså kan det vara svårt för akademiker att få en del jobb för att man betraktas som överkvalificerad.

Vi i Centerpartiet vill satsa långsiktigt på att få fler akademiker i arbete genom att arbetsförmedlingarna och bemanningsföretagen samarbetar för att finna en plats på ett företag eller i en organisation åt en arbetssökande akademiker. Den arbetsgivare som tar emot akademikern skulle då få en subvention på arbetsgivaravgiften, detta för att den arbetssökande ska få in en fot på arbetsmarknaden. Det anförda bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A363 yrkande 10.

23. Vissa enskilda insatser, punkt 14 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf333 yrkande 6 och avslår motionerna 2005/06:A205 yrkande 1, 2005/06:A209 och 2005/06:A279.

Ställningstagande

Centerpartiet vill ha en ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det är viktigt att rörligheten inte bara går från landsbygd till storstad utan även från storstad till mindre orter där det finns behov av arbetskraft. Människor måste uppmantras och ges förutsättningar att flytta från platser där det inte finns några arbetstillfällen och där trångboddheten är stor, till orter där både arbeten och bostäder finns. Många försök att förbättra situationen i invandrar-täta förorter har gjorts; några har varit framgångsrika men de flesta har inte lyckats. Centerpartiet vill framhålla det lyckade s.k. Göteborgsprojektet som utförs i Ragunda kommun i Jämtland. Där erbjuder man människor från Göteborgs förorter att flytta till Ragunda för att få utbildning och praktik samt stöd från organisationslivet. Efter praktik och utbildning är personerna i projektet i princip garanterade arbete. Genom att flytta till ett arbete bryts arbetslöshet och destruktiva mönster.

I stället för att koncentrera alla satsningar på storstadsområden anser vi i Centerpartiet att det vore bättre om kommuner runtom i landet får ökade resurser så att de kan föra ut information och marknadsföra idén med Ragundaprojektet. Centerpartiet vill stimulera fler lokala projekt mellan landsort och storstad för att fler människor ska komma i arbete. Arbetskraftsbristen kommer snart att bli verklighet i landet, och det är därför hög tid att koppla ihop landsbygd och storstad, arbetskraftsbrist och arbetslösa. På det sättet kan vi få fart på Sverige och få en lyckad integration.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion Sf333 yrkande 6.

24. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (m)

av Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A295 yrkandena 1–7 och avslår motionerna 2005/06:So364 yrkande 19, 2005/06:So552 yrkande 2, 2005/06:A210, 2005/06:A337, 2005/06:A363 yrkande 18, 2005/06:A369 yrkande 18 och 2005/06:A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37.

Ställningstagande

Den allvarligaste målkonflikten inom insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga rör ambitionen att stöden till personer med funktionshinder ska lämnas till de allra mest utsatta, samtidigt som det anses viktigt att de genomsnittliga bidragen minskar i omfattning. Samhall ska se till att de allra mest utsatta individerna är de som först kommer i fråga när det gäller nya arbetstillfällen. Regelverk och föreskrifter måste tydliggöras med avseende på vem som kan anses ha ett funktionshinder och därmed i behov av stöd. De övergripande målen måste förtydligas i syfte att motverka målkonflikter. Stöden till personer med funktionshinder bör kontinuerligt utvärderas. Inte minst berörs unga människor med funktionshinder som blir förtidspensionerade fastän de egentligen både vill och kan arbeta. Vi anser att staten ska genomföra ett reformprogram som ska ge ökad respekt, stöd och rimliga valmöjligheter för personer med funktionshinder. Uppdraget att ge dessa rehabilitering och ökade möjligheter till arbete inom den reguljära arbetsmarknaden måste stärkas och betonas och resultaten bör redovisas årligen. Vidare är lönebidragen felkonstruerade. Som det nu är har varken Arbetsmarknadsverket, arbetsgivaren eller arbetstagaren något att vinna på att lönesubventionen ligger på rätt nivå. Incitamenten måste ändras så att viss ekonomisk belöning kan lämnas för varje genomförd åtgärd som avser rehabilitering eller anställning inom den reguljära arbetsmarknaden. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion A295 yrkandena 1–7.

25. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A369 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:So364 yrkande 19, 2005/06:So552 yrkande 2, 2005/06:A210, 2005/06:A295 yrkandena 1–7, 2005/06:A337, 2005/06:A363 yrkande 18 och 2005/06:A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37.

Ställningstagande

Vi anser att det måste finnas alternativ även för personer som inte kan beredas arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Samhalls verksamhet bör renodlas så att den enbart inriktas på funktionshindrade som inte kan konkurrera på den reguljära arbetsmarknaden. Den nuvarande politiken resulterar i att Samhall konkurrerar med sina produkter och tjänster på den öppna

marknaden, och vinstkravet leder till att många anställda inte känner lugn och trygghet i sitt arbete. Principerna för Samhalls vinstkrav bör ses över. Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion A369 yrkande 18.

26. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37 samt avslår motionerna 2005/06:So364 yrkande 19, 2005/06:So552 yrkande 2, 2005/06:A210, 2005/06:A295 yrkandena 1–7, 2005/06:A337, 2005/06:A363 yrkande 18 och 2005/06:A369 yrkande 18.

Ställningstagande

Trots en bred politisk samstämmighet om att alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter till delaktighet, så har personer med funktionshinder inte kommit in på arbetsmarknaden som man borde kunna förvänta sig. Kristdemokraterna anser att det är nödvändigt att se över hur arbetsförmedlingen arbetar med att stödja personer med funktionshinder för att de ska komma ut i arbetslivet. För att erbjuda arbete åt personer med nedsatt arbetsförmåga bör dels de traditionella lönebidragen byggas ut, dels fler aktörer ges möjlighet att hjälpa funktionshindrade. Kristdemokraterna anser att Samhall och andra aktörer på arbetsmarknaden ska erhålla likvärdiga anordnarbidrag. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37.

27. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 15 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So552 yrkande 2 och 2005/06:A363 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:

So364 yrkande 19, 2005/06:A210, 2005/06:A295 yrkandena 1–7, 2005/06:A337, 2005/06:A369 yrkande 18 och 2005/06:A420 yrkandena 35 i denna del, 36 och 37.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att målet för handikappolitiken bör vara principen om alla människors lika värde och rätt till likabehandling, ett tillgängligt samhälle och en tillgänglig arbetsmarknad. Frågan om att öppna arbetslivet för så många människor som möjligt bör stå i fokus. Det är viktigt att denna målsättning också gäller personer med funktionshinder. Att få försörja sig genom eget arbete och bidra till samhället ger mening, värdighet och social gemenskap. Meningsfulla arbetsinsatser innebär att viktiga uppgifter och produktion tillförs samhället.

Centerpartiet anser att sociala företag ska jämställas med Samhall och andra aktörer när det gäller de nya arbetsmarknadsinsatserna utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Sociala företag finns i många branscher och i alla delar av landet. Verksamheten är ofta ett led i rehabiliteringen för grupper som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna So552 yrkande 2 och A363 yrkande 18.

28. Lönebidrag och personligt biträde, punkt 17 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So552 yrkande 6 och avslår motionerna 2005/06:A201, 2005/06:A207 yrkandena 1 och 2, 2005/06:A229, 2005/06:A232, 2005/06:A239, 2005/06:A249, 2005/06:A250, 2005/06:A276 yrkande 3, 2005/06:A289, 2005/06:A321, 2005/06:A333, 2005/06:A338, 2005/06:A373, 2005/06:A374, 2005/06:A397, 2005/06:A405 och 2005/06:A410.

Ställningstagande

Lönebidraget är ett stöd som utbetalas till en arbetsgivare för att kompensera för en persons nedsatta arbetsförmåga. Jag anser att även personer med funktionshinder som startar eget bör ges goda möjligheter att ansöka och prövas för lönebidrag i egen anställning. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion So552 yrkande 6.

29. Sammanslagningen av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster, punkt 18 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen dels avslår regeringens förslag om sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster, dels tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N386 yrkandena 18–21 och avslår proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 24 punkterna 3–5.

Ställningstagande

Riksdagen bör avslå regeringens förslag om att slå samman Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster. Den utredning som ligger till grund för förslaget har konstaterat att marknaden för företagshälsovård och arbetslivsinriktad rehabilitering synes fungera. Den långa kedjan av transaktioner, med reverser, ändringar och återställanden av bolagsordningar, kapitaltillskott i till dags dato okänd form osv. bidrar inte till att skapa klarhet i statens affärer. Det gör det också svårt för riksdagen som ägarnas representant att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Kristdemokraterna förordar i stället en lösning där de båda verksamheterna säljs var för sig till privata investerare. Detta erbjuder båda företagen möjlighet att utvecklas med hjälp av nytt och friskt kapital. Marknadens aktörer kan bäst avgöra om synergieffekterna i en sammanslagning av de båda företagen är så pass goda att de bör slås tillsammans. Det bör därför vara möjligt för en och samma aktör att köpa båda verksamheterna.

Kristdemokraterna anser att Samhall AB och Arbetsmarknadsstyrelsen ska behålla försäljningsintäkterna från respektive försäljning. I stället bör anslagen till verksamheterna minska med ett belopp motsvarande behållningen av försäljningsintäkterna.

Jag anser därför att propositionen bör avslås i berörda delar och att vad jag nu anfört bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion N386 yrkandena 18–21.

30. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A370 yrkande 10, 2005/06:A417 yrkandena 2, 8 och 9, 2005/06:A418 yrkandena 2, 4 och 5 samt 2005/06:A420 yrkandena 16, 27 och 28 samt avslår motionerna 2005/06:So551 yrkandena 4 och 17, 2005/06:A294, 2005/06:A310 yrkande 13, 2005/06:A366 yrkandena 1 och 4, 2005/06:A368 yrkande 8, 2005/06:A387 och 2005/06:A409.

Ställningstagande

En kampanj för ett barnvänligt arbetsliv

Som en inledning på ett mer långsiktigt arbete bör regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter ta initiativ till en kampanj för ett barnvänligt arbetsliv. Politiker, arbetsgivare och fackföreningar måste tillsammans arbeta fram former för ett arbetsliv som också möjliggör ett aktivt föräldraskap. Utgångspunkten ska vara att förbättra situationen för barnen och att minska föräldrars stress.

Äldres situation i arbetslivet

När fyrtiotalistgenerationen går i pension riskerar vi en situation med ytterligare arbetskraftsbrist som hotar tillväxten och kan leda till stora påfrestningar på välfärdssystemen. Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för fler äldre att delta en längre tid i arbetslivet.

Äldre är en enorm resurs med kompetens och erfarenhet som svenskt arbetsliv måste ta till vara bättre. Hindren för det är i stor utsträckning attityder och fördomar. En informationskampanj om äldre i arbetslivet bör därför startas. I kampanjen ska forskning som visar att äldres erfarenhet och förvärvade kompetens gör dem till skickliga yrkesutövare marknadsföras. Det är viktigt att de fackliga organisationerna involveras i kampanjen. Goda exempel på arbetsplatser med ett utvecklat seniorperspektiv bör också ingå i den information som ska spridas. Ett kompetenscentrum för utveckling av en god seniorpolitik i arbetslivet efter norsk modell, bör prövas. Det kan med fördel samlokaliseras med Arbetsmiljöverket. Där ska arbetsgivare kunna få konsultstöd och rådgivning vid introduktion och genomförande av en aktiv seniorpolitik vid företagen. Det är också viktigt att uppmuntra eget företagande bland exempelvis avtalspensionärer och äldre.

Rätten att gå ned i arbetstid efter 61 års ålder bör lagstadgas. Med det nya pensionssystemet kan man ju själv välja hur man vill kombinera arbetstid och pensionsuttag från 61 års ålder. Rätten att arbeta bör samtidigt förlängas till 72 år. Den som är över 65 år bör också kunna tjäna tre basbelopp per år, vilket 2006 blir ca 10 000 kr per månad, utan att det påverkar pensionen.

Medlingsinstitutet

Arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras så att en bättre balans i lönebildningsprocessen uppnås och resultaten från löneförhandlingarna i större utsträckning motsvarar det samhällsekonomiska utrymme som följer av ökad produktivitet.

Lägre ingångslöner inom vissa branscher kan vara ett verksamt sätt att få fler unga i arbete och en bättre lönebildning skulle ge ungdomar större möjligheter att komma in på arbetsmarknaden oavsett om de är hög- eller lågutbildade. Arbetsmarknadens parter bör eftersträva en ökad flexibilitet när det gäller lönebildning för ungdom. Detta löses avtalsvägen. Medlingsinstitutet har nödvändig kompetens för att arbeta med olika diskrimineringsformer. Institutet bör i detta arbete verka för att äldre personer inte missgynnas på arbetsmarknaden, exempelvis genom konstruktioner av avtalspensioner.

Ohälsa

Tillväxt och lönsamhet kan baseras på personalens välbefinnande och medinflytande. Arbetet måste organiseras så att människor inte slits ut. Strävan måste vara hela människor i ett helt företag. När det gäller arbetet i den offentliga sektorn anser vi att fler olika vårdgivare kan stimulera till nytänkande och tillföra vården nya dimensioner. Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ ska ges förutsättningar att utvecklas. Vårdpersonalens insatser är nyckeln till god vård. Genom bättre arbetsförhållanden och högre löner, bl.a. genom att fler vårdgivare och karriärvägar tillkommer, blir personalen inom vård och omsorg friskare och vården blir bättre.

Den enskilde arbetstagaren har tillsammans med arbetsgivare och politiker ett gemensamt ansvar för hälsan i arbetslivet. Den enskilde har ansvar för sitt eget liv men också för andra. Alla bör fråga sig vad som är viktigt i livet och tillåta svaret på frågan att forma tillvaron. Arbetsgivarna har ett ansvar för att skapa ett arbetsliv där människor kan behålla hälsa och arbetsglädje trots snabba förändringar och ett högt tempo. Politikens uppgift är att använda sig av aktuell forskning som underlag för sina beslut och att skapa goda förutsättningar för ett sunt företagande med sunda arbetstagare.

Att byta arbete kan vara ett sätt att få förnyelse och att få en ny start som många kan må bra av. För att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden kan s.k. arbetsgivarringar inrättas. Det innebär att företag bildar nätverk där de kan utbyta erfarenheter, samordna rehabiliteringsinsatser och på olika sätt underlätta för anställda att komma tillbaka till arbetslivet.

Vad jag har anfört ovan bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna N480 yrkande 19 i denna del, A370 yrkande 10, A417 yrkandena 2, 8 och 9, A418 yrkandena 2, 4 och 5 och A420 yrkandena 16, 27 och 28.

31. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (v)

av Camilla Sköld Jansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:A366 yrkandena 1 och 4 samt 2005/06:A368 yrkande 8 och avslår motionerna 2005/06:So551 yrkandena 4 och 17, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A294, 2005/06:A310 yrkande 13, 2005/06:A370 yrkande 10, 2005/06:A387, 2005/06:A409, 2005/06:A417 yrkandena 2, 8 och 9, 2005/06:A418 yrkandena 2, 4 och 5 samt 2005/06:A420 yrkandena 16, 27 och 28.

Ställningstagande

Det finns inget logiskt skäl till att en överväldigande majoritet av medborgarna ska hänvisas till en underordnad roll i arbetslivet. Tvärtom är det en grundläggande mänsklig rättighet att få vara med och dela rollen som bestämmande över de produktiva faktorerna i samhället. Vårt nuvarande ekonomiska system är i sig gränssättande för demokratin i arbetslivet.

Svenskarna upplevde ett större inflytande över arbetslivet under 1970- och 1980-talen, t.ex. när det gäller arbetstider, arbetsplanering m.m., än vad de gör nu. Det är uppenbart att 1990-talets nedskärningar i offentlig sektor fått stora effekter på möjligheterna att påverka arbetssituationen i stort. Ökningen av otrygga anställningar har varit kraftig och haft en negativ påverkan på inflytandet. Det säger sig självt att människor inte upplever samma möjligheter att påtala missförhållanden på arbetsplatsen när deras arbetssituation inte är trygg eller permanent. Bristande inflytande på arbetet har ett nära samband med sjukdomar och utslitning. Ökat inflytande och makt över produktionen för arbetstagarna innebär minskad stress och utbrändhet, ökad effektivitet, bättre kvalitet m.m. Kvinnodominerade arbetsplatser ger upphov till större ohälsa än andra. En viktig fråga är därför att öka inflytandet och arbetsplatsdemokratin särskilt i kvinnodominerade sektorer. Offentliga verksamheter kan och måste bli föredömen när det gäller de anställdas möjlighet att påverka sådant som arbetstider och arbetsorganisation. En särskild utredning bör tillsättas med uppgift att genomlysna arbetslivsdemokratifrågan på den svenska arbetsmarknaden och föreslå åtgärder för att stärka löntagarnas inflytande över det egna arbetet.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör initiera ett arbete för att stimulera långtgående självstyrelseprojekt i offentlig regi. Anställda i sådana projekt ska erbjudas möjligheten att tillsammans med brukarna driva en verksamhet. Den politiskt styrande instansen, t.ex. kommunfullmäktige, ska fatta beslut om mål och medel för att uppnå målen och även följa och

utvärdera verksamheten. I övrigt ska de anställda själva bestämma över sin organisation och hur de ska nå målen i samverkan med brukarna. De anställda ska själva besluta om hur mycket av medlen som ska användas till kompetensutveckling, arbetskläder, om de ska ha en roterande ledning eller ingen alls, hur långa arbetsdagarna ska vara m.m. De ska vara garanterade tillräckliga medel för att kunna uppnå målen. Forskning bör knytas till projekten för att se hur verksamheten utvecklas, hur demokratin i arbetet och verksamheten utvecklas och hur de anställda upplever sin arbetsmiljö och kvaliteten i arbetslivet.

Frågor om arbetslivets utveckling och det goda arbetets villkor har fört en tynande tillvaro under senare år. Samtidigt har omvandlingstrycket och förändringstakten i arbetslivet ökat dramatiskt. Parterna måste nu ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen och via legitimitetsskapande processer visa på möjligheterna att förena krav på lönsamhet, effektivitet och produktivitet med utvecklande arbetsuppgifter och goda arbetsmiljöer, kompetensutveckling och arbetstagarinflytande. Det är viktigt att parterna gemensamt förmår förmedla känslan av att arbetsmiljöer och arbetsorganisationer går att utveckla i positiv riktning. Arbetslivsfonderna, som skapades 1989 i syfte att utveckla parternas engagemang i arbetslivs- och arbetsmiljöfrågor, bedrev ett utvecklingsarbete i arbetslivet. Fonderna innebar bl.a. att ny kraft och energi tillfördes diskussionerna om det goda och utvecklande arbetet och behovet av förnyelse i arbetslivet, såväl på arbetsplatserna som i samhället. Vänsterpartiet menar att det i dag är än mer angeläget att stimulera parterna att pröva olika vägar att utveckla arbetslivet med målet ett långsiktigt hållbart arbetsliv. Regeringen bör därför utreda form och teknik för ett nytt fondsystem bl.a. utifrån de erfarenheter som gavs i det gamla systemet och återkomma till riksdagen med ett förslag i denna fråga. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna A366 yrkan- dena 1 och 4 och A368 yrkande 8.

32. Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14, Arbetsliv, punkt 19 (c)

av Margareta Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A310 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06:So551 yrkandena 4 och 17, 2005/06:N480 yrkande 19 i denna del, 2005/06:A294, 2005/06:A366 yrkandena 1 och 4, 2005/06:A368 yrkande 8, 2005/06:A370 yrkande 10, 2005/06:A387, 2005/06:A409, 2005/06:A417 yrkandena 2, 8 och 9, 2005/06:A418 yrkan- dena 2, 4 och 5 samt 2005/06:A420 yrkandena 16, 27 och 28.

Ställningstagande

Kvinnor betalar ett högt pris för bristande jämställdhet i arbetslivet genom nedsatt hälsa, sjukskrivning och förtidspensioner. Antalet sjukskrivna och förtidspensionerade är fortfarande mycket högt. Den politik som regeringen för verkar inte i rätt riktning. Först när individen sätts i fokus på ett tydligare sätt än i dag, de olika systemen och myndigheterna samordnas och lokala initiativ gynnas kan fler personer komma tillbaka i arbete. Det nya arbetsgivaransvar som innebär att arbetsgivaren övertar betalningsansvaret för 15 % av sjukpenningkostnaderna för en sjukskriven anställd riskerar att skapa en selektering genom att arbetsgivarna undviker att anställa en person som misstänks få en hög sjukfrånvaro. Kvinnor är överrepresenterade bland de långtidssjukskrivna. Allra svårast har de kvinnor som varit långtidssjukskrivna och vill tillbaka i arbete.

Centerpartiet vill minska ohälsan i arbetslivet genom att införa en rehabiliteringsgaranti och en modern arbetsorganisation i offentlig sektor. Rehabiliteringsgarantin ska bestå av en preliminär rehabiliteringsplan, tillgång till rehabiliteringslots inom fyra veckor efter sjukskrivningen och rätt till rehabpeng om rehabgarantin inte uppfylls. Ett nytt differentierat arbetsgivarinträde i sjukförsäkringen som relaterar ansvaret till arbetsgivarens storlek och en ny beräkningsgrund för ersättningen i sjukförsäkringen baserad på genomsnittsinkomsten under de senaste 12 månaderna före sjukskrivningen bör införas. Verklig eller upplevd maktlöshet är en av de viktigaste orsakerna som de långtidssjukskrivna själva anger som skäl till sin sjukskrivning. Långtidssjukskrivningarna är särskilt stora inom offentlig sektor. Arbetet där måste bedrivas med moderna arbetsorganisationer som ger större delaktighet, ökad makt över det egna arbetet och större befogenheter för enskilda och arbetslag.

Vad jag har anfört här bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A310 yrkande 13.

33. Ombudsmännen, punkt 20 (m, c)

av Margareta Andersson (c), Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:A363 yrkande 16 och 2005/06:A414 yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Dagens ombudsmän bör samordnas i en myndighet, Ombudsmannen mot diskriminering, och Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering bör sammanläggas. Ombudsmannafunktionen blir på så sätt ett kraftfullare redskap än vad den är i dag.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna A363 yrkande 16 och A414 yrkande 5 i denna del.

34. System för individuell kompetensutveckling, punkt 21 (m, fp, kd, c)

av Margareta Andersson (c), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:A378, 2005/06:A417 yrkande 10, 2005/06:A418 yrkande 3 och 2005/06:A420 yrkande 26 och avslår motion 2005/06:A222.

Ställningstagande

Kompetensutveckling är en fråga som har strategisk betydelse för varje individ och för hela samhället. Trots det har regeringen misskött frågan under ett antal år. Nödvändiga reformer har gång på gång skjutits på framtiden. Vi beklagar att Miljöpartiet tillsammans med regeringen har frånträtt sina tidigare löften om införande av ett individuellt kompetenssparande. I motion A378 lägger vi fram ett gemensamt förslag till riktlinjer för ett system för individuell kompetensutveckling.

Systemets utgångspunkter och syfte

Enligt vår uppfattning är det viktigt att Sverige återfår sin forna ställning i toppen av den s.k. välståndsligan. Dagens situation är mycket bekymmersam. I många kommuner är en tredjedel av den arbetsföra befolkningen arbetslös, deltagande i någon arbetsmarknadspolitisk insats eller förtidspensionerad. Arbetslivet förändras i snabb takt. Globalisering och teknikintensifiering leder till ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Utbildning blir alltmer en färskvara.

Enligt vår uppfattning är det viktigt att man understöder det livslånga lärandet och ökar människors möjligheter att förkovra sig och utvecklas. Utbildning och kompetens är nyckelord för framtidens arbetsmarknad. Därför anser vi att det ska införas ett system för sparande till kompetensutveckling. Systemet ska vara individuellt och frivilligt.

Individuellt kompetenssparande främjar möjligheterna för individen att utbilda sig vidare. När kompetensen stärks ökar den enskildes trygghet på arbetsmarknaden liksom benägenheten att pröva utmaningar i arbetslivet. Ökade möjligheter till kompetenssparande är därför en viktig komponent i en strategi för långsiktig tillväxt.

Kompetenssparande är inte bara positivt ur ett individperspektiv. Sådant sparande bidrar till kompetenshöjning och därmed till att begränsa arbetslösheten. Landets förmåga att stå emot ekonomiska kriser stärks.

Val av sparmodell

Vi anser att systemet ska bygga på en möjlighet för fysiska personer att med skattemässig verkan göra insättningar på individuella kompetenssparkonton. Det bör inte bara gälla för anställda, utan det är också viktigt att egenföretagare ges möjlighet att kompetensspara.

Avkastningen på sparandet ska inte beskattas som kapitalinkomst, såsom regeringen tidigare föreslagit. I stället bör den skattemässiga behandlingen likställas med vad som gäller för det individuella pensionssparandet (IPS). Det innebär för närvarande att avkastningen beskattas med 15 % avkastningsskatt i stället för med 30 % kapitalinkomstskatt.

Medlen på kompetenssparkontot är individens egna och ska kunna användas till sådan kompetensutveckling som den enskilde själv bestämmer. Kompetensutveckling bör ges en vid definition. Om sparmedlen inte kommer till användning för kompetensutveckling bör de kunna användas för att förstärka pensionen.

Avsättningsmöjligheter m.m.

Vi föreslår en ordning där varje individ ges möjlighet att göra avdrag vid inkomstbeskattningen för insättningar på ett individuellt kompetenssparkonto. Avdragsrätten bör gälla för insättningar upp till ett prisbasbelopp per år.

Regeringens tidigare förslag (prop. 2001/02:175) om en maximal årlig avsättning på endast en fjärdedels prisbasbelopp är helt otillräckligt för att nå reformens syfte. I 2002 års budgetproposition motiverades detta med att personer med höga inkomster har möjlighet att spara i större utsträckning. Enligt vår mening bör dock inte låginkomsttagarnas mer begränsade handlingsutrymme föranleda beloppsgränser som gör hela reformen meningslös. I stället borde det vara möjligt att införa någon form av extra skattecredit eller bidrag till låginkomsttagare som börjar kompetensspara. Sänkta skat-

ter för i första hand låg- och medelinkomsttagare skulle också öka deras självbestämmande. Det ökade ekonomiska utrymmet skulle exempelvis kunna användas till ett riktat sparande, såsom kompetenssparande.

Enligt vår uppfattning är arbetsgivarnas medverkan viktig för att stödja och utveckla individernas kontinuerliga vidareutbildning. För det enskilda företaget är det av avgörande betydelse för dess överlevnad att ge anställda kontinuerlig utbildning. Denna typ av mer verksamhetsrelaterad kompetensutveckling är ett naturligt led i företagets vardag.

Det är angeläget att få arbetsgivarnas medverkan i ett system för individuell kompetensutveckling bl.a. därför att kapitalet i systemet då kan byggas upp i en snabbare takt. Redan i dag tar företagen ett betydande ansvar för de anställdas kompetensutveckling. Här är det emellertid ofta fråga om en mer direkt verksamhetsrelaterad personalutbildning där företaget också har ett avgörande inflytande. Det är inte lika självklart med en aktiv arbetsgivarmedverkan i ett kompetenssparande där medlen helt disponeras av den enskilde.

För att stimulera arbetsgivare att bidra till den anställdes eget utbildnings-sparande är en möjlig metod att pröva om det bör införas en rätt till avdrag för sociala avgifter vid avsättningar till den anställdes kompetens-konto. Detta kan jämföras med de villkor som gäller för arbetsgivares avsättningar till pensionssparande för anställda.

Sammanfattande bedömning

Med hänsyn till det ovan anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna A378, A417 yrkande 10, A418 yrkande 3 och A420 yrkande 26 och ge regeringen till känna vad vi anført om riktlinjer för ett system för individuell kompetensutveckling såvitt avser systemets utgångspunkter och syfte, val av sparmodell, avsättningsmöjligheter och förvaltning av medel på kompetensparkonto m.m.

Särskilda yttranden

1. Arbetsmarknadspolitiska program för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga (punkten 15) (mp)

av Ulf Holm (mp)

Jag välkomnar förslaget med utvecklings- och trygghetsanställningar som innebär att det nu öppnas för alternativ till Samhall och Offentligt skyddat arbete. Detta innebär att såväl arbetsgivare inom näringslivet som inom den sociala ekonomin, t.ex. arbetskooperativ, kan erbjuda anställningar i denna form. Utskottet har framhållit att sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper både i samhälle och i arbetsliv. Detta ligger helt i linje med de förslag som vi från Miljöpartiet lagt fram. Jag kommer att noga följa utvecklingen och avstår därför från att nu reservera mig till förmån för ytterligare skarpare skrivningar.

2. Moderaternas anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (m)

av Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m) och Anna Lindgren (m)

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister beslutar den 23 november att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2006. Samtidigt fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2006 och 2007.

Moderaterna har i partimotion 2005/06:Fi240 Politik för arbete och välfärd och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att återupprätta den svenska arbetslinjen, bryta bidragsberoende och utanförskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinanser och en värdig välfärd. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna ska tillföras resurser för att på ett bättre sätt än i dag kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Regeringen föreslår att utbildningsvikariat och plusjobb inrättas. Åtgärderna ska finansieras med skattekrediteringar. Vi motsätter oss att arbetsmarknadsåtgärder kan ökas utan att detta belastar statsbudgetens utgifts-sida. Vi menar att utgiftstaken ska justeras med motsvarande belopp som skattekrediteringen utgör. Regeringens förslag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering av skattekonto av vissa stöd ska därför avvisas.

Vi och de andra partierna i Allians för Sverige föreslår därför att *nystarts-jobb* införs. I vår gemensamma reservation har vi beskrivit vårt förslag om nystartsjobb, vilket innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nystartsjobben kommer att kunna generera åtminstone 50 000 arbeten. I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006 för reformen.

När riksdagens majoritet genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdena 13 och 14.

I det följande redovisar vi vilken fördelning på anslagen inom utgiftsområdena 13 och 14 som vi förordade i vår anslagsmotion A414.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Moderaterna och Allians för Sverige föreslår att en enhetlig myndighetsorganisation införs. Myndigheten ges en självständig och professionell ledning och det politiska inflytandet minskar. Länsarbetsnämnderna läggs ned. Vi säger ja till regeringens förslag om förstärkningar av personalresursen. Vi beräknar anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Moderaterna anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en tillfällig omställningsförsäkring. Egenfinansieringen bör ökas med 10 miljarder kronor. Vi föreslår tillsammans med Allians för Sverige att arbetslöshetsersättningen ska vara 80 % av tidigare inkomst under de första 200 dagarna och 70 % därefter. Därmed skapas incitament för att de arbetssökande i ett tidigt skede ska söka mer intensivt efter jobb. Sammanlagt ska ersättning från arbetslöshetsförsäkringen lämnas i maximalt 300 dagar. Arbetslösa med försörjningsansvar för barn kan dock få ersättning under 450 dagar. Vidare ska arbetsvillkoret skärpas till 80 timmars arbete i månaden under 6 månader, studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till 5 år. Arbetslöshetsersättningen ska baseras på de senaste 12 månadernas inkomster. Arbetssökande som varit arbetslösa i mer än 300 dagar ska ingå i en jobb- och utvecklingsfond med ett mer individbaserat program av åtgärder än det som aktivitetsgarantin erbjuder i dag. Ersättningsnivån i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara 65 % och högsta

dagpenningen 680 kr per dag. Åtgärderna minskas med 20 000 platser och friåret tas bort. För budgetåret 2006 beräknar Moderaterna anslaget till ett 9 580 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Moderaterna avvisar regeringens förslag om 5 000 platser i utbildningsvikiariat, 13 000 i praktikplatser och 4 000 i akademikerpraktik. När det gäller regeringens satsningar på traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som t.ex. arbetspraktik, menar Moderaterna att satsningar på en permanent ökning av företagets efterfrågan på arbetskraft är en mer framkomlig och långsiktig väg. Moderaterna och Allians för Sverige är överens om att åtgärderna ska minskas med 20 000 platser jämfört med regeringens förslag. För budgetåret 2006 beräknar vi anslaget till ett 893 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Regeringen har genomfört en höjning av lönebidraget. Moderaterna vill gå ett steg längre och tillför därför anslaget ytterligare 200 miljoner kronor. För budgetåret 2006 beräknar Moderaterna anslaget till ett 200 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Eftersom alla som erhåller arbetslöshetsersättning då också är medlemmar i kassan försvinner behovet av ett särskilt bidrag för administrationen av grundbeloppet i Alfa-kassan.

Anslag 22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Vi anser att Stiftelsen Utbildning Nordkalottens statliga finansiering kan avvecklas och anslaget utgå.

Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning

Moderaterna och övriga partier i Allians för Sverige föreslår att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 % till 100 % från den 1 januari 2006, vilket gör att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka. Vi beräknar anslaget till ett 500 miljoner kronor högre belopp än regeringens förslag.

Sammanställning över anslagen 22:1, 22:2, 22:3, 22:4, 22:8, 22:9 och 22:10.

Tusental kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(m)
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	(ram)	5 079 852	-200 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600	-9 580 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129	-893 000
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	11 631 057	+200 000
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	45 768	-45 768
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	7 703	-7 703
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399	+500 000
Totalt för utgiftsområdet		70 229 969	-10 026 471

Utgiftsområde 14 Arbetsliv*Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket*

Allians för Sverige föreslår ett besparingsprogram inom den statliga byråkratin.

Vi föreslår att anslaget till Arbetsmiljöverket, som gjort omfattande personalförstärkningar under senare år, dras ned. Vi beräknar anslaget till ett 100 miljon kronor lägre belopp än regeringens förslag.

Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet

Allians för Sverige föreslår ett besparingsprogram inom den statliga byråkratin.

Vi föreslår att avvecklingen av Arbetslivsinstitutet som ett självständigt verk börjar under 2006. Vi anser att anslaget till Arbetslivsinstitutet kan minskas med drygt 189 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.

Arbetsmarknadens parter bör själva kunna bekosta de insatser som finansieras av detta anslag. Vi anser att anslaget kan utgå.

Anslag 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)

Vi vill att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndighet. Till följd av detta sammanläggs också Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering. Vi anser att anslaget för HomO ska utgå och föreslår att det under utgiftsområde 14 i stället inrättas en ny myndighet. Ett nytt anslag skapas under det utgiftsområdet för Ombudsmannen mot diskriminering, som tillförs drygt 80,5 miljoner kronor för 2006.

Anslag 24:1 Jämställdhetsombudsmannen

Som framgått ovan (anslag 23:7) vill vi att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndighet och att Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering läggs samman till en nämnd.

Vi anser att anslaget för JämO ska utgå. Vi föreslår att det under utgiftsområde 14 i stället inrättas en ny myndighet och att det skapas ett nytt anslag för Ombudsmannen mot diskriminering, som tillförs drygt 80,5 miljoner kronor för 2006.

Anslag 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering

Vi föreslår att anslaget utgår, vilket innebär att anslaget minskas med 2 miljoner kronor till noll.

Anslag till Ombudsmannen mot diskriminering

Som framgått ovan vill vi att de fyra ombudsmännen som har i uppdrag att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet slås ihop till en gemensam myndighet. Även Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering sammanläggs. För att finansiera den nya myndigheten föreslås att drygt 80,5 miljoner kronor anvisas på detta nya anslag för 2006.

*Sammanställning över anslagen 23:1, 23:2, 23:3, 23:7, 24:1, 24:3 och nytt anslag**Tusental kronor*

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(m)
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387	-100 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133	-189 067
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	(ram)	44 382	-44 382
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	(ram)	9 218	-9 218
24:1 Jämställdhetsombudsmannen	(ram)	28 346	-28 346
24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	(ram)	2 000	-2 000
24:4 Ombudsmannen mot diskriminering (nytt anslag)	(ram)		+80 695
Totalt för utgiftsområdet		1 224 138	-292 318

3. Folkpartiets anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (fp)

av Tina Acketoft (fp) och Carl B Hamilton (fp)

Ställningstagande

Inledning

Folkpartiet Liberalerna har tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet tagit initiativ till Allians för Sverige och för ett maktskifte 2006.

Vi har i parti- och kommittémotioner och i en avvikande mening i det yttrande över budgetpropositionen 2005/06:1 som arbetsmarknadsutskottet nyligen överlämnat till finansutskottet förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den som regeringen förordar. Vårt budgetförslag syftar till att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strategiska skattesänkningar och strukturella reformer för att få fler människor i arbete, minska ohälsan och förbättra lönebildningen. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen ska kunna öka i en sådan utsträckning att statens finanser och därmed den gemensamma välfärden tryggas för alla.

Den samsyn som Allians för Sverige har om den politiska inriktningen i stort ligger också till grund för vår uppfattning i anslagsdelen.

Folkpartiets budgetalternativ

Sverige står inför betydande utmaningar. Aldrig i modern tid i en motsvarande konjunktur har så många varit utan arbete. Utanförskapet växer. Nära en och en halv miljon vuxna saknar jobb att gå till eller arbetar mindre än de skulle önska. Allt färre arbetstimmar blir utförda och allt färre väljer att starta och driva företag.

Allians för Sverige har enats om ett program för arbete som på allvar tar itu med Sveriges utmaningar. På tre viktiga områden föreslår vi tillsammans med de övriga partierna reformer som innebär att alla samhällets insatser inriktas mot samma mål: fler jobb och fler människor i arbete. Vi vill genomföra en stor inkomstskattereform för alla som arbetar, reformera arbetsmarknadspolitiken, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen och förbättra Sveriges företagsklimat så att det blir mer lönsamt att anställa och driva företag.

Arbetsmarknadspolitiken måste reformeras. Arbete och företagande ska löna sig bättre, omfattande åtgärder för att bryta segregationen måste vidtas och den bristande jämställdheten måste angripas. Arbete måste uppvärderas, vilket är en i grunden moralisk fråga. Det är de mest sköra och utsatta i samhället som drabbas när alltfler anser sig kunna leva på andras arbete. Insikten om sambandet mellan arbete och välstånd måste återupprättas. Det är ingen mänsklig rättighet att bli försörjd av andra om man kan försörja sig själv.

Plusjobb är inte svaret på globaliseringens utmaning. Sverige behöver en bättre fungerande arbetsmarknad där människor snabbare kommer i arbete och där långvarig sysslolöshet bryts. Vi och de andra partierna i Allians för Sverige föreslår därför att *nystartsjobb* införs. I vår gemen-

samma reservation har vi beskrivit vårt förslag om nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nystartsjobben kommer att kunna generera åtminstone 50 000 arbeten. I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006 för reformen.

Invandrade människors utanförskap ska brytas genom att man kombinerar studier i svenska med arbete och praktik.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Om det finns en möjlighet till ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet blir människor tryggare och vågar prova nya arbeten. Allians för Sverige anser att försäkringen måste få ett tydligare omställningsinslag. Våra förslag för en fungerande försäkring redovisar vi nedan under anslag 22:2.

Vårt förslag till utgiftsram på utgiftsområdena 13 och 14 har avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Eftersom vårt budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdena. Ansvar för de anvisade anslagen vilar alltså på företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i riksdagen.

Det viktigaste är att underlätta för dem som står utanför arbetsmarknaden genom nystartsjobb och jobb- och utvecklingsgaranti, att införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som är en omställningsförsäkring med tidsbegränsad ersättning och att prioritera insatser för utsatta grupper. Vi vill också avskaffa friåret och verka för en mer flexibel arbetsmarknad, se nedan. Arbetsföra människor ska inte hänvisas till passivt bidragstagande. Personer som uppbär socialbidrag ska beredas plats i en *jobb- och utvecklingsgaranti*. Vi utvecklar den närmare innebörden av jobb- och utvecklingsgarantin nedan.

Jobb- och utvecklingsgaranti

Det finns i dag två grupper av personer som är arbetsföra men mer eller mindre permanent försörjs utanför arbetsmarknaden. Den första gruppen är långtidsarbetslösa som i dag hänvisas till den dåligt fungerande aktivitetsgarantin. Personer i aktivitetsgarantin får i dag ersättning med aktivitetsstöd på samma nivå som arbetslöshetsersättningen. Den andra gruppen är invandrare som ännu inte lyckats få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. I de flesta fall är de hänvisade till socialbidrag för sin försörjning. Till dem kan läggas en tredje grupp som består av ungdomar som varken arbetar eller studerar och som i många fall också tvingas leva på socialbidrag. Syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att med hjälp av individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden. Alla som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin ska få rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp. Den som har avslutat sin ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen ska ha rätt till en ersättning som uppgår till högst 65 % av den förlorade arbetsförtjänsten, dock högst 680 kr/dag.

Vårt budgetförslag innebär alltså en reformering av arbetsmarknadspolitiken som ger fler människor möjlighet att försörja sig genom eget arbete. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområdena 13 och 14.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Folkpartiet och Allians för Sverige anser att en enhetlig mindre myndighetsorganisation ska införas och länsarbetsnämnderna avskaffas. Myndigheten ska ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet ska minska. Den nya myndigheten ska vara en liten central myndighet med ansvar för myndighetsuppgifterna och tillsynen. Syftet med reformen är att öppna för att de viktiga serviceuppgifterna inom arbetsförmedlingen liksom arbetsmarknadsåtgärderna ska kunna hanteras av flera olika aktörer, både privata och ideella. Myndigheten ska handla upp lämpliga tjänster från enskilda utförare, och när sådana inte finns själv tillsvi-dare bedriva verksamheten. För budgetåret 2006 beräknar Folkpartiet anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Folkpartiet föreslår att arbetslöshetsförsäkringen görs obligatorisk och får en tydligare karaktär av omställningsförsäkring. Medlemsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen höjs så att den ger ytterligare 10 miljarder kronor, kraven för att få ersättning blir något högre och ersättningen trappas ned över tiden. De förändringar i ersättningsreglerna i arbetslöshetsförsäkringen som vi föreslår innebär en besparing på 3,55 miljarder kronor. Folkpartiet föreslår 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder än vad regeringen gör, vilket innebär 2,1 miljarder kronor lägre kostnader för aktivitetsstöd. Vidare säger vi nej till friåret, vilket innebär en besparing på 1,59 miljarder kronor. Vi ökar samtidigt anslaget med 1,8 miljarder kronor för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd för att kompensera för att minskningen av vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder i ett inledningsskede kan leda till en något högre öppen arbetslöshet. För budgetåret 2006 beräknar Folkpartiet anslaget till ett 15,4 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Folkpartiet anser att arbetsmarknadsutbildningarna ska motverka brist på arbetskraft och att det krävs ett för konjunkturläget och regionen lämpligt utbud av utbildningar. För budgetåret 2006 beräknar Folkpartiet anslaget till ett 680 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Vi föreslår tillsammans med övriga allianspartier en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Därmed behövs inte något bidrag till administration av grundbeloppet. Anslaget kan utgå.

Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning

Vi i Allians för Sverige föreslår att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 % till 100 % från den 1 januari 2006, vilket gör att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka. Vi beräknar anslaget till ett 500 miljoner kronor högre belopp än regeringens förslag.

Förslag till nytt anslag 22:13 Jobb- och utvecklingsgaranti

Folkpartiet avsätter 900 miljoner kronor till ett nytt anslag för en särskild jobb- och utvecklingsgaranti för personer som behöver extra hjälp för att få fotfäste på arbetsmarknaden. Jobb- och utvecklingsgarantin ska gälla alla arbetsföra personer som på grund av arbetslöshet söker socialbidrag, såsom långtidsarbetslösa, den stora gruppen invandrare som ännu inte lyckats få fotfäste på arbetsmarknaden och ungdomar som varken arbetar eller studerar. Garantin ska kombinera arbetsökandeaktiviteter och kompletterande utbildning med en aktiv sysselsättning i olika samhällsnyttiga arbetsuppgifter. Syftet med garantin är att med hjälp av individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden.

Förslag till nytt anslag 22:14 Investeringar i utsatta områden

Folkpartiet avsätter 100 miljoner kronor till ett nytt anslag för investeringar i utsatta områden. Vi vill inrätta en särskild fond för mjuk lånefinansiering av företagsansatningar och andra investeringar avgränsat till utsatta bostadsområden. Fonden ska finansieras med både statliga och privata medel. Anslagna medel ska täcka kreditförluster och handläggnings- och förvaltningskostnader.

Sammanställning över anslagen 22:1, 22:2, 22:3, 22:8 och 22:10 samt nya anslag

Tusental kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(fp)
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltnings- kostnader	(ram)	5 079 852	-200 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600	-15 440 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129	-680 000
22:8 Bidrag till administration av grundbe- loppet	(ram)	45 768	-46 000
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399	+500 000
22:13 Jobb- och utvecklingsgaranti (nytt an- slag)	(ram)		+900 000
22:14 Investeringar i utsatta områden (nytt anslag)	(ram)		+100 000
Totalt för utgiftsområdet		70 229 969	-14 866 000

Utgiftsområde 14 Arbetsliv*Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket*

Vi lägger sparbetning på Arbetsmiljöverket och räknar med att anslaget kan minskas med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet

Vi föreslår att Arbetslivsinstitutet läggs ned och att en del av myndighe-
tens forskningsanslag i stället förs över till universitet, högskolor och
forskningsstiftelser. Vi föreslår en minskning av anslaget med 189 miljo-
ner kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.

Vi föreslår att anslaget minskas med 10 miljoner kronor jämfört med reger-
ingens förslag.

Anslag 23:4 Arbetsdomstolen

Folkpartiet föreslår att Arbetsdomstolen läggs ned och att medlen på ansla-
get flyttas till utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

*Sammanställning över anslagen 23:1, 23:2, 23:3 och 23:4**Tusental kronor*

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(fp)
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387	-100 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133	-189 000
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	(ram)	44 382	-10 000
23:4 Arbetsdomstolen	(ram)	24 865	-25 000
Totalt för utgiftsområdet		1 224 138	-324 000

4. Kristdemokraternas anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (kd)

av Stefan Attefall (kd)

Inledning

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner och i en avvikande mening i det yttrande över budgetpropositionen 2005/06:1 som arbetsmarknadsutskottet nyligen överlämnat till finansutskottet förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för fler människor i arbete, minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen ska kunna öka i en sådan utsträckning att statens finanser och därmed den gemensamma välfärden tryggas för alla.

Marknadsekonomin behöver ordning och regler för att kunna fungera effektivt. Modern institutionell ekonomisk teori visar att en sund och väl fungerande marknadsekonomi förutsätter institutioner som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner. En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdande människor emellan – utmärks av ordning och låg osäkerhet. Denna ordning har inte uppkommit spontant utan bygger på det kristna och det klassiska kulturarvet. Här betonas bl.a. skillnaden mellan rätt och fel, karaktär, hederlighet, personligt ansvarstagande, duglighet och arbetsetik. Det kostar merarbete, tid och pengar att kompensera och reducera osäkerhet.

Inom ramen för marknadsekonomin vill vi förena frihet med solidaritet och omtanke. Grundläggande är frihet under ansvar. Enskilda initiativ och personligt ansvarstagande ska uppmuntras. Statens uppgift är att sörja för att alla får tillgång till vård och omsorg och därtill säkra en grundläggande

ekonomisk trygghet för alla som inte klarar sin egen försörjning. Det sker genom socialpolitiken, skattesystemet, lagar och den offentliga verksamheten. Ett exempel på detta är gemensamt och solidariskt finansierad social service som alla medborgare har rätt till, men också stor frihet för individen att välja vem som ska tillhandahålla denna service.

Sverige står inför stora utmaningar. Vi vet att de närmaste tio åren kommer att medföra en växande andel äldre i befolkningen, med ökade krav på vård och omsorg som belastar de offentliga finanserna. Andelen i arbetsför ålder minskar, vilket ökar behovet av att öka antalet arbetade timmar för att upprätthålla skatteintäkterna. Här ser vi redan i dag ett stort och växande utanförskap, där uppemot 1,4 miljoner människor i arbetsför ålder står utan arbete eller arbetar mindre än de skulle vilja. Det bidrar till stora kostnader för samhället, och är en tragedi för alla de människor som skulle vilja försörja sig själva men som av arbetsmarknadsskäl eller bristande vård tvingas till utanförskap.

För att fler ska komma i arbete räcker det inte med att reformera delar av den svenska ekonomin – det krävs ett helhetsgrepp. Det handlar bland annat om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel för att möjliggöra nyanställningar i nya och växande företag. Den kraftigt ökade sjukfrånvaron måste mötas med förbättrad arbetsmiljö och rehabilitering men också tydligare krav på återanpassning till arbetslivet för den som annars riskerar att hamna i utanförskap. För att åstadkomma detta måste skatterna på arbete sänkas, särskilt för dem med låga inkomster och där förtjänsten av att gå från bidragsförsörjning till arbete är särskilt låg. Arbetsgivare måste också uppmuntras att anställa människor som står långt ifrån arbetsmarknaden genom nedsatta arbetsgivaravgifter. Pålagor och ansvar på den som anställer måste minimeras så att nyanställningar uppmuntras, särskilt när det gäller mindre företag.

Sverige utmanas även från omvärlden genom den allt mer globaliserade ekonomin. Svenska storföretag har klarat omställningen bra, men främst genom att förlägga verksamheter till andra länder. Sverige som land står dock som förlorare, där allt för få av de utflyttade jobben har ersatts med nya och bättre betalda. Globaliseringen medför därför sannolikt att skatterna på arbete och företagande på sikt måste anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Den höga kapitalbeskattningen leder t.ex. till att Sverige exporterar investeringskapital som skulle ha kunnat göra nytta på hemmaplan, bland annat som riskkapital till nya affärsidéer i växande företag.

Den offentliga sektorn måste också förnyas för att bättre möta medborgarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, polis- och rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas, och infrastrukturen förbättras. Kristdemokraterna anser också att statens lånebehov kan

minskas jämfört med regeringens förslag genom ett starkare finansiellt sparande och genom en snabbare avveckling av det statliga ägandet av bolag som verkar på den konkurrensutsatta marknaden.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser, och där statens finanser blir mindre konjunktur känsliga.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Om det finns en möjlighet till ersättning vid perioder av arbetslöshet blir människor tryggare och våga prova nya arbeten. Allians för Sverige anser att försäkringen måste få ett tydligare omställningsinslag. Våra förslag för en fungerande försäkring redovisar vi nedan under anslag 22:2.

Riksdagsmajoriteten – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har nu genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområdena 13 och 14 och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången.

Allians för Sverige föreslår därför att *nystartsjobb* inrättas. I vår gemensamma reservation har vi beskrivit vårt förslag om nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nystartsjobben kommer att kunna generera åtminstone 50 000 arbeten. I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006 för reformen.

Jobb- och utvecklingsgaranti

Vårt budgetförslag innebär alltså en reformering av arbetsmarknadspolitiken som ger fler människor möjlighet att försörja sig genom eget arbete.

I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområdena 13 och 14.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Kristdemokraterna anser att den nuvarande myndighetsstrukturen på arbetsmarknadsområdet ska ersättas med en ny mindre myndighet. Myndigheten ska vara expertorgan till regeringen med uppgift att förse beslutsfattarna med det underlag, prognoser och analyser av arbetsmarknadsläget som fordras. Myndigheten ska fördela anslag till servicekontor runt om i landet, ge auktorisation till aktörer som får rätt att bedriva förmedlings- och

utbildningsverksamhet för arbetslösa som fått omställningspeng, ansvara för att alla arbetssökande får tillgång till enkel och effektiv information om lediga platser, hur man söker jobb och utbildning samt om vilka jobbkontor som finns och är auktoriserade, tillhandahålla platsinformation via ett effektivt internetbaserat datasystem och tillhörande skriftlig information och garantera att det finns jobbkontor/bemanningsföretag inom rimligt avstånd för alla jobbsökande i hela landet. Om det inte finns privata aktörer ska myndigheten upphandla sådana tjänster eller i sista hand tillhandahålla egna tjänster. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Kristdemokraterna föreslår tillsammans med Allians för Sverige att en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs. Subventionsgraden i arbetslöshetsförsäkringen sänks till 64 %, vilket ökar egenavgiften med ca 190 kr per månad. Ersättningsnivån bör under de första 200 dagarna vara 80 % av tidigare lön baserad på inkomsten under den senaste 12 månadersperioden. Därefter sänks ersättningen till 70 %. Efter 300 dagars arbetslöshet sänks ersättningsnivån till 65 %. Om den arbetslöse har försörjningsansvar sjunker ersättningen först efter 450 dagar. Vidare införs ett enhetligt tak på 680 kronor per dag och arbetsvillkoret för kvalificering till full ersättning skärps från 70 till 80 timmar per månad, studerandevillkoret slopas och den överhoppningsbara tiden sänks till 5 år. Kristdemokraterna säger nej till friåret och minskar därmed kostnaderna på anslaget med 1 590 miljoner kronor. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna anslaget till ett 9 506 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Kristdemokraterna föreslår tillsammans med Allians för Sverige att de arbetsmarknadspolitiska programmen reduceras. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna anslaget till ett 1 137 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Med Allians för Sveriges förslag om en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring försvinner den administrativa delen av Alfa-kassans kostnader. Därmed anser vi att anslaget kan utgå.

Anslag 22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Vi kristdemokrater anser att den typ av samarbete som stiftelsen arbetar med bäst främjas på befintliga högskolor och universitet. Därför yrkar vi att anslaget avskaffas, vilket leder till en besparing jämfört med regeringen på 7,7 miljoner kronor för budgetåret 2006.

Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning

Kristdemokraterna föreslår tillsammans med Allians för Sverige att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 % till 100 % från den 1 januari 2006, vilket gör att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka. Vi kristdemokrater beräknar därför anslaget till ett 500 miljoner kronor högre belopp än regeringens förslag.

Anslag 22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Kostnaden för myndighetens verksamhet borde kunna vara något lägre eftersom myndigheten är belägen i Katrineholm och har lägre lokalkostnader och mindre omfattning än vad AMS motsvarande verksamhet hade. Kristdemokraterna beräknar anslaget till ett 5 miljoner kronor lägre belopp än regeringens förslag.

*Sammanställning över anslagen 22:1, 22:2, 22:3, 22:8, 22:9, 22:10 och 22:11**Tusental kronor*

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(kd)
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	(ram)	5 079 852	-200 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600	-9 506 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129	-1 137 000
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	45 768	-45 768
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	7 703	-7 703
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399	+500 000
22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	(ram)	52 488	-5 000
Totalt för utgiftsområdet		70 229 969	-10 401 471

Utgiftsområde 14 Arbetsliv*Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket*

Arbetsmiljöverket har under de senare åren fått kraftigt ökade anslag, vilket bl.a. fått till följd att alla medel inte kunnat förbrukas. Med tanke på de ökade anslagen under senare år och den rationaliseringspotential som bör finnas efter sammanslagningen av Arbetarskyddsstyrelsen och de regionala yrkesinspektionerna bedöms att en besparing kronor är möjlig. Kristdemokraterna vill införa en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring i linje med förslaget i utredningen Rehabilitering till arbete (SOU 2000:78). Denna försäkring skulle avlasta Arbetsmiljöverket från en del arbetsuppgifter som myndigheten fått. För budgetåret beräknar vi därför anslaget till Arbetsmiljöverket till ett 100 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet

Allvarliga brister har konstaterats i styrningen av Arbetslivsinstitutet. Mycket talar för att Arbetslivsinstitutets forskningsresurser kommer till effektivare användning om de finansierar forskning på universitet, högskolor och andra organ. Informationsspridningen och utbildningsverksamheten kan tas över av Arbetsmiljöverket. Arbetslivsinstitutet bör omedelbart kunna genomföra en del rationaliseringar och fokusera sin verksamhet, bl.a. minska en del av sin bidragsgivning. På tre års sikt bör Arbetslivsinstitutet kunna avvecklas och dess uppgifter fördelas på Arbetsmiljöverket, universitet, högskolor och andra aktörer. Anslaget till Arbetslivsinstitutet kan minskas med drygt 189 miljoner kronor.

Anslag 23:3 Särskilda utbildningsinsatser

Bidrag till regionala skyddsombud, informationsinsatser och standardiseringsverksamhet har sedan 2001 förts över från detta anslag till Arbetsmiljöverket och förvaltningskostnaderna till Arbetslivsinstitutet. Kvar är medel som Arbetslivsinstitutet ska dela ut främst till fackliga förtroendemäns arbetsmiljöutbildningar och viss EU-bevakning. Eftersom stödet till de regionala skyddsombuden numera finns på Arbetsmiljöverkets anslag är det tveksamt om statliga bidrag för all framtid ska gå till utbildning av övriga fackliga förtroendevalda. De fackliga organisationerna bör klara sådan utbildning själva eller i samarbete med arbetsgivarna. Kristdemokraterna anser att anslaget kan avskaffas helt fr.o.m. 2006.

Anslag 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)

Kristdemokraterna ser utifrån det redovisade antalet ärenden ingen anledning att öka resurserna till HomO på det sätt som regeringen gjort. För budgetåret 2006 beräknar Kristdemokraterna en minskning anslaget med 1 miljon kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslag 23:8 Medlingsinstitutet

Kristdemokraterna anser att det bör övervägas om inte Medlingsinstitutet kan samverka eller samlokalisera med någon annan befintlig myndighet, t.ex. Kammarkollegiet, för att på så sätt minska bl.a. de administrativa kostnaderna. Detta, och de resursökningar myndigheten fick förra året samt den rationaliseringspotential som bör finnas, gör att en viss besparing kan göras. Partiet anvisar ett anslag som sammantaget är 3 miljoner kronor lägre än regeringens.

Anslag 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering

Kristdemokraterna anser att satsningar på jämställdhet ska finansieras av respektive statlig förvaltning, på samma sätt som alla företag i Sverige själva får finansiera sitt jämställdhetsarbete. Partiet föreslår en besparing med 2 miljoner kronor för 2006.

*Sammanställning över anslagen 23:1, 23:2, 23:3, 23:7, 23:8 och 24:3**Tusental kronor*

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(kd)
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387	-100 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133	-189 067
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	(ram)	44 382	-44 382
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	(ram)	9 218	-1 000
23:8 Medlingsinstitutet	(ram)	50 050	-3 000
24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	(ram)	2 000	-2 000
Totalt för utgiftsområdet		1 224 138	-339 449

5. Centerpartiets anslagsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 (punkterna 22 och 23) (c)

av Margareta Andersson (c)

Inledning

Centerpartiet har tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna tagit initiativ till en Allians för Sverige och för ett maktskifte 2006.

Vi har i parti- och kommittémotioner och i en avvikande mening i det yttrande över budgetpropositionen 2005/06:1 som arbetsmarknadsutskottet nyligen överlämnat till finansutskottet förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den som regeringen förordar. Vårt budgetförslag syftar till att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strategiska skattesänkningar och strukturella reformer för att få fler människor i arbete, minska ohälsan och förbättra lönebildningen. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen ska kunna öka i en sådan utsträckning att statens finanser och därmed den gemensamma välfärden tryggas för alla.

Den samsyn som Allians för Sverige har om den politiska inriktningen i stort ligger också till grund för vår uppfattning i anslagsdelen.

Centerpartiets budgetalternativ

Sverige står inför betydande utmaningar. Aldrig i modern tid i motsvarande konjunktur har så många människor varit utan arbete. Utanförskapet växer och nära en och en halv miljon vuxna saknar jobb att gå till eller arbetar mindre än de skulle önska. Allt färre arbetstimmar blir utförda och allt färre väljer att starta och driva företag.

Allians för Sverige har enats om ett program för arbete som på allvar tar itu med Sveriges utmaningar. På tre viktiga områden föreslår vi tillsammans med de övriga partierna reformer som innebär att alla samhällets insatser inriktas mot samma mål: fler jobb och fler människor i arbete. Vi vill genomföra en stor inkomstskattereform för alla som arbetar, reformera arbetsmarknadspolitiken, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen och förbättra Sveriges företagsklimat så att det blir mer lönsamt att anställa och driva företag.

Vår politik utgår från människan och vars och ens ansvar för sig själv och för andra. Sverige behöver en arbetsmarknadspolitik med allt mindre av centralisering och alltmer av ett system där makt, beslut och resurser ligger nära de människor som berörs.

Så många som möjligt ska ha ett arbete att gå till varje dag. Det måste alltid löna sig att arbeta och det behövs starkare drivkrafter för att få fler människor i arbete. Centerpartiet vill ge förutsättningar för ett klimat i Sverige som skapar arbetstillfällen och som uppmuntrar människor att starta företag. Det måste därför bli både enklare och billigare för företagen att anställa så att fler människor kan få jobb. Rörligheten på arbetsmarknaden ska stimuleras och arbetsmarknadspolitiken ska ha i fokus att matcha arbets sökande med lediga jobb. Arbetsförmedlingens resurser ska användas till att få människor i arbete och inte till att administrera redan anställdas ledighet (friår). Det behövs en mångfald av arbetsförmedlingar i både privat och offentlig regi som kan erbjuda individuellt anpassade arbetsmarknadsåtgärder. Personer som går utan arbete riskerar att mista kontakten med arbetsmarknaden. De behöver stöd för att ta sig ut på arbetsmarknaden efter en tids arbetslöshet. Vi och de andra partierna i Allians för Sverige föreslår därför att *nystartsjobb* inrättas. I vår gemensamma reservation har vi beskrivit vårt förslag om nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nystartsjobben kommer att kunna generera åtminstone 50 000 arbeten. I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006 för reformen.

Den närmare innebörden av nystartsjobben utvecklas nedan.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Om det finns en möjlighet till ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet blir människor tryggare och vågar prova nya arbeten. Allians för Sverige anser att försäkringen måste få ett tydligare omställningsinslag. Våra förslag för en fungerande försäkring redovisar vi nedan under anslag 22:2.

Centerpartiets förslag till utgiftsram på utgiftsområdena 13 och 14 har avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Eftersom vårt budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdena. Ansvaret för de anvisade anslagen vilar alltså på företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i riksdagen.

Vårt budgetförslag innebär alltså en reformering av arbetsmarknadspolitiken som ger fler människor möjlighet att försörja sig genom eget arbete. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområdena 13 och 14.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Anslag 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Centerpartiet anser att Arbetsmarknadsverket ska avvecklas i sin nuvarande form och att lokala lösningar i stället ska få en betydande roll på arbetsmarknaden. För att reformera arbetsmarknadspolitiken är det nödvändigt att införa en enhetlig myndighetsorganisation, ge myndigheten en självständig professionell ledning och minska det politiska inflytandet. Till sammans med Allians för Sverige drar Centerpartiet ned anslagsposten med 200 miljoner kronor 2006 som en följd av förändringen av AMS organisation. Vidare vill Centerpartiet använda 1 miljard kronor från anslaget och 150 miljoner kronor från anslag 22:3 till en satsning på privata arbetsförmedlingar. Centerpartiet anser att effektivare och nischade arbetsförmedlingar skulle bidra till att fler människor får arbete. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 1 500 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Centerpartiet anser liksom Allians för Sverige att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen ska öka med 10 miljarder kronor. Arbetsvillkoret ska skärpas till 80 timmars arbete i månaden under 6 månader. Studerandevillkoret ska tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till 5 år. Ersättningen ska baseras på de senaste 12 månadernas inkomster. Arbetslöshetsersättningen ska maximalt kunna utges under 300 dagar och 450 dagar för arbetslösa med försörjningsansvar för barn. Ersättningen ska vara 80 % av tidigare inkomst under de första 200 dagarna och 70 % därefter. Den högsta dagpenningen blir 680 kr per dag. När ersättningsperioden är slut övergår den arbetslösa i en jobbgaranti där ersättningen ska vara 65 %. Om den arbetslösa inte deltar i jobbgarantin utges ingen ersättning. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 8 163 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Centerpartiet anser att dagens arbetsmarknadsprogram inte leder till arbete i någon större utsträckning. De arbetsmarknadspolitiska programmen ska därför dras ned med 20 000 platser. Vidare bör 150 miljoner kronor av medlen för arbetsplatsintroduktion för invandrare föras över från anslaget till ett nytt anslag för satsning på privata arbetsförmedlingar. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 454 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Centerpartiet anser att 5 000 nya lönebidragsplatser ska inrättas och att den bidragsgrundande lönekostnaden ska höjas till 17 700 kr. Lönebidrag ska kunna lämnas till 67 års ålder och inte bara till 65 år där gränsen går i dag. Den föreslagna anslagshöjningen avser även förstärkta resurser för att de som behöver ska kunna få hjälp av arbetsbiträde och tekniska hjälpmedel. Vidare måste utrymme skapas så att de personer som har de allvarligaste funktionshindren ska prioriteras för Samhalls platser. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 450 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslår.

Anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning

Allians för Sverige föreslår att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 % till 100 % från den 1 januari 2006, vilket gör att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka. Vi beräknar anslaget till ett 500 miljoner kronor högre belopp än regeringens förslag.

Förslag till nytt anslag 22:12 Satsning på privat arbetsförmedling

Centerpartiet vill satsa på privat arbetsförmedling. Vi vill erbjuda en mångfald av aktörer, privata företag, föreningar och organisationer att arbeta parallellt med de offentligt finansierade arbetsförmedlingarna. Om fler aktörer tillåts förmedla arbeten kan de arbetssökande själva välja aktör och ställa krav på kvalitetssäkrade åtgärder. Med en ökad mångfald och större valfrihet för den enskilde ökar chanserna för den arbetssökande att få arbete. Vi beräknar det nya anslaget till 1 150 miljoner kronor.

Sammanställning över anslagen 22:1, 22:2, 22:3, 22:4, 22:10 och nytt anslag

Tusental kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(c)
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	(ram)	5 079 852	-1 500 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600	-8 163 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129	-454 000
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	11 631 057	+450 000
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399	+500 000
22:12 Satsning på privata arbetsförmedlingar (nytt anslag)			+ 1 150 000
Totalt för utgiftsområdet		70 229 969	-8 017 000

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket

Centerpartiet gör en generell effektivitetsbesparing på Arbetsmiljöverket och beräknar anslaget till ett 100 miljoner kronor lägre belopp än regeringens förslag.

Anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet

Centerpartiet vill satsa på en decentraliserad forskningsstruktur. Det är viktigt att bygga upp livskraftiga forskningsmiljöer runtom i landet. Därför bör en del av det forskningsarbete som i dag utförs på Arbetslivsinstitutet i stället bedrivas ute på landets universitet och högskolor. Arbetslivsinstitutet bör läggas ned. För budgetåret 2006 beräknar Centerpartiet anslaget till ett 189 miljoner kronor lägre belopp än regeringens förslag.

Anslag 23:4 Arbetsdomstolen

Centerpartiet föreslår att Arbetsdomstolen läggs ned och att dess resurser överförs till det allmänna domstolsväsendet. Medlen på anslaget förs över till utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

*Sammanställning över anslagen 23:1, 23:2 och 23:4**Tusental kronor*

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(c)
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387	-100 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133	-189 000
23:4 Arbetsdomstolen	(ram)	24 865	-25 000
Totalt för utgiftsområdet		1 224 138	-314 000

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:1 Budgetpropositionen för 2006 Utgiftsområde 13:

1. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitten 2.1 och 4.8).
2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitten 2.2 och 4.8).
3. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program (avsnitten 2.4 och 4.8).
4. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (avsnitten 2.4 och 4.8).
5. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden (avsnitten 2.5 och 4.8).
6. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 000 000 000 kronor under 2007-2009 (avsnitt 4.9.3).
7. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 5 400 000 000 kronor under 2007-2009 (avsnitt 4.9.4).
8. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 600 000 000 kronor under 2007-2008 (avsnitt 4.9.6).
9. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 7 000 000 kronor under 2007-2009 (avsnitt 4.9.7).

10. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår i fråga om det allmänna anställningsstödet för ungdomar (avsnitt 4.8).
11. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt uppställningen i propositionen.

Proposition 2005/06:1 Budgetpropositionen för 2006 Utgiftsområde 14:

1. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 Arbetsmiljöverket, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 550 000 kronor under 2007 (avsnitt 7.1).
2. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:2 Arbetslivsinstitutet, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kronor under 2007-2009 (avsnitt 7.2).
3. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen under 2006, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m., besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 33 500 000 kronor under 2007 (avsnitt 7.3).
4. Regeringen föreslår att riksdagen för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt uppställningen i propositionen.

Proposition 2005/06:1 Budgetpropositionen för 2006 Utgiftsområde 24:

3. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, tillskapas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (avsnitt 3.15.1).
4. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om det nya sammanslagna bolagets verksamhetsinriktning (avsnitt 3.15.1).
5. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om finansiering av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen för det nya bolaget samt bemyndigar regeringen att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kronor (avsnitt 3.15.1).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Arbetsmarknadsverket bör få i uppdrag att arbeta aktivt med sociala företag och den sociala ekonomin som ett arbetsmarknadspolitiskt instrument.

2005/06:Sk298 av Sten Tolgfors (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsgivaravgifterna för småföretag som anställer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.

2005/06:Sk496 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb.

2005/06:Sf233 av Ewa Thalén Finné och Magdalena Andersson (båda m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behoven av att underlätta för små- och soloföretagare att anställa.

2005/06:Sf234 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bidragsberoendet i Örebro län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bidragsberoendet i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det utanförskap och det mänskliga resursslöseri som dagens bidragsberoende skapar.

2005/06:Sf236 av Ana Maria Narti (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de arbetslösas rätt till eget initiativ och egen handling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om aktivitetscenter drivna på entreprenad av de arbetslösa själva.

2005/06:Sf254 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten för Gävleborgs län att få inleda försöksverksamhet med att stimulera företagare att anställa genom att låta arbetsgivaravgiften för den först anställda i ett företag slopas.

2005/06:Sf331 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om lärlingsintroduktion för nyanlända flyktingar/anhöriginvandrare, i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen beslutar att arbetsgivaravgiften slopas för privata arbetsgivare som anställer en nyanländ flykting/anhöriginvandrare, i enlighet med vad som anförs om nystartsjobb i motionen.

2005/06:Sf333 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stimulera och uppmuntra samarbete mellan landsort och storstäder för att få fler människor i arbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att nystartsjobb skall gälla även för nyanlända invandrare som fått uppehållstillstånd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en jobb- och utvecklingsgaranti för dem som fastnat i bidragsberoende.

2005/06:Sf336 av Lars Ohly m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en höjning av sysselsättningsgraden bland invandrade personer måste vara en central del av arbetsmarknadspolitiken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmarknadspolitiska insatser för invandrade med utländsk examen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över reglerna för aktivitetsstöd med avseende på ersättning vid tilläggsutbildning.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att AMS i regleringsbrev bör ges ett förtydligt uppdrag att utveckla metoder för att projektverksamhet såväl som

ordinarie verksamhet skall inriktas även gentemot kvinnor med utländsk bakgrund samt att det till detta uppdrag skall finnas ett tydligt återrapporteringskrav.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om handledare som arbetsmarknadspolitisk insats för invandrade.

2005/06:Sf362 av Bo Bernhardsson och Marie Granlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en samordning av reglerna för pensionering och lönebidrag.

2005/06:Sf382 av Per Westerberg m.fl. (m):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb för långtidssjukskrivna och förtidspensionerade.

2005/06:Sf383 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en jobb- och utvecklingsgaranti.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jobbkrav kopplas till försörjningsstödet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt sysselsättningsmål på minst 60 % överallt.

2005/06:Sf389 av Sven Brus m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en inventering av invandrarkvinnornas specifika kompetens.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda orsakerna till att ungdomar med utländsk bakgrund i högre grad är arbetslösa än andra ungdomar.

2005/06:So364 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öppna upp Samhall och OSA för andra aktörer.

2005/06:So551 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att främja möjligheten för människor att kunna delta i arbetslivet fram till pensionsdagen.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av ökad mångfald och förbättrade möjligheter till entreprenörskap för att förbättra villkoren för personalen i äldreomsorg och äldreomsorg, och för att generellt stärka kvinnors status på arbetsmarknaden.

2005/06:So552 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett arbetsfokus i handikappolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten till fortsatt anställning med lönebidrag även efter 65 års ålder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter för funktionshindrade som startar och driver eget företag att ansöka om och prövas för lönebidrag.

2005/06:So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen angående friår.

2005/06:Kr214 av Anita Brodén och Gunnar Nordmark (båda fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om AMS.

2005/06:Kr252 av Kent Olsson m.fl. (m):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konstnärerna och arbetsmarknadsstödet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av AF-kultur.

2005/06:Kr331 av Britt-Marie Danestig och Lennart Gustavsson (båda v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överföra anslaget till de s.k. Sagakurserna för personer inskrivna i aktivitetsgarantin till Folkbildningsrådet.

2005/06:Kr334 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att finna en användbar modell som underlättar för invandrare med hantverkarbakgrund att snabbt komma in på liknande yrkesbana i Sverige.

2005/06:Kr376 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inrätta en praktikgaranti för ungdomar som
saknar sysselsättning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inrätta nystartsjobb för ungdomar som har svårt
att få in en fot på arbetsmarknaden.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inrätta speciella enheter på arbetsförmedlingarna
som bara jobbar för ungdomar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en jobb- och utvecklingsgaranti.

2005/06:Kr409 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att se över hur konstnärernas kontinuerliga arbete
kan stödjas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen ser över frågan om hur kulturarbetar-
nas behov av ett tryggt och förutsägbart skydd vid arbetslöshet kan
utföras.

2005/06:Kr410 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om konstnärernas arbetsmarknad.

2005/06:Kr412 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ungdomar och arbete.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om arbetslösheten bland unga med invandrabakgrund.

2005/06:N308 av Maria Larsson m.fl. (kd, m, c, fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ny struktur på arbetsmarknadspolitiken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om nystartsjobb.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Jönköpings län som försökslän för entreprenöriella
förslag.

2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av arbetsmarknadslagstiftningen och att ett landsbygdsperspektiv skall finnas med på ett tydligt sätt i en sådan översyn.

2005/06:N386 av Maria Larsson m.fl. (kd):

18. Riksdagen avslår regeringens förslag nummer 3 under utgiftsområde 24 i budgetpropositionen för 2006 angående tillskapandet av ett nytt aktiebolag, ägt av staten, genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (avsnitt 7.1).
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utförsäljning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (avsnitt 9.1).
20. Riksdagen avslår regeringens förslag nummer 4 under utgiftsområde 24 i budgetpropositionen för 2006 angående verksamhetsinriktningen för det sammanslagna bolaget (avsnitt 7.1).
21. Riksdagen avslår regeringens förslag nummer 5 under utgiftsområde 24 i budgetpropositionen för 2006 angående finansiering av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen för det nya bolaget samt avslår förslaget att riksdagen skall bemyndiga regeringen att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kr (avsnitt 7.1).

2005/06:N433 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, c, fp, m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av matchning mellan arbetssökande och lediga jobb i Skaraborg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett riktat stöd till nyanställningar och nystartsjobb.

2005/06:N443 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förnyelse av arbetsmarknadspolitiken.

2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om framtidens arbetsmarknad.

2005/06:A201 av Jan Ertsborn (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning av ersättningsnivåerna till personligt biträde för synskadade i arbetssituationer.

2005/06:A202 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av konsekvensändringar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder för personer med funktionshinder, som lönebidrag, personligt biträde och rätt till hjälpmedel, så att också dessa personer skall kunna vara kvar längre i arbetslivet.

2005/06:A203 av Lars-Ivar Ericson och Agne Hansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd åt funktionshindrade efter 65 år.

2005/06:A205 av Hans Hoff och Alf Eriksson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om Hallandsmodellens förutsättningar att leva vidare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspolitiska åtgärder efter regionala förutsättningar.

2005/06:A207 av Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta för egenföretagare att anställa dem som har arbetshandikapp och stora kommunikationssvårigheter och/eller att underlätta för desamma att starta eget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över ersättningsnivåerna för ”stöd till personligt biträde”.

2005/06:A209 av Jeppe Johnsson och Maud Ekendahl (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödet för start av näringsverksamhet.

2005/06:A210 av Kaj Nordquist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om funktionshindrades rätt till arbete.

2005/06:A212 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av nya statistiska verktyg, där den samlade frånvaron från arbete framgår.

2005/06:A213 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den totala arbetslöshetens utveckling i Örebro län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om andelen arbetande i Örebro län.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett program för fler i arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet lediga jobb i Örebro län.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den strukturella arbetslösheten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet förvärvsarbetande i Örebro län.

2005/06:A215 av Ana Maria Narti (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en parlamentarisk utredning som skall granska verksamheten finansierad med stöd från EU:s sociala fonder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya riktlinjer för utveckling av projekt avsedda att förbättra de marginaliserade gruppernas position i samhället.

2005/06:A217 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmarknadsåtgärder för arbetslösa på deltid och för timanställda.

2005/06:A218 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att AMV:s uppdrag att analysera och kommentera skillnader mellan könen i sin återrapportering av individbaserad statistik förtydligas och kvantifieras samt kompletteras med krav på förslag till åtgärder för att minska skillnaderna mellan könen.

2005/06:A222 av Peter Jonsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kompetensutveckling i arbetslivet.

2005/06:A229 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheter till att införa lösningar för att ge personer med nedsatt arbetsförmåga permanenta lönebidragsanställningar i stället för förtidspensionering.

2005/06:A232 av Anne Marie Brodén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till personligt biträde för synskadade.

2005/06:A233 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den överföring av statliga medel som sker till den kommunala budgeten i form av aktivitetsstöd skall tas bort.

2005/06:A237 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regelverket kring respensing.

2005/06:A239 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lönebidrag till företag utan kollektivavtal.

2005/06:A242 av Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en dokumentation av stormen Gudrun 2005 och att medel som regeringen avsatt för arbetslösa akademiker anvisas.

2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regler för föräldralediga och arbetsmarknadspolitiska program.

2005/06:A246 av Jörgen Johansson och Lars-Ivar Ericson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler arbetade timmar för att säkra framtidens välfärd.

2005/06:A247 av Anne-Marie Ekström m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jobb- och utvecklingsgaranti.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utländsk bakgrund som resurs i en internationaliserad region.

2005/06:A249 av Jan Björkman och Kerstin Andersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Samhall.

2005/06:A250 av Yvonne Ångström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjning av stödet till personligt biträde för arbetshandikappade.

2005/06:A253 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till hur målformuleringar om sysselsättning kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition om att minska regionala obalanser.

2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av att vidta åtgärder för ökat företagande och minskad arbetslöshet bland invandrade personer.

2005/06:A259 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vad friåret kan få för konsekvenser för kvinnor på arbetsmarknaden.

2005/06:A267 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett volontärarbetsprojekt i Uppsala län.

2005/06:A270 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nedsättningsregler för aktivitetsersättning.

2005/06:A271 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning för översyn av arbetsmarknadspolitikens mål och medel.

2005/06:A274 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att göra Halland till ett projektlän för nystartsjobb för ungdomar.

2005/06:A276 av Anders Wiklund m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om urholkningen av stödet till personligt biträde.

2005/06:A277 av Sylvia Lindgren och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hos arbetsförmedlingarna stoppa oseriösa platsannonser.

2005/06:A279 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anställningar av tidigare kriminella.

2005/06:A280 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna till översyn av anställningar för invandrare.

2005/06:A285 av Fredrik Olovsson och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta se över reglerna för pendlingsstöd.

2005/06:A289 av Helene Petersson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över lönebidragssystemet för att se om systemet går att använda som stöd för dem som redan har arbete men under anställningen fått någon form av arbetshandikapp.

2005/06:A292 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över reglerna för pendlingsstöd.

2005/06:A293 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspolitiken.

2005/06:A294 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att anpassa arbetslivet efter människors livssituation.

2005/06:A295 av Anders G Högmark m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att arbetshandikappade behandlas med respekt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade möjligheter till valfrihet också för arbetshandikappade.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare regelverk och föreskrifter avseende stöden till arbetshandikappade.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka de arbetshandikappades möjligheter till rehabilitering och arbete på den reguljära arbetsmarknaden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att incitamenten ändras för rehabilitering och nyanställningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stöden till arbetshandikappade kontinuerligt skall utvärderas och offentligt redovisas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de grundläggande riktlinjerna för stöden till arbetshandikappade.

2005/06:A298 av Börje Vestlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs angående arbetssökandes möjligheter att på arbetsförmedlingar sända i väg platsansökningar med e-post.

2005/06:A304 av Göte Wahlström och Christina Nenes (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärdsprogram för att tillgodose behovet av personal inom vård- och omsorgsarbete.

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att arbetsmarknadspolitiken skall ha två inriktningar: kompletterande utbildning och kontakt med potentiella arbetsgivare.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att alla som är inskrivna på arbetsförmedlingen, oavsett om de gör praktik eller är hemma och letar bland jobbannonserna, skall redovisas som arbetslösa.

2005/06:A310 av Margareta Andersson m.fl. (c):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att åtgärda ohälsan för kvinnor och män i arbetslivet.

2005/06:A319 av Eva Arvidsson och Maria Hassan (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvärdera och utveckla traineeprogram.

2005/06:A321 av Yoomi Renström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn bör göras för att ta fram en modell för hur lönebidragsnivån skall beräknas i framtiden.

2005/06:A327 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsförmedlingens resurser och fulla kapacitet och gruppen unga utanför.

2005/06:A329 av Chatrine Pålsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga ett initiativ för arbetslösa ungdomar.

2005/06:A333 av Catherine Persson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hjälpmedel i arbetslivet.

2005/06:A337 av Barbro Hietala Nordlund och Anneli Särnblad (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att förstärka funktionshindrades möjligheter till arbete.

2005/06:A338 av Kurt Kvarnström och Anneli Särnblad (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kollektivavtal för att betala ut samhällsstöd vid anställningar.

2005/06:A354 av Christer Erlandsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hög kvalitet och effektivitet på arbetsförmedlingen.

2005/06:A355 av Lars Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av hur arbetslösheten kan minskas i storstädernas förorter.

2005/06:A361 av Jan Björkman och Kerstin Andersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ledighet i samband med aktivitetsgarantin.

2005/06:A363 av Margareta Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en effektiv arbetsmarknadspolitik med människan i centrum vars huvudinriktning är att matcha arbets-sökande med arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att reformera AMS från grunden och införa en enhetlig myndighetsorganisation med en självständig professionell ledning där det politiska inflytandet är begränsat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att mer makt och ansvar gällande arbetsmarknadspolitikens resurser skall ligga på lokal och regional nivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det skall löna sig att gå från bidrag till arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att arbetslöshetsersättningen skall fungera som en omställningsförsäkring.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att konkurrensutsätta arbetsförmedlingen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att möjliggöra för en mångfald av olika företag, föreningar och organisationer att erbjuda arbetsförmedlingstjänster.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att uppmuntra rörligheten på arbetsmarknaden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa ett långsiktigt praktikprojekt som underlättar för företag att anställa arbetsökande akademiker.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen skall återkomma med förslag på hur unga arbetslösa kan lotsas in i anställningar där det kommer att bli stora pensionsavgångar framöver.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa nystartsjobb.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förändra aktivitetsgarantin utifrån individens och arbetsmarknadens behov.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att slå samman de fem ombudsmannafunktionerna DO, JämO, Homo, HO och BO till en myndighet.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att sociala företag skall jämföras med Samhall AB, och andra aktörer, när det gäller de nya arbetsmarknadsinsatserna utvecklingsanställning och trygghetsanställning.

2005/06:A366 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en särskild utredning tillsätts med uppgift att genomlysna arbetslivsdemokratifrågan på den svenska arbetsmarknaden, och föreslå åtgärder för att stärka kvinnors och mäns inflytande över det egna arbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om självstyrelseprojekt i offentlig verksamhet.

2005/06:A368 av Anders Wiklund m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetslivsfonder.

2005/06:A369 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utanförskap.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att arbetsmarknadspolitiken skall ha tre mål.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka arbetsförmedlingen och införa alternativ till den statliga förmedlingen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inte öka omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna 2006.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka de arbetslösas rättigheter gentemot förmedlingarna genom en "arbetssökandegaranti".
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att fokusera på arbetsförmedlingens förmedlingsuppgift.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att göra om AMS till en mindre, avpolitiserad och professionell myndighet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att avveckla friåret.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa "nystartsjobb" och en "jobb- och utvecklingsgaranti".

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Den skall vara en omställningsförsäkring med tidsbegränsad ersättning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att renodla Samhalls verksamhet och se över företagets vinstkrav.
19. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik för budgetåret 2006 enligt uppställningen i motionen.
20. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetslivspolitik för budgetåret 2006 enligt uppställningen i motionen.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera en nationell kampanj för ett barnvänligt arbetsliv.

2005/06:A372 av Yoomi Renström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i regelverket angående flyttbidrag till arbetssökande.

2005/06:A373 av Tommy Ternemar m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om stödet till personligt biträde.

2005/06:A374 av Dan Kihlström och Viviann Gerdin (kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av stöd till personligt biträde.

2005/06:A375 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskild uppföljning av effekterna av att tillsvidareanställda ges möjlighet att använda det s.k. friåret för att starta eget.

2005/06:A376 av Margareta Andersson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt följande uppställning:

2005/06:A377 av Margareta Andersson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt följande uppställning:

2005/06:A378 av Anders G Högmark m.fl. (m, fp, kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett principiellt system för individuell kompetensutveckling.

2005/06:A381 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en jämställd arbetsmarknadsutbildning.

2005/06:A383 av Inger Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspraktik för tekniker.

2005/06:A384 av Rezene Tesfazion och Tone Tingsgård (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna för långtidsarbetslösa invandrare med svensk examen att praktisera inom sina utbildnings- och yrkesområden vid statliga och kommunala myndigheter.

2005/06:A387 av Britta Rådström och Karl Gustav Abramsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att arbeta efter förmåga.

2005/06:A389 av Leif Jakobsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om plusjobb i föreningslivet.

2005/06:A390 av Leif Jakobsson och Veronica Palm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om plusjobb.

2005/06:A394 av Christer Erlandsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hög kvalitet och effektivitet i arbetet att erbjuda arbetslösa arbeten.

2005/06:A397 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs om lönebidrag till ideella föreningar.

2005/06:A398 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till individer vid strukturomvandling.

2005/06:A399 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn över hur vi i Sverige skulle kunna utforma en långsiktig och hållbar lärlingskultur i syfte att skapa lärlingsplatser.

2005/06:A400 av Sinikka Bohlin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Gröna jobb bör förlängas i den omfattning de har i dag.

2005/06:A405 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sociala företag som anordnare av utvecklings- och trygghetsanställningar.

2005/06:A406 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för arbetslösa utländska akademiker.

2005/06:A409 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av sektorsöverskridande jämställdhetsarbete.

2005/06:A410 av Lars U Granberg och Karin Åström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lönebidrag.

2005/06:A412 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i regleringsbrev till AMS föreskriva att en viss andel av AMS budget skall avsättas för att upphandla tjänster av andra aktörer.

2005/06:A413 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en reformerad arbetsmarknadspolitik.

2005/06:A414 av Anders G Högmark m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringens förslag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering av skattekonto av vissa stöd avvisas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetslöshetsförsäkringen måste fungera som en omställningsförsäkring.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetsmarknadspolitiken måste bli effektiv.
4. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 enligt uppställningen:
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny myndighet inrättas under namnet Ombudsmannen mot diskriminering.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 enligt uppställningen:

2005/06:A415 av Mona Berglund Nilsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om sysselsättningens betydelse för den fortsatta utvecklingen i Västsverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta.

2005/06:A416 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb för 20-24-åringar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla ungdomspraktiken.

2005/06:A417 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Medlingsinstitutet bör verka för att äldre inte missgynnas på arbetsmarknaden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla som innehar lönebidrag skall kunna arbeta upp till 67 år utan särskild prövning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en informationskampanj om vikten av fler äldre i arbetslivet.
9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att inrätta ett seniorkompetenscentrum.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kontinuerlig kompetensutveckling och personligt kompetenssparande.

2005/06:A418 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om personligt kompetenssparande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det gemensamma ansvaret för hälsa som åligger både den enskilde, arbetsgivaren och den offentliga sektorn.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mångfald inom vård och omsorg.

2005/06:A420 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmarknadspolitikens inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett nytt mål för sysselsättningen som utgår från antalet arbetade timmar och vad som i övrigt anförs om målen för arbetsmarknadspolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny arbetsmarknadspolitik med människan i centrum, omställningspeng, mångfald och valfrihet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med jobbonus.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens arbetsmarknadspolitiska satsningar, s.k. jobbpaket.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om friåret.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om långtidsarbetslösa och aktivitetsgarantin.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en särskild satsning på långtidsarbetslösa, kallad Bruk för alla.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb och anställningsstödet.
10. Riksdagen beslutar om en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring att gälla fr.o.m. den 1 januari 2006.
11. Riksdagen beslutar att höja egenfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen enligt vad i motionen anförs fr.o.m. den 1 januari 2006.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om äldres situation på arbetsmarknaden.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomsarbetslösheten.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärlingsutbildning som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om jobbguider och att ta till vara invandrares kompetens.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om personligt kompetenssparande.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lönebildningen.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Medlingsinstitutets arbetsuppgifter och roll i löne-
bildningen.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en moderniserad arbetsrätt.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om besparingar och verksamhetsinriktning inom AMS/
AMV.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lönebidrag i ideella organisationer.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om funktionshindrade på arbetsmarknaden.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om anordningsbidragen och Samhall.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bidragen till stiftelsen Utbildning Nordkalotten.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lönegaranti och förmånsrätt.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Arbetsmiljöverket.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Arbetslivsinstitutet och dess särskilda utbildningsin-
satser.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Ombudsmannen mot diskriminering på grund av
sexuell läggning.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Delegationen till stöd för jämställdhetsintegrering.
45. Riksdagen beslutar att för budgetåret 2004 anvisa anslagen under
utgiftsområde 13 Arbetsmarknad och utgiftsområde 14 Arbetsliv
med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag, enligt
uppställning:

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 14 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

14 §

Från skatteplikt undantas omsättning och införsel av periodiska organisationstidskrifter.

Med en organisationstidskrift förstås en publikation

– som inte är en allmän nyhetstidning, ett medlemsblad eller en personaltidning, och

– som väsentligen framstår som ett organ för en eller flera sammanslutningar med det huvudsakliga syftet att verka för ett religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, miljövårdande, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda *funktionshindrade eller arbetshandikappade* medlemmar.

– som väsentligen framstår som ett organ för en eller flera sammanslutningar med det huvudsakliga syftet att verka för ett religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, miljövårdande, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda medlemmar *med funktionshinder*.

Som sammanslutning med huvudsakligt syfte att verka för ett idrottsligt ändamål räknas endast sammanslutningar som är anslutna till Sveriges riksidrottsförbund eller Svenska korporationsidrottsförbundet eller som är representerade i Sveriges olympiska kommitté. Som sammanslutning med huvudsakligt syfte att verka för ett försvarsfrämjande ändamål räknas endast sådan

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

sammanslutning som enligt därom gällande föreskrifter erhåller statligt stöd till sin verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.2 Lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 10, 14 och 17 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Ersättning enligt denna lag lämnas inte i följande fall.

1. Ersättning lämnas inte till personer som deltar i utbildning.

2. Ersättning lämnas inte till personer som är permitterade utan lön.

3. Ersättning lämnas inte till personer som är tjänstlediga utan lön.

3. Ersättning enligt grundförsäringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

4. Ersättning enligt grundförsäringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med avvikelse från vad som anges i punkterna 1 och 2, föreskriva att ersättning får lämnas till personer som deltar i utbildning eller är permitterade utan lön samt de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall skall gälla.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med avvikelse från vad som anges i punkterna 1–3, meddela föreskrifter om att ersättning får lämnas till personer som deltar i utbildning eller är permitterade eller tjänstlediga utan lön samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall skall gälla.

14 §¹

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, *eller*

2. som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd,

2. som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program, *eller*

3. inom ramen för en utvecklingsanställning enligt förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

¹ Senaste lydelse 2000:1460.

17 §²

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, ungdomsgarantin, datorteknisk verksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program,

4. varit hindrad att arbeta på grund av utbildning för vilken rekryteringsbidrag lämnas enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, eller

5. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats,

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, *eller*

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd,

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program, *eller*

8. utfört arbete i en utvecklingsanställning enligt förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Tid som enligt 13 a § har jämförts med förvärvsarbete skall dock räknas in i ramtiden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

² Senaste lydelse 2003:330.

2.3 Lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Häri genom föreskrivs att 7 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, reguljärt arbete inom ramen för aktivitetsgarantin eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

7 §¹

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, *trygghetsanställning*, reguljärt arbete inom ramen för aktivitetsgarantin eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

När ett program bedrivs på en arbetsplats skall den som tar del av programmet dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av följande regler i arbetsmiljölagen (1977:1160):

- 2 kap. 1–9 §§ om arbetsmiljöns beskaffenhet,
- 3 kap. 1–4 och 7–14 §§ om allmänna skyldigheter,
- 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ om bemyndiganden,
- 5 kap. 1 och 3 §§ om minderåriga,
- 7 kap. om tillsyn,
- 8 kap. om påföljder, och
- 9 kap. om överklagande.

Vad som i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare skall gälla den som har upplåtit en arbetsplats för programverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2003:1098.

2.4 Lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp. Uppgift om kod för *arbetshandikapp* får dock användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete åt *arbetshandikappade* samt för att framställa avidentifierad statistik.

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp. Uppgift om kod för *funktionshinder* får dock användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete åt *personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga* samt för att framställa avidentifierad statistik.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.5 Lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden

Härigenom föreskrivs att lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Anställningsstöd och stöd till skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare som beslutats av arbetsmarknadsmyndighet samt sjöfartsstöd som beslutats av Rederinämnden får tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vilka stöd som skall krediteras skattekontot.

Föreslagen lydelse

Anställningsstöd, *stöd till utbildningsvikariat* och stöd till skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare som beslutats av arbetsmarknadsmyndighet samt sjöfartsstöd som beslutats av Rederinämnden får tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av lagen 2003:494.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1. Lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Ersättning enligt denna lag lämnas inte i följande fall.

1. Ersättning lämnas inte till personer som deltar i utbildning.
2. Ersättning lämnas inte till personer som är permitterade utan lön.

3. Ersättning enligt grundförsäringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med avvikelse från vad som anges i punkterna 1 och 2, föreskriva att ersättning får lämnas till personer som deltar i utbildning eller är permitterade utan lön samt de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall skall gälla.

3. Ersättning lämnas inte till personer som är tjänstlediga utan lön.

4. Ersättning enligt grundförsäringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med avvikelse från vad som anges i punkterna 1–3, meddela föreskrifter om att ersättning får lämnas till personer som deltar i utbildning eller är permitterade eller tjänstlediga utan lön samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall skall gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2. Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst. Från lagens tillämpning undantas dock

Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Från lagens tillämpning undantas dock

1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning,
2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj,
3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll,
4. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd *eller* i skyddat arbete.

4. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete *eller i utvecklingsanställning*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2000:626

3. Lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:260) om offentlig anställning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Lagen gäller inte

1. statsråden,
 2. riksdagens ombudsmän,
 3. riksrevisorerna,
 4. arbetstagare som är lokalanställda av svenska staten utomlands och som inte är svenska medborgare,
 5. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd *eller* i skyddat arbete.
5. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete *eller i utvecklingsanställning.*

För justitiekanslern, justitieråden och regeringsråden gäller bara 4 § om bedömningsgrunder vid anställning, 7–7 d §§ om bisysslor, 23–29 §§ om arbetskonflikter, 38 § om interimistiskt beslut och 42 § andra stycket om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2003:296

BILAGA 4

Förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till fördelning på anslag.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	(ram)	5 079 852
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	11 631 057
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	(ram)	100 487
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	(ram)	1 959 560
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	(ram)	21 926
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	45 768
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	7 703
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399
22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	(ram)	52 488
Summa för utgiftsområdet		70 229 969

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till fördelning på anslag.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	(ram)	44 382
23:4 Arbetsdomstolen	(ram)	24 865
23:5 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	(ram)	75
23:6 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	(ram)	23 022
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	(ram)	9 218
23:8 Medlingsinstitutet	(ram)	50 050
24:1 Jämställdhetsombudsmannen	(ram)	28 346
24:2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	(ram)	7 660
24:3 Delegation för stöd till jämställdhetsintegrering	(ram)	2 000
Summa för utgiftsområdet		1 224 138

BILAGA 5

Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Av nedanstående tabell framgår utskottets och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 13.

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags -typ	Utskottets förslag	(m)	(fp)	(kd)	(c)
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	(ram)	5 079 852	-200 000	-200 000	-200 000	-1 500 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	45 020 600	-9 580 000	-15 440 000	-9 506 000	-8 163 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	5 332 129	-893 000	-680 000	-1 137 000	-454 000
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	11 631 057	+200 000			+450 000
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	(ram)	100 487				
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	(ram)	1 959 560				
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	(ram)	21 926				
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	45 768	-45 768	-46 000	-45 768	
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	7 703	-7 703		-7 703	
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	978 399	+500 000	+500 000	+500 000	+500 000
22:11 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	(ram)	52 488			-5 000	
22:12 Satsning på privata arbetsförmedlingar (c- förslag nytt anslag)	(ram)					+1 150 000
22:13 Jobb- och utvecklingsgaranti (fp – förslag nytt anslag)	(ram)			+900 000		
22:14 Investeringar i utsatta områden (fp – förslag nytt anslag)	(ram)			+100 000		
Summa		70 229 969	-10 026 471	-14 866 000	-10 401 471	-8 017 000

BILAGA 6

Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14 Arbetsliv

Av nedanstående tabell framgår utskottets och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 14.

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Utskottets förslag	(m)	(fp)	(kd)	(e)
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	656 387	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	(ram)	378 133	-189 067	-189 000	-189 067	-189 000
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m	(ram)	44 382	-44 382	-10 000	-44 382	
23:4 Arbetsdomstolen	(ram)	24 865		-25 000		-25 000
23:5 Statens nämnd för arbetstagares upppfanningar	(ram)	75				
23:6 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	(ram)	23 022				
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	(ram)	9 218	-9 218		-1 000	
23:8 Medlingsinstitutet	(ram)	50 050			-3 000	
24:1 Jämställdhetsombudsmannen	(ram)	28 346	-28 346			
24:2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	(ram)	7 660				
24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	(ram)	2 000	-2 000		-2 000	
24:4 Ombudsmannen mot diskriminering (m – förslag nytt anslag)	(ram)		+80 695			
Summa		1 224 138	-292 318	-324 000	-339 449	-314 000

BILAGA 7

Utskrifter från arbetsmarknadsutskottets hearing om äldre i arbetslivet den 19 maj 2005

Ordföranden: I egenskap av ordförande i riksdagens arbetsmarknadsutskott vill jag hälsa alla varmt välkomna till dagens utfrågning om äldres situation i arbetslivet. Utfrågningen kommer att direktsändas i SVT och upptecknas stenografiskt.

Jag vill i första hand vända mig till de sju särskilt inbjudna föreläsarna som ska tala i dagens ämne och säkerligen också svara på många av de frågor och funderingar som vi har kring de äldres deltagande i det fortsatta yrkeslivet.

Bakgrunden till dagens utfrågning är den demografiska utvecklingen där vi med all önskvärd tydlighet vet att det blir allt färre som ska försörja alltfler i framtiden. Hur ska det gå rent praktiskt och hur ska vi klara av det rent ekonomiskt? Ja, frågetecknen är många.

Väljer 40-talisterna att arbeta längre och i så fall under vilka omständigheter? Om de nu vill det, finns det någon arbetsgivare som vill ha dem kvar i arbetslivet eller ta emot dem på nytt? Det är några av de frågor som vi diskuterade här i riksdagen för ganska precis två månader sedan när vi hade de så kallade Framtidsdagarna. En av föreläsarna denna dag var Annika Sundén från Institutet för social forskning som även finns med bland de inbjudna talarna här i dag.

Under dessa framtidsdagar framkom det saker som jag tänkte nämna i min inledning innan jag lämnar ordet vidare till den förste talaren.

Till att börja med vet vi att pensionsåldrarna har sjunkit successivt i de flesta OECD-länder under de senaste decennierna samtidigt som livslängden har ökat. Det innebär att många tillbringar en allt större del av sina liv som pensionärer.

Ett bra exempel på att tiderna och förhållandena verkligen har förändrats på – låt mig säga – 40 år är att när någon för ett halvt sekel sedan fyllde 50 år fick vederbörande ofta en käpp i 50-årspresent, kanske med ett silverhandtag. Och vad får 50-åringar i födelsedagspresent i dag? Jo, ballongflygning, fallskärmshopp, rullskridskor eller i bästa fall en ny motorcykel.

Inom ett antal år kommer var fjärde person i Sverige att vara över 65 år jämfört med var sjätte person i dag. Vi vet också att det redan nu finns en trend bland vissa yrkesgrupper med ytterst förmånliga avtalspensioner att gå i pension vid allt lägre åldrar, och i stället för att fortsätta att arbeta

ägnar de sig åt att resa, ta hand om barnbarnen eller förverkliga sig själva på ett eller annat sätt på ålderns höst – eller kanske vi ska säga ”vår” i det här sammanhanget.

Som alla förstår ställer dessa demografiska förändringar stora krav på våra pensionssystem, äldreomsorgen samt hälso- och sjukvården. Ett sätt att lösa dessa problem – eller varför inte möjligheter? – kan vara att låta betydligt fler äldre arbeta längre i framtiden. Många faktorer talar dessutom för att detta skulle kunna vara fullt möjligt eftersom många äldre är betydligt friskare i dag och förhoppningsvis fortsätter att vara det ett bra tag till.

Under de senaste åren har livslängden för såväl kvinnor som män ökat med flera år. I dag är medellivslängden bland kvinnor drygt 80 år och bland män drygt 78 år.

En stor del av dagens och framtidens yrken är betydligt mindre fysiskt ansträngande än vad de var tidigare när vi gick från jordbrukssamhälle till industrisamhälle och till informationssamhälle. Dagens arbetstagare har dessutom högre utbildning och därmed bättre förutsättningar att anpassa sig till förändringarna i arbetslivet.

I dagens hearing kommer vi säkert också att få veta hur oddsen ser ut för att de äldre i arbetslivet ska öka, stanna på samma nivå som i dag eller till och med minska. Frågan är också om de äldre verkligen vill fortsätta att arbeta efter att de har passerat pensionsåldern eller helt enkelt fortsätta att arbeta längre än vad de hade tänkt från början.

På den frågan har vi delvis svaret. Många menar att de skulle kunna tänka sig att arbeta längre om det var möjligt att gå ned i arbetstid. På vissa håll skallar ropen även för att införa den så kallade delpensionen som försvann 2000.

I det här sammanhanget förtjänas det också att påminna om att det bara är Island bland OECD-länderna som har högre arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 55–64 år än Sverige.

Andra viktiga frågor att få svar på är: Är det verkligen dyrare i det långa loppet att anställa äldre eller att behålla dem framför de yngre? Är arbetsgivarens inställning till äldre arbetskraft verkligen så negativ som det låter i debatten?

Jag vet i alla fall ett undantag i det fallet, och det var Einar Edvardsson, före detta byrådirektör på Riksförsäkringsverket. Han blev rekryterad av dåvarande socialminister Ingela Thalén som politisk sakkunnig vid 80 års ålder. Han var i det laget en av den mest kunniga i hela vårt avlånga land i just pensionsfrågor.

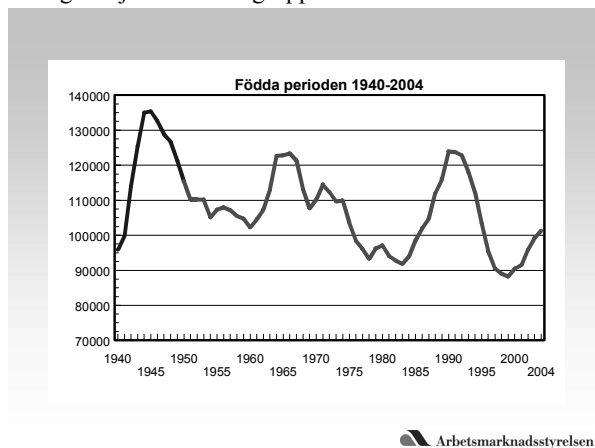
Under förmiddagens program kommer många intressanta synvinklar att belysas. Det frågor som ska besvaras är bland annat följande: Arbetsmarknadsläget för de äldre, Hur mycket arbetar äldre?, Är det dyrare att anställa äldre?, Försämras minnet när vi blir äldre?, Arbetsmiljön och de äldre, Vilka attityder möter de äldre i arbetslivet? och sist men inte minst: Vad gör regeringen?

Av dessa frågor är det i alla fall en som jag tror mig kunna svara på direkt, och det är frågan om ifall minnet försämras med åldern. Det tycker jag av egen erfarenhet. Men det ska bli väldigt spännande att höra vad professor Lars-Göran Nilsson har för syn på detta.

Avslutningsvis vill jag upplysa om att det efter samtliga föredragningar är fritt fram för ledamöterna och i mån av tid även för gästerna att ställa frågor till de inbjudna talarna innan min kollega vice ordföranden i arbetsmarknadsutskottet Margareta Andersson knyter ihop påsen och avslutar dagens öppna utfrågning.

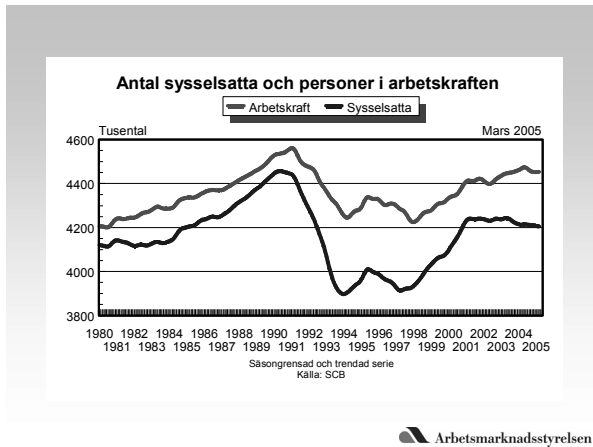
Med dessa ord vill jag återigen hälsa er alla hjärtligt välkomna till dagens utfrågning och ber att få överlämna ordet till Torbjörn Israelsson, utredare på Ams, som ska tala över ämnet Arbetsmarknadsläget för äldre.

Torbjörn Israelsson: Jag ska ge en beskrivning av arbetsläget för de äldre, hur utvecklingen har sett ut under de senaste åren och hur nuläget gestaltar sig för just den här gruppen.

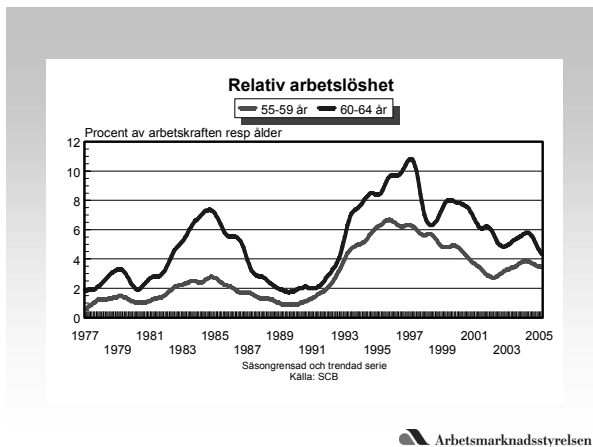

Rent arbetsmarknadsmässigt brukar de äldsta på arbetsmarknaden utgöras av personer i åldrarna 55–64 år. Den statistik över olika åldersgrupper som finns tillgänglig redovisas just i den åldersindelningen. Därför utgår man från de just nämnda åldersgrupperna.

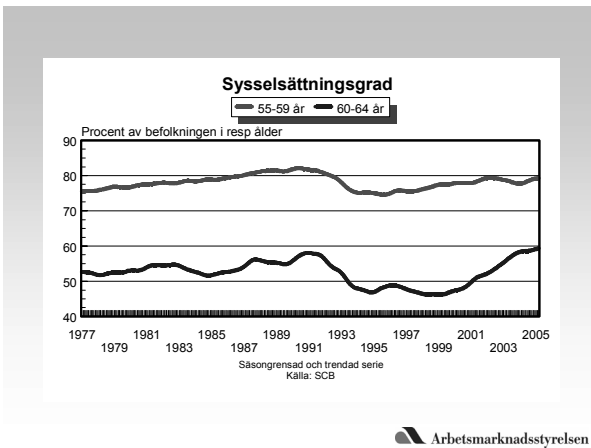
Som referensram till den utveckling jag senare ska prata om tänkte jag inleda med att beskriva hur arbetsmarknaden i stort har sett ut.

Sysselsättningen har under flera års tid åren varit ganska oförändrad. Det har hänt ganska lite på arbetsmarknaden. Det har varit snarare en tendens till minskning än till ökning. Samtidigt har det skett en stadig uppgång av arbetskraftsutbudet. Det har kommit ut fler människor på arbetsmarknaden. Det har inneburit att arbetslösheten har ökat från 4 % till ungefär 5,5 %.

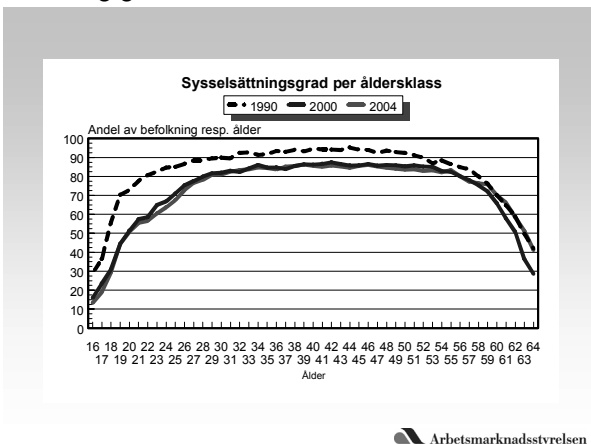

Sysselsättningsutvecklingen för de grupper som vi ska prata om i dag kan lämpligast åskådliggöras genom att man tittar på hur sysselsättningsgraden har förändrats under de senaste åren.

Man kan se en väldigt klart positiv utveckling just när det gäller åldrarna 60–64 år. Det har skett en ökning med mer än 10 procentenheter under början av 2000-talet, och det är en väldigt kraftig uppgång om man jämför med andra åldersgrupper och med vad som sker i olika åldrar. Sedan har det också varit en stadig uppgång, om än inte lika tydlig, i åldrarna 55–59 år.

Om man tittar lite noggrannare på hur det ser ut i enskilda åldersklasser föreligger det väldigt stora skillnader mellan olika åldrar när det gäller syssestättningegraden.

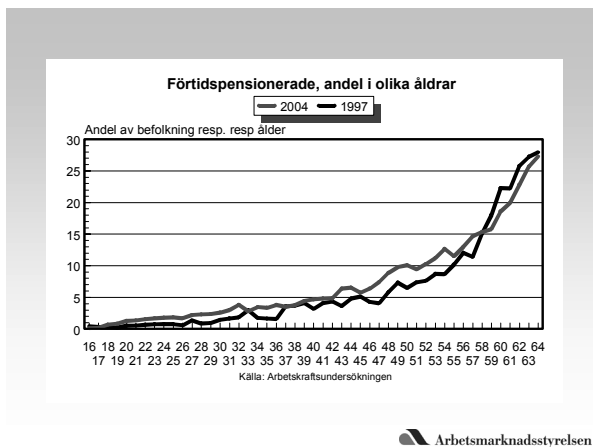

Den ligger väldigt högt i åldrarna mellan 30 och 55 år. Sedan börjar den falla ned ganska tydligt. I dagsläget hamnar vi på ungefär 40 % i sysselsättningsgrad vid 64 års ålder. Man tappat alltså en hel del personer från sysselsättningen i de övre åldersgrupperna.

Sysselsättningsgraden är för närvarande ungefär lika hög som den var 1990 som var ett rekordår på arbetsmarknaden. Då talar jag om åldrarna 60–64 år.

Det är en väldigt intressant utveckling. I dag ligger sysselsättningsgraden klart över nivån 2000.

Vad är anledningen till att man lämnar arbetsmarknaden? Den huvudsakliga anledningen är förtidspension som innebär att man har lämnat arbetsmarknaden helt. Det sker en väldigt tydlig och brant ökning med stigande ålder.

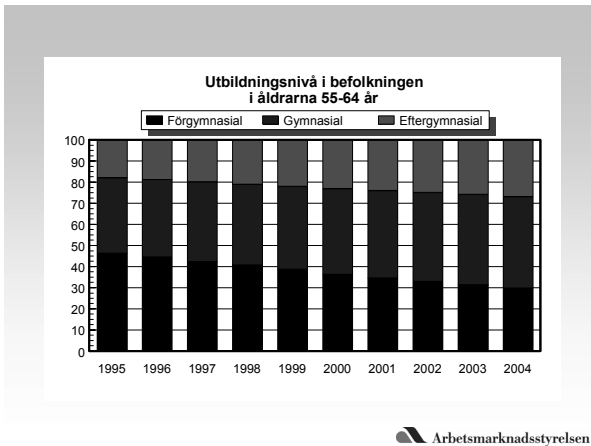
I åldern 64 år är andelen mellan 25 % och 30 %. Året efter 1997 kunde man se en ganska stadig ökning av antalet som gick över till förtidspension. Mellan 1997 och 2004 har det varit en väldigt stor uppgång i antalet förtidspensionärer.

I åldrarna 60–64 år ligger antalet förtidspensionerade lägre än 1997, till skillnad från övriga åldersklasser som ligger klart över.

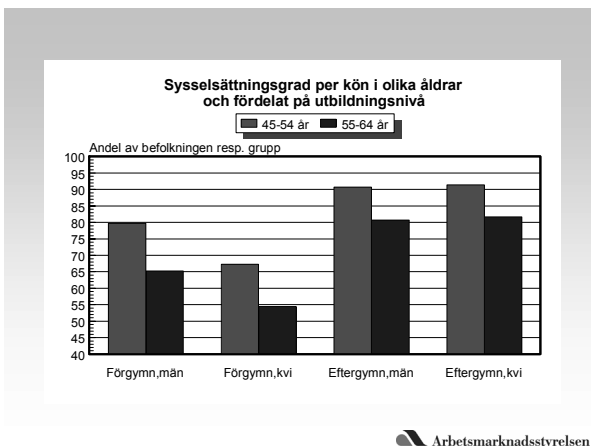
I gruppen 55–64 år har vi tappat ungefär 300 000 personer från arbetsmarknaden. En mycket stor del av den minskningen beror på – som jag sade – att man har gått över till förtidspension.

Det är drygt 200 000 av de 300 000 personerna som har förtidspensioners. Knappt 70 000 har övergått till avtalspension. Resterande del har lämnat arbetsmarknaden av andra orsaker.

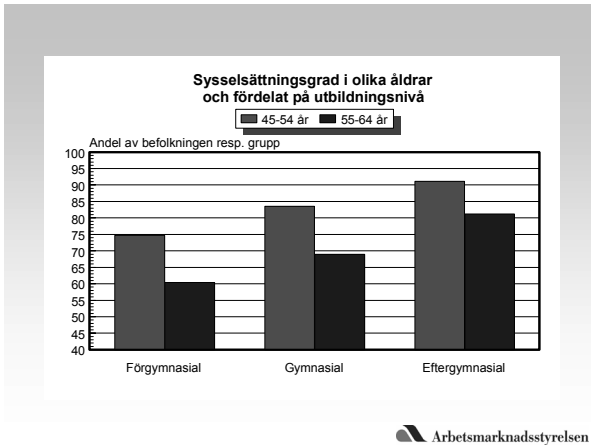
Det är också intressant att se hur det ser ut mellan olika utbildningsnivåer när det gäller sysselsättningsgraden i de övre åldrarna. Där föreligger det väldigt stora skillnader.

Sysselsättningsgraden för kvinnor med förgymnasial utbildning är endast 55 % och för männen ligger den siffran på 65 %. Det är alltså en väldigt låg sysselsättningsgrad.

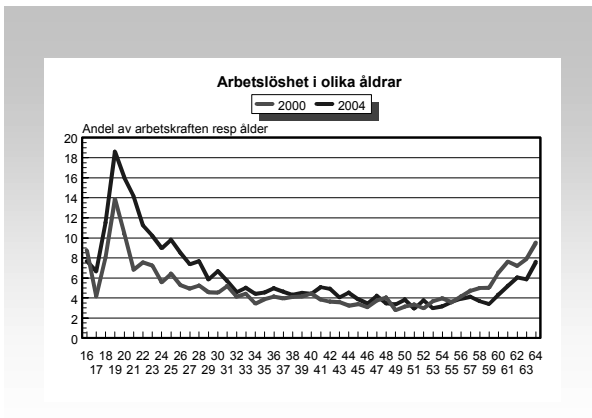
En mycket stor andel av de 300 000 personerna som har lämnat arbetsmarknaden utgörs av förgymnasialt utbildade. Det är många i den gruppen som vi har tappat därifrån. Däremot finns de med eftergymnasial utbildning i väldigt hög utsträckning fortfarande kvar på arbetsmarknaden. Deras sysselsättningsgrad ligger på 80 %, och det gäller åldrarna 55–64 år.

I denna generation av 40-talister finns det alltså en mycket stor andel kvar av dem som har eftergymnasial utbildning. De som hittills har lämnat arbetsmarknaden är de med kortare utbildning.

Då kommer jag in på detta med förklaringar. Man kan undra hur det kan komma sig att sysselsättningen har ökat så oerhört mycket under de senaste åren. Vi har en stadigt stigande andel av personer med eftergymnasial utbildning i åldrarna 55–64 år. De har en klart högre sysselsättningsgrad. Man stannar i större utsträckning kvar på arbetsmarknaden längre upp i åldrarna.

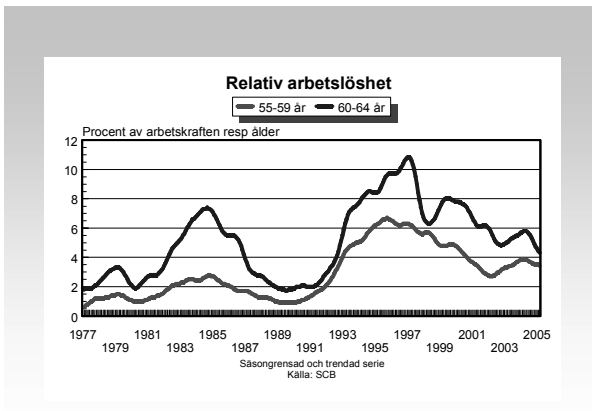
Hur ser det ut med arbetslösheten? Det finns en uppåtgående arbetslöshet bland åldrarna 60–64 år.

Nivån ligger nu på cirka 8 % för dem som har nått 64 års ålder, och det är jämförbart med personer i åldrarna mellan 25 och 30 år.

Vi kan också konstatera att arbetslösheten är lägre i de övre åldersgrupperna jämfört med för några år sedan. I mellanåldrarna ligger arbetslösheten på runt 4 %.

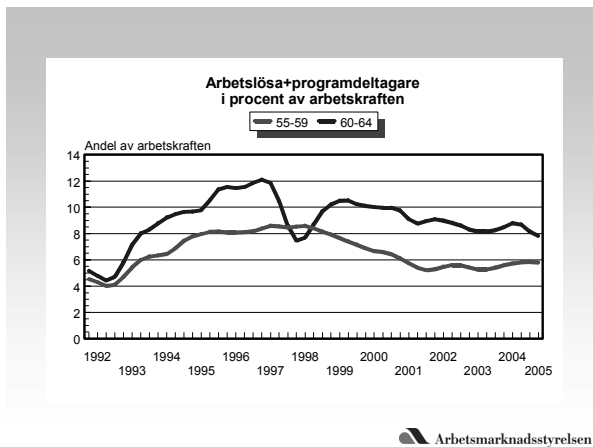
Hur ser utvecklingen ut över tiden?

Arbetsmarknadsstyrelsen

Vi har haft en nedåtgående arbetslöshet under en lång rad av år, sedan andra hälften av 90-talet. Det gäller både åldrarna 55–59 och i synnerhet åldrarna 60–64 år.

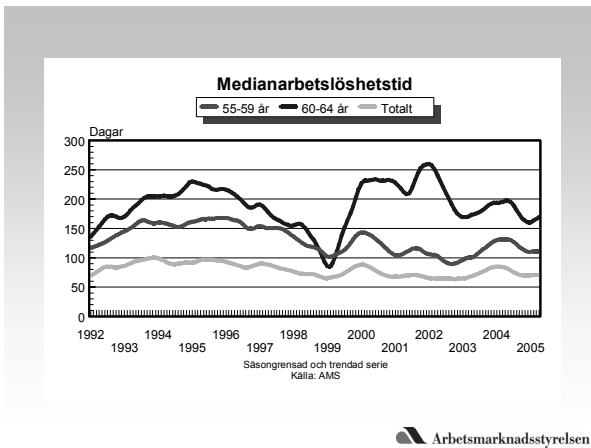
1997 var det en stor böj nedåt. Det har att göra med att man då gjorde vissa insatser. Jag tror att det kallades för tillfällig avgångsersättning. Man fick då lämna arbetsmarknaden i förtid, och det var därför som det blev ett kraftigt fall i arbetslösheten under en kortare tidsperiod.

Utvecklingen stämmer ganska väl med föregående bild om man plussar på dem som finns i arbetsmarknadspolitiska program. Vi har en nedåtgående trend.

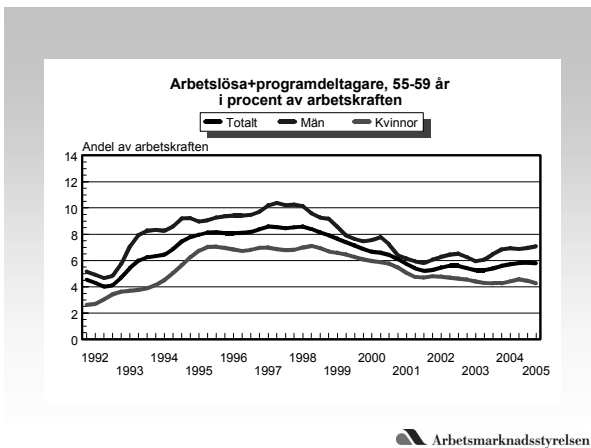
Hur ser det ut när det gäller kön? Vi har en nedgång för båda könen, men männens arbetslöshet ligger högre än kvinnornas.

Det kan vara intressant att se hur det ser ut när det gäller mediantiden för arbetslöshet.

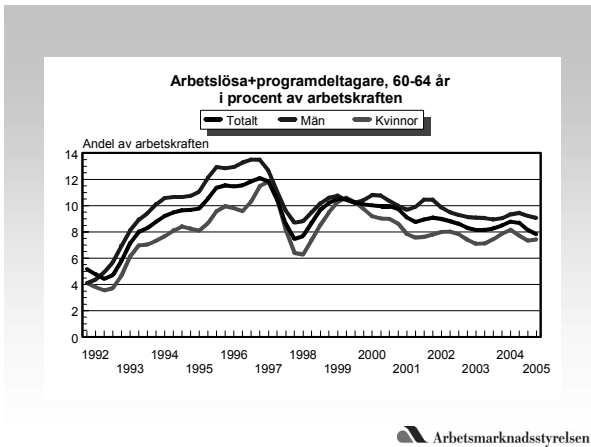
Här kan vi se att det föreligger väldigt stora skillnader. Har man väl blivit arbetslös i åldern över 55 år är risken väldigt stor att man förblir arbetslös under en mycket lång tid. Mediantiden är ganska lång, inte minst för personer i åldrarna 60–64 år. För närvarande uppgår den tiden till ungefär 170 dagar. Men trots allt har vi haft en viss nedåtgående trend i mediantiden. Mediantiden för hela arbetsmarknaden ligger på ungefär 70 dagar.

Hur stor är chansen att få ett arbete? Här har jag tittat på hela gruppen – arbetslösa och dem som ingår i arbetsmarknadspolitiska program – som finns inskriven på arbetsförmedlingen.

Nivån har hållits uppe relativt väl fram till 56–57 års ålder. Sedan börjar chanserna att få ett arbete att falla nedåt ganska brant. Vid 64 års ålder är det en ganska låg andel som övergår till jobb från att ha varit inskrivna på förmedlingen.

Jag ska summera det som jag har sagt när det gäller arbetsmarknadsutvecklingen. Sysselsättningsgraden i åldrarna 60–64 år är väldigt hög jämfört med tidigare, men den är ändå klart lägre än om man jämför med övriga åldersgrupper, det ska man vara klar över.

Sysselsättningsgraden ligger synnerligen lågt för personer med kort utbildning.

Arbetslösheten har minskat sedan andra hälften av 90-talet. Det är ju en positiv utveckling. Sedan har vi tappat en del människor till förtidspensionering, även om det är en lägre andel än för några år sedan.

Utbildningsnivån är på väg upp, och det innebär att sysselsättningsgraden påverkas av att vi får en inströmning av människor med högre sysselsättningsgrad i de övre åldersgrupperna i arbetsför ålder.

Sedan tappar vi många människor med kortare utbildning. Sysselsättningsgraden faller väldigt tydligt i åldrarna 55–64 år då man kommer ned till en mycket låg sysselsättningsgrad för korttidsutbildade.

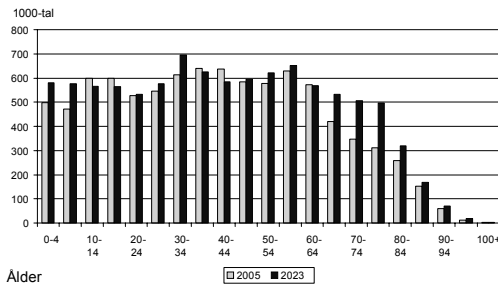
Är man i åldern 55–64 år och blir arbetslös är risken stor att man förblir det under väldigt lång tid. Man får jobba ganska intensivt med olika arbetsmarknadspolitiska insatser för dessa grupper. Det är en väldigt svår situation att lösa för de arbetslösa, och det har också blivit dyrare under de senaste decennierna.

Annika Sundén: God morgon! Tack för att jag fick komma hit.

Min uppgift är att prata om hur mycket de äldre arbetar. Jag kommer att beröra en del punkter som Torbjörn har tagit upp, men jag tänkte också komma in lite på betydelsen av våra pensionssystem och avtalspensioner.

Ordförande talade i sitt inledningsanförande om varför vi intresserar oss för de äldres arbetskraftsdeltagande och deras möjlighet att fortsätta att arbeta. De äldre blir allt fler.

De äldre blir allt fler...

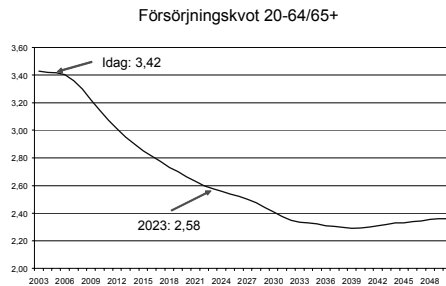

Källa: SCB

Det är framför allt kohorterna födda på 1940-talet som är väldigt stora. Tillsammans med den ökande livslängden gör det att storleken på kohorterna som är 60–64 år och äldre i framtiden kommer bli ett betydligt större än vad de är i dag.

Det är också värt att notera att den demografiska utvecklingen är sådan att vi även har stora kohorter som är födda på 1990-talet, vilket gör att vi kommer att ha ganska många 90-talister om 18 år. Men slutresultatet blir ändå att färre ska försörja allt fler.

...och färre ska försörja fler

Källa: SCB

Här är försörjningskvoten refererad som andelen antalet 20–64-åringar i förhållande till dem som är 65 plus.

I dag är det ungefär 3,4 personer i den åldern som ska försörja de äldre. Det kommer successivt att sjunka och nå en botten kring år 2040.

Kommer då fler äldre att vara i arbete i framtiden? Vad tror vi om det? För att kunna svara på frågan måste vi titta på både utbudet av äldre och efterfrågan på äldre.

Kommer fler äldre att vara i arbete i framtiden?

Vill äldre arbeta?

- Bättre hälsa
- Ökad livslängd
- Färre fysiskt tunga jobb
- Högre utbildning

Efterfrågan på äldre?

- Äldre dyrare
- Negativa attityder
- Arbetskraftsbrist

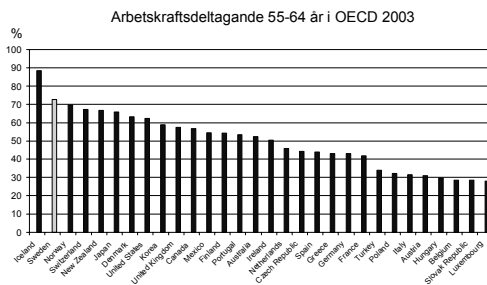
När det gäller utbudet är frågan om de äldre vill arbeta, och det är mycket som talar för att de skulle kunna och vilja göra det. Vi har bättre hälsa, vi lever längre, vårt arbetsliv består av färre fysiskt tunga jobb och, som Torbjörn var inne på, vi har högre utbildning.

På efterfrågesidan ser det lite värre ut, och det kommer vi att få höra mer om i senare anföranden. Vi vet att de äldre är dyrare; de har högre löner och löner som kanske ligger över deras produktivitet. Det finns negativa attityder på arbetsmarknaden. Arbetsgivare har en negativ inställning till de äldre.

På den positiva sidan däremot talar prognoserna om en framtida arbetskraftsbrist, och de äldre är en viktig resurs som skulle kunna hjälpa till att motverka den beräknade arbetskraftsbristen. Den demografiska utvecklingen sätter press på våra pensionssystem, på äldreomsorg och hälso- och sjukvård, så vi måste nog se till att den här gruppen får fortsätta arbeta.

Vad är då reserven? Hur många personer finns det i den här gruppen som skulle kunna fortsätta arbeta? Det är viktigt att komma ihåg att Sverige redan har ett väldigt högt arbetskraftsdeltagande bland äldre.

Sverige har redan ett högt arbetskraftsdeltagande bland äldre

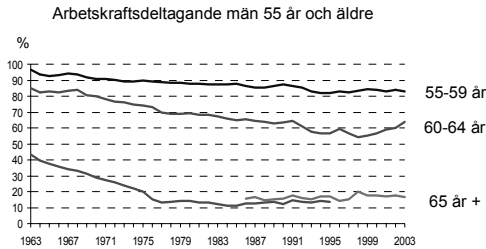
Källa: OECD

Figuren visar individer i åldrarna 55—64 år, både män och kvinnor, i OECD-länderna år 2003. Som ordföranden var inne på ligger Sverige på andra plats. Det är bara Island som har ett högre arbetskraftsdeltagande i den här gruppen. Vad som är värt att notera är att en av förklaringarna är att Sverige har ett högt arbetskraftsdeltagande bland både män och kvinnor. Många av de andra länderna, som ligger betydligt sämre till, har ett väl-

digt lågt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor. Sedan finns det länder som Belgien som har lågt arbetskraftsdeltagande i den här gruppen bland både män och kvinnor.

För att visa hur arbetskraftsdeltagandet ser ut, hur många äldre som arbetar i dag, ska jag visa en variant av de figurer som Torbjörn visade. Den här figuren visar inte sysselsättningsgraden utan arbetskraftsdeltagandet, alltså hur många som fanns i arbetskraften från 1963 fram till 2003.

Hur många äldre arbetar idag?

Källa: SCB

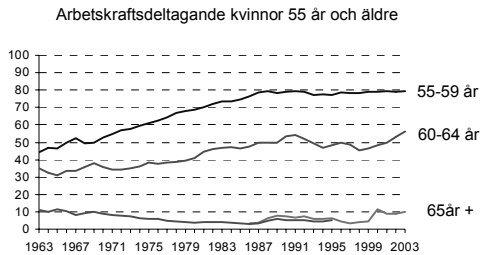
När det gäller män kan vi se att i åldersgruppen 50—59-åringar har arbetskraftsdeltagandet varit relativt konstant och bara sjunkit något under den här tidsperioden.

Gruppen 60—64-åringarna visar däremot en intressant utveckling. Från att gruppen successivt har minskat har deras arbetskraftsdeltagande faktiskt ökat i slutet av 90-talet, och ökat ganska kraftigt.

Arbetskraftsdeltagandet hos den äldsta gruppen, 65 plus, speglar väldigt mycket utvecklingen av vårt allmänna pensionssystem. Före införandet av ATP-systemet i början av 1960-talet arbetade den gruppen i ganska stor utsträckning, nästan 50 %, men antalet har successivt sjunkit med utvecklingen av pensionsförmånerna och sedan legat rätt flackt sedan 1976, då den allmänna pensionsåldern sänktes från 67 till 65 år. Ungefär 15 % i den här gruppen arbetar i dag.

Hur är det då bland kvinnor?

Hur många äldre arbetar idag?

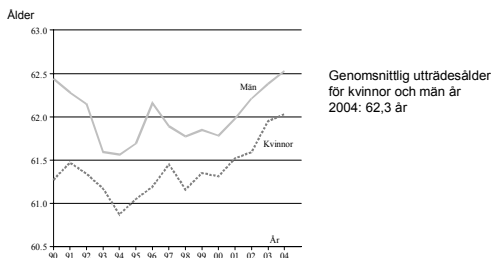

Källa: SCB

Kvinnors arbetskraftsdeltagande visar ett tydligt mönster av ökande i alla åldersgrupper i princip. 55—59-åringarna har legat ganska konstant på runt 80 % sedan slutet på 80-talet. Även här ser vi liksom för männen att utvecklingen bland 60—64-åringarna har varit rätt positiv de senaste 5—6 åren med en ganska kraftig ökning. När det gäller den allra äldsta åldersgruppen arbetar kvinnor i något mindre utsträckning än män, ungefär 10 %.

Vad uppgången bland 60—64-åringarna speglar är ett senare utträde ur arbetskraften. Det finns många sätt att definiera pensionsålder och när vi går i pension. Ett sätt är att titta på den genomsnittliga utträdesåldern för individer, givet att man var i arbetskraft när man var 50 år, alltså att man har en ganska fast förankring på arbetsmarknaden. Den här figuren visar beräkningar som Hans Olsson har gjort för Socialförsäkringsutredningen.

Genomsnittlig utträdesålder givet arbete vid 50 års ålder

Källa: Beräkningar från AKU av Hans Olsson

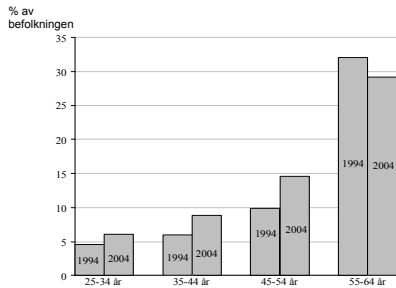
De visar att utträdesåldern för såväl män som kvinnor har stigit ganska dramatiskt under den senaste tioårsperioden. I dag är den genomsnittliga utträdesåldern för män och kvinnor 62,3 år.

Vad är då anledningen till det här? En möjlig eller trolig förklaring är, som också Torbjörn var inne på, att den här gruppen har betydligt bättre utbildning än vad man hade tidigare. De som börjar gå i pension nu är födda på 40-talet. Den gruppen har i större utsträckning eftergymnasial utbildning än de som är födda på 20- och 30-talen.

En annan förklaring är den utveckling av förtidspension som vi har sett. Under en stor del av den senaste 30-årsperioden, sedan 1970, användes förtidspension som en utträdesväg för äldre och kunde beviljas av arbetsmarknadspolitiska skäl. Man kunde alltså få förtidspension om man var i 60-årsåldern utan någon medicinsk prövning. Detta togs bort under 90-talet, och det kan ha bidragit till uppgången.

Om vi tittar på utvecklingen av förtidspension – det här är en variant av det som Torbjörn visade – ser vi att trots att de allra flesta förtidspensionärer faktiskt är mellan 55 och 64 år, har deras andel sjunkit under de senaste tio åren.

Sjukfrånvaro och förtidspension i olika åldrar 1994 och 2004

Källa: Beräkningar från AKU av Hans Olsson

I stället sker ökningen av förtidspensionärer i en yngre åldersgrupp, vilket är mycket mer bekymmersamt. De snabbaste ökningarna av förtidspensioneringar sker bland 35—44-åringarna.

En tredje viktig förklaring till det mönster vi ser bland de äldre är effekterna av våra pensionssystem sammantaget och framför allt det faktum att vi nu har ett allmänt system som är avgiftsbestämt, vilket betyder att varje ytterligare år av arbete bidrar till en högre pension.

Pensionssystem är avgiftsbestämda

- Ytterligare arbete har positiv effekt på förmånen
- Pensionen påverkas av livslängden
- Men flera av avtalspensionerna är fortfarande förmånsbestämda

De som går i pension i dag får fortfarande största delen av sin pension från det gamla systemet, ungefär 65 %, medan de som är födda 1945, alltså dagens 60-åringar, kommer att få drygt 50 % av sin pension från det reformerade pensionssystemet. De som är födda 1954, dagens 50-åringar, kommer att få hela sin pension från det reformerade pensionssystemet. Det faktum att vi har gått över till ett avgiftsbestämt system där varje år i arbete ökar pensionen kan bidra till att man arbetar längre.

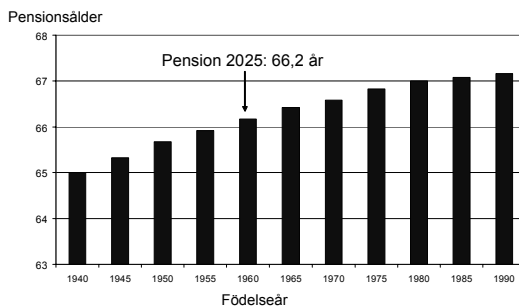
Pensionssystemet är också konstruerat så att den ökade livslängden är inbyggd. Pensionens storlek påverkas ju längre vi lever, och vi behöver arbeta längre. Jag ska återkomma till effekterna av det om en liten stund.

Vi har sett att det allmänna systemet går mot ett avgiftsbestämt system där varje krona räknas. Det som motverkar den här reformen är de förmånsbestämda system som vi fortfarande har på avtalsområdena. Förmånsbestämda system är ofta konstruerade så att pensionens storlek beror på antingen året precis innan man går i pension eller de sista fem åren. Det gör att det är svårt att till exempel gå ned i arbetstid för att fortsätta arbeta eftersom man förlorar väldigt mycket på det i sin avtalspension.

När det gäller individer som har inkomster över taket är alla system som har täckning över taket fortfarande förmånsbestämda. Det är bara avtalet för SAF—LO som är helt avgiftsbestämt. En annan effekt, som vi också ska höra mer om lite senare, är att den här konstruktionen påverkar kostnaderna för att anställa äldre.

Vi kan titta på livslängdseffekten på pensionsåldern, som kan vara en förklaring till att vi ser det ökade arbetslivsdeltagandet i den här gruppen.

Pensionsålder för oförändrad inkomstpension

Bilden kommer från pensionssystemets årsredovisning och visar hur pensionsåldern påverkas av pensionssystemets konstruktion. Vi utgår från en individ som är född 1940 och går i pension vid 65 år. Figuren visar hur mycket längre senare årskullar måste arbeta för att få motsvarande pensionsnivå. En person som är född 1960, och som skulle gå i pension 2025, behöver öka antalet år i arbetskraften med 1,2 år, alltså arbeta till 66,2 år för att få samma pension. Det är alltså en väldigt stark drivkraft för att fortsätta arbeta.

Vill då de äldre arbeta? Det har gjorts många undersökningar. När man frågar de äldre säger de att de skulle kunna tänka sig att arbeta längre om de bara fick arbeta lite färre timmar, om de fick arbeta deltid till exempel. Det här är inte en utveckling som vi sett bara i Sverige, utan den pågår i många andra länder. Pensionering ses mycket som en process. Det är inte så att man har ett heltidsarbete och sedan slutar arbeta helt, utan man drar ned lite grann och kan tänka sig att byta jobb mot slutet av arbetslivet. Det här är, som ordföranden angav i sitt inledande anförande, något som stimulerat till en debatt om delpension igen, alltså en förmån som ersätter en del av den förlorade arbetsinkomsten om man går ned på deltid.

Delpension?

- Äldre rapporterar att deltid skulle göra det möjligt att fortsätta att arbeta
- Delpension fanns i det allmänna systemet fram till 2000. Finns i dag för statligt anställda
- Om delpension ökar antalet arbetade timmar beror på vilken grupp som använder förmånen

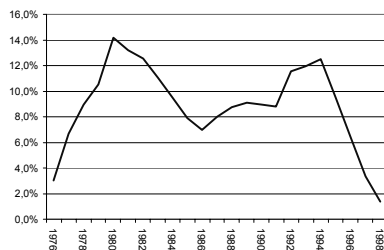
I vårt svenska system hade vi en delpension som en speciell förmån i det allmänna pensionssystemet mellan åren 1976 och 2000. Och möjlighet till delpension finns faktiskt i avtalet för de statligt anställda, så statligt anställda har möjlighet att gå i delpension.

Frågan är då om det här är ett bra sätt att stimulera ett ökat antal arbetade timmar bland de äldre. Leder det till att de äldre arbetar mer? Det beror på. Om alla arbetade heltid fram till det som vi kallar ordinarie pensionsålder, 65 eller 66 år, skulle ett sådant system leda till ett minskat antal

arbetade timmar. Men ett införande av ett delpensionssystem skulle också kunna bidra till att den åldersgrupp som tidigare lämnat arbetslivet på heltid faktiskt skulle stanna kvar och arbeta ytterligare några timmar, vilket skulle kunna leda till att antalet arbetade timmar ökar. Vilka av de här grupperna som dominerar är naturligtvis en empirisk fråga. Det går inte att säga på förhand.

Det delpensionssystem som vi tidigare hade var ett väldigt populärt system. Det var en ganska generös förmån. Den ersatte förlorad arbetsinkomst med 50—65 %. Det förändrades under perioden. Men när det var som populärast, i början på 80-talet, var det ungefär 14 % av åldersgruppen 60—64-åringar som hade delpension.

Andel i gruppen 60-64 år med delpension

Källa: Riksförsäkringsverket

Ökade eller minskade antalet arbetade timmar i den här gruppen till följd av delpensionen? Egentligen har det inte gjorts någon riktig utvärdering av systemet. I en studie som jag gjorde i mitten på 90-talet försökte jag skatta och analysera hur delpensionssystemet hade påverkat antalet arbetade timmar. Vad jag kom fram till var att de som valde delpension – 64 % män – kom från en grupp som annars skulle ha fortsatt att arbeta heltid, vilket tyder på att systemet kan ha bidragit till en minskning snarare än till en ökning av delpensionen. Men det är någonting som behöver studeras mer. Ska man ha en diskussion om delpension och om det är en möjlig väg, måste man titta på det här mer i detalj.

En annan viktig aspekt av delpension som man behöver undersöka är huruvida minskningen leder till ett hälsosammare liv och att man av den anledningen kan fortsätta arbeta längre. Där har vi heller inte så hemskt mycket studier.

Slutligen ska jag bara säga något kort om efterfrågesidan.

Vill arbetsgivare anställa äldre?

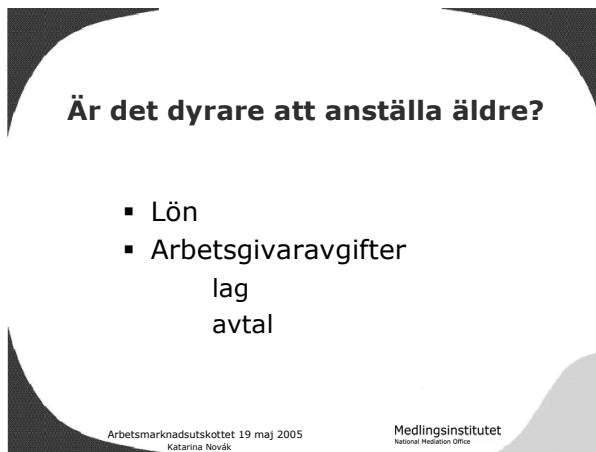
- Nyanställer sällan individer över 50 år
 - Äldre arbetskraft är dyrare särskilt om de har förmånsbestämda pensioner
 - Värdesätter de äldres erfarenheter, ansvarskänsla
 - Men äldre har svårare och är mindre villiga att anpassa sig till ny teknologi och nya uppgifter

Det kommer mer om det lite senare. Vill arbetsgivare anställa äldre? Det är ju en förutsättning, för det räcker inte med att de äldre ska vilja arbeta. Vad studien visar är att arbetsgivare sällan nyanställer individer över 50 år. En väldigt viktig anledning är att de äldre är dyrare, rapporterar arbetsgivare, framför allt de som har den förmånsbestämda pensionen. Å andra sidan säger ofta arbetsgivarna när man frågar dem att de värdesätter de äldres erfarenheter och att de har ansvarskänsla, men samtidigt säger de att äldre har svårare och är mindre villiga att anpassa sig till ny teknik och nya uppgifter.

Som avslutning vill jag säga att det är mycket som tyder på att de äldre kan och vill fortsätta arbeta längre.

Ordföranden: Tack för det, Annika Sundén. Nästa föredragande är Katarina Novák, utredningschef på Medlingsinstitutet. Varsågod.

Katarina Novák: Jag tänkte koncentrera mig på att försöka besvara frågan om det är dyrare att anställa äldre genom att utgå från lön och arbetsgivaravgifter.

Är det dyrare att anställa äldre?

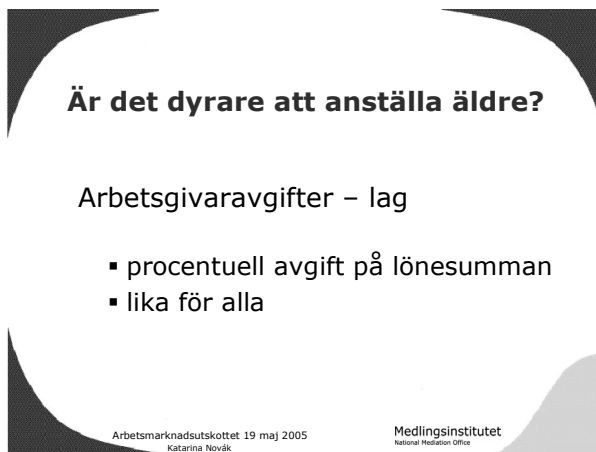
- Lönn
- Arbetsgivaravgifter
lag
avtal

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarina Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Som också föregående talare var inne på lite grann tenderar lönen att bli högre ju äldre man blir. Det beror oftast på att man får större erfarenhet, att man kanske är mer värdefull för arbetsgivaren och därför får en högre lön. Då blir man med nödvändighet dyrare jämfört med en yngre arbetskraft. Om detta är bra eller dåligt får arbetsgivarna själva lov att svara på. Det är svårt att lägga någon värdering på det. På grund av det tänker jag lämna lönefrågan i den här diskussionen och koncentrera mig på de arbetsgivaravgifter som arbetsgivarna har att betala på de löner man betalar för arbetskraften.

Det finns två typer av arbetsgivaravgifter, dels de lagstadgade, dels de avtalsenliga arbetsgivaravgifterna.

Är det dyrare att anställa äldre?

Arbetsgivaravgifter – lag

- procentuell avgift på lönesumman
- lika för alla

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarina Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Arbetsgivaravgifter utgår enligt lag med en bestämd procent på lönesumman upp till ett visst antal basbelopp. Det är inte alla lönedelar i alla lägen som man betalar arbetsgivaravgifter på. Men i vart fall är det lika för alla, oavsett om man är ung eller gammal. Därför diskriminerar inte den typen av avgifter, vad jag kan förstå, människor i åldrarna upp till 65 år i vart fall. Efter 65 år händer någonting även med de statliga avgifterna. Då blir de lägre igen.

De arbetsgivaravgifter som utgår med stöd av kollektivavtal ser likartade ut oavsett sektor på arbetsmarknaden.

Är det dyrare att anställa äldre?

Arbetsgivaravgifter – avtal

- sjukförsäkring, pensionsförmån, trygghetsförsäkring, TFA, TGL...
- lika för alla procentuell avgift
...utom ålderspension

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarina Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Det finns sjukförsäkringsförmåner, pensionsförmåner, olika trygghetsförsäkringar, arbetsskadeförsäkringar och tjänstegrupplivförsäkringar. Om man gör en jämförelse av avtal mellan arbetare och tjänstemän i privat sektor, anställda i statlig sektor och anställda inom kommuner och landsting, ser man att de avtalsenliga avgifterna oavsett ålder inom respektive system i och med att det är procentuella avgifter som betalas på lönen utom vad gäller ålderspension. Där kan avgiften alltså variera. Vi ska också ha klart för oss att de olika avgifterna är olika på grund av sektor men inte på grund av lön.

Eftersom det egentligen är pensionsförmånen som kan diskriminera mest vid en jämförelse mellan yngre och äldre arbetskraft, tänker jag koncentrera mig lite på den nu.

Är det dyrare att anställa äldre?

Arbetsgivaravgifter – avtal

Ålderspension

- premiebestämd
- förmånsbestämd

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarína Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Man kan konstatera att det vid ålderspension enligt avtal kan vara en premiebestämd pension eller en förmånsbestämd pensionsförmån. Den premiebestämda pensionen är lika för alla. Det har i avtal fastställts en procentuell avgift som innebär att den anställde får en pensionsförmån som i storlek blir beroende på hur den anställde har valt att placera premien. Man kan välja en traditionell pensionsförsäkring eller placera sina pengar i fondförsäkringar. Pensionens storlek avgörs av det. Ett tydligt exempel är Svenskt Näringslivs—LO:s avtalspension som ersatte den gamla STP-pensionen.

Den är bestämd och är i dagsläget 3,5 % på lönesumman. Då tjänar man i princip in pension på varje krona man tjänar.

Även inom kommuner och landsting är pensionen i princip en bestämd premie.

Är det dyrare att anställa äldre?

Arbetsgivaravgifter – avtal

Ålderspension	Premiebestämd
- lika för alla en bestämd avgift	
SN/LO:s avtalspension	
Kommuner och Landsting	upp till 7,5 bb
Staten	upp till 7,5 bb

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarina Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Kommuners och landstings pensionssystem är lite komplicerade. Det är väldigt svårt att göra jämförelser av alla avtalsmässiga pensionssystem mellan de olika sektorerna. Därför blir det lite svepande när jag nu pratar om ifall det blir billigare eller dyrare att anställa äldre arbetskraft. Men upp till 7,5 basbelopp är arbetsgivarens kostnad för äldre och yngre arbetskraft relativt lika. Inom staten är det på samma sätt. Upp till 7,5 basbelopp är det i princip samma kostnad oavsett den anställdes ålder. Där är det alltså ingen diskriminering av äldre arbetskraft.

När det gäller den förmånsbestämda pensionen kan jag generalisera och säga att det blir dyrare ju äldre man blir.

Är det dyrare att anställa äldre?

Arbetsgivaravgifter – avtal

Ålderspension	Förmånsbestämd
- dyrare ju äldre man blir	
- dyrare för lönedelar över 7,5 bb	
- kan bli dyrare vid byte av sektor eller mellan myndigheter	
ITP-pension	
Kommuner och Landsting	över 7,5 bb
Staten	över 7,5 bb

Arbetsmarknadsutskottet 19 maj 2005
Katarina Novák

Medlingsinstitutet
National Mediation Office

Det beror på att man har en löneutveckling under tiden man arbetar. Vi tänker oss två personer, den ena är 60 och den är andra 30 år, och att ingen löneutveckling har skett för 60-åringen. Då är den förmånsbestämda pensionen egentligen inte dyrare för den äldre arbetskraften. Skälet till att det blir dyrt är löneutvecklingen och att varje krona som en person får i löneförhöjning blir dyrare ju äldre han eller hon blir.

Jag kan ta ett exempel. En person som är 30 år får 1 000 kr i löneförhöjning, och en person som är 60 år får också 1 000 kr i löneförhöjning och har en förmånsbestämd pension. För 60-åringen är premien fem gånger så dyr som för 30-åringen. Det beror på att premien beräknas utifrån hur många år som återstår fram till 65 års ålder, som är den ordinarie pensionsåldern i den avtalsbaserade pensionsförsäkringen. Effekten blir att varje krona måste beräknas räcka under ett visst antal år efter 65 års ålder. Det blir något slags bakvänd amorteringsplan när man har ett förmånsbaserat pensionssystem. Det gör att det blir dyrare för lönedelar över 7,5 basbelopp på den löneutveckling som varje individ får. Det kan också bli dyrare vid byte mellan sektorer och även inom sektorer. Det beror lite grann på hur lönen förändras vid bytena och om de olika pensionssystemen har fribrevssystem eller inte, om man får tillgodogöra sig tidigare intjänade fonder, medel eller arbetstid i det system man går från och i det system man går till. Det är också något som är svårt att genomskåda. Vad jag har upptäckt finns det egentligen ingen djuplodande analys av exakt vad som händer vid byte mellan sektorer i de förmånsbestämda delarna i pensionerna. Jag har i alla fall inte hittat någon grundlig undersökning av just de effekterna.

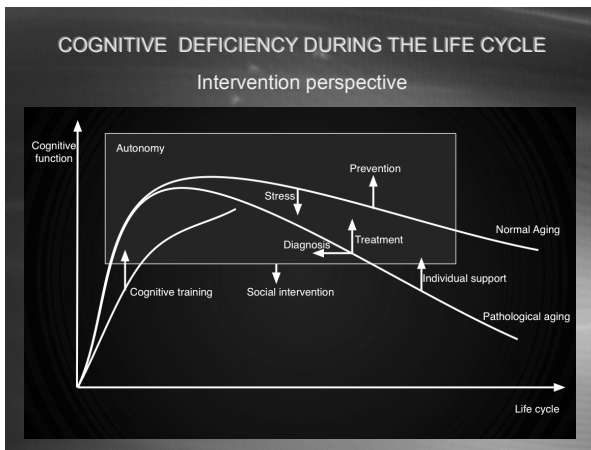
Då är frågan: Är det alltså dyrare för en arbetsgivare att anställa en person som är äldre än en person som är yngre? På den frågan kan man svara både ja och nej, för det beror först och främst på vad det är för typ av person, hur hög lönen är, om man kommer över 7,5 basbelopp eller inte och vad det är för typ av avtalsbaserat pensionssystem man har. En person som är äldre är i allmänhet mer erfaren, och då är lönen alltså högre. Jag tror att Annika var inne lite grann på frågan om produktiviteten är lägre för den äldre personen eller inte. Den frågan är svår att svara på. Det kan i alla fall inte jag göra.

När det gäller de pensionssystem som finns i dag och den omställning som kanske borde pågå på arbetsmarknaden – att personer ska kunna byta sektorer när de blir äldre – underlättar i vart fall inte de förmånsbaserade pensionssystemen sådana byten mellan sektorer och arbetsplatser och inte heller byte av arbetsuppgifter som innebär att man får en annan lönenivå, en lönenivå som är över 7,5 basbelopp. Svaret på frågan om det är dyrare att anställa äldre jämfört med yngre är svår att svara. Den kan besvaras med både ja och nej.

Ordföranden: Tack för det, Katarina Novák. Jag lämnar nu ordet till Lars-Göran Nilsson, professor vid psykologiska institutionen på Stockholms universitet. Varsågod.

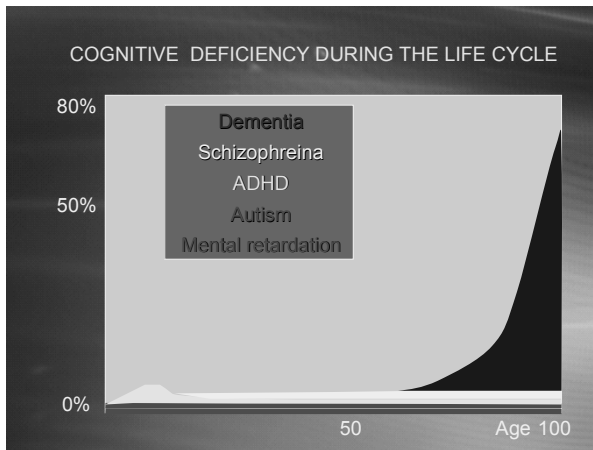
Lars-Göran Nilsson: Tack för inbjudan. Jag antar att det bakom inbjudan ligger en större fråga, om det finns några hinder när det gäller minne, kognition eller intellektet över huvud taget att fortsätta arbeta när man blir äldre. Jag ska försöka ge svar på några frågor.

Det här är en grov teoretisk bild. Det finns inga data bakom den. Vi ser två kurvor som går tillsammans, livscykeln och kognitiv funktion, hur väl man fungerar minnesmässigt, kognitivt och på andra intellektuella sätt. Den ljusblå bilden visar bra funktion. Det två kurvorna går först tillsammans men delar sig sedan i normalt åldrande och patologiskt åldrande. Jag tänkte i dag prata mest om det normala åldrandet.

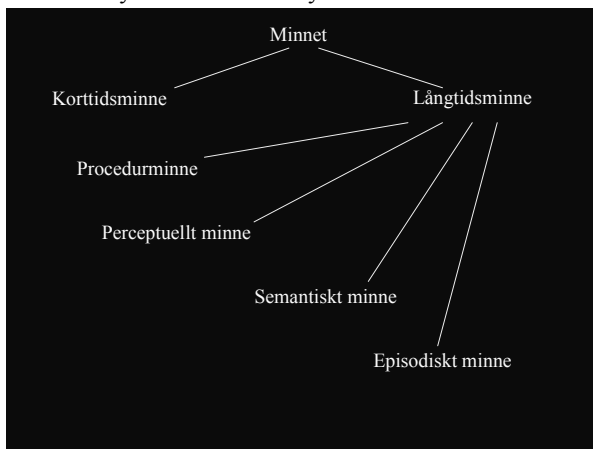

Vad kan man då göra för att höja den här kurvan, och vad är det som leder till att kurvan sänks, att funktionen blir sämre? Det finns väldigt många faktorer som med ökad ålder påverkar utvecklingen i den kognitiva funktionen.

Jag ska beskriva några faktorer. Vi har sjukdomar av olika slag, till exempel demens som är en åldersrelaterad sjukdom. Som ni kan se är det en sjukdom som ökar enormt vid hög ålder. Bland dem som är 65 år och äldre finns det 2 % som är dementa. Bland dem som är 80 år och äldre finns det 20 % och bland dem som är 90 år och äldre finns det 50 % som är dementa. Extrapolerar man utifrån dessa data kan man bli 124 år.

Vi ska titta lite närmare på minnet, som består av flera olika komponenter. Det finns en uppdelning mellan *korttidsminne* och *långtidsminne*. Med korttidsminne menas det som man har aktivt i minnet, som man tänker på för tillfället. Om man till exempel läser en text finns den informationen i korttidsminnet just då. Korttidsminnet är ingenting som varar en viss tid, utan korttidsminnet är snarare som ett arbetsminne. Så länge man har information i minnet, så länge varar korttidsminnet. Allt övrigt är långtidsminne. Det finns fyra olika sådana system.

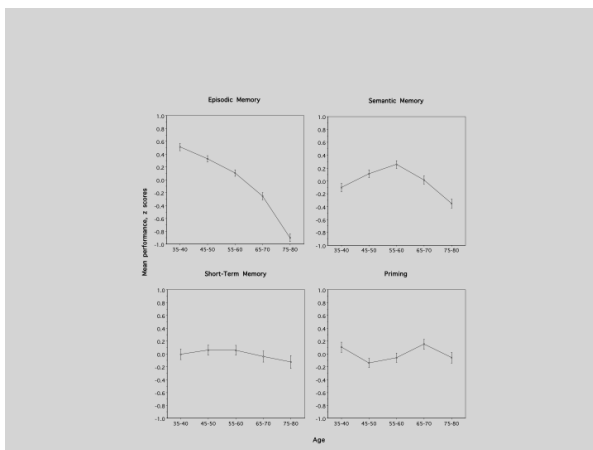
Procedurminnet är ett minnessystem som gäller välinlärd motorik som att gå, cykla, simma, dansa, borsta tänderna på morgonen och så vidare. *Perceptuellt minne* är det minnessystem som vi använder oss av för att

orientera oss, navigera i omgivningen. När vi ser de objekt som finns här – stolar, bord, pulpeter – vet vi vad det är. Det finns i minnet, och det är ett automatiskt minne. Vi behöver inte reflektera över vad de här objekten är för något. Därför kan vi fungera på ett bra sätt kognitivt.

Semantiskt minne är ett kunskapsminne. Termen semantiskt minne är inte så bra. Men det är ett kunskapsminne. Jag vet att Oslo är Norges huvudstad eller att NaCl är den kemiska formeln för vanligt bordssalt.

Episodiskt minne är det minne som man använder sig av för att komma ihåg vem man träffade dagen före midsommaraften i fjol eller vad man åt till middag i söndags. Det är personliga minnen som är definierade i termer av rum och tid, att det hände någonting vid ett visst tillfälle någonstans.

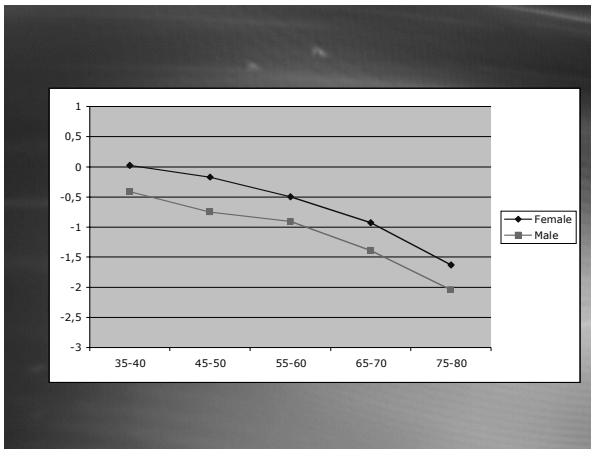
Och hur fungerar då minnet? Jag har ingen bild när det gäller procedurminnet, men jag kan i ord beskriva att där är det ingen åldersförsämring alls. Det är det heller inte för korrtidsminnet och för perceptuellt minne, som heter *priming* här.

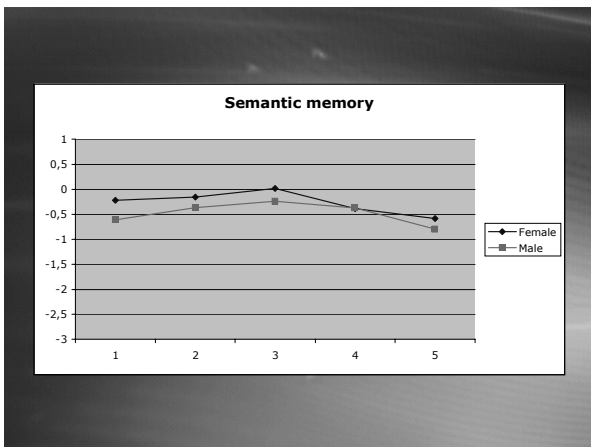
Det är egentligen bara för det episodiska minnet som man ser en försämring vid ökad ålder. Den försämringen är markant. Den är linjär, från 35 år i den här bilden, men egentligen försämras det episodiska minnet från 20-årsåldern.

Det semantiska minnet till och med förbättras upp till ungefär 60-årsåldern. Därefter sker en försämring men som inte är lika markant som den som gäller episodiskt minne.

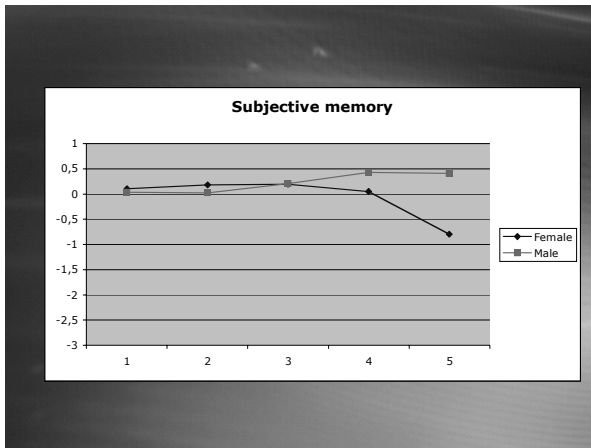
Finns det några faktorer som bestämmer hur försämringen är och på vilken nivå minnet fungerar? Kön, till exempel, är en sådan faktor. Kvinnor har mycket bättre episodiskt minne än män. Det är stabilt över hela livs-spannet.

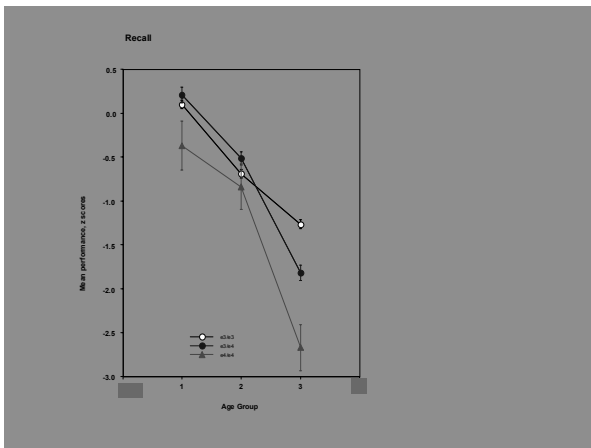
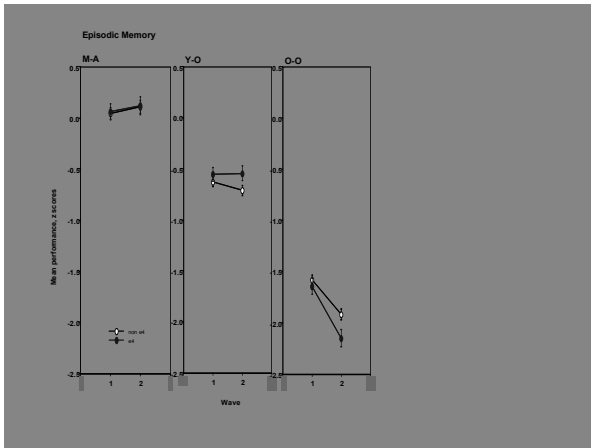
För semantiskt minne är det inga skillnader. De skillnader som finns här är inte statistiskt signifikanta.

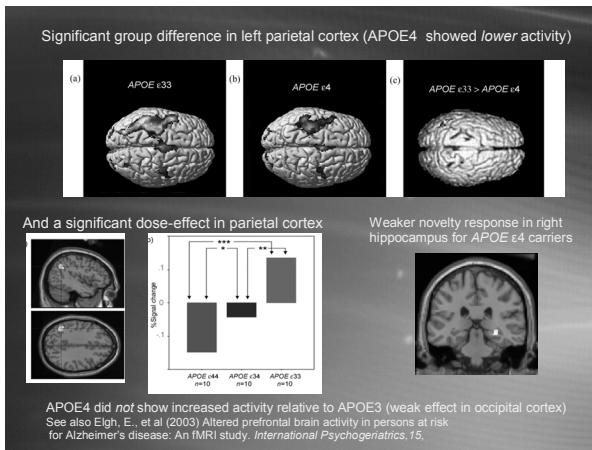
Man har frågat personer hur de tycker att minnet fungerar i olika åldrar. Ju högre upp man är i den här figuren desto sämre tycker man att minnet fungerar. I hög ålder tycker män att det egna minnet fungerar dåligt i jämförelse med kvinnor. Kvinnor tycker att deras minne fungerar bättre i jämförelse med män.

Jag ska också ta upp en biologisk faktor, en gen som heter ApoE, apolipoprotein E, som jag inte kan gå in på i detalj men som visar skillnader mellan individer. Den här genen har tre olika former, E2, E3 och E4. Om man får en form från far och en från mor får man en genotyp, en kombination av två former av en gen. E4 är en farlig form av den här genen och leder i värsta fall till demens. Jag har tagit bort alla som är dementa här för att se om det finns några skillnader mellan individer som har allelen E4, den formen av genen, och dem som inte har den. Den blå kurvan, den högra delen av grafen, visar att minnet försämras mer om man har en sådan allel, en sådan form. I synnerhet om man har dubbel uppsättning av E4-allelen är det en dramatisk försämring i hög ålder.

Man kan visa det här på andra sätt, nämligen att det är en annan nivå på aktiviteten i hjärnan beroende på vilken allel man har. Om vi ser på den vita figuren i mitten har vi tre staplar. Den röda stapeln beskriver när man har dubbel uppsättning av den farliga E4-allelen. Då är aktiviteten i hjärnan ganska låg. Om man har en sådan allel och en god allel, 3:an, den blå figuren, så ökar aktiviteten. Om man inte har någon E4-allel är det bra aktivitet i hjärnan.

Om man genom livet får slag mot huvudet till exempel, som alla får, förändras minnet då? Blir det sämre, även om det bara är milda hjärnskador? Ja, det blir det om man har den farliga ApoE4-allelen. Då försämras minnet dramatiskt. Jag hinner inte gå in på detaljer, men det har vi visat i flera studier.

Participants from the Betula Study (N = 3 500),
35-90 years of age

34 participants with mild head injury,
11 with at least one ε4 allele, 23 with no ε4 allele

Pre-test Injury Post-test

Pre-test – Post-test comparison

ApoE ε4 carriers: significant drop, $p < .005$
ApoE non- ε4 carriers: non-significant drop

Older (55+) larger drop than younger participants

Jag tycker att samhället skulle försöka göra tidig diagnostik av neurodegenerativa sjukdomar och på köpet få möjligheter att predicera hur individer kommer att fungera i normalfunktion i arbetsliv, vuxenliv och hög ålder. De skulle därmed få hjälp att fatta beslut huruvida de ska arbeta längre än till 65, 67 eller vad det nu blir. Det skulle också kunna hjälpa arbetsgivare och samhället över huvud taget. Att hitta dem som ska bli dementa tror

jag är en väldigt viktig sak för samhället att göra. När alla fyrtiotalister kommer upp i demensmogen ålder kommer det att bli väldigt många som belastar sjukvårdssystemet för att de är dementa. Som jag sade är det 2 % av dem som är 65 och äldre, 20 % av dem som är 80 och äldre och 50 % av dem som är 90 och äldre.

Tidig diagnostik av neurodegenerativa sjukdomar

- Longitudinell mätning av olika minnesfunktioner
- Genetik
- Hjärnabbildning

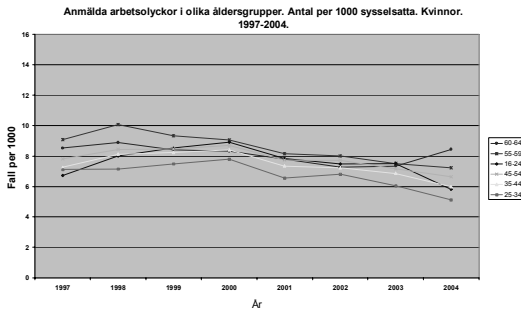
Det skulle man kunna åstadkomma om man på hälsokontroller inför minnesmätningar och gör genetik, ser om individer har den farliga formen av ApoE, och sedan gör hjärnabbildning. Det tror jag samhället skulle ha nytta av.

Ordföranden: Tack för det, Lars-Göran Nilsson. Det finns nog många tankar att väcka i och med detta, om vi nu har någon kvar i minnet.

Kentth Pettersson, generaldirektör, Arbetsmiljöverket: Det är som ordföranden säger. Man börjar lätt reflektera lite efter ett sådant inlägg. Att det episodiska minnet försämrats något kanske bara är en fördel, lite beroende på vilken bakgrund man har.

Jag tänkte säga några ord om hur det ser ut i arbetsskadestatistiken när det gäller olika åldrar. Vi delar in arbetsskadorna i dels arbetsolyckor, dels arbetssjukdomar. Jag ska visa på några skillnader där. Sedan tänkte jag kort beröra några av de regler som finns i vårt regelverk, framför allt arbetsmiljölagen som säger en del om hur man bör agera som arbetsgivare med hänsyn till att man har anställda med olika ålder.

Som gammal statistiker är jag väldigt förtjust i diagram som ni ser.

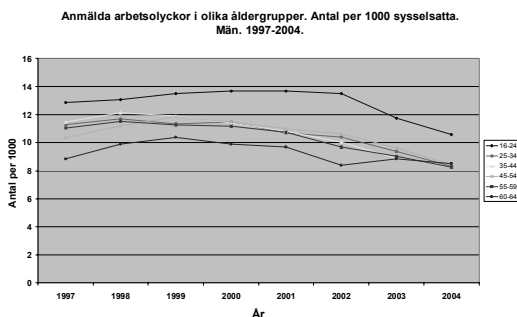
Källa: AV/ISA, SCB/RAMS

2005-05-20 JW, CTS

Det här är arbetsolyckor för kvinnor uppdelat på olika åldrar. Det kanske är lite suddigt, men jag tror att man ändå ser att den översta kurvan är de äldsta, och sedan är det lite varierande utfall när det gäller arbetsolyckor för olika åldrar när det gäller kvinnor. Det går inte i någon strikt ordning där. Det finns inget uppenbart ålderssamband. Man kan också konstatera att skillnaderna är förhållandevis små mellan olika åldersgrupper. De siffror som gäller för 2004 är preliminära. Vi håller just på med slutbearbetningen av dem. De publiceras nästa vecka. Så det kan vara lite darrigt för just 2004. Det är inga stora skillnader när det gäller arbetsolyckor och kvinnor.

Vi går över till män.

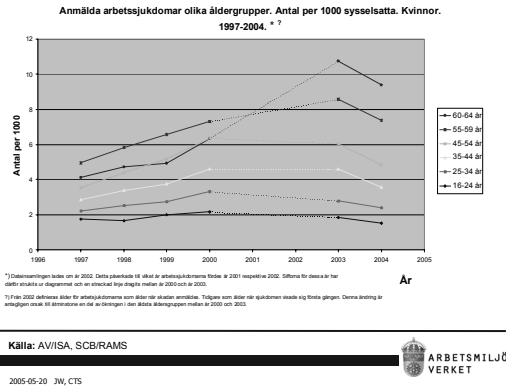
Källa: AV/ISA, SCB/RAMS

2005-05-20 JW, CTS

Vi ser att det alldeles uppenbart är ännu mindre skillnader mellan olika åldersgrupper. Här urskiljer sig dock en grupp väldigt tydligt, nämligen yngre män. Jag ska inte reflektera just nu över varför de drabbas i högre grad. När det gäller andra åldersgrupper är det inga ålderskillnader.

Vi går över till det som kanske är lite mer intressant, nämligen arbetssjukdomar.

När det gäller arbetssjukdomar ser vi här att det finns en väldigt stor skillnad mellan olika åldersgrupper. Det är en väldigt strikt korrelation mellan mängden arbetssjukdomar och ålder på det viset att de som är äldre har en högre grad av anmälda arbetssjukdomar än yngre. Det är ett tydligt och klart ålderssamband. Det kanske inte är så överraskande. Detta var alltså kvinnor.

När det gäller män är väl bilden i huvudsak densamma, alltså att det finns väldigt stor skillnad mellan olika åldersgrupper.

Det är ett tydligt samband. Äldre har en högre grad av arbetssjukdomar.

Det här visar väl lite samma sak men är mer en ögonblicksbild ifrån 2004. Detta gäller kvinnor, där det också finns ett tydligt ålderssamband givetvis. Vi ser att det är belastningsfaktorer som är den bakomliggande orsaken till flertalet arbetssjukdomar hos kvinnor. Men det som här heter organisatoriska sociala faktorer – man kan säga att det är psykosociala arbetsförhållanden – är en ganska stor andel av arbetssjukdomarna också för kvinnor.

När det gäller män är bilden liknande, dock med den rätt stora skillnaden att här dominerar belastningsfaktorerna väldigt kraftigt. De psykosociala arbetsförhållandena är en mindre del av förklaringen till arbetsjukdomar. Men ålderssambandet är klart och tydligt.

Kan man då nöja sig med detta och säga att det väl är naturligt att det är mer arbetsskador bland äldre än bland yngre? Nej, arbetsmiljölagen säger tydligt att man är skyldig att anpassa arbetsförhållandena till de förutsättningar som ens anställda har.

Vad säger Arbetsmiljölagen?

3 kap 3§

- Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika

bild 3 05-11-29

En av de förutsättningarna är åldern. Man kan inte ställa exakt samma krav på en yngre och en äldre medarbetare. Man kan inte ställa exakt samma krav på kvinnor och män, utan man ska helt enkelt beakta människors olika förutsättningar. Det är väl något som väldigt många arbetsgivare inte alltid tänker på.

Det är på flera ställen i arbetsmiljölagen som detta är reglerat. Till exempel nämner man explicit att löneformer och förläggning av arbetstid också ska beaktas när man gör denna individuella anpassning.

Vad säger Arbetsmiljölagen?

2 kap 1§

- Arbetsförhållandena skall anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende
.....Därvid skall även löneformer och förläggning av arbetstid beaktas

bild 2

05-11-29

Det behövs alltså en genomtänkt policy ute på arbetsplatserna för att göra den åldersanpassning av arbetsmiljön som man behöver. Detta ska då vara en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet på varje arbetsplats kring vilket jag tycker att alla sådana här diskussioner ska cirkulera. Man ska alltså följa föreskriften 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete. Kring detta nav ska man ha personalpolitik, statistik, göra uppföljningar och involvera olika aktörer i arbetet, fackliga organisationer och andra.

Struktur för åldersanpassning på arbetsplatsen

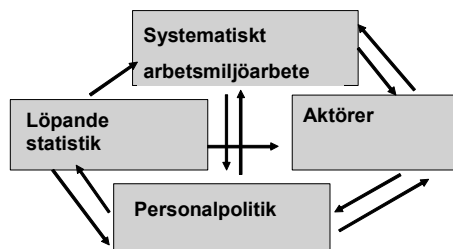

bild 6

05-11-29

Slutsatsen av detta är att det finns betydande skillnader mellan olika åldersgrupper när det gäller arbetsskador och när det gäller arbetsmiljön, men en arbetsgivare får inte nöja sig med det utan måste göra en anpassning i förhållande till den grupp anställda man har. Så kort tänkte jag vara, herr ordförande.

Ordföranden: Tack för det, Kenth Pettersson. Då ligger vi lite före i tids-schemat. Det är några minuter bara. Tanken är att vi ska ha en kaffepaus och att vi startar igen kl. 10.30. Så vi ajournerar hearingen nu i 15 minuter.

Margó Ingvardsson, Forum 50+: Ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Jag ska börja med att säga några ord om vad Forum 50+ är. Det kan finnas någon i salen som inte vet.

Törs jag fråga om ni minns 90-talet? Även om det individuella minnet är gott hos de flesta brukar det kollektiva minnet vara sämre. Men 90-talet var en tid i Sverige då försäkringsbolagen i stora kampanjer propagerade för pensionsförsäkringar som skulle ge oss evig semester från 55 års ålder. Det var också en tid när avtalspensioneringarna stod som spön i backen och hundratusentals i 50-plusgruppen försvann för gott från arbetsmarknaden. Den som hade blivit arbetslös och fyllt 55 år fick allt svårare att komma tillbaka. Den äldre arbetskraften ratades helt öppet, och det skapades en föreställning i samhället om att bara om de äldre gick hem skulle de yngre få jobb.

I den atmosfären grundades Forum 50+ som är en ideell, obunden medlemsorganisation. Vi tog som vår uppgift att främja livskvalitet för människor över 50 år genom livslång utveckling och fortsatt arbete samt att bekämpa fördomar om äldre. Vår vision är ett samhälle som värderar människor och tillvaratar den kompetens och de resurser som finns hos människor över 50 år, ett samhälle som satt stopp för åldersdiskrimineringen.

Under 90-talet verkade Forum 50+ främst genom att arrangera konferenser och seminarier. Vi deltog i debatter, skrev artiklar och gav ut många skrifter. Allt det här i syfte att få uppmärksamhet för att samhället kunde ställas inför arbetskraftsbrist och hotande välfärd när demografin förändras och om människor över 50 år fortsätter att ratas.

En av lärdomarna från 90-talet var att människors attityder gentemot äldre inte grundas på forskning och fakta, utan attityder skapas av känslor. Äldre i arbetslivet bemöts inte efter sin kompetens. De bemöts efter den bild av äldre som fortfarande finns i samhället. Och den bilden beskriver äldre som personer som har svårt att lära nytt, som är mindre effektiva och produktiva och som inte är flexibla.

I Forum 50+ drog vi slutsatsen att det inte räcker att presentera forskning och fakta som visar den erfarna arbetskraftens fördelar. Vi vet att det aldrig går att anbefalla en attitydförändring. Det behövs något mer påtagligt, handgripligt för att synliggöra den äldre arbetskraftens fördelar, men också de faktiska hinder som finns.

För att få ytterligare underlag och argument i debatten beslutade Forum 50+ att genom ett konkret arbetsmarknadsprojekt synliggöra äldres fördelar. Vi ville även pröva att utveckla en metodik som möjliggör att äldre långtidsarbetslösa kan komma tillbaka till arbetsmarknaden och finna vägar för att få den äldre arbetskraften mer attraktiv.

Under år 2003–2004 utarbetade Forum 50+ i samarbete med Försäkringskassan och Länsarbetsnämnden i Stockholms län en projektplan för ett treårigt arbetsmarknadsprojekt för långtidsarbetslösa och långtidssjuk-skrivna arbetslösa äldre än 50 år. Parterna ställde sig bakom projektiden och den projektplan som vi utarbetade.

Forum 50+ lämnade in sin projektansökan till Svenska ESF-Rådet som beslutade att lämna stöd från Europeiska socialfonden med 40 % av den totala kostnaden. Försäkringskassan och länsarbetsnämnden beslutade att vardera stå för en offentlig medfinansiering på 30 %.

Projektet, vars namn är Arbetstorget för erfarna, startade i augusti 2004. Målet är att 50 % av deltagarna ska vara i arbete efter nio månader. För de första grupperna av deltagare ser det ut som om vi uppnår målet. 139 personer har deltagit eller är deltagare i projektet. Av dessa är 20 personer över 60 år, det vill säga 14 % av samtliga deltagare, åtta män och tolv kvinnor. Av de över 60 år har åtta personer nu fått arbete. Det är alltså 30 % av 60-årsgruppen.

Alla de beräkningar och siffror som jag nu nämner, och hela projektet, kommer att kontinuerligt utvärderas. Den första utvärderingen som vi kan utgå från och göra riktiga bedömningar utifrån får vi först i juni. Men vad vi kan se så här långt är det inte 60 år som är den magiska åldersgränsen för när de stora problemen på arbetsmarknaden börjar. Gränsen ligger troligare vid 55 år eller kanske ännu något år tidigare.

Totalt, ska jag säga, ska 180 personer per år genomgå den här verksamheten. Det blir alltså för treårsperioden nästan 600 personer som vi har tänkt att få med i verksamheten.

En väldigt viktig del i den här projektverksamheten är frivillighet, att de deltagande av egen fri vilja kan börja eller avsluta sitt deltagande i projektet utan att det får konsekvenser för arbetslöshetsersättningen eller sjukersättningen. Vi ser det som en styrka att Forum 50+ arbetar på ideell basis och att vi inte behöver ägna oss åt myndighetsutövning. Projektet bygger helt och hållet på övertygelsen att de flesta långtidsarbetslösa och arbets-

lösa sjukskrivna både vill och kan arbeta om de får de rätta förutsättningarna. De flesta behöver tid, professionellt individuellt stöd och planering. Man behöver en kreativ miljö som stärker självkänslan och kunskaper om hur man söker rätt jobb på rätt sätt.

Jag kan nämna att en av deltagarna i projektet hade sökt flera hundra arbeten utan att ens bli kallad till intervju, och arbetsförmedlingen reagerade inte, annat än positivt på så sätt att den arbetslöse hade uppfyllt sin kvot av antalet sökta jobb. Men den deltagaren hör nu till den gruppen av våra programdeltagare som har fått ett nytt arbete, och det är ett arbete som är helt utan arbetsmarknadspolitiskt ekonomiskt stöd, det vill säga arbete på den öppna marknaden.

Forum 50+ erfarenhet av attityder som möter äldre i arbetslivet bygger på berättelser från deltagare i vårt projekt, som alla intervjuas, och från föreningens medlemmar som själva till stor del tillhör den äldre åldersgruppen. Deras möten med arbetsgivare ser olika ut. Vissa anser sig ha blivit illa behandlade för att de har för hög ålder. De flesta anser att de har mötts med respekt. Men de har aldrig fått ett konkret svar på varför de inte har fått det sökta arbetet. Några har fått beskedet att de tillhört de bäst meriterade för arbetet men arbetsgivaren har haft ålderskrav.

Många av dem som lämnat arbetslivet i förtid har upplevt en stämning på arbetsplatsen och ett outtalat krav att de bör lämna för att den yngre generationen ska få jobb i stället. Den här outtalade känslan har tagit sig praktiska uttryck på så sätt att man inte har fått löneförhöjningar. Man blir inte heller skickad på någon vidareutbildning eller vidareutveckling.

De arbetsgivare som Arbetstorget har sökt kontakt med uttalar att de har en positiv inställning till äldre arbetskraft. De anför att de mycket gärna ser en spridning av åldrar på arbetsplatsen. Arbetsgivare som är positiva till äldre pekar på de äldres livs- och yrkeserfarenhet, stabilitet, lojalitet, trygghet och kompetens. De uppskattar att äldre har varit med om upp- och nedgångar i konjunkturen och att de på så sätt har fått ett slags helikopterperspektiv som gör att de kan anpassa arbetssituationen till den situation som råder för tillfället.

Äldre anses enligt arbetsgivarna inte vara lika karriärinriktade som de yngre. Det kan vara både ett plus och ett minus, beroende på i vilken fas företaget befinner sig. Generellt anser arbetsgivare att den yngre arbetskraften är mer nyfiken, ser på arbetsuppgifter ur ett nytt perspektiv, orkar, vågar och riskerar mer. Jämfört med situationen på 90-talet har arbetsgivarnas attityder till äldre förändrats. Då visade många undersökningar att arbetsgivare rent generellt var negativa till att anställa någon över 55 år. I dag säger de flesta att de uppskattar den äldre arbetskraften och att det är fel att diskriminera på grund av ålder. Men i praktiken har även de positiva arbetsgivarna flera skäl till att det just på deras företag inte går att

anställa äldre just nu. Även detta är ett framsteg, om än litet. Medvetenheten om att det inte är rätt att diskriminera vare sig på grund av ålder eller av andra skäl har ökat.

Genom projektet Arbetstorget för erfarna skapas en väg att lyfta fram fördelarna med den äldre arbetskraften samt synliggöra de sociala och samhällsekonomiska vinsterna för samhället om fler arbetar längre. Huruvida vi lyckas i vår målsättning granskas kontinuerligt. Vi kan se redan i dag att de deltagare som efter programtiden erhåller tre månaders arbete på den öppna arbetsmarknaden därmed har betalat sina egna kostnader i projektet.

Ett problem som vi mött i projektet är Försäkringskassans svårighet att finna och skicka sjukskrivna arbetslösa deltagare över 50 år till projektet. Regelverket hindrar sjukskrivna att ta egna initiativ för att bryta sjukskrivningen och återgå till arbetslivet. Om den sjukskrivne säger att hon eller han nu kan återgå till arbete under förändrade förutsättningar, till exempel genom att byta arbetsplats, byta arbetsgivare eller byta arbetsuppgifter säger regelverket att sjukskrivningen ska brytas och att personen får gå till arbetsförmedlingen. Vi önskar alltså en regelförändring så att även långtids-sjukskrivna äldre som har sitt arbete kvar får en möjlighet att ta egna initiativ och finna ett nytt arbete.

Det är väl känt att många i den här gruppen, långtidssjukskrivna som har ett arbete, aldrig kommer att kunna gå tillbaka till de gamla arbetsuppgifterna eller till arbetsplatsen. Vi tror även att det i gruppen med sjukersättning, det vill säga det som tidigare var förtidspension, finns de som önskar få hjälp med att komma tillbaka till arbetslivet.

Nu har vi i Forum 50+ arbetat i tolv år med de här frågorna. Mot den bakgrunden och med vår erfarenhet föreslår vi följande.

Att man ska se över och förändra de förmånsbestämda försäkringssystemen, där avgiften ökar i takt med åldern och löneförhöjningarna. Självklart föredrar en arbetsgivare en 40-åring om det är så mycket billigare än en 57-åring.

Arbetsgivarna behöver direkta ekonomiska incitament för att anställa äldre i dag och därmed också upptäcka fördelarna med den äldre arbetskraften. Vi föreslår att man sänker arbetsgivaravgiften för den äldre arbetskraften, alternativt de som är långtidsarbetslösa. Om vi tittar på gruppen långtidsarbetslösa över 55 år ser vi att det faktiskt är så att de under en följd av år har utgjort ungefär 50 % av hela gruppen långtidsarbetslösa.

Vi tycker också att man ska sänka den särskilda löneskatten för gruppen över 65 år.

Vi vill att man ändrar anställningsskyddslagen så att det blir lättare att visstidsanställa människor över 60 år. Det är bättre att få ett korttidsarbete än att inte få något jobb alls.

Öka möjligheterna till flexibel anställning och arbetstid för äldre och inför kompetenskonto så att gruppen 50-plus får faktisk möjlighet till studier!

Den beslutade lagstiftningen med förbud mot diskriminering på grund av ålder i arbetslivet får inte försenas ytterligare. Den är alltså försenad i dag.

Herr ordförande! I dag pågår det flera olika projekt med syfte att ta till vara den äldre arbetskraftens kompetens och resurser. Forskningsrapporter och studier har presenterats, det vill säga den kunskap som finns i samhället om äldre och arbetsmarknaden och vilka förändringar som krävs är nu stor. Men det saknas en samordning av det här arbetet och kunskaperna.

För att arbetet ska bli effektivt behövs alltså den här samordningen. Det måste vara *en* instans som har ansvaret och uppgiften att driva det gemensamma arbetet mot målet att fler ska arbeta längre. Forum 50+ skulle kunna vara den samordnande kraften om regeringen skulle finna att ett sådant uppdrag behövs.

Carina Cronsjö, Näringsdepartementet: Tack för att jag fick komma hit. Jag arbetar alltså på arbetsmarknadsenheten på Näringsdepartementet, där vi sysslar framför allt med arbetsmarknadspolitik. Det är med den utgångspunkten jag ska berätta vad regeringen gör i den här frågan, också utifrån ett arbetsrättsligt perspektiv. Det är också frågor som vi har ansvar för på Näringsdepartementet.

Men jag skulle först vilja visa en bild som vi har sett tidigare i dag men som jag tycker förtjänar att tas upp igen.

Sysselsättningsgrad EU

	1993	2003			
EU (25 countries)		40,2	Malta		32,5
			Netherlands	28,8	44,8
EU (15 countries)			Austria		30,7
Spain	35,7	41,7	Poland		26,9
Belgium	21,9	28,1	Portugal	45,7	51,6
			Slovenia		23,5
Czech Republic		42,3	Slovakia		24,6
Denmark	52,0	60,2	Finland	34,8	49,6
Germany	35,8	39,5	Sweden	63,4	68,6
Estonia		52,3			
Greece	39,5	42,1	United Kingdom	46,7	55,5
Spain	34,5	40,6	Bulgaria		30,0
France	29,7	36,6	Croatia		23,4
Ireland	38,5	49,0	Romania		38,1
Italy	30,2	30,3	Turkey		33,5
Cyprus		50,4	Norway		66,9
Latvia		44,1	United States	53,8	59,9
Lithuania		44,7	Japan	64,5	62,1
Luxembourg	25,4	30,0			
Hungary		28,6			

REGERINGSDEPARTEMENTET

Det är en bild som visar just sysselsättningsgraden bland äldre i EU. Vi kan se där, precis som har sagts tidigare, att Sverige ligger i topp när det gäller sysselsättningsgrad. Det finns många länder som ligger långt ned och har mycket kvar att göra.

Som ni vet finns det ett mål att 50 % av de äldre ska vara sysselsatta eller i arbete år 2010. Det målet sattes i början av 2000. Då var sysselsättningsgraden i EU:s samlade medlemsländer 38 %. Den har höjts och är nu 40 %, men det är som sagt var lång väg att gå. Där har Sverige också, fast vi ligger i topp, ansvar för att medverka till att det här målet nås.

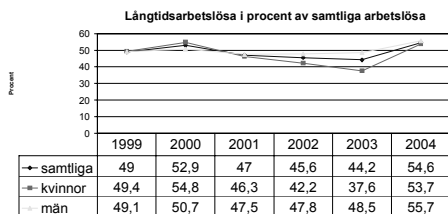
Det här gör naturligtvis också att det finns ett stort intresse av att se vad det är vi gör i Sverige som leder till att vi faktiskt har en förhållandevis hög sysselsättningsgrad, även om vi ser att det finns problem även i det här landet. Det gör att vi får väldigt många besök. Närmast i nästa vecka kommer det en organisation från USA som är likvärdig med Forum 50+, men i storleksordning något större. De har ett medlemsantal på 35 miljoner. Det ska bli intressant att få träffa dem. De vill också veta varför sysselsättningsgraden i Sverige är så pass hög.

Det vi brukar säga när vi pratar om detta är att kvinnors tidiga inträde på arbetsmarknaden i Sverige har haft en naturlig effekt på detta. Vi har också en anställningsskyddslag som vi tror har möjliggjort att det har blivit på det här sättet. Det är någonting som vi inte har pratat om i dag, men som faktiskt har stor betydelse. Det är lagen om anställningsskydd, LAS, som står för principen först in sist ut. Den tror vi också har gynnat den äldre arbetskraften på ett positivt sätt.

Sedan finns det de som tycker att den här lagstiftningen också kan ha en negativ effekt därför att den minskar rörligheten på arbetsmarknaden. När man blir äldre vågar man inte riktigt byta arbete, därför att när man kommer till en ny arbetsplats är man sist i kön. Men generellt ser vi att det här är någonting som har gynnat äldre.

Den tredje faktorn som vi också tror har betydelse är den aktiva arbetsmarknadspolitiken, arbetslinjen. Att passivt uppbära arbetslöshetsunderstöd har vi sett inte på något sätt gynnar möjligheten för människor att åter komma in på arbetsmarknaden. Det är därför vi också har en större andel arbetsmarknadspolitiska åtgärder än vad andra länder har.

Jag vill också visa en annan bild. Vi har tittat på sysselsättningsgrader på förmiddagen och sett att vi ändå ligger väldigt bra till. Men när det gäller arbetslöshet och, som vi också har kommit in på, just arbetslösa äldre märker vi att när man har blivit arbetslös är det väldigt svårt att komma tillbaka till arbetsmarknaden igen.

Det här är en bild som gäller de långtidsarbetslösa.

Nu ser det ut som om det sker en kraftig höjning här. Det gjorde det också under 2004, men nu ser vi att det minskar. Långtidsarbetslösheten bland äldre är ett stort problem, och det är också det som vi måste fokusera på när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

Det man kan fundera över är vad det beror på att det är svårt att komma tillbaka. Vi har varit inne på det tidigare. Det är många gånger en utbildningsfråga, men det gäller också attityder till äldre. Man ser att man vill ändra åldersstrukturen på arbetsplatsen, och därför vill man inte ha in nya äldre personer. Det här visar också på vilket sätt arbetskraften värdesätts.

Därför är det också viktigt att man tar upp detta i forskningen och att man slår hål på myten om vad äldre kan och inte kan. Vi vet att det visar sig i forskningen att äldre arbetskraft generellt inte har en sämre arbetskapacitet. Det finns skillnader, precis som i den övriga arbetskraften. När det gäller minnet så kan det finnas vissa skillnader, men det finns saker som gör att man kan kompensera det på andra sätt. Vi har pratat om erfarenhet och möjlighet att jobba på ett annat sätt när man blir äldre.

Det finns en kunskapsbank som Arbetslivsinstitutet har gjort som med fördel kan användas just för forskningsfrågor. Där lägger man också ut de speciella projekt där man jobbar med äldrefrågan. Den samlade kunskapsbanken är efterfrågad. Man vill ha det hela samlat på ett ställe där man också kan studera hur man jobbar med frågorna.

För att flera ska få chansen att komma ut i arbete behövs insatser. Det är därför jag är här – för att berätta lite grann om vad regeringen gör för någonting.

Insatser för att vända trenden att äldre lämnar arbetslivet i förtid

- **Pensionssystemet**, att arbeta längre ska löna sig
- **Förändrad arbetslöshetsförsäkring**, i syfte att öka incitamenten att söka arbete
- **Aktivitetsgarantin**, för att säkerställa arbetslinjen
- **Vilande sjukersättning**, för att pröva nytt arbete har förlängts från ett till två år
- **Särskilt anställningsstöd**
- **Arbetstorg**, opinionsbildning, utveckla nya metoder
- **Checklista**, för anpassning av arbetsförhållandena för äldre
- **Lag om rätt att arbeta till 67 år**

MARKNADSDEPARTEMENTET

Självfallet måste man sätta upp pensionssystemet på första plats på den lista som jag visar här. Det är det som är ett stort incitament för människor att fortsätta, och arbeta längre.

Vi vet att arbetslöshetsförsäkringen är ett viktigt trygghetssystem. Men den är också till för omställning på arbetsmarknaden. Det är inte en speciell åtgärd för äldre, utan det gäller naturligtvis för alla som någon gång måste uppbära arbetslöshetsersättning. Det är en omställningsförsäkring. Därför gjorde regeringen för några år sedan en ändring i försäkringen. Man vill öka incitamenten att söka arbete. Efter 100 dagar måste man, som ni vet, titta på både en yrkesmässig rörlighet och på arbete utanför den ort där man bor.

Ni har säkert hört talas om aktivitetsgarantin. Det är en garanti för personer som riskerar att bli långtidsarbetslösa. I aktivitetsgarantin arbetar man med aktiva åtgärder. Det är jobbsökaraktiviteter och metoder att hitta för att komma ut i arbete. Anledningen till att jag tar upp aktivitetsgarantin är att vi har många äldre som finns inskrivna i den. Det har just den orsaken som jag nämnde tidigare; när man en gång blir arbetslös som äldre så är det svårt att komma tillbaka. Det gör att många äldre också behöver aktiva insatser. I den aktivitetsgaranti som vi har i dag är drygt 30 % av dem som är inskrivna över 55 år.

Det finns någonting som heter vilande sjukersättning för att pröva ett nytt arbete. Det är en möjlighet för människor som har förtidspension att ha den vilande under en tvåårsperiod för att pröva arbete igen. Det är ett sätt att öka incitamenten för dem som kanske en gång har lämnat arbetslivet att känna att det kanske är möjligt att komma tillbaka.

Vi vet att de här möjligheterna används i väldigt begränsad omfattning. Men det är viktigt att de finns, för det ska finnas möjlighet för dem som vill att komma igen på arbetsmarknaden.

Jag vill speciellt lyfta fram det särskilda anställningsstödet. Vi har pratat om generella åtgärder för äldre. Detta är ett stöd som ges till alla, men också lite specifikt för äldre. Det är verkligen riktat till dem som har varit arbetslösa länge. Det ger en kraftig reducering för den arbetsgivare som anställer en person med ett sådant här särskilt anställningsstöd. 85 % av arbetsgivarens lönekostnader subventioneras på det här sättet i upp till två år.

Personer som är över 57 år och som har varit i aktivitetsgarantin i tre månader kan få det här lönestödet. Övriga ska ha varit arbetslösa eller i aktivitetsgarantin i 18 månader.

Detta särskilda anställningsstöd ges till ungefär 10 000 personer i dag. Drygt 5 000 av de personerna är över 55 år. Vi ser att detta är ett incitament och en möjlighet för arbetsgivarna att försöka ändra sina attityder. De kan pröva det här, och se att det faktiskt finns fördelar med att anställa äldre. Och de äldre kan få visa vad de går för.

Margó har tagit upp Arbetstorget. Som vi vet har vi inte några speciella arbetsförmedlingar i Sverige som är riktade till äldre. Det finns ett skäl till att vi inte har det – vi vill inte dela upp arbetskraften i speciella åldersgrupper och se åldern som ett specifikt problem för att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill titta på den enskilda och se hans eller hennes möjligheter att komma ut.

Men det är också viktigt att titta på om det finns arbetsmetoder som skiljer sig mellan åldrarna. Finns det olika sätt att arbeta på? Margó har också visat att Arbetstorget ska arbeta med sådana saker samt med opinionsbildning gentemot arbetsgivare. Det här är värdefulla erfarenheter som vi kommer att ta till vara just när det gäller att ta in andra metoder på arbetsförmedlingen för äldre arbetskraft.

Sist men inte minst måste man ta upp lagen om rätt till att arbeta fram till 67 års ålder. Det är ett sätt att öka incitamenten att arbeta längre, och det ligger också i linje med det nya pensionssystemet.

Jag ska ta upp ytterligare tre saker. Vi pratar om kompetensutveckling. Vi märker ute i arbetslivet att äldre personer får mindre tillgång till kompetensutveckling än vad yngre får.

Nya initiativ

- **Studiemedel för äldre, föreslagen åldersgräns 54 år**
- **Utredning om Lag om tjänstledighet för arbetstagare som önskar gå ned i arbetstid (Dir.2004:156)**
- **Utredning om översyn av den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner privat pensionssparande m.m (Dir.2004:118)**

MARKNADSDIENSTEN

Det finns också begränsningar i studiemedelssystemet som gör att det kanske inte är möjligt att studera längre upp i åldrarna. Det har riktats kritik mot studiemedlen för att man redan vid 41 års ålder har en begränsning när det gäller att ta studielån. Vid 50 års ålder är det stopp.

Det har lämnats en proposition till riksdagen där man föreslår just möjligheten att förlänga studiemedlen fram till 54 års ålder. Det är positivt med tanke på att vi ska arbeta upp till 67 års ålder, för det gör att det finns möjlighet att ta studielån längre upp i åldrarna.

Vi pratade tidigare om deltidspension och den deltidspensionslösning som också var subventionerad. Det finns också ett önskemål i arbetslivet om att man kanske vill jobba lite färre timmar under åren fram till dess att

man pensionerar sig. Vi vet att det nya pensionssystemet också gör det möjligt att vid 61 års ålder gå ned till att arbeta kvartstid, halvtid eller 75 %.

I linje med detta så är det kanske också bra att man ges möjlighet att gå ned i arbetstid när man har en heltidsanställning och ta tjänstledigt för att kunna utnyttja sitt pensionssystem. Den utredning som pågår nu har inte att göra med enbart äldre arbetskraft, utan här tittar man på lösningar för att kunna gå ned i arbetstid. Det som utredningen också ska titta på är på vilket sätt detta gynnar arbetskraftsutbudet med tanke på regeringens systerlösningsmål om 80 %. Det är alltså en viktig faktor att titta på när man studerar en sådan här möjlighet att gå ned i arbetstid.

En annan utredning som pågår och som ni kanske också väl känner till är den om översyn av den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner och privat pensionssparande. Man undrar kanske vad den ska göra för någonting. Som ni vet är tjänstepensioner och privat pensionssparande skattesubventionerade. I utredningen vill man titta på förslag som i stället gynnar utbudet av arbetskraft. Eftersom det här är skattesubventionerat så kan det vara billigare för arbetsgivaren att i stället för lön betala ut en pension. Arbetsgivaravgiften på den är ju lägre. Man vill titta på hur sådana här pensioner kan gynna eller missgynna arbetskraftsutbudet.

När jag nu har talat om de här olika sakerna vill jag inte missa tillfället att visa en bild som jag har lånat av Juhani Ilmarinen – en känd forskare i Finland som tittar just på äldres arbetskaper. Bilden visar hur viktigt det är med alla åldrar i arbetslivet. Vi har pratat om att arbetskaperen bland yngre och äldre inte skiljer sig nämnvärt. Men det kan finnas saker som skiljer, och det som Ilmarinen har tagit upp är hur vi vilar oss.

Längst upp på bilden ser vi här anställda under 30 år, som har en högre arbetskaper i slutet av veckan. Till helgen gör de andra saker som gör att de i början i veckan är lite tröttare på arbetet. Den som är äldre kanske tar chansen att vila sig under helgen för att ha en hög arbetskaper i början av veckan. På onsdagen kan man se att arbetskaperen bland både yngre och äldre ser ungefär likadan ut.

För en arbetsgivare gäller det alltså att ta till vara både yngres och äldres arbetskaper. Så får man en högre produktivitet i arbetslivet.

Ordföranden:

Tack så mycket, Carina! Tanken är nu att vi ska lämna ordet till ledamöterna, som först får ställa frågor till föredragshållarna. I mån av tid ska vi sedan släppa ordet fritt så att även de besökare som är här ska kunna ställa frågor.

Laila Bjurling (s):

Vi får försöka fatta oss kort i frågorna, och inte veckla ut oss för mycket.

Allt det här är intressant. Jag tycker att det är intressant att när det gäller den äldre arbetskraften så är det lite av samma ton från arbetsgivarna som när vi pratar om jämställdhet mellan kvinnor och män; i princip är man för och överens, men just här och nu så passar det inte så väldigt bra för dem.

Men om vi ska nå 80-procentsmålet så måste vi tydligen, enligt den här informationen, satsa på bättre arbetsvillkor för de lågutbildade. Man kan se av statistiken att de som ligger under 80 % sysselsättningsgrad är lågutbildade män redan vid 45 års ålder. De är ju inte ens äldre arbetskraft! För kvinnor är det de som är runt 55, enligt statistiken. Kenth Pettersson var ju också lite grann inne på hur vi ska kunna få arbetsgivarna att satsa ordentligt på bättre arbetsvillkor och bättre arbetsmiljö för de här grupperna så att de också kan vara kvar åtminstone på 80-procentsnivån.

Den andra frågan som jag vill ställa går till Lars-Göran Nilsson, som pratade om vår eminenta hjärna. Du var inne på att det var viktigt att hitta dem som kommer att bli dementa och att man ska göra undersökningar på dem och så vidare. Jag är nyfiken på varför. Kan vi göra något åt det om vi hittar något?

Anders G Högmark (m):

Ordförande! Tack för intressanta föredragningar i ett intressant, tankeväckande och angeläget ämne. Jag ska fokusera lite grann på möjligheterna för systemen att göra det möjligt och attraktivt för människor som har passerat den traditionella pensionsåldern, 65 år, att arbeta mer.

För en tid sedan, och det har framkommit här också, redovisades det som gäller 40-talisterna. Det är ju en stor och viktig grupp, eftersom man känner sig delaktig i den. Det finns omkring 1,2 miljoner människor i den åldersgruppen. De förklarade att de, kanske lite grann emot vad man allmänt trodde, var beredda att jobba vidare efter pensionsåldern givet att man kunde ordna arbetet på det sätt som de själva tyckte var bra. Man kan ju tycka att det är lite övermaga att kräva det, men på något sätt kan det vara en utmaning för systemet.

På slutet här kom det en del konkreta förslag och tankar både från Margó och Carina. Min fundering gäller attityderna. 40-talisterna är nu beredda att jobba. Men då måste det också finnas någon som är beredd att hålla dem kvar eller nyanställa dem för ett annat arbete. Arbetsgivarsidan har kanske varit lite dåligt företrädd just här i inledningen. Men det finns representanter i salen.

Kan det med ordförandens tillåtelse vara möjligt att få deras syn på en sådan här önskan från 40-talisterna om att få jobba vidare? Kan man klara regelsystemen? Vad finns det för konkreta förslag? Några nämndes här i avslutningen. Vilka konkreta behov finns det av att ändra regelsystemen så att man får den flexibilitet som gör att vi kan dra nytta av det erbjudande som 40-talisterna och kanske även andra ger?

Jag tror att det är kolossalt angeläget att vi kan dra nytta av detta, så att inte regelsystemets stelhet blir en förevändning för dem som skulle vilja göra en god insats att inte göra det. Det gäller ju också att introducera yngre människor i arbetslivet som kanske annars inte får tillfälle.

Vilka konkreta attityder är det alltså som behöver ändras på arbetsgivar sidan? Vad värdesätter man där? Och vad är det i regelsystemet som man högprioriterar? Låt gärna företrädare för pensionärsorganisationerna också få en synpunkt på detta.

Ordföranden:

Vi hade som målsättning att inte dra in arbetsmarknadens parter i denna hearing. Men självfallet kan de få en möjlighet att ställa frågor och kanske till och med svara på en del frågor som man har synpunkter på.

Mauricio Rojas (fp):

Ordförande! Tack för intressanta föredrag! Jag hade två kommentarer och frågor.

Den första går till Annika Sundén och även till Kenth Pettersson. Annika gav oss en ganska ljus bild av utvecklingen. Fler och fler som är 60–64 år arbetar, både kvinnor och män. Det är en förändring som är ganska tydlig från 1997 och framåt. Det finns olika faktorer, bland annat bättre hälsa, som förklarar detta.

Samtidigt berättade Kenth att det mellan 1997 och 2004 har inträffat en ganska dramatisk förändring vad gäller anmälda arbetssjukdomar i denna grupp. Det är ungefär en tredubbling för män och en fyrdubbling för kvinnor. Det är inte bara det att det är många fler anmälda arbetssjukdomar, utan det är också så att inom gruppen 60–64 år anmäler man många fler sjukdomar än andra grupper under slutet av perioden. Det var inte så i början av perioden. För kvinnor är det en otrolig förändring. Om man tittar på 1997 anmälde de färre arbetssjukdomar än alla grupper utom dem som var 16–24 år. Sju år senare är de i topp. Det är samma sak för män, fast inte lika dramatiskt.

Här är alltså två bilder som inte stämmer. Det är en bild som Kenth ger, som visar på en dramatisk ökning av arbetssjukdomar och en som Annika ger, som säger att man är friskare och arbetar mer.

Då börjar man tänka på att det kanske inte är så att de arbetar mer, utan att de håller sig kvar inom arbetskraften men är sjuka i stället för att lämna arbetet. Då skulle vi inte ha vunnit så mycket. Jag skulle vilja att ni båda kommenterar detta.

Jag har också en fråga till Carina, som representerar regeringen här. Carina konstaterar att det är väldigt svårt att komma tillbaka för den äldre gruppen. Jag skulle vilja veta vad regeringen tänker göra. Det som ni har gjort – du redovisade sex sju olika åtgärder – har inte gett resultat. Man kan konstatera att läget har försämrats de senaste åren, inte minst 2003–2004. Det är en ganska dramatisk förändring.

Det betyder i klartext att regeringens politik är ett ganska stort misslyckande. Det är dokumenterat. För framtiden berättade du att det finns en förändring av studiemedelssystemet. Det är inte precis någon arbetslinje, men det kan vara bra att läsa även när man är äldre. Det finns två utredningar, sägs det också. Men det är ingenting konkret. Man ser att läget försämras för dem som står utanför, inte minst för dem som är långtidsarbetslösa. Men det finns inga konkreta åtgärder. De som finns har misslyckats. Det är egentligen ganska typiskt för regeringen, och det gäller hela arbetsmarknadspolitiken. Den kännetecknas just av den här typen av misslyckande och brist på åtgärder.

Jag har en fråga till till Carina. Vi vet att vissa invandrargrupper drabbas extremt hårt av detta. Många lämnar arbetsmarknaden efter 50 år i en takt som verkligen är oroväckande. Jag skulle vilja veta hur ni ser på detta och vilka åtgärder som regeringen har vidtagit eller ska vidta för att förhindra, eller i alla fall mildra, den här utvecklingen. Den är verkligen inte acceptabel.

Ordföranden:

Det är viktigt att vi försöker hålla oss till sakfrågan i frågeställningarna och inte lägga värderingar i dem.

Annika Sundén:

Det stämmer att min bild är ljusare än den som Kenth målar upp. Men jag tror att de finns bägge två. Det visar den sammantagna bilden i aggregerad form, och där har det skett en positiv utveckling. Jag tror också att det är viktigt att vi tittar på olika delar av arbetsmarknadens olika sektorer. Vi ska komma ihåg att det fortfarande är 30 % av dem som är i åldern 60–64 som är förtidspensionärer. Det finns vissa sektorer som är väldigt utsatta. Man kan till exempel titta på de områden där kvinnoyrken dominerar och i kommunal sektor, där de flesta tunga jobben finns i dag.

Den bild som jag gav är visserligen ljus, men man måste också nyansera den och titta mer på de olika sektorerna. Där kanske Kenth kan komma in.

Kenth Pettersson:

Ordförande! Det är riktigt som Mauricio säger; det finns en betydande ökning av arbetssjukdomar sedan 1997 med undantag för det senaste året – med den reservation jag hade för att siffrorna inte är riktigt klara. Det ser ändå ut som om vi har en ganska påtaglig minskning mellan 2003 och 2004, vilket ju är glädjande.

Detta är sjukdomar, och sjukdomar får man inte momentant. De är förvärvade under en lång tid. Det är lite olika i olika branscher. Man kan säga att det som vi ser från slutet av 90-talet säkerligen är följderna av förhållandena i arbetslivet under tidigt 90-tal eller ännu tidigare. Då vet vi ju att vi hade en besvärlig ekonomisk nedgång. Det var betydande neddragningar, ökat tempo och ökad stress. Det är många som har blivit sjuka av det, och det visar sig först ett antal år senare. Nu börjar det förhoppningsvis plana ut. Min bild är dyster, men också lite optimistisk eftersom det har varit på väg att ändra sig.

På arbetsmiljöområdet blir det som är bra för yngre också bra för äldre. Har man bra arbetsförhållanden tidigt i arbetslivet så blir man mindre sjuk i slutet av arbetslivet. Ur arbetsmiljösynpunkt är det kanske inte alltid så fruktbart att skilja mellan äldre och yngre sånär som på det som jag var inne på i min föredragning, nämligen att en arbetsgivare är skyldig att anpassa arbetsförhållandena till de olika förutsättningar som finns.

Jag tror att vi sannolikt kommer att se en förbättring av de här siffrorna under de kommande åren. Det finns antydningar om det i de allra senaste siffrorna.

Lars-Göran Nilsson:

Jag fick frågan om varför man ska ställa tidig diagnos. Kan man göra någonting om man hittar personer som kommer att utveckla demens? Det är naturligtvis en viktig fråga av flera skäl.

Varför ska man göra minnesmätningar över huvud taget, och så att det passar i det här sammanhanget? Jag vet att det finns en stor oro i gruppen medelålders och bland dem som har gått och håller på att gå i pension. Alla märker den minnesförsämring som ordföranden inledde med att tala om. Man undrar om det är början på en demensutveckling eller om det är en del av ett normalt åldrande.

I det här sammanhanget tror jag att man också skulle kunna använda sådana här mätningar som hjälp till beslut om huruvida man ska gå i pension eller inte. Har jag den intellektuella kraften att fortsätta efter 65 eller 67 eller upp till 70 års ålder, om det skulle vara så? Eller bör jag gå i pension redan nu? Med en sådan här mätning skulle man se om utvecklingen är på väg nedåt, om den ligger stabilt eller om den till och med förbättras.

Kan man då göra någonting? Vi kan ta Alzheimers sjukdom som exempel. Det är en ryslig sjukdom av många skäl, bland annat för att den utvecklas tyst i ca 30 år. Om vi säger att en person får den kliniska diagnosen vid 65 års ålder så har sjukdomen för den personen börjat utvecklas vid 30–35 årsåldern.

Under de här 30 åren pågår en enorm degeneration. När man då ställer den kliniska diagnosen har hjärnan degenererat alltför mycket för att några mediciner ska kunna vara verksamma. Kunde man tidigare stoppa bildningen av ett patologiskt äggviteämne som heter amyloid så skulle inte Alzheimers sjukdom utvecklas.

Sådana mediciner finns inte ute på marknaden ännu. Men de finns i prototypform, och har visat fina resultat.

Någonting måste göras i den här vägen, för utöver alla de individuella problemen och familjeproblem som uppstår så kommer det att bli stora samhällseliga problem om ingenting görs. Det här skulle vara ett sätt att göra något. Det är viktigt.

Carina Cronsioe:

Jag fick frågan om långtidsarbetslöshet och vad man kan göra. Det var det som jag tog upp tidigare också. De insatser som man får inrikta sig på med den prioritering som man har i arbetsmarknadspolitiken går till dem som står långs bak på arbetsmarknaden.

De anställningsstöd som vi har visar också på positiva effekter. Personer som får stöd har i högre grad möjlighet att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden efter ett sådant här anställningsstöd.

Jag vill också poängtera de omställningsavtal som nu är tecknade på arbetsmarknaden och som gör det möjligt att förhindra långtidsarbetslöshet på ett annat sätt. LO och Svenskt Näringsliv tecknade till exempel förra året ett sådant avtal, som gör det möjligt att redan under uppsägningstiden gå in med aktiva insatser för att förhindra att man kommer in i långtidsarbetslöshet.

Gunilla Sahlin, Svenskt Näringsliv: Tack för att vi från parterna har blivit inbjudna – från arbetsgivarsidan och från den fackliga sidan. Vi har faktiskt en väldigt viktig roll att spela i detta sammanhang eftersom mycket sker i partssamverkan.

Vi har givetvis synpunkter på vad som sker med äldre på arbetsmarknaden. Jag har med mig ett litet faktablad om vårt program, vilket jag kommer att lägga här utanför. Vi vill naturligtvis öka rörligheten på arbetsmarknaden. Oavsett ålder ska man underlätta för människor att byta arbete.

Vi skulle vilja göra det möjligt för äldre att få tjänstledigt från en anställning för att pröva ett nytt arbete.

Den nyligen införda 15-procentiga medfinansieringen för arbetsgivare tror vi negativt kommer att påverka att äldre personer anställs. Vi vill se mer av individuella och lokala lösningar mellan individ och arbetsgivare när det gäller lön, arbetstid och anställningsvillkor för äldre.

Vi har naturligtvis frågan om de förmånsbestämda pensionsreglerna som finns kvar på tjänstemannasidan och som gör att det blir dyrare för en arbetsgivare att anställa en äldre, vilket vi också har fått höra i dag.

Vi tror att man behöver bryta upp reglerna för den stela lönebildningen och också där öka möjligheterna till lokala överensstämmelser. Vi vet att det finns många äldre som skulle kunna tänka sig att gå ned i lön efter 60 om arbetet anpassas till deras krav och behov.

Det var lite grann om våra ståndpunkter.

Camilla Sköld Jansson (v): Jag tänkte börja med en reflexion eftersom jag inte riktigt vet till vem som jag ska ställa en fråga. När man lyssnar till alla dessa intressanta inlägg slås man av hur mycket vi låter våra synsätt styras av samhällets behov. Som samhället och ekonomin ser ut just nu behöver vi ett ökat antal arbetade timmar. Men man skulle faktiskt kunna se det som att måttet på en stark välfärdsstat skulle kunna vara både att äldre är kvar längre i arbetslivet men också att vi har en låg pensionsålder. Ett mått på välfärd skulle kunna vara att sänka pensionsåldern till t.ex. 55 år, vad vet jag.

Detta synsätt gör att det blir lite statiskt när man till exempel diskuterar deltidspension. Då är det någonting positivt om jag går ned på deltid i relation till att jag inte har arbetat alls. Men det är någonting negativt om jag egentligen hade kunnat arbeta heltid men går ned på deltid. Jag tror att man ska se det som välfärdsvinster i båda dessa situationer. Vi borde ha en politik som är lite mer balanserad och som tar fasta på detta med diskriminering, att skapa möjligheter att vara kvar i arbetslivet, där det för övrigt finns ett väldigt tydligt klassperspektiv som jag tycker har kommit bort i dag. Men också ser att det finns en annan värderingsfråga när det gäller välfärden.

Det var min reflexion, alltså synen på vad som är välfärd.

Men eftersom Svenskt Näringsliv nu presenterade sitt program passar jag på att ställa samma fråga till representanten från LO.

Stefan Attefall (kd): Vi är överens om att vi för att klara framtida åldersförändringar och välfärd behöver få fler äldre att arbeta mera och låta dem vara kvar i arbetslivet längre. Vi märker också att den äldre arbetskraften

har svårare att komma ur arbetslöshet. Och den kanske enskilt största faktorn som motverkar fler äldre i arbetslivet är ändå de förmånsbestämda tjänstepensionerna.

Det finns uppgifter från försäkringsbolag om att en person som är över 55 år kostar ett företag närmare 140 000 kr mer per år än en person som är under 35 år. Det beror på att man har lite högre lön, och därmed är arbetsgivaravgifterna och semesterersättningen lite högre. Men den stora delen är tjänstepensionspremierna, och särskilt om man ska byta jobb. Exempelvis för en läkare som är 50-55 år och som har jobbat åt landstinget och vill börja jobba åt ett privat vårdföretag är det enorma kostnader som det privata företaget måste betala.

Min fråga ställer jag till Katarina Novák från Medlingsinstitutet. Ni har till uppgift att främja en sund lönebildning på arbetsmarknaden. Har ni tagit några initiativ och fått något uppdrag från regeringen att motverka den åldersdiskriminering som dagens avtalspensioner faktiskt innebär?

Den andra frågan vill jag ställa till arbetsgivarna och de fackliga organisationerna, särskilt tjänstemannaorganisationerna. Varför löser ni inte den här frågan? Jag inser att det finns grupper som är förlorare och vinnare beroende på vilket system som man har och att det är komplicerade frågor. De omförhandlingar som hittills har skett har inte löst problemet helt och fullt. På det statliga området har man bara delvis löst dessa frågeställningar. Min fråga är: Varför löser ni inte den här frågan snabbt? Det är nämligen den enskilt största frågan som diskriminerar de äldre på arbetsmarknaden, särskilt de som är arbetslösa och som vill komma tillbaka till arbetslivet.

Lars-Ivar Ericson (c): Jag vill ställa en fråga till Margó Ingvardsson och Carina Cronsoie. Den handlar om vad man kan göra för att påverka attityden hos arbetsförmedlarna när det gäller bemötande av äldre som söker arbete.

Jag vill illustrera min fråga genom att berätta om min gode vän Kalle som ringer till arbetsförmedlingen och anmäler sig som arbetssökande. Efter mycket besvär får han äntligen tala med en handläggare. Handläggaren säger: Du heter Kalle, och du är 70+. Men vad kan du egentligen? Då svarar Kalle: Jag kan väl åtminstone vara i vägen? Sedan lägger han på luren.

Man kan skratta åt den här historien. Men jag tror att det är viktigt att man försöker jobba med dessa frågor så att arbetsförmedlarna bemöter äldre arbetssökande på ett bättre sätt. Genom det bemötande som Kalle fick gick man miste om en person som var fullt vital både kroppsligt och intellektuellt och som hade jobbat med snickerier och smide och som skulle kunna göra en hel del nytta i arbetslivet.

Thord Pettersson, LO: Tack Camilla Sköld Jansson för att jag fick en fråga. Man kan ställa frågan: Vad är det som vi gör så bra i Sverige så att vi har ett så pass högt arbetskraftsdeltagande bland de äldre, bland dem som är över 55 år? Sedan gör man något mer av det. Då har man kommit en ganska bra bit på väg.

Jag håller med Camilla Sköld Jansson om det som hon sade om att det finns ett intresse från samhället att så många som möjligt får delta på arbetsmarknaden i den utsträckning som de vill. Men samtidigt bygger välfärdssystemet till stor del på att när man inte kan delta klarar man ändå försörjningen. Dessa två saker står emot varandra.

När det gäller utbud av arbetskraft tror jag ändå att vi har en tradition i Sverige med ett ganska högt deltagande av äldre. Jag tror inte att denna tradition på något sätt har förändrats. De som är på arbetsmarknaden i dag har inte mindre arbetslust när de är äldre än vad deras föräldrar har eller hade.

Vi har talat lite grann om hälsan. Även där tror jag att det ser ganska positivt ut. Jag tror att de som är 55 år i dag har en bättre hälsa än de som var 55 år för 20 år sedan. Även beträffande utbildning kan vi se att dagens 55-åringar har en högre utbildning än vad 55-åringar hade tidigare.

Vi har även talat lite grann om incitamenten. Och allt detta utgör utbudet av arbetskraft. Och i dag och i fortsättningen kommer vi att ha ett ganska stort utbud av arbetskraft. Den äldre arbetskraften kommer att fortsätta att bjuda ut sitt arbete.

När det gäller efterfrågan på arbetet, alltså i vilken mån arbetsgivaren vill anställa denna arbetskraft, tror jag att fördomarna mot den äldre arbetskraften är en ganska viktig punkt. Jag tror att det finns ganska utbredda fördomar mot den äldre arbetskraften och vad den kan. Det kan hänga ihop med att man har en ekonomi med ett ganska stort omvandlingstryck och med strukturomvandling, och där tycker man att den äldre inte passar in. Min bild är att de gör det så klart. Men när det gäller fördomar tror jag att man ska arbeta lite grann mot dem.

En annan fråga beträffande efterfrågan på arbetskraft gäller arbetskraftsbrist. I dag går det ungefär 13 arbetslösa på varje ledig tjänst. Det gör att arbetsgivare kan vara ganska kräsna när de väljer vilka som de ska anställa. Och detta är dessvärre till den äldre arbetskraftens nackdel.

Jag vet att man har diskuterat arbetskraftsinvandring. Och det finns förslag på någonting som jag skulle kunna beskriva som fri arbetskraftsinvandring. Det skulle öka utbudet på arbetskraft ytterligare. Fel utfört skulle det försvåra för den äldre arbetskraften i framtiden att få arbete i så stor utsträckning som man själv vill.

Vi talade lite grann om turordningsreglerna som jag ändå tror är en riktigt tung post i förklaringen till att de äldre finns kvar på arbetsmarknaden i så pass stor utsträckning som de gör i Sverige.

Men det som jag tror att man skulle kunna förändra gäller sysselsättningsstödet, bland annat det särskilda anställningsstödet, så att det blir lättare att få ut folk på arbetsmarknaden. Om man vill arbeta, men arbetsgivaren upplever att man har en försämrad produktionsförmåga, är det samhällsekonomiskt väldigt enkelt att räkna hem en besparing rätt utförd med ett ökat anställningsstöd, kanske inte i procent och kronor räknat men för fler människor. Jag tror att anställningsstöd och sysselsättningsstöd kommer att bli viktiga i framtiden för att behålla fler på arbetsmarknaden.

Annika Sundén, Institutet för social forskning, Stockholms universitet: Jag har en kort kommentar till det som har sagts om delpension och om det är önskvärt att ha en pensionsålder som kanske till och med är lägre.

Det finns ganska mycket forskning om arbetets positiva effekter. Och det är nästan bara ekonomer som brukar tala om arbete som någonting dåligt. De flesta andra – psykologer och sociologer – framhäver att arbete är någonting som skapar sammanhang och sociala kontakter och att det faktiskt är väldigt värdefullt att kunna ha det som en del av sitt liv.

Om vi funderar på om delpension är bra eller dåligt, är det viktigt att tänka på hur vi finansierar den och vem det är som utnyttjar den. Om vi som exempel tar det system som vi hade, det allmänna systemet, var det framför allt relativt högutbildade män som gick i delpension, alltså en grupp som annars skulle ha jobbat heltid fram till den normala pensionsåldern. Systemet fungerar då som en subvention av deras fritid, kan man säga. Och det kanske inte är önskvärt. Vi vill i stället uppmuntra dem som skulle lämna sina heltidsjobb vid en lägre ålder att fortsätta arbeta. Det är en viktig aspekt som vi ska tänka på om vi ska utforma sådana system i framtiden.

Katarina Novák, Medlingsinstitutet: Det är helt riktigt som Stefan Attefall säger, att en av Medlingsinstitutets viktiga uppgifter är att främja en väl fungerande lönebildning. Vad som är kriteriet för en sådan finns redovisat i den proposition som regeringen lade fram i samband med att man bildade Medlingsinstitutet.

Några kriterier är att lönebildningen ska främja att vi bibehåller och helst förstärker konkurrenskraften, att den exportberoende industrin ska gå först och visa normen för lönebildningens ökning och att den också främjar hög sysselsättning och motverkar diskriminering på olika sätt.

Att försöka främja den väl fungerande lönebildningen innebär också att Medlingsinstitutet på eget initiativ ska kalla till sig förhandlande parter för att inför förhandlingar resonera om på vilket sätt parterna har tänkt i olika

frågor. Då tar vi förstås upp en mängd olika aspekter. Särskilt under förra året var det en ganska stor samstämmighet mellan parterna om att allt ska räknas. Man ska inte se enbart på själva lönehöjningarna, utan det fanns även andra kostnadsaspekter på det hela. Det var bland annat industrins parter som tog upp detta.

Då diskuterade vi med parterna om olika kostnader i samband med det. Men just pensionssystemen har inte varit en specifik fråga. Och vi har i huvudsak *en* fråga som regeringen särskilt har bett oss följa och bevaka, och det är just hur parterna hanterar jämställdhetsfrågorna. Vi har inte fått det som ett specialuppdrag att särskilt diskutera de avtalade pensionssystemen, utan det ingår i så fall mer som en del i den allmänna diskussionen med parterna om hur man resonerar.

Harald Mårtensson, SACO: När det gäller just de förmånsbestämda pensionerna, som frågan gällde, i jämförelse med de avgiftsbestämda pensionerna kan man inte rakt upp och ned säga att de förmånsbestämda pensionerna är ett hinder, utan det kräver en betydligt djupare analys om vi ska kunna påstå det.

Vår utgångspunkt historiskt sett har varit att vi gärna vill att man ska ha bra pensioner. Och det är fortfarande målsättningen. De facto är det så att en avgiftsbestämd pension inte behöver betyda att det blir bra pensioner. Snarare är det så att risken i fråga om pensionens storlek har gått över till arbetstagarna i stället för att arbetsgivarna tar det ansvaret. Det är en stor fråga för oss. Det innebär att vi egentligen inte vet hur stor pensionen blir i framtiden. Då kan det naturligtvis uppfattas som incitament att man måste jobba mycket därför att man inte vet hur stor pensionen blir.

I ett förmånsbestämt system är pensionen på något sätt ändå fastställd till en viss nivå i förhållande till lönen och ger en hel pension om man arbetar mer än 30 år. Det ligger ett slags trygghetstanke bakom det. De förmånsbestämda systemen bygger historiskt sett på löns utveckling och på hur mycket man har arbetat.

Att pensionen är ett hinder för de äldre tycker jag inte att man generellt kan säga. Det är ju faktiskt lönen som är den stora kostnaden för arbetsgivaren. Visst bör man få en löneutveckling under hela livet. Men vi ser i verkligheten också att också att den reala lönekurvan går ned med stigande ålder. Någonstans mellan 55 och 60 år har man inte längre samma löneutvecklingstakt. Det betyder per definition också att kostnaderna för pensionerna minskar i takt med att man får en sämre löneutveckling.

Man vet, som sagt, inte hur stor en avgiftsbestämd pension blir. Jag befarrar att de avgifter som man i dag betalar in i systemen inte kommer att räcka till med den här förräntningen på kapitalet som marknaden idag ger oss. Och då kommer vi kanske att få gå tillbaka i större omfattning till förmånsbestämda pensioner. Det får framtiden utvisa.

Vi måste också ha incitament för anställda att ta chefsbefattningar. Ett avgiftsbestämt system ger en procentuell avgift i förhållande till lönen. Men vilka incitament utgör avgiftsbestämda pensioner för de äldre som tar på sig chefsuppgifter? Om du är 63 år gammal vet du endast att du kommer att få en högre pensionsavgift. Men avgiften och dess förräntning är ganska liten per månad, och ger nästan ingenting alls i tillskott till den kommande pensionen. Jag tror därför att man måste fundera lite längre om man ska påstå att de förmånsbestämda pensionerna är så att säga ett hinder för de äldre att ta ett arbete.

Torbjörn Israelsson, Ams: När det gäller arbetsförmedlingens insatser för de äldre kan jag säga att det är mycket beklagligt att vissa människor inte har blivit så bra bemötta när de har kommit in på arbetsförmedlingen. Vi har en ganska stor kår av arbetsförmedlare, och det kan naturligtvis finnas olyckliga exempel då människor inte har fått det bemötande som de kan förvänta sig när de går in på en arbetsförmedling.

Jag kan poängtera att vi avsätter stora resurser för personer med långa arbetslöshetstider, i synnerhet när det gäller de som är i åldrarna 55-64 år. Tittar man på de senaste åren har vi ungefär dubbelt så många i arbetsmarknadspolitiska program i åldrarna 60-64 år. Dessutom avsätter vi otvivelaktigt betydligt mer personella resurser till att hjälpa den här gruppen till arbete på olika sätt, inte minst inom ramen för aktivitetsgarantin.

Ordföranden: Tack för det. Det finns tyvärr många som skulle vilja ställa fler frågor. Det finns säkert också många svar att ge. Men klockan har passerat 11.50 då vi har sagt att vi ska avrunda detta.

Jag lämnar ordet till vice ordföranden Margareta Andersson.

Margareta Andersson (c): Först vill jag lämna ett ärende. Alla bilder som har visats här kommer att skickas till deltagarna via mejl.

Jag vill tacka alla som har varit med här i dag, föreläsare och andra.

När vi diskuterade hur det ser ut för äldre på arbetsmarknaden kände vi att det finns väldigt mycket kunskaper, men vi hade inget samlat grepp om hur det ser ut. Vi har fått mycket mer kunskaper tack vare er som har medverkat här i dag, både genom att föreläsa och genom att ställa intressanta frågor. Det är ett viktigt område hur vi ska se till att människor kan stanna kvar så länge som möjligt på arbetsmarknaden eftersom det finns både ekonomiska och inte minst sociala fördelar för oss alla att inte bli utslängda för tidigt från arbetslivet. Det är alltså en viktig del i livet för de allra flesta av oss.

Det är väldigt bra att vi har fått situationen belyst ur så många olika synvinklar, både hälsomässigt och ekonomiskt och hur vi ska hantera dessa frågor. Arbetsmiljöfrågorna är viktiga, men inte viktigare för äldre än för

alla andra. Det viktigaste är faktiskt att vi ser individen, att vi ser människan och att vi anpassar arbetet efter den som ska utföra det. Då tror jag att vi kan komma mycket längre med de siffror som Kenth Pettersson redovisade. Kanske antalet arbetsskador och arbetssjukdomar kommer att minska tack vare att vi fortsätter med ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Jag tror på den här idén, och jag tror också på en fortsatt utveckling av dessa frågor. Sedan får vi som politiker i arbetsmarknadsutskottet och alla andra dra våra egna slutsatser och se vilka insatser som vi vill föreslå och vad vi vill prioritera i olika sammanhang. Men vi har i alla fall fått en betydligt större kunskap. Och vi har fått reda på vilka som står bakom dessa rapporter och utredningar, och vi vet vem vi kan fråga om vi behöver mer kunskaper. Det är också en viktig kunskap i det politiska arbetet.

Ett hjärtligt tack till er alla. Och härmed förklarar jag denna hearing avslutad.